

ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการพัฒนาการสื่อสาร
แบบมีส่วนร่วมของชุมชน
กรณีศึกษา : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

ฉวีวรรณ พงศ์มาศ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2549

ISBN 974-671-415-5

**Potential of community radio program in development
for community participation
case study : a radio program “Tai Fah Sri Karm”
radio broadcast station of Thailand
Rayong Province**

Charvewan Pongmas

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts (Communication)
Department of Business Communication,
Graduate School, Dhurakij Pundit University**

2006

ISBN 974-671-415-5

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยชิ้นนี้ถูกลงไปด้วยดีด้วยความกรุณาจากเจ้าหน้าที่สถานีวิจัยกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง และพนักงานสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอขอบคุณผู้ที่มีความกรุณาดังนี้

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลามาร่วมเป็นกรรมการสอบ และให้คำแนะนำรวมทั้งชี้แนะสิ่งต่าง ๆ จนผู้วิจัยสามารถจัดทำงานวิจัยชิ้นนี้ได้สำเร็จ อันประกอบด้วย อาจารย์อรุณ งามดี ประธานกรรมการ รศ.ดร.ปาริชาติ สถาปิตานนท์ กรรมการ และ

ผศ.ดร.กุลทิพย์ ศาสตรารุจิ กรรมการ โดยมี ผศ.ดร.อุษา บิ๊กกินส์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่เสียสละเวลาอย่างมากในการให้คำปรึกษา พร้อมทั้งช่วยตรวจงานอย่างละเอียดรวม ทั้งแนะนำสิ่งที่ดี ๆ มีประโยชน์ต่อวิทยานิพนธ์นี้

ท่านทั้งหลายที่มีชื่ออยู่ในบทต่าง ๆ ของงานวิจัยชิ้นนี้ และในบรรณานุกรมผู้ซึ่งได้ให้ข้อมูลและจุดประกายความคิดหลายอย่างให้แก่ผู้วิจัย

ท่านพีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี ผู้อำนวยการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และคุณธิปภาส สมุทรธา เจ้าหน้าที่ผู้ดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ผู้ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ประสานงานจนทำให้ผู้วิจัยได้พบกับผู้นำชุมชนในชุมชนต่าง ๆ และชาวบ้านระดับรากหญ้าที่มีแนวความคิดใหม่เกี่ยวกับรายการวิทยุเพื่อชุมชน อันเป็นที่มาของนันททัศนคติทั้งหลายที่ได้ถ่ายทอดลงในงานวิจัยชิ้นนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า งานวิจัยชิ้นนี้คงจะเริ่มทำให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) มีแนวความคิดการให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมจัดรายการและดำเนินงานในรายการวิทยุเพื่อชุมชนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชาวบ้านในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้มากยิ่งขึ้น ในอนาคต

หากวิทยานิพนธ์นี้ได้ก่อให้เกิดคุณค่าต่อผู้ที่สนใจ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อหน่วยงาน ของรัฐ ผู้วิจัยขออุทิศความดีทั้งหมดแด่บุพการี ครู อาจารย์ และผู้มีบุญคุณต่อวิทยานิพนธ์นี้ทุกท่าน

ฉวีวรรณ พงศ์มาศ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๖
กิตติกรรมประกาศ.....	๗
สารบัญภาพ.....	

บทที่

1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 ปัญหาในการวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา.....	5
1.4 นิยามศัพท์.....	5
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	6
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	7
2. แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 แนวคิดวิทยุชุมชน (Community Radio).....	9
2.2 แนวคิดการบริหารจัดการวิทยุชุมชน (Radio Managements).....	12
2.3 ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อชุมชน (Community Communication Theory).....	18
2.4 ทฤษฎีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication Theory).....	24
2.5 แนวคิดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน (Styles and Contents of the radio program).....	29
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	34
3. ระเบียบวิธีวิจัย.....	38
3.1 รูปแบบการวิจัย.....	38
3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ.....	38
3.3 วิธีการเก็บข้อมูล.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.4 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	42
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	42
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
3.7 การนำเสนอข้อมูล.....	44
4. ผลการวิจัยรายการวิทยุเพื่อชุมชน.....	45
4.1 โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน.....	45
4.2 รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง.....	63
4.3 แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน.....	75
5. สรุปและข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	82
5.1 ผลการวิจัยสรุป.....	82
5.2 อภิปราย.....	90
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	93
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	98
ประวัติผู้เขียน.....	176

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน.....	8
2.1 โครงสร้างการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงชุมชน.....	13
2.2 องค์ประกอบของสื่อ S M C R	22
4.1 วัตถุประสงค์ของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด.....	47
4.2 โครงสร้างการบริหารจัดการ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง.....	52
4.3 โครงสร้างคณะกรรมการบริหารจัดการ รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”	54
4.4 โครงสร้างการบริหารจัดการ รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง.....	55
4.5 ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”.....	60
4.6 ขั้นตอนระหว่างการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”	61
4.7 ขั้นตอนหลังการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”.....	62
4.8 รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”	64
4.9 ผังเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”	72
4.10 Script รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”	73
4.11 แผนภูมิเปรียบเทียบรูปแบบและเนื้อหา รายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยอง	74
5.1 สรุปโครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบและเนื้อหา วิธีดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนในอนาคต	83

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชน ในการพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ร่วมของชุมชน กรณีศึกษา : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง
ชื่อผู้เขียน	ฉวีวรรณ พงศ์มาศ
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ.ดร.อุษา บิ๊กกินส์
สาขาวิชา	นิเทศศาสตร์ธุรกิจ
ปีการศึกษา	2548

บทคัดย่อ

รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เป็นรายการวิทยุเพื่อพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ผู้วิจัยจึงมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน รูปแบบและเนื้อหา รายการวิทยุเพื่อชุมชนรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการเข้าร่วมจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพื่อให้ทราบถึงทิศทางในอนาคตของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (กนอ.) ในการที่จะสนับสนุนให้ผู้นำชุมชน ชาวบ้านหรืออาสาสมัครที่อยู่รอบๆ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) และการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2548 เนื่องจากผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมบริเวณชุมชนรอบๆ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เพื่อตอบปัญหาตามความมุ่งหมายที่ต้องการศึกษา

ผลการวิจัยผู้วิจัยทราบว่าผู้บริหารการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ยังเห็นว่าคณะทำงานบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ยังเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาและความเข้าใจผิดที่เกิดขึ้นจากการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ โดยเฉพาะการประสานงานให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมชี้แจงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่ร้องเรียนเข้ามา เนื่องจากผู้บริหารยังไม่มี ความเข้าใจในเรื่องการจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน ดังนั้นแนวความคิดใหม่ๆ ผู้ผลิต ผู้จัด ผู้ดำเนินรายการ ยังคงเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ทางประชาชน (อาสาสมัคร)

ผู้ผลิตรายการพยายามจัดทำรายการเพื่อสนองตอบความต้องการของชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำรายการหรือการผลิตรายการ แม้แต่การดำเนินรายการเป็นไปในรูปของอาสาสมัคร และการมีส่วนร่วมในฐานะแขกรับเชิญ และการแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์และทางจดหมายเท่านั้น จากการวิจัยเห็นว่าคลื่นยังไม่ชัดเจน รูปแบบรายการและเนื้อหารายการควรปรับปรุง รวมไปถึงช่วงเวลาการนำเสนอรายการด้วย

เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่างานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ) เกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ในการสื่อสารและความพึงพอใจของชุมชนในการรับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ควรจะได้เก็บข้อมูลจากชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ซึ่งคาดหวังว่าจะได้เป็นผู้นำในการเผยแพร่กระจายความคิดและมีความสนใจที่จะใช้สื่อวิทยุเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนของตนเอง ทั้งนี้เพื่อให้แนวคิดที่ว่า การที่จะให้ชุมชนรับรู้และสามารถเข้ามาบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ ควรให้หน่วยงานของรัฐที่มีศักยภาพ และความพร้อมในทุก ๆ ด้าน เข้ามาจัดตั้งรายการวิทยุเพื่อชุมชนก่อนและให้ผู้นำหรืออาสาสมัครของชุมชนนั้น ๆ เข้ามาฝึกอบรมและทดสอบปฏิบัติจนเกิดความเคยชิน ความคล่องตัวขึ้นจนสามารถจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ จนกระทั่งสามารถจัดตั้งวิทยุเพื่อชุมชนได้ด้วยตนเอง

Thesis Title	Potential of community radio program in development for community participation case study : a radio program “Tai Fah Sri Karm” radio broadcast station of Thailand Rayong Province.
Author	Charvevan Pongmas
Thesis Advisor	Assistant Prof. Dr. Ousa Biggins
Department	Business Communication
Academic Year	2005

ABSTRACT

The radio program “Tai Fah Sri Karm” was developed by radio broadcast station of Thailand Rayong Province with communities participation. The details of the program included community participation in program arrangement. Initiated by community themselves not government or other agencies. However in some countries like State of Taminnado India, start from government agency giving an advice or guideline to people in the community at the beginning stage. It was a period of practice it would be taken a while, then when people were ready to carry out, the government agency would allow them to manage by themselves. Communities would then achieve a theory of “For people By people Of people”.

However, both styles and contents of the program would be related to a participation of communities in managing a program. For people in the community to know the direction in the future of the communities radio program “Tai Fah Sri Karm” and for administrative level of IEAT to find the way to develop the program of Industrial Estate Authority of Thailand (IEAT). The leader of community people or volunteer around Map Ta Put Industrial Estate joined to manage the program.

This research was a qualitative research using in-depth interview, focus group, participant observation and collecting data from other form documents. The period of collecting data was October 2005 – December 2005 due to the environmental effect around Map Ta Put Industrial Estate and to achieve the objective of the research.

The result of this research indicated that an administrative level of IEAT believed that management team of community radio program “Tai Fah Sri Karm” was an important part in solving the problem by themselves which occurred while operated the program. Especially, management team could cooperating to other involved organizations to analyze the problems that complained in community around Map Ta Put Industrial Estate. An administrative level of IEAT were not used to manage the radio program so creative ideas, producers, creators, and reporters would be handled by an officer of radio broadcast station of Thailand Rayong Province. Volunteers or radio producers were trying to produce the program which satisfied the need of the community and participation of people in creating the radio program. But even the volunteers or radio producers were trying to produce a program which increased participation of people by inviting people to a program as guess speakers, commented by phone and commented by mails. The results of the research showed that the program was still unclear, style of program and contents should be improved and time should be adjusted.

For researcher opinion, this research would be useful to Map Ta Put Industrial Estate office Industrial Estate Authority of Thailand (IEAT) about participating of people around Map Ta Put Industrial Estate. The program would communicate and would be satisfied people when they listened to the community radio program “Tai Fah Sri Karm”. Map Ta Put Industrial Estate office should have data collected from around Map Ta Put Industrial Estate and would be a leader in spreading an ideas of using radio to develop their community. However, to success in development of radio program, an effective government agency should be involved at the beginning stage. The leader or volunteer of the community would be trained by government agency until they were able to manage it by themselves.

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้เริ่มมีแผนพัฒนาประเทศอย่างเป็นทางการ เมื่อปี พ.ศ.2504 จนถึงปัจจุบันอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ในแผนฉบับนี้มีนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทก่อนข้างชัดเจน จากการขยายตัวในการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของกรุงเทพมหานคร และแต่ละภูมิภาคประชากรยังคงดำรงชีพด้วยการทำการเกษตร ซึ่งผลผลิตไม่แน่นอนก่อให้เกิดปัญหาความยากจน ในที่สุดก็หลั่งไหลเข้าสู่กรุงเทพมหานครเพื่อหางานทำ

จากปัญหาเหล่านี้ รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ปัญหาเหล่านี้ เพื่อนำประเทศไปสู่การพัฒนาและขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจโดยรวม จึงได้มีแนวความคิดในการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาคทั้งในด้านแรงงานและรายได้ของประชากร รวมทั้งเป็นการชะลอการขยายตัวของเมืองหลวง จึงได้มีแนวทางในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัดของกระทรวงอุตสาหกรรม มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดตั้ง “นิคมอุตสาหกรรม” ทั่วประเทศ และได้เกิดการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมที่มุ่งเน้นการสร้างงาน และสร้างเมืองอุตสาหกรรมใหม่ ดังเช่นในภาคตะวันออก โดยเปิดประตูเศรษฐกิจการลงทุนพื้นที่ใหม่และนั่นคือจุดกำเนิดนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณชายฝั่งทะเลตะวันออก (Eastern Seaboard Development Program)

นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โรงงาน และชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ในการพัฒนาและบริหารงานต้องมีคุณภาพ มีวิสัยทัศน์ หรือจุดประสงค์ร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ การจัดการ การบำรุงรักษา คุ้มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติ พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมส่วนรวม ทดแทนความขัดแย้งทั้งในระดับหน่วยงานรัฐเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ หรือผลประโยชน์ระหว่างเอกชน หรือชุมชน”

จากบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 ที่ได้กล่าวว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับประชาชนมีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับ เสรีภาพทางการสื่อสาร รวมทั้งสื่อมวลชนไว้ในมาตราที่ 39 และ 40 ซึ่งนับเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบาย แนวคิดของการบริหารจัดการ การสื่อสาร โทรคมนาคม ของประเทศไทย โดยบทบัญญัติในมาตรา 40 ระบุว่า

“คลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม เป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ให้มีองค์กรของรัฐที่เป็นอิสระทำหน้าที่จัดสรรคลื่นความถี่ตามวรรคหนึ่ง และกำกับดูแลการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ

การดำเนินการตามวรรคสองต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชน ในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม”

จากปัญหาต่างๆ ที่กำลังจะเกิดขึ้น ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) จึงมีนโยบายในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้สาธารณชน (ชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่น และมั่นใจในการบริหารจัดการที่เป็นระบบและใสสะอาด ดังนั้นจึงจัดทำแผนการประชาสัมพันธ์เชิงรุกของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยใช้สื่อวิทยุในการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานด้านมวลชนสัมพันธ์ (Public Outreach) ควบคู่กันไป ซึ่งมีทั้งโครงการที่ทำร่วมกัน และแยกกันทำของแต่ละหน่วย เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และทั่วถึงแก่ชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

“วิทยุ” (Radio) เป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง ที่มีหน้าที่เช่นเดียวกับสื่อมวลชนประเภทอื่นๆ คือมีหน้าที่ในการเสนอข่าวข้อเท็จจริง (Informative function) การเสนอความคิดเห็น (Opinion function) การให้ความบันเทิง (Entertainment function) การให้การศึกษา (educational function) การเป็นผู้คอยท้วงติงเพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชน (Guardian) การเผยแพร่โฆษณา (Publicity & Advertising) และหน้าที่ในการให้บริการแก่สาธารณะ (Public service) (วิรัช อภิรัตน์กุล, 2532 : 179)

สื่อวิทยุกระจายเสียงจะก่อให้เกิดประโยชน์สาธารณะ จำเป็นต้องมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายท่ามกลางพลวัตแห่งการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งในระดับต่างประเทศ จึงเป็นประเด็นปัญหาที่หน่วยงานองค์กร ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมกันคิดหาแนวทางปรับปรุงการดำเนินการของวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้วิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่นต่างๆ ให้บริการข่าวสารแก่ประชาชนหรือชุมชนได้ประโยชน์สูงสุด โดยรูปแบบหนึ่งที่สถานีวิทยุกระจายเสียงจะทำได้คือการเป็นวิทยุสาธารณะ อยู่ในรูปลักษณะวิทยุกระจายเสียงชุมชน (Community Radio) ซึ่งมีการดำเนินการในประเทศต่างๆ หลายประเทศ ส่วนประเทศไทยมีแนวโน้มการเกิดรายการวิทยุชุมชนเพิ่มมากขึ้น

จากงานวิจัยที่สุรินทร์ แปลงประสบโชค ศึกษาเรื่องวิทยุกระจายเสียงชุมชน เมื่อปี พ.ศ.2533-2534 ได้ทำการทดลองจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนขึ้น ณ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี ระบบ เอฟ เอ็ม ความถี่ 90.25 เมกะเฮิรตซ์ ออกอากาศตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ.2533 ถึงวันที่ 3 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2534 โดยผลิตรายการวันละประมาณ 55 นาที ผลการศึกษาได้ยืนยันว่าผู้ฟังส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการของวิทยุกระจายเสียงชุมชน ผู้ฟังรายการร้อยละ 95.4 เห็นควรให้จัดรายการต่อไป ผู้ฟังจะนิยมฟังรายการในช่วงเวลาดังกล่าวมากขึ้น ผู้ฟังจะมีความพึงพอใจในการรับฟังวิทยุกระจายเสียงเพิ่มขึ้น จะได้ประโยชน์จากการฟังวิทยุกระจายเสียงมากขึ้น (สุรินทร์ แปลงประสบโชค, 2534)

จากการทดลองจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนของอุษา จันทรประภาศ ศึกษาการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจของผู้ฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน ของทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี เมื่อปี พ.ศ.2534 โดยจัดรายการชื่อว่า “สร้างสรรค์จันทบุรี” ออกอากาศระบบ เอฟ เอ็ม และ เอ เอ็ม ออกอากาศวันละหนึ่งชั่วโมง โดยศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับสื่อรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน ลักษณะการใช้ประโยชน์และและความพึงพอใจของผู้ฟัง จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าผู้ฟังส่วนใหญ่เคยฟังรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน ผู้ฟังส่วนใหญ่มีความเห็นว่ารูปแบบรายการน่าสนใจ รายการได้เสนอข่าวและสาระน่ารู้เกี่ยวกับท้องถิ่น และเป็นรายการที่มีกรรมการบริหารและจัดรายการโดยตัวแทนของคนในท้องถิ่น ผู้ฟังมีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในระดับมากโดยเฉพาะเรื่องที่เป็นเนื้อหาสาระของรายการ ให้ความรู้ และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่ออาชีพ และการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นรายการที่เป็นเสียงให้ประชาชน วิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ข่าวสาร ข้อมูล และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น (อุษา จันทรประภาศ, 2535)

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ระบบ เอฟ.เอ็ม. กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ ตั้งอยู่เลขที่ 80/6 หมู่ที่ 2 ถนนระยอง-บ้านค่าย ตำบลน้ำคอก อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง เดิมเป็นที่ดินสาธารณะประจำตำบล ห่างจากตัวเมืองระยองประมาณ 2 กิโลเมตร การจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง นี้เป็นนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ที่จะเผยแพร่ข่าวสารของรัฐบาลและของหน่วยงานราชการในท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการรับเสียงสะท้อนปัญหาต่างๆ จากประชาชนสู่รัฐบาล จึงได้ขยายการจัดตั้งสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยขึ้นในส่วนภูมิภาค

ขอบเขตการให้บริการของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง สามารถครอบคลุมพื้นที่จังหวัดระยองและในต่างจังหวัดที่ได้รับรายงานทางโทรศัพท์ และจดหมาย ดังนี้

อำเภอท่าใหม่ อำเภอเมือง อำเภอแหลมสิงห์ อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
 อำเภอสาคู อำเภอศรีราชา อำเภอเมือง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี
 อำเภอเขาสมิง อำเภอเมือง อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด

ด้วยระบบทางส่งสัญญาณมีกำลังส่งกระจายเสียง 1 กิโลวัตต์ ยี่ห้อ QUEST ระบบสายอากาศเป็นแบบ PANEL DIPOLE 4 ทิศทาง การกระจายเสียงคลื่นแบบ CIRCULAR POLARIZATION (CP) ติดตั้งโดยบริษัท ล็อกเคย์ (ประเทศไทย) จำกัด ผู้วิจัยเล็งเห็นประโยชน์ที่จะมีต่อการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) คือการศึกษาวิจัยเฉพาะประชาชนในชุมชนที่อยู่ใกล้กับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมากที่สุด และมีผลกระทบต่อชุมชนมากที่สุดด้วย คือ ชุมชนมาบชูลูด ชุมชนหนองแฟบ ชุมชนตากวน ชุมชนวัดโสภณ ชุมชนกรอกยายชา

ดังนั้นในวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ.2543 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง มีหนังสือที่ รย.0017.1/29314 แจ้งให้สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ออกอากาศรายการวิทยุโครงการ “ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง” โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน ด้วยเหตุผลดังกล่าวสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจึงได้ร่วมจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน โดยออกอากาศในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เวลาออกอากาศ 9.30-10.00 น. โดยมีนโยบายที่จะเผยแพร่ข่าวสารของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด รวมถึงการเผยแพร่ข่าวสารของหน่วยงานราชการในท้องถิ่นเพื่อร่วมแก้ไขปัญหาผลกระทบ รวมถึงการเปิดเผย ความโปร่งใส และได้รับรู้ รับฟังข้อมูล ข้อคิดเห็นต่างๆ พร้อมๆ กันไป และยังเป็นหู เป็นตา เป็นที่พึ่งของชุมชนในการร้องเรียน ในกรณีโรงงานมีการปล่อยทิ้งกากของเสียการลักลอบปล่อยน้ำทิ้งไม่ได้มาตรฐาน เป็นต้น สื่อวิทยุที่จัดนี้ ยังจะเป็นผู้ช่วยหน่วยงานราชการในการกำกับดูแลโรงงาน โดยอ้อม กล่าวคือหากโรงงานยังคือแฝงไม่ยอมแก้ไขหรือลักลอบกระทำผิดกฎหมายบ่อยๆ ก็อาจจะตกเป็นข่าวในเชิงลบได้ การหวั่นเกรงต่อภาพลักษณ์ของบริษัทฯ ในการละเลยเรื่องสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือของบริษัทฯ อันรวมถึงบริษัทฯ แม้ในต่างประเทศด้วย และมีการดำเนินการแจ้งนโยบายในการกำกับดูแล แก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นความสำคัญอันดับแรกด้วย เนื่องจากการปล่อยมลพิษจะต้องตกเป็นข่าวในเชิงลบอาจจะสูญเสียภาพลักษณ์ ความน่าเชื่อถือด้วย รวมทั้งเป็นการรับเสียงสะท้อนปัญหาต่างๆ จากชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ด้วยเหตุผลนี้ ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรจะศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ชุมชนมาบตาพุดสนใจรับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” การศึกษาในครั้งนี้อย่างน้อยเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการนำไปใช้ปรับปรุงการจัดรายการ ตลอดจนเป็นตัวช่วยให้กับรายการวิทยุในลักษณะเดียวกัน ให้มีข้อมูลประกอบการจัดรายการให้ตรงตามความต้องการของผู้รับฟังรายการ

1.2 ปัญหาในการวิจัย

1.2.1 โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง มีลักษณะอย่างไร

1.2.2 รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เป็นอย่างไร

1.2.3 แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เพื่อให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีลักษณะอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1.3.1 เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

1.3.2 เพื่อเข้าใจรูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

1.3.3 เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

1.4 นิยามศัพท์

วิทยุกระจายเสียงเพื่อชุมชน (Community Radio) หมายถึง วิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นที่จัดและดำเนินการ โดยยึดความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก ประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อ เข้ามามีส่วนร่วม และสามารถดำเนินการบริหารจัดการตนเองได้

สถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อชุมชน หมายถึง สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 91.75 เมกะเฮิรตซ์ กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์

รายการวิทยุเพื่อชุมชน หมายถึง รายการวิทยุที่ออกอากาศในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชน การประชา สัมพันธ์ เรื่องราวร้องทุกข์ เพื่อประโยชน์ของชุมชนในท้องถิ่น เช่น รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ออกอากาศเวลา 10.00-11.00 น.

รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน หมายถึง ลักษณะการนำเสนอรายการที่ออกอากาศทางรายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยอง ได้แก่ รายการพูดคุย รายการข่าว รายการสารคดี รายการนิยายสารทางอากาศ รายการสารบันเทิง ปกิณกะ รายการละคร รายการดนตรี

เนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน หมายถึง ลักษณะของสารที่ปรากฏในรายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยอง ได้แก่ เนื้อหาที่เป็นข้อมูลทั้งสารและความเป็นจริง เนื้อหาที่ให้ความรู้ด้านต่างๆ เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับสังคม การเมือง เศรษฐกิจ สุขภาพ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม เนื้อหาที่เป็นความบันเทิง เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับเพลง กีฬา

การบริหารจัดการวิทยุเพื่อชุมชน หมายถึง วิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการดำเนินงานของวิทยุเพื่อชุมชน

เขตบริการ หมายถึง พื้นที่ที่สามารถรับฟังการกระจายเสียงได้อย่างชัดเจน ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ระบบ เอฟ.เอ็ม ความถี่ 91.75 เมกะเฮิร์ตซ์

ประชาชน หมายถึง ผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือชุมชนในเทศบาลตำบลมาบตาพุด จังหวัดระยอง ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยอง นอกเหนือจากการเป็นแค่เพียงผู้รับสาร และผู้ใช้สารธรรมดา แต่ยังเป็นทั้งผู้วางแผนงาน กำหนดนโยบาย ผู้ร่วมคิด ผู้กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ เป็นผู้ผลิต ผู้ดำเนินรายการ เพื่อนำเสนอความต้องการของกลุ่มชุมชน ผ่านทางสื่อวิทยุ โดยกำหนดไว้ 3 ระดับ ตั้งแต่ขั้นก่อนการผลิต (Pre-production Stage) ขั้นการผลิต (Production Stage) ขั้นหลังการผลิต (Post-production Stage)

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน หมายถึง สิ่งที่ประชาชนในชุมชนจังหวัดระยอง ต้องการให้มีอยู่ในรายการวิทยุเพื่อชุมชน วิธีการดำเนินงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชน ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาโครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน รวมถึงแนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน และนำไปสู่การสนับสนุนของนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง โดยศึกษารายการวิทยุเพื่อชุมชนมีการกระจายเสียงเพื่อชุมชน โดยใช้ชื่อรายการว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ระบบ เอฟ.เอ็ม. ความถี่ 91.75 เมกะเฮิร์ตซ์ ตั้งแต่เดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2548 เป็นเวลา 3 เดือน

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ในปัจจุบันรายการวิทยุเพื่อชุมชนมีบทบาทมากขึ้น เพราะเป็นสื่อที่มีราคาไม่แพง สามารถส่งสารไปยังผู้รับจำนวนมากในเวลาพร้อมกัน และหัวข้อวิทยานิพนธ์เกี่ยวข้องกับองค์กรที่ผู้เขียนทำงานอยู่

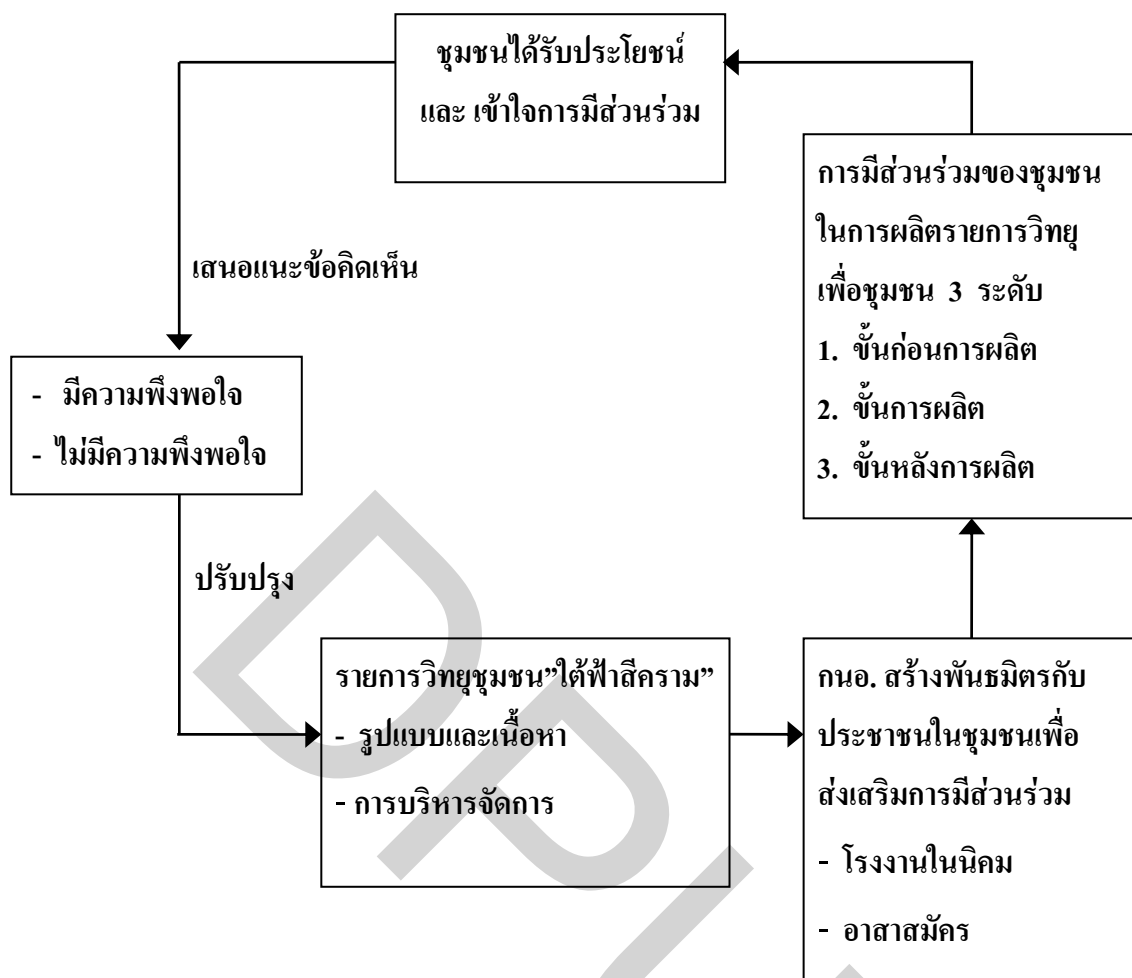
1.6.1 เป็นประโยชน์โดยการสื่อสารระหว่างองค์กรกับชุมชนดีขึ้น ในลักษณะการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินการจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ซึ่งจะเป็นผลให้เกิดการส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย)

1.6.2 ผลการวิจัยสามารถนำไปเป็นแนวทางการพัฒนา และการนำไปปรับปรุงการจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนในสถานีอื่นๆ โดยเฉพาะหน่วยงานราชการของรัฐที่ต้องการสื่อสารให้ชุมชนที่มีปัญหาได้เข้าใจ และรับทราบข่าวสารของหน่วยงานราชการของรัฐนั้นๆ เพื่อจะได้ให้สอดคล้องกับบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 มาตรา 40 และพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียงวิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ.2543 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540 – 2544) ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนและส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ

1.6.3 เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาในการศึกษาเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในการดำเนินการจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการกระจายเสียงชุมชนในประเทศไทย ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจเรื่องนี้

1.7 กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยในเรื่อง ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา: รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้มีแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ได้ ก็เพราะได้กำหนดกรอบแนวคิดไว้ดังแผนภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชน ในการพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้คือ

- 2.1 แนวคิดวิทยุชุมชน (Community Radio)
- 2.2 แนวคิดการบริหารจัดการวิทยุเพื่อชุมชน (Community Radio Management)
- 2.3 ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อชุมชน (Community Communication Theory)
- 2.4 ทฤษฎีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication Theory)
- 2.5 แนวคิดรูปแบบ และเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน (Formants and Contents of the

radio program)

- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชน สามารถพิจารณาได้จากกลุ่มประชาชนที่จะ ต้องเป็นศูนย์กลางของความคิดและการเริ่มต้น มิใช่ความคิดหรือการเริ่มต้นที่เกิดจากหน่วยงานราชการของรัฐ หรือเอกชนผู้หนึ่งผู้ใด อย่างไรก็ตาม ในบางประเทศ เช่น สถานีวิทยุกระจายเสียงในรัฐทมิฬนาฑู ประเทศอินเดีย มีจุดการเริ่มต้นมาจากหน่วยงานราชการของรัฐภายใต้กรอบการเป็นพี่เลี้ยงให้กับประชาชน หรือให้ความช่วยเหลือในระยะเริ่มต้น ซึ่งเป็นเสมือนกับเป็นช่วงเวลาแห่งการชักจูงเพื่อเข้ามาเป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชน ซึ่งใช้ระยะเวลาหนึ่งเพื่อกลุ่มประชาชนมีความพร้อมแล้ว ก็จะเข้ามาดำเนินการเอง เพื่อจะได้เป็นไปตามหลักที่ว่า "เพื่อประชาชน โดยประชาชน ของประชาชน" ได้อย่างเต็มที่

2.1 แนวคิดวิทยุชุมชน (Community Radio)

วิทยุกระจายเสียงชุมชน เป็นการจัดการดำเนินการและส่งกระจายเสียงของวิทยุท้องถิ่น (Local Station) รูปแบบหนึ่ง ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงเพื่อชุมชน โดยมีลักษณะการสื่อสารสองทาง กล่าวคือ มีหลักการเป็นของประชาชนโดยประชาชน และเพื่อประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ที่เป็นเขตกระจายเสียงบริการของวิทยุกระจายเสียงในท้องถิ่นนั้นนั่นเอง

หลักการจ้ดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน

หลักการของวิทยุกระจายเสียงชุมชนที่จัดทำขึ้นของประเทศอังกฤษ ในปี พ.ศ.2522 กลุ่มสื่อสารชุมชน (Community Communication Group) ได้ยกร่างกฎของการกระจายเสียงชุมชนขึ้น รวม 10 ข้อ

1. สนองตอบชุมชนท้องถิ่น และหรือความสนใจของชุมชนเป็นหลัก
2. เป็นรูปแบบของการไม่แสวงหากำไร
3. มีการบริหารและนโยบายรายการที่จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการบริหาร ซึ่งเป็นตัวแทนจากกลุ่มสนใจต่างๆ ในชุมชน ร่วมกับพนักงานกระจายเสียงซึ่งเป็นลูกจ้างหรืออาสาสมัคร
4. ให้บริการข่าวสาร การศึกษาและความบันเทิง รวมทั้งทำให้เกิดการสื่อสารสองทางสำหรับความคิดเห็นที่ขัดแย้ง
5. ได้รับการสนับสนุนงบประมาณ จากแหล่งต่างๆ รวมทั้งเงินยืมจากท้องถิ่นจากสปอร์ดโฆษณา ที่กำหนดไว้อย่างชัดเจนในช่วงเวลาที่จำกัด และเงินกองทุน จากส่วนกลางและท้องถิ่น
6. ยอมรับให้พนักงานกระจายเสียงที่จ้างไว้ร่วมในสหภาพ มีความคล่องตัวในการทำงานและอนุญาต ให้ใช้อาสาสมัครในที่ที่เหมาะสม
7. พยายามกระทำให้เกิดความเสมอภาคในโอกาสการจ้างงาน สำหรับผู้หญิงและกลุ่มเชื้อชาติหรือชนกลุ่มน้อยในสังคม
8. ต้องเตรียมให้ประชาชนได้รู้ถึงสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกอบรม ในการผลิตและการส่งเผยแพร่ข่าวสาร
9. เนื้อหารายการที่ส่งกระจายเสียงต้องเป็นเนื้อหาหลักจากสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่น
10. มีนโยบายรายการที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนา การมีส่วนร่วมเพื่อต่อต้านปัญหาชาตินิยม เพศนิยม และทัศนคติที่แตกแยกอื่นๆ

จุมพล รอดคำดี (2542:26,32-34) ได้สรุปแนวคิดของวิทยุชุมชน และลักษณะวิทยุชุมชน โดยแนวคิดของวิทยุชุมชนนั้น ได้เสนอเป็นหลักการ ดังนี้

1. วิทยุชุมชนต้องเกิดขึ้นจากความต้องการของชุมชน โดยถือหลักว่าคนส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นความต้องการร่วมกัน
2. วิทยุชุมชนต้องได้รับการยอมรับของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน
3. วิทยุชุมชนย่อมไม่มีการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ประเพณีวัฒนธรรมของคนในชุมชน

4. วิทยุชุมชนต้องยึดถือแนวทางการเสนอรายการและข่าวสารของชุมชน เป็นหลัก ภายใต้นโยบาย ความเชื่อ วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น สิ่งแวดล้อม และเหตุการณ์ในท้องถิ่นเป็นหัวใจของการนำเสนอข่าวสารและรายการ

5. วิทยุชุมชนจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมจัดรายการ และสามารถเข้าไปบริหาร จัดการ หรือเป็นผู้ปฏิบัติในสถานีได้

6. วิทยุชุมชนเป็นสถานีวิทยุที่มีรัศมีการออกอากาศครอบคลุมเฉพาะพื้นที่เท่านั้น (มีลักษณะเป็น narrowcasting ไม่ใช่ broadcasting) กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์

7. วิทยุชุมชนเป็นสื่อมวลชนตามแนวคิดประชาธิปไตย (Democratic Media) เพื่อประชาชน โดยประชาชน ของประชาชน

วิทยุกระจายเสียงชุมชนในประเทศไทย ได้เริ่มศึกษาโดยนายสุรินทร์ แปลงประสพโชค (2533-2534) การวิจัยได้ทำการทดลองจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนสำหรับชุมชนชนบทในเขตขานเมืองจังหวัดจันทบุรี โดยมีแนวคิด วิธีการวิจัย และผลการวิจัยดังนี้

วิทยุกระจายเสียงชุมชน เป็นการจัดการกระจายเสียง ของวิทยุท้องถิ่นที่มีกลุ่มเป้าหมายแคบและตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของผู้ฟัง การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ และรูปแบบการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนสำหรับชุมชนชนบทในเขตขานเมืองจังหวัดจันทบุรี ผลของวิทยุกระจายเสียงชุมชนต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การรับสื่อ และความพึงพอใจในการรับสารของผู้ฟังเป้าหมายรวมทั้งศึกษาแนวทางการใช้วิทยุกระจายเสียงชุมชนในลักษณะสื่อเพื่อการพัฒนา

ผลการวิจัยได้จากการทดลอง การสังเกต และการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 196 ราย สุ่มจากหมู่บ้าน 4 ทิศทางรอบสถานีปรากฏว่า คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้น สามารถปฏิบัติหน้าที่บริหารวิทยุกระจายเสียงได้เป็นอย่างดี โดยกรรมการและเลขานุการจะมีบทบาทสำคัญ ในการประสานระหว่างคณะกรรมการสถานีและชุมชน หลังการทดลองผู้ฟังนิยมฟังรายการจากสถานีทดลองเพิ่มมากขึ้น และเมื่อเปรียบเทียบกับรายการเดิม พบว่าผู้ฟังจะนิยมและพึงพอใจรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนมากกว่ารายการเดิม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดเรื่องวิทยุชุมชนข้างต้นเป็นแนวทางในการพิจารณาลักษณะของวิทยุเพื่อชุมชนในจังหวัดระยอง ว่าควรมีลักษณะอย่างไร และวิทยุเพื่อชุมชนในจังหวัดระยองมีลักษณะเหมือนหรือแตกต่างจากแนวคิดหรือไม่ อย่างไร

2.2 แนวคิดการบริหารจัดการวิทยุชุมชน (Community Radio Management)

จากแนวความคิดการบริหารจัดการวิทยุชุมชน (สร้อยรัฐ สมศรีรัตน์ : 2547) จะเห็นได้ว่า วิทยุเพื่อชุมชนเป็นเครื่องมือในการสร้างสรรค์ประชาธิปไตยและพัฒนาชุมชนได้อย่างแท้จริง การดำเนินงานวิทยุเพื่อชุมชนจำเป็นต้องเป็นหลักการที่แท้จริงและถูกต้องของการทำงานวิทยุเพื่อชุมชน ดังนั้นการพิจารณารายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง จึงควรได้ใช้หลักการสำคัญๆ ของการดำเนินงานวิทยุเพื่อชุมชนไว้ 4 หลักการคือ

- 2.2.1 โครงสร้างที่เหมาะสมของรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- 2.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน
- 2.2.3 การบริหารจัดการ
- 2.2.4 หลักการผลิตเนื้อหาและรูปแบบรายการ

2.2.1 โครงสร้างที่เหมาะสมของรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ในระยะแรกสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ยังเป็นวิทยุชุมชนระดับที่หน่วยงานรัฐเข้ามาจัดรายการเท่านั้น จึงถือได้ว่าช่วงเวลาดังกล่าวเป็นการฝึกซ้อมของประชาชน และเรียนรู้ในการจัดรายการ และรายการควรจะมีการวางแผนการเติบโตไปเป็นสถานีของชุมชนของตนเอง

สำหรับในอนาคตหากรายการวิทยุเพื่อชุมชนรายการใดมีความพร้อม ก็สามารถยกระดับเป็นเจ้าของสถานีวิทยุชุมชนได้

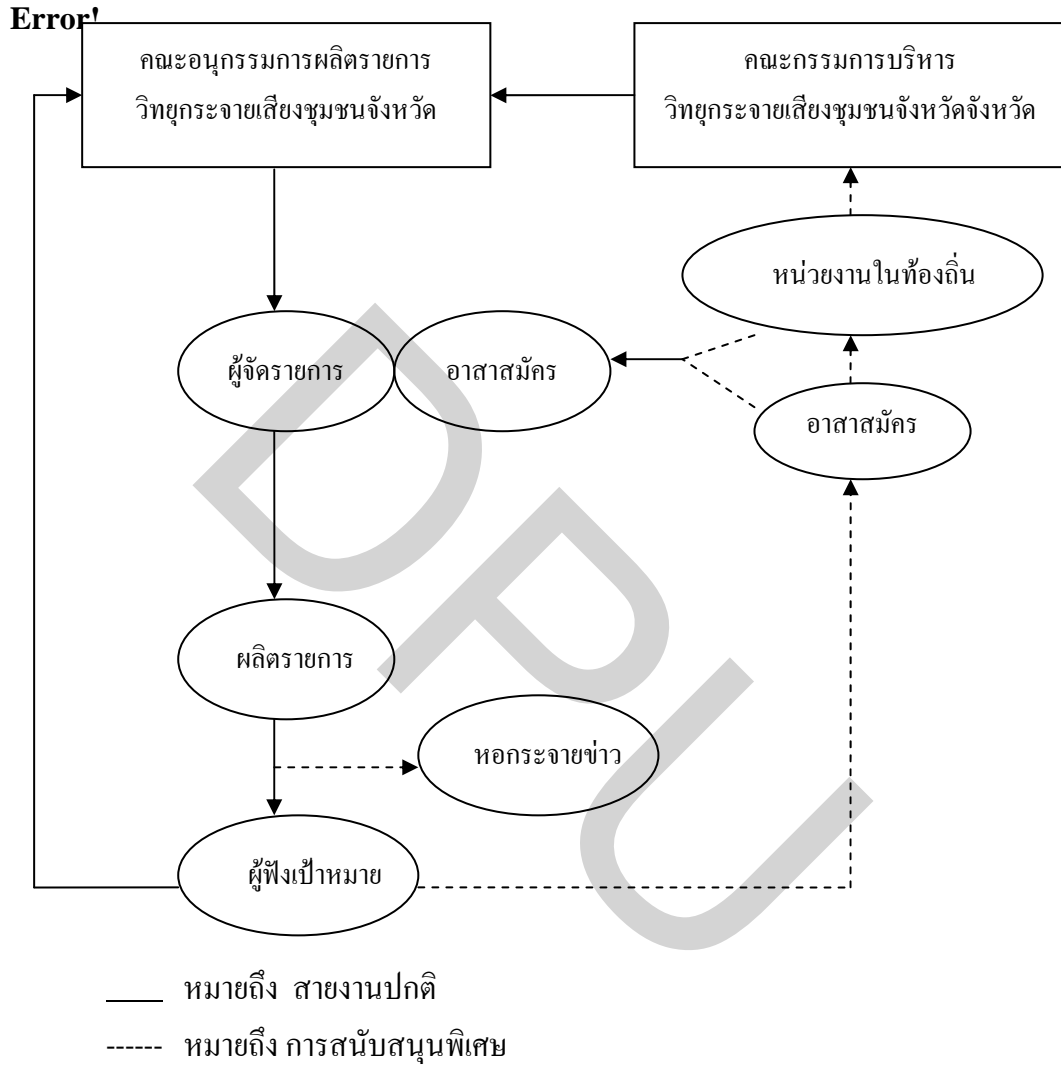
เนื่องจากธรรมชาติของรายการวิทยุเพื่อชุมชน เป็นงานที่ต้องทำอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอ ต้องทำทุกวัน ดังนั้น จึงควรมีบุคลากร 2 กลุ่ม คือ พนักงานประจำและอาสาสมัคร เพื่อให้มีทั้งความต่อเนื่องและการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะจำนวนอาสาสมัครนั้นต้องเปิดกว้างให้มากที่สุดสำหรับโครงสร้างที่เหมาะสมของรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่จะนำเสนอในที่นี้ นั่น เป็นวิทยุชุมชนในระดับรายการวิทยุที่หน่วยงานรัฐ / เจ้าสถานีให้เวลาจัดทำเท่านั้น

ดังตัวอย่างเช่น การจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนตามโครงการนำร่องของกรมประชาสัมพันธ์ ประจำปีงบประมาณ 2541 ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาและโครงสร้างการดำเนินงานโครงการรายการวิทยุเพื่อชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง การศึกษาวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำแบบจำลองโครงสร้างการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงชุมชน ตามโครงการรายการวิทยุเพื่อชุมชนกับคนอปม. กรมประชาสัมพันธ์ ที่มีการสื่อสารกัน 2 ทาง ระหว่างบุคคลที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุเพื่อชุมชน 3 ฝ่าย คือ คณะกรรมการบริหารรายการวิทยุเพื่อชุมชนจังหวัด คณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุชุมชนจังหวัด และผู้ฟัง

ก
เป้าหมาย โดยแสดงแบบจำลองได้ดังนี้

คู่

ม

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างการบริหารงานวิฤกษ์ภัยเสี่ยงชุมชน

ที่มา : สุรินทร์ แปลงประสพโชค จากโครงการวิฤกษ์ชุมชนกับคนอปม. กรมประชาสัมพันธ์

โดยลักษณะรูปแบบโครงสร้างที่จะมีคณะกรรมการแต่ละชุดนั้น มีลักษณะดังนี้

- คณะกรรมการบริหาร
- คณะอนุกรรมการผลิตรายการ
- อาสาสมัคร

สำหรับจำนวนคนในคณะกรรมการแต่ละชุดนั้น ผลการวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า

- **คณะกรรมการบริหาร** นั้นไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป (ไม่ควรเกิน 15 คน) เนื่องจากจะมีปัญหาในเรื่องการเรียกประชุมและความคล่องตัวในการทำงาน แต่ควรจะมีภูมิหลังที่หลากหลายและเป็นตัวแทนของคนกลุ่มดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

- **คณะอนุกรรมการ/กรรมการการผลิตรายการ** ก็เช่นเดียวกัน ไม่ควรมีจำนวนมากเกินไป และควรแน่ใจว่า เป็นคนที่จะมีเวลาทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างแท้จริง

- **อาสาสมัคร** นั้น สามารถมีจำนวนมากอย่างไม่จำกัด

จากโครงสร้างการบริหารงานวิทยุกระจายเสียงชุมชนดังกล่าว ผู้ฟังเป้าหมายสามารถถ่ายทอดปัญหาและความรู้สึกนึกคิดตรงไปยังคณะกรรมการ ซึ่งเป็นบุคคลในชุมชนของตนเอง หรือถ่ายทอดไปยังผู้จัดรายการได้ ขณะเดียวกันผู้จัดรายการนอกจากจะจัดรายการออกอากาศไปยังชุมชนตามที่ได้รับนโยบายจากคณะกรรมการแล้ว ยังสามารถสะท้อนปัญหาและความรู้สึกนึกคิดของตน และที่ได้รับจากผู้ฟังกลับไปสู่คณะอนุกรรมการผลิตรายการ จากนั้น คณะอนุกรรมการผลิตรายการก็สะท้อนกลับไปสู่คณะกรรมการบริหารได้อีกทอดหนึ่ง โดยที่คณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน มีหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ฟังกับผู้จัดรายการด้วย

การทำงานตามโครงสร้างรายการวิทยุเพื่อชุมชนนี้ จะเป็นลักษณะบุคลากรคู่ขนาน โดยมีคณะกรรมการบริหารรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนจังหวัด และคณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนจังหวัด ทำงานประจำ เพื่อให้คณะกรรมการทั้งสองชุดมีความเข้าใจในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนอย่างแท้จริง ดังนั้นจึงควรเป็นผู้จัดรายการ ผู้ดำเนินรายการ แขกรับเชิญ วิทยากร หรือมีส่วนร่วมในรูปแบบอื่นๆ ของการจัดรายการ และอาสาสมัครที่กระจายตัวอยู่ในพื้นที่ต่างๆ

2.2.2 คณะกรรมการดำเนินงาน

ปัจจุบัน วิทยุชุมชนหลายแห่งในประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงทดลองแสวงหารูปแบบการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการชุดต่างๆ ซึ่งยังไม่ลงตัว ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคณะกรรมการฯ และการดำเนินงานนั้น จึงเป็นเพียงการถอดบทเรียนออกมาจากงานวิจัยวิทยุชุมชนในที่ต่างๆ เท่านั้น อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอแนะประการหนึ่งก็คือ คณะกรรมการดำเนินงานวิทยุเพื่อชุมชน

เป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการชี้ขาดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานวิทยุเพื่อชุมชน เนื่องจากเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งหมด

โดยกำหนดภารกิจและหน้าที่ของคณะกรรมการบริหาร และคณะกรรมการผลิต รายการ วิทยุโดยชัดเจน คือ

คณะกรรมการบริหาร ควรมีขอบเขตความรับผิดชอบดังนี้ เช่น

1. กำหนดนโยบาย รูปแบบ และเนื้อหารายการ
2. วางแผนงานและดูแลให้มีการดำเนินงานไปตามแผนนโยบาย
3. สรรหาคณะกรรมการ/อนุกรรมการผลิตรายการ
4. เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการของคณะกรรมการผลิตรายการ
5. สนับสนุนการผลิตรายการ ทั้งในเรื่องงบประมาณ อุปกรณ์ และการขยาย

เครือข่าย

6. วิเคราะห์กลยุทธ์และมาตรการที่เกี่ยวกับการปรับปรุงรายการ
7. นำเสนอแนวทางและวิธีการพัฒนาวิทยุชุมชนให้ขึ้นไปตามนโยบาย ฯลฯ

คณะกรรมการผลิตรายการ ควรมีขอบเขตรับผิดชอบดังนี้ เช่น

1. กำหนดช่วงเวลาออกอากาศและความยาวของรายการ
2. ผลิตและจัดทำรายการวิทยุชุมชนให้ขึ้นไปตามกรอบ และแนวคิดที่

คณะกรรมการบริหารกำหนดมาให้

3. ตัดสินใจในการเชิญบุคคลหรือองค์กรมาให้ข้อมูลหรือมาร่วมรายการได้

ตามความเหมาะสม

4. ประสานกับแหล่งข้อมูลทั้งที่เป็นหน่วยงานรัฐในท้องถิ่น หรือผู้นำชุมชน

รวมทั้งประสานกับอาสาสมัคร

5. คัดเลือกประเด็นเนื้อหาและจัดเนื้อหาเพื่อผลิตรายการ

6. ประชุมสัมพันธ์รายการผ่านช่องทางต่างๆ เช่น จัดส่งข่าวสารเพื่อเผยแพร่

ถ่ายทอดเสียงผ่านทางหอกระจาย รวมทั้งค้นคิดกิจกรรมเสริมรายการวิทยุชุมชน เช่น เวทีวิทยุชุมชนสัญจร

7. จัดทำไตเติ้ลรายการ

8. รับฟังความคิดเห็นของชาวบ้าน ฯลฯ

ผลจากการวิจัยเรื่องวิทยุชุมชนในหลายๆ ที่ ให้ความเรียนบางประการเกี่ยวกับคุณสมบัติของคณะกรรมการวิทยุชุมชนว่า ควรมี/ไม่ควรมีคุณสมบัติอะไรบ้าง ดังนี้

1. คณะกรรมการควรเป็นบุคคลที่มีความกระตือรือร้น เพราะงานวิद्यุต้องการความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แปลกใหม่อยู่ตลอดเวลา
2. เป็นผู้ที่รักและพร้อมที่จะอุทิศตนเองเพื่อชุมชน เพราะงานวิद्यุชุมชนเป็นงาน เพื่อส่วนรวมมิใช่ธุรกิจ ควรเป็นผู้ที่มีเวลาว่างพอสมควรที่จะทำงานให้ส่วนรวมภายในช่วงเวลาที่ดำรงตำแหน่ง
3. มีความบริสุทธิ์ใจในการเข้ามาทำงาน ไม่มีเป้าหมายเพื่อหวังผลประโยชน์แอบแฝงอยู่เบื้องหลัง สำหรับคุณสมบัตินี้ จำเป็นต้องผ่านการตรวจสอบด้วยกระบวนการเลือกตั้งของชุมชนเท่านั้น เนื่องจากเป็นคุณสมบัติที่ต้องดูจากประวัติชีวิตที่ผ่านมา
4. ไม่เป็นรากฐานเสียงของพรรคการเมืองพรรคใดพรรคหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อป้องกันการที่วิद्यุเพื่อชุมชนจะถูกครอบงำจากการเมืองท้องถิ่น
5. คณะกรรมการวิद्यุชุมชนนี้ไม่จำเป็นต้องเป็นผู้นำชุมชน เช่น กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านขอให้เป็นผู้ที่รักและสนใจงานวิद्यุเป็นใช้ได้
6. ประสบการณ์จากงานวิद्यุชุมชนบางแห่งพบว่า คณะกรรมการมีการเสนอบุคคลอื่นที่โดดเด่นหรือมีอิทธิพลในชุมชนที่ตนเห็นว่าเหมาะสมเป็นกรรมการ เพื่อหวังผลการสนับสนุนรายการบางอย่าง เช่น การเงิน ความสะดวกในการทำงานหรือวิทยาการ ซึ่งความคิดดังกล่าวนั้นพิสูจน์แล้วไม่ถูกต้อง เพราะบุคคลที่เด่นหรือมีอิทธิพล อาจจะส่งผลเสียมากกว่าผลดีต่อการทำงานกลุ่ม เนื่องจากมีลักษณะที่ข่มกรรมการคนอื่น ๆ จนไม่มีการแสดงความคิดเห็นอย่างเสมอภาคเป็นประชาธิปไตย
7. ปรากฏการณ์ที่ต่อเนื่องจากที่กล่าวมาแล้วคือ หากกรรมการมีสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมแตกต่างกันอย่างไร ก็ยังเกิดความเกรงใจกันมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้นการเลือกกรรมการที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงหรือใกล้เคียงกัน และมีลักษณะความเป็นตัวแทนของกลุ่มต่างๆ เพื่อให้ทุกคนกล้าแสดงความคิดเห็นในที่ประชุม จึงเป็นข้อควรพิจารณาประกอบด้วย

2.2.3 การบริหารจัดการ

โครงสร้างของการบริหารจัดการวิद्यุชุมชนประกอบด้วย 6 ส่วนที่สำคัญ คือ

ก. การกำหนดเป้าหมาย/วัตถุประสงค์

ต้องกำหนดเป้าหมายให้คณะทำงานได้รับทราบว่าเป้าหมายสำคัญของวิद्यุชุมชนคือว่า วิद्यุชุมชนไม่ใช่วิद्यุ “เพื่อ” ชุมชนเท่านั้น แต่เป้าหมายที่สำคัญคือเป็นวิद्यุ “โดย” ชุมชน นั่นคือ

- เป็นวิद्यุที่มีลักษณะประชาธิปไตยอย่างเต็มที่ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือไปสร้างสังคมประชาธิปไตย

- เป็นวิถุที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งในด้านต่างๆ ซึ่งหมายความว่า เป็นวิถุที่สามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างตรงเป้าและแท้จริง

ข. นโยบาย

ในขณะที่เป้าหมายเป็นเสมือนการให้คำตอบแก่ผู้เดินทางว่า จุดหมายปลายทางที่เราจะไปให้ถึงนั้นอยู่ที่ไหน แต่การเดินทางนั้นเรามีวิธีการหลายแบบที่จะใช้ได้ วิธีการที่เราเลือกใช้ก็คือนโยบายนั่นเอง หากเราวางนโยบายเอาไว้เอง จะสร้างวิถุชุมชนให้มีลักษณะประชาธิปไตยให้มากที่สุด เราก็ต้องกำหนดนโยบายให้มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจการวิถุให้หลากหลายรูปแบบหรือหากเราวางเป้าหมายที่จะเพิ่มความนิยมในการรับฟังของชุมชน เราก็ต้องกำหนดนโยบายให้มีการประชาสัมพันธ์รายการวิถุชุมชนให้กว้างขวางที่สุดเป็นต้น

ค. แผนงาน

แผนงานเป็น “สะพานเชื่อมต่อ” ระหว่างเป้าหมาย/นโยบายที่เป็นสิ่งที่เป็นนามธรรมจับต้องไม่ได้ กับกิจกรรมการทำงานที่เป็นรูปธรรม มองเห็นจับต้องได้ และเป็นการคำนวณสมดุลระหว่างทรัพยากรที่เรามีเป้าหมายที่เอาไว้ให้รับมือกัน

ในแผนงาน นอกจากจะต้องรายละเอียดของวัตถุประสงค์แล้ว อย่างน้อยก็จะต้องมีการระบุหัวข้อเหล่านี้ให้ชัดเจนคือ

- จะทำอะไรบ้าง
- ใครทำอะไรบ้าง
- ทำอย่างไร
- เมื่อไหร่เริ่มต้น/เมื่อไหร่เสร็จสิ้น
- ที่ไหน
- ต้องใช้ทรัพยากรอะไรบ้าง(จำนวนคน/เวลา/งบประมาณ/สถานที่/อุปกรณ์)
- คาดหวังว่าจะมีผลงาน(output) อะไรออกมาบ้าง
- จะติดตาม/ประเมินผลด้วยวิธีการอะไร

สำหรับเรื่องการวางแผนงานนี้ ผลการวิจัยเรื่องวิถุชุมชนที่ผ่านมาได้ข้อค้นพบที่ชวนให้น่ากังวลใจว่า ยังไม่ค่อยมีการวางแผนงานในการทำงานวิถุชุมชนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งมีผลทำให้ความใฝ่ในเรื่องวิถุชุมชนไม่อาจแปรมาเป็นความจริงได้

ง. มีการจัดระบบการแบ่งงานกันทำ

การจัดระบบการแบ่งงานกันทำนั้น มีประโยชน์หลายอย่างกล่าวคือ นอกจากจะทำให้รู้ว่าต้องทำอะไรบ้างแล้ว ยังเป็นการกระจายความรับผิดชอบและภาระออกไป รวมทั้ง

มองเห็นปริมาณที่แต่ละตำแหน่งต้องรับผิดชอบ การจัดระบบงานกันทำอาจจะมีหลายแบบ แล้วแต่ความต้องการของวิทยุชุมชนในแต่ละที่

จ. การประสานงาน

การประสานงานเปรียบเสมือนเลือดที่นำเอาทั้งของดีและของเสียไปส่งต่อ ตามส่วนต่างๆ ของร่างกาย หากร่างกายขาดเลือดแล้ว อวัยวะทุกส่วนก็ไม่อาจจะทำงานต่อไปได้ ฉะนั้นใครก็ตามที่ การประสานงานวิทยุในวิทยุชุมชนก็คือกลไกหล่อเลี้ยงการทำงานของวิทยุชุมชนนั่นเอง มีบทเรียนที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสร้างสรรค์กลไกการประสานงานให้ทำงานมีประสิทธิภาพจากตัวอย่างปฏิบัติงานของวิทยุชุมชน ดังนี้ เช่น

- น่าจะมีการแต่งตั้งตำแหน่ง “เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานงาน” ในระดับต่างๆ เอาไว้เลย เช่น วิทยุชุมชน โคราซมีเจ้าหน้าที่ประสานงานรายการ หรือมีการกำหนดตำแหน่งผู้ประสานงานระหว่างคณะกรรมการบริหารกับคณะกรรมการผลิตรายการ เป็นต้น

- ต้องหมั่นมีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ/ต่อเนื่อง เนื่องจากธรรมชาติการทำงานของวิทยุชุมชนมิได้ใช้ “การสั่งการ” แต่ใช้ “การตกลงร่วมกัน/ต่อรองความคิดเห็น” กัน ดังนั้นจึงต้องมีการใช้ที่ประชุม

- กลยุทธ์ที่จะทำให้มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ/ต่อเนื่องนั้น มีหลายวิธีการ เช่น กำหนดวันประชุมที่แน่นอนในแต่ละเดือน หรือการนัดหมายวันประชุมครั้งต่อไปในตอนท้ายของการประชุมทุกครั้ง

ฉ. การประเมินผล

การประเมินผลจะต้องถูกบรรจุเอาไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนงานเสมอ และจะต้องมีการทำแผนประเมินผลเอาไว้อย่างชัดเจนแน่นอน

ผู้วิจัยมีแนวคิดว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน เมื่อมีโครงสร้างที่มีคณะกรรมการที่จัดการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ และผลิตรายการที่ถูกต้องตามหลักการการผลิตรายการ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ก็จะสามารถผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน และจัดตั้งสถานีวิทยุเพื่อชุมชนได้สำเร็จ

2.3 ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อชุมชน (Community Communication Theory)

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ (2543 : 48) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะสำคัญของการสื่อสารชุมชนไว้ดังนี้

2.3.1 เป็นการสื่อสารแบบสองทาง (Two-way communication) ที่ผู้ส่งสาร และผู้รับสารสามารถมีปฏิริยาโต้ตอบ (interactivity) กันอยู่ตลอดเวลาทั้งในลักษณะเป็นทางการหรือไม่

เป็นทางการก็ได้ ลักษณะการสื่อสารแบบสองทางทำให้สถานะของผู้ส่งไม่ตายตัว แต่จะมีการผลัดเปลี่ยนบทบาทอยู่ตลอดเวลา

2.3.2 ทิศทางการไหลของข่าวสาร (Flow of Information) ในขณะที่กระบวนการสื่อสารเพื่อการพัฒนาแบบกระแสหลักนั้น ทิศทางการไหลของข่าวสารเป็นไปอย่างจำกัด คือการไหลจากเบื้องบน (เจ้าหน้าที่รัฐ) ไปสู่เบื้องล่าง (ประชาชน) เท่านั้น แต่การสื่อสารชุมชนนั้น การหลังไหลของข่าวสารจะมีทิศทางที่หลากหลายมาจากทุกทิศทุกทางทั้งจากบนลงล่าง (Top-down) แบบล่างสู่บน (Bottom-up) และแบบแนวนอน (Horizontal) ดังนั้น ข่าวสารจึงอาจจะไหลจากนักวางแผนพัฒนาไปสู่ชาวบ้าน จากสื่อมวลชนไปสู่ผู้รับสารในชุมชนในวันเดียวกัน ชาวบ้านอาจจะส่งข่าวสารขึ้นไปยังเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือมีการแลกเปลี่ยนติดต่อส่งข่าวสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านด้วยกัน (ในวงการพัฒนาชุมชนของไทยในปัจจุบัน เริ่มคุ้นเคยกับแนวทางการปฏิบัติที่เรียกว่า “การสร้างเครือข่ายชุมชน” “การศึกษาดูงานจากกลุ่มชาวบ้าน” ด้วยกันเอง)

ในเรื่องทิศทางการไหลของข่าวสารนั้น นอกจากจะใช้มิติ (dimension) เรื่องทิศทางเป็นเกณฑ์พิจารณาแล้ว ยังมีนักวิชาการบางท่าน เช่น Pavelka (1978) ใช้เกณฑ์เรื่องขอบเขตของชุมชนเป็นตัวแบ่งเป็น “ขอบเขตภายในชุมชน” และ “ขอบเขตภายนอกชุมชน” จากเกณฑ์นี้ ทำให้มองเห็นทิศทางการไหลของข่าวสารใน 3 ทิศทางคือ การไหลจากสื่อภายนอกเข้ามาสู่ชุมชน การใช้สื่อเพื่อส่งสารเรื่องราวของชุมชนออกไปยังบุคคลภายนอก และใช้การสื่อสารเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสื่อสารภายในชุมชนกันเอง เพื่อช่วยยกระดับความตระหนักเกี่ยวกับความต้องการและการแสดงออกซึ่งความเป็นตัวของตัวเองชุมชน

2.3.3 เป้าหมายของการสื่อสารชุมชน มีวิธีการและแง่มุมหลายแง่มุมที่จะกำหนดเป้าหมายของการสื่อสารเพื่อชุมชน ตัวอย่างเช่น

ก. การกำหนดเป้าหมายโดยการใช้ระดับผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นเกณฑ์

การสื่อสารชุมชนจะมีเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในระดับต่างๆ

ดังนี้

- ระดับชุมชน เป็นการสื่อสารที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชน
- ระดับหน่วยงานนอกชุมชนเป็นการสื่อสารที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงองค์กร หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับด้านการพัฒนาและการสื่อสาร
- ระดับสังคมส่วนรวม เป็นการสื่อสารที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และวัฒนธรรมในระดับกว้าง

ข. การกำหนดเป้าหมายโดยสอดคล้องกับทิศทางการไหลของข่าวสาร

ในแง่มุมนี้ อาจกำหนดเป็นเป้าหมายของการสื่อสารชุมชนได้เป็น 3 เป้าหมายย่อย คือ

- เพื่อทำการถ่ายทอดข่าวสารข้อมูลและโน้มน้าวชักจูงใจ อันมักได้แก่ ทิศทางการไหลของข่าวสารจากบนลงล่าง (อย่างไรก็ตาม ทิศทางการไหลแบบอื่นๆก็ใช้เป้าหมายนี้ได้เช่นกัน)

- เพื่อเป็นช่องทางการแสดงออกซึ่งตัวตนของชุมชน (Community self – expression) อันอาจจะหมายรวมถึงแต่การแสดงออกซึ่งความต้องการของชุมชนไปจนกระทั่งถึงการแสดงออกซึ่งสิทธิ ศักดิ์ศรี ภูมิปัญญาของชุมชนด้วย

- เพื่อพัฒนาความเป็นตัวเองของบุคคล (Development of the individual's self) ในหน่วยที่เล็กลงมากกว่าชุมชน การสื่อสารชุมชนจะทำหน้าที่คล้ายๆเป็นเวทีแห่งการศึกษาเรียนรู้ ที่ช่วยให้ศักยภาพของปัจเจกบุคคลได้พัฒนาสร้างสรรค์อย่างเต็มที่

2.3.4 เป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน (Need-oriented) ซึ่งสอดคล้องกับคุณลักษณะประการสำคัญของกระบวนการพัฒนาแนวใหม่แทนการพัฒนาที่แต่เดิมเคยตอบสนองความต้องการของรัฐเป็นหลัก

2.3.5 หน้าที่ของการสื่อสาร Windahl et al (1992) ระบุว่า หน้าที่ของการสื่อสารชุมชน น่าจะประกอบด้วย

- หน้าที่ในการแสดงออก (Expressive Function) คือทั้งบุคคลและกลุ่มสามารถแสดงความเป็นตัวของตัวเองออกมาเพื่อที่จะสร้างเอกลักษณ์ของตนเองได้

- หน้าที่ทางสังคม (Social Function) คือการเข้ามามีส่วนร่วมในการสื่อสาร เพื่อจะสร้างความรู้สึกร่วมเป็นชุมชนเดียวกัน

- หน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Function) อันเป็นหน้าที่พื้นฐานของการสื่อสารโดยทั่วไป หากทว่าในการสื่อสารชุมชนนั้นทิศทางการไหลของข่าวสารต้องเป็นไปอย่างรอบด้านดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ดังนั้นผู้เข้าร่วมกระบวนการสื่อสารทุกคนจึงได้แลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้เพื่อยกระดับความเข้าใจและความรู้ในเรื่องการสื่อสารและทักษะการถ่ายทอดไปยังบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการพัฒนาชุมชน

- หน้าที่ในการควบคุมการปฏิบัติการ (Control Activation Function) การสื่อสารจะเป็นช่องทางนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อปรับปรุงหรือแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น ของบุคคลและชุมชนได้ เนื่องจากการสื่อสารชุมชนมีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทางที่มีขั้นตอนของปฏิกิริยาป้อน กลับ (Feedback)

2.3.6 สื่อของชุมชนเน้นการปรับปรุงสื่อให้เหมาะสมสำหรับประโยชน์การใช้งานของชุมชน ไม่ว่าจะชุมชนจะตั้งวัตถุประสงค์การใช้เอาไว้เช่นใดก็ตาม

2.3.7 สื่อชุมชนต้องเป็นสื่อที่คนในชุมชนสามารถเข้าถึง (Access) ได้ตลอดเวลาเพื่อนำไปใช้เพื่อหาข่าวสาร เพื่อความรู้หรือเพื่อความบันเทิง

2.3.8 สื่อชุมชนเป็นสื่อที่ชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วม (Participates) ในหลายบทบาทไม่ว่าเป็นผู้วางแผนการใช้สื่อ ผู้ผลิต ผู้แสดง ฯลฯ

2.3.9 สื่อชุมชนต้องเป็นสื่อที่ชุมชนสามารถแสดงออกนอกจากชุมชน มิใช่เป็นสื่อเพื่อชุมชน ซึ่งหมายความว่า ตัวตนของชุมชนที่จะแสดงออกไปนั้นต้องมาจากการกำหนดของชุมชนเอง มิใช่ผู้อื่นมาทำให้ชุมชน

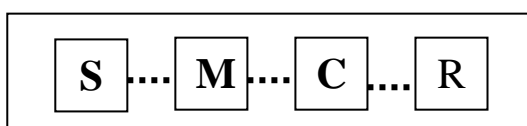
2.3.10 สื่อชุมชนจะปรับเปลี่ยนลักษณะของการเป็นเครื่องมือถ่ายทอดข่าวสารจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง มาเป็นเวทีสำหรับแลกเปลี่ยนข่าวสาร และ ทักษะของคนทุกคน

จากแนวคิดที่จะใช้สื่อในการถ่ายทอดข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐมาสู่ชุมชนนั้น มีการใช้สื่อวิทยุของรัฐส่วนกลางเพื่อประโยชน์ของชุมชนท้องถิ่น (กาญจนา และคณะ, 2543)

H.V.Desai (1976) ผู้วิจัยสังเกตปรากฏการณ์ของสถานีวิทยุในรัฐทมิฬนาฑูประเทศอินเดียว่า โดยโครงสร้างแล้ว วิทยุจะมีรัฐส่วนกลางเป็นเจ้าของและสัดส่วนของรายการก็จะมีการถ่ายทอดรายการของระดับชาติเป็นส่วนมาก อย่างไรก็ตามเมื่อติดตามปรากฏการณ์ดังกล่าวลงในรายละเอียด ก็ยังพบความแตกต่างกันบ้าง กล่าวคือ ในขณะที่รายการข่าวและเพลง (News & Music) นั้นมักจะเป็นรายการของส่วนกลาง แต่สำหรับรายการจำพวกพูดคุยสนทนา (Talks) มักจะมีกลิ่นอายของชนบทอยู่ ผู้วิจัยจึงสนใจใคร่รู้ว่า

(1) วิทยุของรัฐจะยังมีโอกาสที่จะเล่นบทบาทเป็นสื่อเพื่อท้องถิ่นได้หรือไม่

(2) หากคำตอบในข้อ 1 มีความเป็นไปได้ จะต้องมีกลยุทธ์อย่างไรบ้าง ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและรูปแบบรายการและได้ให้คำตอบว่า แม้ว่าวิทยุของรัฐทมิฬนาฑูจะเป็นสื่อของรัฐส่วนกลาง แต่ก็มีโอกาสที่จะเล่นบทบาทเป็นสื่อเพื่อท้องถิ่นได้โดยกลยุทธ์ ที่ทางวิทยุได้ใช้อยู่ คือ การแสวงหา “ช่องว่าง” และ “โอกาส” จากทุกๆ องค์ประกอบของสื่อ S – M – C – R และทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ภาพที่ 2.2 องค์ประกอบของสื่อ SMCR

(ก) ในแง่ S – Sender - ผู้ส่งสาร

ในขณะที่ในรายการรูปแบบข่าวและเพลงจะไม่มีช่องว่างให้ใช้กลยุทธ์นี้ แต่ทว่าในรูปแบบรายการพูดคุยสนทนาจะมีช่องว่างปรากฏอยู่ ผู้จัดรายการวิทยุ/ผู้รับผิดชอบรายการจึงได้ใช้ช่องว่างดังกล่าวให้เป็น “โอกาส” ด้วยการกำหนดหลักการทำงานว่า “แหล่งข่าวสาร” นั้นต้องมาจากทุกๆ คน รวมทั้งชาวบ้านด้วย เพราะฉะนั้นในช่วงรายการพูดคุยสนทนา นักจัดรายการวิทยุจะนำเอาคำสัมภาษณ์ของชาวบ้านที่เป็นชาวนา รัฐหมินนาค มาออกอากาศ ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้สิทธิในการเป็นผู้ส่งสาร

(ข) ในด้าน M-Message – เนื้อหาสาระ

ผู้จัดรายการจะกำหนดให้เนื้อหาในรายการพูดคุยสนทนาต้องเป็นเนื้อหาใกล้ตัวที่ชาวบ้านสนใจ เพื่อที่ชาวบ้านจะได้มีโอกาสทั้งเป็น “ผู้รับสาร” โดยติดตามฟัง และเป็นทั้ง “ผู้ส่งสาร” คือสามารถจะแสดงความคิดเห็นได้ด้วยอย่างเช่น ชาวนาแถบรัฐหมินนาค ปลุกข่าวเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหารายการก็ต้องเป็นเรื่องข่าวหรือพีชเกษตรตัวอื่นๆ ที่ปลุกอยู่ในท้องที่

สำหรับรูปแบบวิธีการนำเสนอของรายการ ฝ่ายจัดรายการได้ปรับปรุงรูปแบบเพื่อให้เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่น เปลี่ยนแปลงแบบแผนการพูดของทางราชการที่จะรายงานแต่ด้านดี/ผลสำเร็จของโครงการ ในการสัมภาษณ์ชาวบ้านนั้น ทางฝ่ายวิทยุจะซักถามทั้งข้อดี/ผลสำเร็จ และทั้งปัญหาข้อบกพร่องและข้อล้มเหลว เพื่อให้ข่าวสารจากข้างล่างได้ไหลมาสู่เวทีสาธารณะ (bottom-up approach)

(ค) ในด้าน C-Channel - ช่องทางข่าวสาร

ฝ่ายผู้จัดได้เลือกช่องทางรูปแบบรายการที่ชาวบ้านสามารถเข้าร่วมได้ คือ รายการพูดคุยสนทนา ซึ่งเป็นช่องว่างและโอกาส และหากเป็นไปได้ก็จะขยายขยายของปริมาณของช่องทางให้เพิ่มมากขึ้น

(ง) ในด้าน R – Receiver – ผู้รับสาร

ฝ่ายวิทยุกระจายเสียงได้จัดรูปแบบการสื่อสารระบบสองทาง (Two-way communication) คือทางสถานีได้จัดให้มีการติดตั้งกลไกในการรับฟังการประเมินผล (feedback) จากผู้ฟัง (แต่ทว่าในรายการงานวิจัยไม่ได้ระบุว่าทำอย่างไร)

ผู้วิจัยได้กล่าวสรุปว่า ผลการวิจัยพิสูจน์ว่า ถึงแม้ว่ารูปแบบการเป็นเจ้าของวิทยุจะเป็นของหน่วยงานรัฐ แต่ทว่าโอกาสที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็ไม่หมดไปเสียทีเดียว เพียงแต่ต้องมีการแสวงหาการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็สามารถจะสร้างผลกระทบได้อย่างมากขึ้นด้วย เช่นที่ผู้วิจัยพบในกรณีการแนะนำการปลูกข้าวพันธุ์ใหม่ อย่งไรก็ตาม ผู้วิจัยก็ได้กล่าวว่า ปัญหาที่แท้จริงของรายการวิทยุ

เพื่อชุมชน ก็คือ วิทยุเพื่อชุมชนมีลักษณะการดำเนินการเชิงพาณิชย์สูงเกินไป ทำให้ปิดโอกาสที่ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในสื่อตัวนี้

งานวิจัยนี้ให้ข้อคิดแก่ผู้วิจัยว่า ในกรณีรายการวิทยุเพื่อชุมชนของประเทศไทยก็ยังมีโครงสร้างการเป็นเจ้าของได้ เป้าหมายการใช้ และการบริหารจัดการควบคุมที่มุ่งไปในทางรับใช้หน่วยงานของรัฐส่วนกลาง (ผ่านรายการถ่ายทอดข่าว) และมุ่งจะดำเนินงานด้านธุรกิจ (ใช้เปิดเพลงและโฆษณาสินค้า) ดังนั้น ในอนาคต หากมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการเป็นเจ้าของเป้าหมายการใช้และการบริหารจัดการควบคุมแล้ว ซึ่งก็เท่ากับเป็นการเปิดโอกาสให้กว้างขวางยิ่งกว่าในกรณีของรัฐที่มีพินาคู ดังนั้นก็ควรที่จะมีการศึกษาวิจัยว่ามีสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งใดที่ได้ใช้ “โอกาสและที่ว่าง” ที่มีอยู่เพื่อใช้รายการวิทยุเพื่อชุมชนสำหรับเป็นจุดแสดงเป้าหมายที่สร้างผลประโยชน์ร่วมแก่สาธารณะชนและรับใช้ชุมชนอย่างเต็มที่

องค์ประกอบย่อยของการสื่อสารทั้ง 4 ลักษณะ คือ S-M-C-R ว่าควรมีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

- 1) ระดับความยาก-ง่ายของสื่อ ต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถในการรับสารของชาวบ้านและโดยเฉพาะในกรณีที่เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ต้องคำนึงความสามารถในการอ่านของชาวบ้าน
- 2) ประเภทของเนื้อหาของสื่อ ต้องเป็นเรื่องที่เน้นหนักลงไปปัญหาเร่งด่วน หรือปัญหาในชีวิตประจำวันของคนในสังคม
- 3) กลุ่มเป้าหมาย สื่อแต่ละชนิดควรจัดทำขึ้นสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ
- 4) วิธีการนำเสนอ สื่อควรนำเสนอสิ่งที่เป็นปัญหา หรือสภาพที่ก่อให้เกิดปัญหา แล้วเสนอแนะหรือกระตุ้นให้ผู้รับสารช่วยกันคิดแก้ไขปัญหาดังกล่าว
- 5) ความเกี่ยวพันของเนื้อหา เนื้อหาของการสื่อสารควรเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับประสบการณ์และชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน
- 6) บทบาทของสื่อ สื่อจะต้องมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ และมีการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
- 7) ความน่าสนใจ สื่อต้องมีลักษณะง่ายๆแต่น่าสนใจ และดึงดูดความสนใจโดยอาศัยภาพและเสียง เป็นตัวดึงดูดความสนใจ
- 8) ความเกี่ยวข้องกับผู้รับ สื่อควรจะมีส่วนที่ช่วยให้ผู้รับสารสามารถประเมินตนเองได้ ตัวอย่างเช่น หลังจากที้นำเสนอปัญหา และสาเหตุของปัญหาแล้ว อาจมีส่วนของเนื้อหาที่ตั้งคำถามว่า ผู้รับสารเป็นส่วนใดของสาเหตุของปัญหา เป็นต้น

ดังนั้น การสื่อสารจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเสริมสร้างให้เกิดประชาสังคม เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมทางการสื่อสารที่คนในชุมชนรวมตัวกัน เรียนรู้ร่วมกันในการวางแผน กำหนดรูปแบบและเนื้อหา รวมทั้งวิธีเสนอรายการร่วมกันเป็นการเข้าถึงสื่อของประชาชนที่สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นได้

ผู้วิจัยจะใช้ทฤษฎีการสื่อสารเพื่อชุมชนมาเป็นแนวทางในการศึกษาถึงการสื่อสารภายในของจังหวัดระยอง ที่มีลักษณะทางด้านวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม สังคมท้องถิ่น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น เพื่อชี้ให้เห็นถึงปัจจัยแวดล้อมที่มีส่วนในการกำหนดให้เกิดเนื้อหาในรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยคนในชุมชนได้เข้ามามีบทบาทในการสื่อสารผ่านสื่อวิทยุเพื่อแสดงออกถึงความเป็นตัวของตัวเองของชุมชน เป็นเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ร่วมเรียนรู้ และแสดงทัศนะร่วมกันในปัญหาหรือข้อขัดแย้งและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นชุมชนเดียวกันและเป็นไปตามเป้าหมายการสื่อสารเพื่อชุมชนหรือไม่

2.4 ทฤษฎีการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication Theory)

กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม (Participatory Communication) องค์การ UNESCO ได้ให้ความหมายไว้เมื่อปี 1977 ในการประชุมที่กรุงเบลเกรด ประเทศยูโกสลาเวีย (Berrigan, 1979 อ้างถึงใน Jan Servaes, 1996 : 18 และอ้างถึงในจุมพล รอดคำดี, 2542) ว่าการสื่อสารในแนวนี้ได้นั้นหลักการที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. การเข้าถึงสื่อ (Access) หมายถึง การเข้าถึงสื่อที่ให้บริการแก่ชุมชน สื่อย่อมเปิดโอกาสให้ประชาชนเลือกรายการ หรือเข้าไปจัดทำในสิ่งที่จะเป็นประโยชน์แก่ตัวเองได้ทราบเท่าที่ไม่ขัดกับกฎหมาย นอกจากนี้ยังเป็นช่องทางที่จะทำให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นต่อรายการหรือแสดงความต้องการการเปลี่ยนแปลงรายการ รวมทั้งการเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนได้ แม้แต่คณะผู้ผลิตรายการ หรือผู้ควบคุมการทำงานของสื่อนั้นก็สามารถเปลี่ยนได้

กาญจนา แก้วเทพและคณะ (2543:144) ได้กล่าวไว้หลายอย่างเกี่ยวกับ “การเข้าถึงสื่อ” (Accessibility) ซึ่งเพิ่มเติมไว้ว่า อาจจะแยกแยะออกได้เป็นหลายมิติ ที่เป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงสื่อ คือ

1) การเข้าถึงในด้านกายภาพ (Physical accessibility) เช่น ชาวบ้านไม่มีโอกาสได้พบปะกับเจ้าหน้าที่ เพราะระยะทางห่างไกล หรือไม่มีโอกาสได้รับเอกสารสิ่งพิมพ์ซึ่งแจกไปไม่ถึง

2) การเข้าถึงในด้านเศรษฐกิจ (Economic accessibility) สื่อต้องมีค่าใช้จ่าย เช่น หนังสือพิมพ์ที่แม้จะเข้าไปถึงหมู่บ้าน แต่ชาวบ้านไม่มีเงินจะไปซื้อหามาอ่านได้

3) การเข้าถึงทางวัฒนธรรม-สังคม (Social-Culture accessibility) ได้แก่ เครื่องคิด
 ขวางด้านวัฒนธรรม-สังคมที่ปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ ช่องว่างทาง
 ภาษา ช่องว่างทางวัฒนธรรม

2. การมีส่วนร่วม (Participation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในทุกระดับในระบบการ
 สื่อสารไม่ว่าจะเป็นเรื่องการวางแผนการสื่อสารภายในชุมชน ตั้งแต่เริ่มคิดไปจนกระทั่งการผลิต
 การจัดการ การใช้สื่อในชุมชนต่างๆ ประชาชนในชุมชนจะต้องมีส่วนร่วมหรือมีโอกาสเข้าร่วมได้
 ทุกขั้นตอน

3. การจัดการด้วยตนเอง (Self-management) หมายถึง การมีส่วนร่วมที่สำคัญยิ่งกว่า
 สิ่งใดก็คือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยตนเองตามวิถีทางกระบวนการประชาธิปไตย และการ
 ตัดสินใจนั้นประชาชนในชุมชนมีอำนาจตัดสินใจตั้งแต่เริ่มคิด วางแผน ไปจนกระทั่งการกำหนด
 นโยบายการบริหารและการลงมือผลิตสื่อด้วยตนเอง ยูเนสโกยอมรับการจัดการด้วยตนเองจะต้อง
 กระทำอย่างค่อยเป็นค่อยไป ส่วนการเข้าถึงสื่อ และการมีส่วนร่วมในการสื่อสาร มีความเป็นไปได้
 ได้มากและสามารถทำได้ง่ายกว่า

กาญจนา แก้วเทพและคณะ (2543) ได้กล่าวว่า การติดต่อสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่
 สำคัญ ในปัจจุบันที่ทุกคนยอมรับคือแนวคิดเรื่อง การมีส่วนร่วม และการเข้าถึง(Accessibility) จาก
 แนวคิดนี้จึงมีการขนานนามการสื่อสารแบบใหม่นี้ว่า “การสื่อสารแบบมีส่วนร่วม” (Participatory
 Communication) การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบหนึ่งที่สำคัญของการสื่อสารเพื่อชุมชน

1) แนวคิดเรื่อง “การมีส่วนร่วม”

เริ่มต้นในสมัยยุคกรีก ที่มีพลเมือง (citizen) ของรัฐไปมีส่วนร่วมแบบโดยตรง
 (Direct participation) ในเรื่องการตัดสินใจประเด็นสาธารณะได้ทุกเรื่อง (Public issues) ด้วยการเปิด
 อภิปราย ชี้แจง ให้ข้อมูล และตัดสินใจออกเสียงลงคะแนน ในรูปแบบ “ประชาธิปไตย” เมื่อสังคม
 สมัยใหม่มีขนาดใหญ่ขึ้น จึงเกิดรูปแบบของ “ประชาธิปไตยแบบผ่านตัวแทน” (Representative
 Democracy)

ดังนั้นในยุคสมัยปัจจุบันจึงเริ่มเกิดคำถามต่อการใช้ รูปแบบประชาธิปไตยแบบ
 ตัวแทนแต่เพียงรูปแบบเดียวว่า เป็นรูปแบบที่ใช้งานได้อย่างเหมาะสม หรือไม่สำหรับการปกครอง
 ระบบประชาธิปไตย และคำตอบที่แน่ชัดแล้วก็คือ ไม่เหมาะสมและอาจไม่เพียงพออย่างแน่นอน
 การสื่อสารเป็นช่องทางที่สำคัญช่องทางหนึ่งที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดประชาธิปไตยแบบทางตรง
 ควบคู่ไปกับประชาธิปไตยผ่านตัวแทน และการสื่อสารรูปแบบที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวได้ก็ต้องเป็น
 การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมเช่นกัน

2) เป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

เป้าหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมจะมีดังต่อไปนี้

2.1) เพื่อกระตุ้นให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของตนเอง เช่น การนำเอาภูมิปัญญาของชาวบ้านมาเผยแพร่ในวงกว้าง

2.2) เพื่อสร้างความมั่นใจให้ชาวบ้านที่เข้ามามีส่วนร่วม และเพื่อให้เห็นคุณค่าความคิดและความเชื่อของเขา จนเกิดการยอมรับผ่านการแสดงทัศนะผ่านสื่อ (Feedback)

2.3) เพื่อพิสูจน์ความเชื่อ ของชุมชนที่เคยคิดว่าตนเองไม่สามารถใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ซับซ้อนได้ การเข้าร่วมฝึกฝนอบรมการผลิตสื่อจะพิสูจน์ให้ชาวบ้านเห็นว่า พวกเขาสามารถจะใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ได้หากมีโอกาส

2.4) เพื่อสร้างทักษะในการสร้างสื่อให้กับชุมชน เพื่อเป็นช่องทางที่ชุมชนจะส่งข่าวสารออกไปจากจุดยืน มุมมองและทัศนะของตนเอง

2.5) เพื่อให้ชุมชนได้แสดงความรู้สึก ปัญหา วิธีการวิเคราะห์ปัญหา รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาจากทัศนะของชุมชน

2.6) ผลจากการสื่อสารของชุมชนที่อาจจะเกิดจากการริเริ่มของบางส่วนเดียวของชุมชน หรือจากชุมชนใดชุมชนหนึ่ง จะช่วยยกระดับความมีสติและความรับผิดชอบให้กับทั้งชุมชนหรือชุมชนอื่นๆ เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เราต้องยอมรับว่า ผลจากการใช้กระบวนการทัศน์การพัฒนาแบบบนลงล่างนั้น ไม่เพียงแต่จะไม่ได้ผลตามที่คาดหวังเอาไว้เท่านั้น หากทว่ายังทิ้งร่องรอยแห่งความสูญเสียในเชิงภูมิปัญญาและวัฒนธรรมเอาไว้ด้วย กล่าวคือชาวบ้านจะเกิดวัฒนธรรมแห่งการพึ่งพา การรอคอยความช่วยเหลือจากภายนอก และไม่เชื่อมั่นว่าตนเองจะแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยความสามารถของตนเอง

2.7) การสื่อสารชุมชนจะเน้นเรื่องราว ที่มีสาระประโยชน์ต่อชีวิตของชุมชนเอง ดังนั้นสื่อจึงช่วยเพิ่มสัดส่วนของการสร้างสื่อที่มีสาระให้แก่ชุมชนให้มีปริมาณเพิ่มมากขึ้น เพื่อถ่วงดุลกับการสื่อสารที่มุ่งเน้นแต่ความบันเทิงและการหลีกเลี่ยงปัญหา (Escapist) ที่สื่อจากภายนอกอัดฉีดเข้าไปในชุมชน

3) การมีส่วนร่วมในองค์ประกอบของการสื่อสาร

การมีส่วนร่วมในการสื่อสารก็อาจจะมีปัญหาเช่นเดียวกัน คือมีระดับต่างๆ ที่แตกต่างกันไปของการเข้ามามีส่วนร่วมของการสื่อสารปัจจัยที่จะเข้ามามีส่วนกำหนดระดับความมากน้อยของการมีส่วนร่วม นั้น จะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของการสื่อสารดังนี้

3.1) เป้าหมายของการสื่อสาร ได้กำหนดให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในระดับใด เช่น ในระดับเข้าร่วมร่วมแสดง ระดับเป็นผู้รับสารที่คอยป้อนปฏิกิริยาย้อนกลับ (Feedback) ระดับวางนโยบาย ฯลฯ

3.2) ลักษณะสองทางและ Interactivity ของการสื่อสาร ยิ่งการสื่อสารที่เอื้ออำนวยให้มีลักษณะตอบโต้กันอยู่ตลอดเวลามากขึ้นเท่าใด โอกาสที่ชุมชนจะเข้ามามีส่วนร่วมก็ยิ่งจะมีมากขึ้นเท่านั้น

3.3) ใครคือผู้ส่งสาร ในชุมชนเอง โอกาสที่คนส่วนใหญ่จะได้เข้ามาเป็นผู้ส่งสารมีมากน้อยและทั่วถึงหรือไม่ หรือเมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักสื่อสารมวลชนอาชีพ เจ้าหน้าที่รัฐ และชาวบ้าน สักส่วนที่จะได้เป็นผู้ส่งสารเป็นอย่างไรบ้าง

3.4) ประเภทของเนื้อหาสาร เป็นเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงของชุมชนหรือเปล่า ตัวอย่างเช่น ปัจจุบันนี้ รายการประเภทวิเคราะห์ข่าวและสถานการณ์ปัจจุบัน เนื้อหาทั้งหมดยังคงเป็น “วาระแห่งชาติ” เป็นส่วนใหญ่ ประเด็นท้องถิ่นจะเข้าไปในสื่อมวลชนยังมีอยู่น้อย

3.5) ประเภทของช่องทาง/สื่อ โดยหลักการทั่วไปแล้ว สื่อขนาดเล็ก เช่น สื่อเฉพาะกิจจะเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมได้มากกว่าสื่อมวลชน ดังนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของสื่อประเภทต่างๆ และการค้นคิดสร้างสรรค์กิจกรรมและช่องทางแบบใหม่ที่จะอำนวยความสะดวกในการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน

3.6) ผู้รับสารและการมีปฏิกิริยาป้อนกลับ (Feedback) สำหรับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมนั้น จะเห็นได้ว่ากระบวนทัศน์ใหม่นี้จะเชื่อว่าผู้รับสารนั้นมิใช่ผู้ที่วางเปล่าและไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับเนื้อหาสารที่จะสื่อไป วิธีการรับสารของประชาชนก็มีได้เป็นอย่าง Passive หากทว่าเป็นไปอย่าง Active และประชาชนผู้รับสารมักจะมิปฏิกิริยาป้อนกลับ (Feedback) การจัดช่องทางสำหรับปฏิกิริยาป้อนกลับก็เป็นปัจจัยที่จำเป็นอย่างขาดไม่ได้ของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม

4) ระดับการมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วมของชุมชนได้จัดแบ่งระดับไว้ 3 ระดับ โดยเรียงลำดับจากระดับที่น้อยที่สุดไปจนถึงมากที่สุดดังนี้

4.1) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร (Audience/Receiver/Users)

เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในระดับต่ำที่สุด กระบวนการสื่อสารตั้งแต่ต้นยังอยู่ในการกำหนดของผู้ส่งสาร และผู้รับสารก็ยังคงมีฐานะเป็นเพียงผู้รับสารแต่เพียง

อย่างเดียวกัน สิ่งที่จะเปลี่ยนแปลงไปสำหรับฐานะของผู้รับสารในการสื่อสารชุมชนแบบมีส่วนร่วม ก็คือ

- ต้องมีการขยายแนวคิดของผู้รับสาร ให้ตระหนักถึงสิทธิที่จะรู้ของตน (Right to know/Right to be inform)
- จะต้องสร้างหลักประกันในการมีส่วนร่วมของผู้รับสาร ทั้งในช่วงขาเข้า (Input) และช่วงขาออก (Output)
- ปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร คือ ช่องทางข่าวสาร (Channel)

4.2) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง (Sender/Producer/Co-producer/Performance)

เป็นขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในระดับสูงขึ้นมาและจำเป็นต้องสร้างเงื่อนไขใหม่ๆ เพิ่มเติมหรือต้องมีการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเก่าๆ ที่มีอยู่ การเข้ามามีส่วนในฐานะผู้ผลิตหรือผู้ร่วมผลิตนั้น ยังแบ่งออกเป็นหลายขั้นตอนคือ

- ขั้นตอนการผลิต (Pro-production Stage) อันได้แก่ขั้นตอนการเตรียมการก่อนการผลิตสื่อ กิจกรรมในขั้นตอนนี้จะประกอบด้วย การเลือกประเด็นหัวข้อ การเลือกแง่มุมที่จะนำเสนอ การรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาใช้เป็นวัตถุดิบ การเขียนบทแบบต่างๆ การคัดเลือกฉากและตัวแสดง ฯลฯ
- ขั้นการผลิต (Production Stage) ได้แก่ขั้นตอนของการลงมือผลิต เช่น การเข้าห้องจัดรายการในการกรณีของวิทยุ ฯลฯ
- ขั้นหลังการผลิต (Post-production Stage) ได้แก่ขั้นตอนหลังการถ่ายทำเสร็จแล้ว ก็ต้องมีการตัดต่อ การอัดเสียงประกอบ การเพิ่มเติมด้านเทคนิคต่างๆ
- การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย (Policy Maker/Planner)

4.3) การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผน และกำหนดนโยบายการใช้สื่อของชุมชนนั้น หมายถึง การวางแผนและนโยบายดำเนินการใช้สื่อที่รวมเอาชุมชน เข้ามาอยู่ในโครงสร้างการสื่อสารของชุมชน กล่าวในระดับกว้างอาจจะหมายความถึงการวางแผนและกำหนดนโยบายของการสื่อสารทุกประเภทที่มีอยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นสื่อประเภทใด เช่น สื่อมวลชน (วิทยุ หนังสือ พิมพ์หมู่บ้าน) สื่อเฉพาะกิจ (วิดีโอ หอกระจายข่าว เสียงตามสาย) สื่อประเพณี รวมทั้งสื่อบุคคล การวางแผนนั้นจะเป็นการสร้างเชื่อมโยงระหว่างสื่อแต่ละประเภท เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการใช้

ส่วนในระดับที่แคบลงมา อาจจะหมายถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนและนโยบายของสื่อบางประเภทที่จะเข้ามาในชุมชน เช่น การทำวิทยุชุมชนที่ในโครงสร้างของการดำเนินงานจะมีตัวแทนของชาวบ้านเข้าไปอยู่ในทุกขั้นตอน ส่วนสื่อนั้นก็ตอบสนองต่อความต้องการของชุมชน

สรุปการมีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชนมีแนวคิดหลักที่สำคัญคือ ประชาชนเป็นศูนย์กลางของความคิดและเริ่มต้น ดังนั้น มิใช่ความคิดหรือการเริ่มต้นมาจากหน่วยงานของรัฐ อย่างไรก็ตาม การเริ่มต้นจากหน่วยงานของรัฐก็จะเป็นผู้ริเริ่มภายใต้กรอบการเป็นพี่เลี้ยง หรือครูฝึกซ้อมให้กับประชาชน หรือให้ความช่วยเหลือในระยะเริ่มต้น และมีระยะเวลาที่แน่นอนสำหรับการถอนตัวออก และเพื่อให้ประชาชนได้เข้ามาดำเนินการเองตามหลักการ “เพื่อประชาชน โดยประชาชน ของประชาชน” ได้อย่างเต็มรูปแบบ นอกจากนี้ รายการวิทยุเพื่อชุมชนยังเป็นการดำเนินการและการส่งกระจายเสียงของวิทยุท้องถิ่น (Local Station) ในรูปแบบหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในชุมชนรอบๆ พื้นที่นั้น

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา: รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง” ผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ ของอาจารย์กาญจนา แก้วเทพและคณะ (2543) โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตามหลักแนวคิดของการผลิตสื่อค้นหา ความต้องการร่วมกันเพื่อกำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ รวมทั้งวิธีการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพื่อให้ครอบคลุมตามหลักการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม โดยการเลือกรูปแบบและเนื้อหารายการที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง และร่วมแสดงความคิดเห็นต่อรายการ หรือแสดงความต้องการการเปลี่ยนแปลงรายการได้ รวมทั้งนำมาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน ในทุกช่วงของระดับของการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนใน 3 ระดับ คือ

1. ขั้นก่อนการผลิต (Pre-production Stage)
2. ขั้นการผลิต (Production Stage)
3. ขั้นหลังการผลิต (Post-production Stage)

2.5 รูปแบบ และเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน (Formants and Contents of the radio program)

การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่น เป็นการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่มุ่งเสนอสิ่งที่เป็นความรู้ ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในท้องถิ่น เพื่อดึงดูดความ

สนใจของผู้ฟังในท้องถิ่นด้วยรูปแบบการนำเสนอ และเนื้อหาที่นำเสนอแตกต่างกันไปตามความเหมาะสมในแต่ละท้องถิ่น

นภกรณ อัจฉริยะกุล (2531:401-431) กล่าวว่า “การจัดรายการวิทยุกระจายเสียง มีด้วยกันสองความหมายคือ ความหมายอย่างแคบก็คือ การจัดตารางรายการของสถานีวิทยุกระจายเสียงให้ออกอากาศในช่วงเวลาใด ระยะเวลาสั้นเท่าใด ส่วนความหมายอย่างกว้าง การจัดรายการวิทยุ หมายถึง การวางแผนเตรียมการของบุคคลที่เกี่ยวข้องพิจารณาว่าจะกำหนดให้เป็นรายการที่มีรูปแบบและเนื้อหาอย่างไร ถือเป็นขั้นตอนของการผลิตรายการ

การจัดรายการวิทยุกระจายเสียงทั่วไปนั้น จะยึดหลักการทำหน้าที่เหมือนกับสื่อมวลชนประเภทอื่น คือ สื่อมวลชนจะต้องให้ข่าวสาร ความรู้ ความบันเทิง และบริการสาธารณะแก่ประชาชน เมื่อคำนึงถึงสิทธิ ความเสมอภาค และอิสรภาพของประชาชนการจัดรายการทางวิทยุกระจายเสียงทางวิทยุกระจายเสียง จึงจำเป็นต้องจัดการบริการข่าวสารในฐานะที่เป็นสื่อมวลชน ตามสิทธิที่ประชาชนควรจะได้อย่างเสมอภาค โดยประชาชนมีอิสรภาพอย่างเต็มที่ในการเป็นผู้รับ โดยลักษณะดังกล่าว ทำให้การแบ่งประเภทรายการทางวิทยุกระจายเสียงจึงแบ่งได้เป็นประเภทใหญ่ๆ ได้ 4 ประเภท คือ

1. ประเภทข่าว
2. ประเภทความรู้
3. ประเภทความบันเทิง
4. ประเภทบริการสาธารณะ

การแบ่งประเภทรายการวิทยุกระจายเสียงนั้น มิได้มีกฎเกณฑ์ตายตัว เช่น แบ่งตามลักษณะของกลุ่มผู้ฟัง ก็อาจแบ่งประเภทของรายการออกได้เป็นกลุ่มเด็ก กลุ่มวัยรุ่น กลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเกษตรกร เป็นต้น บางสถานีแบ่งประเภทตามการประกอบอาชีพหรือตามเนื้อหาเป็นหลัก เช่น ประเภทรายการเพื่อเกษตรกร หรือรายการทางการเกษตร รายการเพื่อสุขภาพอนามัย สาธารณสุข รายการทางศาสนา รายการเพื่อแม่บ้าน การแบ่งประเภทรายการตามลักษณะของกลุ่มผู้ฟังหรือแบ่งตามอาชีพนี้ อาจทำให้ไม่ครอบคลุมได้ทั่วถึงผู้ฟังทุกกลุ่ม เพราะในโลกนี้มีกลุ่มอาชีพเกิดขึ้นมากมาย วันหนึ่งๆ จะเสนอรายการครอบคลุมผู้ฟังได้ทุกกลุ่มนั้นคงเป็นไปได้ ดังนั้นจึงคัดเอาเฉพาะผู้ฟังเป้าหมายที่เป็นส่วนใหญ่ (majority) เท่านั้น จึงเกิดมีปัญหาวารัฐละเลยกลุ่มผู้ฟังที่เป็นชนกลุ่มน้อย ซึ่งก็ควรจะมีสิทธิเสมอภาคทัดเทียมกัน การจัดประเภทตามกลุ่มผู้ฟังจึงสร้างความลำบากให้แก่ผู้จัดรายการเสมอ วิธีที่เป็นกลางที่สุดในการแบ่งประเภทของรายการวิทยุกระจายเสียงถือเป็นสื่อมวลชนประเภทหนึ่ง จึงน่าจะแบ่งประเภทของรายการตามหน้าที่ที่ดี

ของสื่อมวลชน ตามประเภทที่กล่าวข้างต้น แต่การจะจัดอัตราส่วนของรายการในแต่ละประเภท จะขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและความต้องการของชุมชนนั้นๆ

รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการกระจายเสียงยังแบ่งได้ดังต่อไปนี้คือ

1. รูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ฟัง (Straight Talk Programme)

เป็นการพูดคุยกับผู้ฟังโดยตรง คือ รายการที่มีผู้พูดเพียงคนเดียวพูดให้ผู้ฟังฟัง โดยตรงไม่ใช่เป็นการพูดคุยกับคนอื่นให้ผู้ฟังฟัง

2. รูปแบบรายการสนทนา (Conversational Programme)

เป็นรายการทำนองพูดคุยแต่การพูดคุยไม่ได้พูดคุยโดยตรงกับผู้ฟัง หากแต่เป็นการสนทนากันระหว่างผู้ร่วมรายการ ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ผู้ดำเนินรายการอาจร่วมสนทนาออกความคิดเห็นหรือให้ข้อมูลด้วยได้ นอกจากนั้นยังทำหน้าที่เชื่อมโยงการสนทนาและอธิบายเพิ่มเติมให้ผู้ฟังเข้าใจดีขึ้น ตลอดจนสรุปเนื้อหาสำคัญที่ได้สนทนากันแต่ละเรื่องด้วย

3. รูปแบบรายการสัมภาษณ์ (Interview Programme)

เป็นการพูดคุยกันระหว่างบุคคล 2 ฝ่าย ฝ่ายหนึ่งเป็นผู้ตั้งคำถาม ซักถามเรื่องราว ปัญหาขัดข้องใจให้ผู้ฟังฟัง อีกฝ่ายเป็นผู้ตอบ เรื่องที่ควรสัมภาษณ์ในรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวัน เช่น สุขภาพอนามัย การเกษตร การส่งเสริมอาชีพ หรือเป็นการสัมภาษณ์บุคคลตัวอย่างของท้องถิ่นนั้นๆ รายการสัมภาษณ์แตกต่างจากรายการสนทนาตรงที่ผู้สัมภาษณ์เป็นผู้ตั้งคำถามได้อย่างเดียว แต่ไม่มีหน้าที่ตอบคำถามนั้นเสียเอง ไม่เหมือนกับผู้ดำเนินการสนทนาซึ่งอาจร่วมสนทนาด้วยในบางโอกาสสิ่งที่ผู้สัมภาษณ์จะทำได้นอกจากนั้นคือ สรุปให้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น หรือเพิ่มเติมให้เข้าใจได้ดีขึ้นเท่านั้น

4. รูปแบบรายการอภิปราย (Discussion Programme)

เป็นการพูดคุยออกความคิดเห็นกันในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่ง แต่ผู้มาร่วมอภิปรายนั้นต่างความคิดเห็นต่างทัศนะกัน จึงมาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การแสดงความคิดเห็นจะเป็นไปทีละคน อย่างมีระเบียบโดยมีผู้ดำเนินการอภิปรายเป็นผู้ควบคุมให้รายการเป็นไปตามแนว ผู้ดำเนินการจะไม่ร่วมอภิปรายด้วยเป็นเพียงสรุปความคิดเห็นของผู้ร่วมอภิปรายเท่านั้น

5. รูปแบบรายการสารคดี (Documentary หรือ Feature Programme)

เป็นรายการที่ให้เนื้อหาสาระในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งแต่มีรายละเอียดหลายแง่มุม มีวิธีการนำเสนอได้หลายลักษณะ โดยมุ่งที่จะเสนอประเด็นสาระเนื้อหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพียงเรื่องเดียว โดยทั่วไปแล้วรายการสารคดีมี 2 ประเภท คือ รายการสารคดีแบบ Documentary หมายถึงรายการที่เป็นจริงทั้งหมด มีหลักฐานเป็นเอกสารสนับสนุน ค้นคว้าอ้างอิงได้ อีกประเภท

หนึ่งเป็นรายการสารคดี Feature หมายถึง รายการที่มุ่งเสนอเนื้อหาบนพื้นฐานของความเป็นจริง แต่ไม่ทั้งหมดไม่จำเป็นต้องมีเอกสารมายืนยัน

6. รูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ (Magazine Programme)

เป็นรายการที่ประกอบด้วยเรื่องย่อยๆ ต่างๆ กัน แต่ละเรื่องมีรูปแบบแตกต่างกันรวมอยู่ในรายการเดียวกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ทั้งบันเทิงและความรู้ แต่จะเน้นหนักเรื่องบันเทิงมากกว่าเอกภาพของรายการอยู่ที่การเชื่อมโยงเรื่องต่างๆ ให้สอดคล้องกลมกลืนกัน ทั้งๆ ที่เป็นคนละเรื่องกัน โดยใช้คำพูดเชื่อมโยง หรือเพลงเชื่อมโยงตามความเหมาะสม ทำให้รายการมีหลายรูปแบบรวมกันอยู่ในรายการเดียวกัน

7. รูปแบบรายการข่าว (News Programme)

เป็นรายการที่จัดทำขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์สำคัญๆ ที่เกิดขึ้น โดยมีผู้อ่านข่าวโดยไม่มีเสียงประกอบ รายการข่าวแยกย่อยได้หลายประเภท เช่น ข่าวดังประเทศ ข่าวในประเทศ ข่าวท้องถิ่น ข่าวการเมือง ข่าวกีฬา ข่าวเศรษฐกิจ เป็นต้น

8. รูปแบบรายการบรรยายเหตุการณ์ (Commentary)

เป็นการรายงานเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นจริง หรือกำลังดำเนินอยู่ในสถานที่จริง โดยผู้บรรยายถ่ายทอดเหตุการณ์หรือเล่าเหตุการณ์นั้นให้ฟัง

9. รูปแบบรายการตอบปัญหา (Quiz Programme)

เชิญผู้ตอบมาร่วมรายการโดยตอบปัญหาในห้องส่งในลักษณะแข่งขันกัน หรือเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้มีโอกาสร่วมรายการโดยถามปัญหาแล้วเปิดโอกาสให้ผู้ฟังตอบปัญหากลับมาทางโทรศัพท์ ทำให้รู้ผลสะท้อนกลับได้ทันที

10. รูปแบบรายการเพลง (Music Programme)

เป็นรายการที่มีความสำคัญและได้รับความสนใจมาก แต่การจัดรายการเพลงควรยึดความมีเอกภาพ คือ เลือกจัดเฉพาะเพลงประเภทใดประเภทหนึ่ง และยึดความหลากหลาย คือ ความหลากหลายในแต่ละเพลงซึ่งมีอยู่เช่น มีเสียงร้องทั้งหญิง และชาย มีทั้งทำนองช้าและเร็ว

11. รูปแบบรายการละครวิทยุ Radio Drama หรือ Radio Play)

มีวัตถุประสงค์เพื่อความบันเทิงเป็นสำคัญ แต่บางครั้งอาจสอดแทรกเนื้อหาที่เป็นความรู้ไว้ด้วย ละครเป็นการแสดงบทบาทที่สมมติขึ้น โดยใช้ศิลปะหลายอย่างผสมกัน เช่น ศิลปะการใช้เสียงการใช้ภาษา ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจและเกิดอารมณ์ ความรู้สึกคล้อยตาม

12. รูปแบบรายการป๊อปปูล่า (Variety)

เป็นรายการที่ประสมรายการหลายรูปแบบรวมอยู่ในรายการเดียวกัน แต่ไม่ใช่การประสมแบบนิตยสารทางอากาศ เพราะไม่มีการเชื่อมโยงต่อเนื่อง แต่เป็นเพียงการเสนอเนื้อหา

และรูปแบบหลายๆ รูปแบบมาผสมปนเปกัน มีแต่ความหลากหลาย ไม่มีความเป็นเอกภาพ เน้นความบันเทิง

ดร.ปรมะ สตะเวทิน (2541 : 55-56) กล่าวถึง องค์ประกอบในกระบวนการสื่อสารมวลชนก็คือ สาร สารก็คือเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อมวลชนหรือเรียกว่า เนื้อหาของสื่อมวลชน เนื้อหาที่สำคัญๆ ของสื่อมวลชน ได้แก่

1. เนื้อหาข่าว ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารความเป็นจริงเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆ มากมายหลายชนิด ซึ่งมีความหลากหลาย (Variety) เพื่อตอบสนองความต้องการด้านข่าวของผู้ฟังให้กว้างที่สุด เพราะผู้ฟังมีความแตกต่างกันในด้านประชากร เช่น อายุ อาชีพ รายได้ การศึกษา ศาสนา เชื้อชาติ เพศ และมีความสนใจไม่เหมือนกัน ข่าวในสื่อมวลชนจึงถูกจำแนกออกเป็นชนิดต่างๆ ได้แก่ ข่าวในประเทศ และข่าวต่างประเทศ ข่าวท้องถิ่น และแยกประเด็นออกตามเนื้อหาได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าวสังคม ข่าวสตรี ข่าวบันเทิง ข่าวการศึกษา ข่าวเกษตร ข่าวสาธารณสุข ข่าวกีฬา ข่าวบริการสาธารณะ ข่าวภัยธรรมชาติ ข่าวอาชญากรรม

2. เนื้อหาที่ให้ความรู้และความคิดเห็น แบ่งออกได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

2.1 เนื้อหาที่เกี่ยวกับความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอารมณ์ของผู้ฟัง กระตุ้นให้เกิดความรู้สึกยินดี เห็นอกเห็นใจ ชอบ ไม่ชอบ เป็นเรื่องความทุกข์ยาก ความสุข สถิติใหม่ คັນหลงของเหตุการณ์ เช่น กีฬา อุบัติเหตุ กิจกรรม

2.2 เนื้อหาเกี่ยวกับบุคลิกของบุคคล (Personality Sketches) หรือเกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคล (Profiles)

เนื้อหาที่เกี่ยวกับบุคลิกของบุคคล คือเสนอเนื้อหาในลักษณะบุคคลนั้นพูดว่าอย่างไร เคลื่อนไหวอย่างไร คิดอย่างไร บุคคลผู้นั้นเกี่ยวข้องกับคนอื่นหรือสิ่งอื่นอย่างไร

ส่วนเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคล คือลักษณะของประวัติความเป็นมาของบุคคลที่น่าสนใจ ทัศนคติของบุคคลนั้น ปัญหาของเขา ข้อบกพร่อง และความทุกข์ยาก และเหตุผลว่าทำไมในตอนท้ายที่สุดเขาจึงผ่านพ้นอุปสรรคไปได้

2.3 เนื้อหาเกี่ยวกับประสบการณ์ส่วนตัว (Personal Experiences) ของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ และอารมณ์

2.4 เนื้อหาที่ให้ข่าวสาร (Informatives) และเนื้อหาที่บอกวิธีทำ (How-to-Do-it) เนื้อหาที่ให้ข่าวสารเพื่อบอกเล่าถึงการกระทำหรือกระบวนการใดซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจทั่วไปของผู้ฟัง ส่วนเนื้อหาที่บอกวิธีทำ หรือวิธีปฏิบัติ เป็นเรื่องราวที่ให้ความรู้โดยตรงแก่ผู้ฟัง เป็นการเสนอแนะหรือสอนให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เสนอได้ เช่น วิธีทำเครื่องจักสาน วิธีปลูกต้นไม้ วิธีการเลี้ยงปลา

3. เนื้อหาเพื่อความบันเทิง จุดประสงค์หลักของเนื้อหาที่ให้ความบันเทิงก็เพื่อดึงดูดความสนใจและความรู้สึกร่วมของประชาชน ดังนั้นเนื้อหาด้านความบันเทิงจึงมุ่งให้มีความสุข ความสนุกสนานเพลิดเพลิน ความพอใจ ช่วยให้ผู้ฟังหนีจากความเบื่อหน่าย ความกดดันในชีวิตประจำวัน ช่วยให้มีโอกาสได้พักผ่อน คลายเครียด และลืมปัญหาที่กำลังเผชิญ

4. เนื้อหาโฆษณา เนื้อหาโฆษณาเป็นเนื้อหาเพื่อชักจูงใจ โน้มน้าวใจ หรือมีอิทธิพลต่อผู้รับสาร แบ่งออกเป็น 3 รูปแบบด้วยกัน คือ

4.1 การเป็นผู้อุปถัมภ์รายการ (Sponsorships) คือ ผู้โฆษณาเป็นผู้รับผิดชอบด้านการเงินทั้งหมดในการผลิตรายการและค่าเช่าเวลาของสถานี

4.2 การร่วมสนับสนุนรายการ (Participations) คือ เป็นการโฆษณาที่ผู้โฆษณาซื้อเวลาเพื่อโฆษณาสินค้าในรายการต่างๆ

4.3 การโฆษณาคั่นรายการ (Spot Announcements) เป็นการโฆษณาคั่นระหว่างรายการเพื่อนำเสนอรายการในช่วงต่อไป

จากแนวคิดการจัดรายการวิทยุกระจายเสียง ดังกล่าวข้างต้นนั้น เป็นลักษณะการจัดแบ่งประเภทรายการที่ยึดถือปฏิบัติกันมา แต่ลักษณะรูปแบบและเนื้อหาในรายการวิทยุชุมชนที่เป็นสากลยังไม่มียุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ผู้วิจัยจะใช้กรอบแนวคิดเรื่องรูปแบบและเนื้อหา รายการวิทยุเพื่อชุมชนในการพิจารณาลักษณะของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ว่า เป็นไปตามหลักการวิทยุชุมชนหรือไม่

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน : ในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ผู้วิจัยได้ค้นหางานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งสามารถนำมาเป็นแนวทางในการเปรียบเทียบและอ้างอิงได้ดังนี้

สุรินทร์ แปลงประสพโชค (2535) ศึกษาการทดลองจัดวิทยุกระจายเสียงชุมชนสำหรับชุมชนชนบทในเขตชานเมืองจังหวัดจันทบุรี โดยวิธีการวิจัยใช้รูปแบบการวิจัยกึ่งทดลอง โดยทดลองจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนสำหรับผู้ฟังในพื้นที่ซึ่งอยู่ในรัศมี 6-10 กิโลเมตร โดยรอบสถานีทดลองคือสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี รายการดังกล่าวบริหารและดำเนินการโดยคณะกรรมการซึ่งเป็นผู้นำชุมชนในพื้นที่ทดลอง ออกอากาศทุกวันๆ ละ 1 ชั่วโมง เป็นเวลา 2 เดือน

ผลการวิจัยที่ได้จากการทดลอง การสังเกต และการทดสอบกลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังการทดลอง โดยกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 196 ราย สุ่มจากหมู่บ้านสี่ทิศทางรอบสถานี ปรากฏว่า

คณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นสามารถปฏิบัติหน้าที่บริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชนและเป็นสื่อกลางสะท้อนปัญหาและความต้องการของชุมชนให้กับรายการเป็นอย่างดี และหลังการทดลองผู้ฟังมีความนิยมและพึงพอใจรายการมากกว่าเดิม

วีรพงษ์ พลนิกรกิจ (2542) ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยเชิงโครงสร้างของสถานีวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุ” พบว่า ปัจจัยโครงสร้างการเป็นเจ้าของ ระบบการควบคุม และระบบตลาด เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยสถานีที่รัฐเป็นเจ้าของจะมีรูปแบบรายการส่วนใหญ่เป็นรายการพูดคุย และรายการข่าว ส่วนเนื้อหาเป็นข้อมูลข่าวสารและความเป็นจริง ในขณะที่สถานีที่มีโครงสร้างเป็นระบบทวิภาค คือ รัฐหรือรัฐวิสาหกิจเป็นเจ้าของ แต่ให้บุคคลภายนอกบริหาร จะมีรูปแบบและเนื้อหารายการเป็นโฆษณาสินค้าและบริการ เพราะจะมีแหล่งรายได้จากการโฆษณาสินค้าและบริการที่มุ่งแสวงผลประโยชน์ทางธุรกิจ และยังพบว่า ไม่ว่าสถานีวิทยุท้องถิ่นจะมีโครงสร้างในลักษณะใดก็ตาม รูปแบบและเนื้อหารายการก็มีการกระจุกตัว ขาดความสมดุล และไม่มีความเป็นท้องถิ่น

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยเชิงโครงสร้างการเป็นเจ้าของ ระบบการควบคุม ระบบตลาด และปัจจัยด้านอื่นๆ มีผลในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการของวิทยุท้องถิ่นทั้งสิ้น ดังนั้นจึงเป็นแนวทางในการศึกษาต่อว่าจังหวัดที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคที่แตกต่างกันออกไปจะมีเหตุปัจจัยใดบ้างที่มีส่วนในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาบ้าง

ประภากร ดลกิจ (2544) ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “สร้างสรรค์จันทบุรี” พบว่ารายการสร้างสรรค์จันทบุรีเป็นรายการที่อยู่ภายใต้โครงสร้างของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดจันทบุรี โดยมีโครงสร้างจำแนกเป็น 3 ระยะ คือ

1. ระยะทดลอง ดำเนินงานโดย คณะกรรมการบริหารที่เป็นตัวแทนชาวบ้าน คณะกรรมการที่ปรึกษา และช่างเทคนิคของสถานี
2. ระยะดำเนินงานจริงช่วงแรก ดำเนินงานโดย คณะกรรมการบริหารที่เป็นตัวแทนภาครัฐ คณะกรรมการที่ปรึกษา และฝ่ายรายการของสถานี
3. ระยะดำเนินงานจริงช่วงสุดท้าย ดำเนินงานโดย ตัวแทนภาครัฐ 2 คน และช่างเทคนิคของสถานี

ผลการวิจัยพบว่า หลังจากดำเนินรายการไปได้ 5 ปี รายการได้ยุติลงด้วยเหตุปัจจัยจากนโยบายสถานีที่ไม่สนับสนุนการดำเนินงานโดยการลดเวลาลงเรื่อยๆ และเจ้าหน้าที่สถานีไม่เป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินรายการ ปัจจัยด้านงบประมาณที่สถานีไม่มีให้ ปัจจัยด้านบุคคลที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการบริหารไม่มีความรู้ด้านวิทยุ และไม่เข้าร่วมในการประชุม รวมทั้งไม่หาตัวแทนเข้ามามี

ส่วนร่วมในคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นแนวทางให้กับรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ว่ามีปัจจัยใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานในรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ทิวาพร แสนเมืองจีน (2543) พบว่าการศึกษาแนวคิดและโครงสร้างการดำเนินงานโครงการวิทยุชุมชนสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมา การเข้าถึงสื่อ (accessibility) วิทยุชุมชนของประชาชนการมีส่วนร่วม (participation) ของประชาชน และการบริหารจัดการด้วยตนเอง (Self-management) ของประชาชนในการดำเนินงานรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้บริหารกรมประชาสัมพันธ์ และผู้มีส่วนร่วมในรายการวิทยุชุมชนของคนโคราช อาทิ กรรมการบริหารฯ คณะอนุกรรมการฯ ฯลฯ รวมทั้งการวิเคราะห์เอกสาร และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผลการศึกษาพบว่ารายการวิทยุชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดนครราชสีมาเกิดขึ้นจากการรับนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ที่วางแนวทางการดำเนินงานและการดำเนินงานยึดตามกรอบนโยบายของโครงการ ซึ่งผู้บริหารระดับสูงของกรมประชาสัมพันธ์ได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในพื้นที่สำนักประชาสัมพันธ์เขตต่างๆ ว่าการทำงานต่อจากนี้ไปต้องมีการปรับบทบาทสื่อวิทยุกระจายเสียงท้องถิ่นให้เป็นที่สาธารณะ โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้า

ร้อยตำรวจเอกหญิงฉนิลวรรณ วรานิชสกุล (2536) ได้ศึกษาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจรในกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาสถานีวิทยุ จส.100 MHz พบว่า กระบวนการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของรายการ จส.100 เกิดจากองค์ผู้ร่วมผลิต 3 ฝ่าย คือ เจ้าหน้าที่บริษัทแปซิฟิกคอร์ปอเรชั่น จำกัด เจ้าหน้าที่ตำรวจศูนย์ควบคุมการจราจร และประชาชนผู้ใช้รถใช้ถนนซึ่งต่างฝ่ายต่างผลักดันเปลี่ยนบทบาทในฐานะเป็นผู้รายงานข่าว แหล่งข่าวและผู้รับสาร จนกระทั่งเกิดความเข้าใจและสนองวัตถุประสงค์ร่วมกัน

CHIN SAIK YOON (2001) ได้สรุปการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาว่า การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่พูดมากกว่า 20 ปีเป็นหลักการที่ขับเคลื่อนการทำงานที่สำคัญของนักสื่อสารจากภาคองค์กรเอกชน หรือ NGO และได้ขยายตัวที่ละน้อยเข้าไปในโครงการรัฐ ดังนั้นจุดมุ่งหมายของการสื่อสารแบบมีส่วนร่วม ก็คือการสื่อสารเพื่อการพัฒนา ซึ่งวิทยุเป็นเครื่องมือสำคัญที่ถูกนำไปใช้ในกระบวนการพัฒนา นอกจากนั้นการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมที่ประสบความสำเร็จสูงสุด คือการทดสอบในระดับหมู่บ้าน ซึ่งเป็นชุมชนขนาดเล็ก และใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล และสื่อพื้นบ้าน

อรวรรณ ปลั้ธนโ้วาท (2544) พบว่าวิทยุชุมชนระยองยังเป็นวิทยุที่จัดโดยเจ้าหน้าที่ของ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ประชาชนยังไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการหรือมีก็น้อยมาก การมีส่วนร่วมเป็นไปในลักษณะเป็นแขกรับเชิญเป็นครั้งคราว อาจโทรศัพท์หรือส่งจดหมายเข้าไปบ้าง ประชาชนได้มีแรงจูงใจที่จะเข้าร่วม งบประมาณเป็นอุปสรรคสำคัญในสายตาของชาวระยอง กฎเกณฑ์ระเบียบต่างๆ ของการออกอากาศในสถานีวิทยุกระจายของรัฐ การไปซื้อข่าวรับฟังข่าวจากประชาชนเป็นทางเลือกของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ในการพยายามทำให้วิทยุชุมชนมีลักษณะเป็นภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น การขอความร่วมมือจากประชาชน ประสบอุปสรรคบางประการ เช่น เวลาออกอากาศของวิทยุชุมชน ซึ่งขัดข้องกับรายการวิทยุที่กระจายเสียงมาจากส่วนกลาง ปัญหาทางด้านเทคนิค ซึ่งขึ้นอยู่กับการตัดสินใจขององค์กรระดับสูงว่าจะออกอากาศให้ประชาชนในชุมชนจังหวัดระยอง ได้รับฟังโดยทั่วถึง โดยปรับเปลี่ยนเสาอากาศหรือจะให้ส่งกระจายเสียงไปในจังหวัดข้างเคียง เหล่านี้เป็นปี ญ ห ๑ ๕ ๖ ๗ ๘ ๙ ๑๐ ๑๑ ๑๒ ๑๓ ๑๔ ๑๕ ๑๖ ๑๗ ๑๘ ๑๙ ๒๐ ๒๑ ๒๒ ๒๓ ๒๔ ๒๕ ๒๖ ๒๗ ๒๘ ๒๙ ๓๐ ๓๑ ๓๒ ๓๓ ๓๔ ๓๕ ๓๖ ๓๗ ๓๘ ๓๙ ๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕ ๔๖ ๔๗ ๔๘ ๔๙ ๕๐ ๕๑ ๕๒ ๕๓ ๕๔ ๕๕ ๕๖ ๕๗ ๕๘ ๕๙ ๖๐ ๖๑ ๖๒ ๖๓ ๖๔ ๖๕ ๖๖ ๖๗ ๖๘ ๖๙ ๗๐ ๗๑ ๗๒ ๗๓ ๗๔ ๗๕ ๗๖ ๗๗ ๗๘ ๗๙ ๘๐ ๘๑ ๘๒ ๘๓ ๘๔ ๘๕ ๘๖ ๘๗ ๘๘ ๘๙ ๙๐ ๙๑ ๙๒ ๙๓ ๙๔ ๙๕ ๙๖ ๙๗ ๙๘ ๙๙ ๑๐๐ ๑๐๑ ๑๐๒ ๑๐๓ ๑๐๔ ๑๐๕ ๑๐๖ ๑๐๗ ๑๐๘ ๑๐๙ ๑๑๐ ๑๑๑ ๑๑๒ ๑๑๓ ๑๑๔ ๑๑๕ ๑๑๖ ๑๑๗ ๑๑๘ ๑๑๙ ๑๒๐ ๑๒๑ ๑๒๒ ๑๒๓ ๑๒๔ ๑๒๕ ๑๒๖ ๑๒๗ ๑๒๘ ๑๒๙ ๑๓๐ ๑๓๑ ๑๓๒ ๑๓๓ ๑๓๔ ๑๓๕ ๑๓๖ ๑๓๗ ๑๓๘ ๑๓๙ ๑๔๐ ๑๔๑ ๑๔๒ ๑๔๓ ๑๔๔ ๑๔๕ ๑๔๖ ๑๔๗ ๑๔๘ ๑๔๙ ๑๕๐ ๑๕๑ ๑๕๒ ๑๕๓ ๑๕๔ ๑๕๕ ๑๕๖ ๑๕๗ ๑๕๘ ๑๕๙ ๑๖๐ ๑๖๑ ๑๖๒ ๑๖๓ ๑๖๔ ๑๖๕ ๑๖๖ ๑๖๗ ๑๖๘ ๑๖๙ ๑๗๐ ๑๗๑ ๑๗๒ ๑๗๓ ๑๗๔ ๑๗๕ ๑๗๖ ๑๗๗ ๑๗๘ ๑๗๙ ๑๘๐ ๑๘๑ ๑๘๒ ๑๘๓ ๑๘๔ ๑๘๕ ๑๘๖ ๑๘๗ ๑๘๘ ๑๘๙ ๑๙๐ ๑๙๑ ๑๙๒ ๑๙๓ ๑๙๔ ๑๙๕ ๑๙๖ ๑๙๗ ๑๙๘ ๑๙๙ ๒๐๐ ๒๐๑ ๒๐๒ ๒๐๓ ๒๐๔ ๒๐๕ ๒๐๖ ๒๐๗ ๒๐๘ ๒๐๙ ๒๑๐ ๒๑๑ ๒๑๒ ๒๑๓ ๒๑๔ ๒๑๕ ๒๑๖ ๒๑๗ ๒๑๘ ๒๑๙ ๒๒๐ ๒๒๑ ๒๒๒ ๒๒๓ ๒๒๔ ๒๒๕ ๒๒๖ ๒๒๗ ๒๒๘ ๒๒๙ ๒๓๐ ๒๓๑ ๒๓๒ ๒๓๓ ๒๓๔ ๒๓๕ ๒๓๖ ๒๓๗ ๒๓๘ ๒๓๙ ๒๔๐ ๒๔๑ ๒๔๒ ๒๔๓ ๒๔๔ ๒๔๕ ๒๔๖ ๒๔๗ ๒๔๘ ๒๔๙ ๒๕๐ ๒๕๑ ๒๕๒ ๒๕๓ ๒๕๔ ๒๕๕ ๒๕๖ ๒๕๗ ๒๕๘ ๒๕๙ ๒๖๐ ๒๖๑ ๒๖๒ ๒๖๓ ๒๖๔ ๒๖๕ ๒๖๖ ๒๖๗ ๒๖๘ ๒๖๙ ๒๗๐ ๒๗๑ ๒๗๒ ๒๗๓ ๒๗๔ ๒๗๕ ๒๗๖ ๒๗๗ ๒๗๘ ๒๗๙ ๒๘๐ ๒๘๑ ๒๘๒ ๒๘๓ ๒๘๔ ๒๘๕ ๒๘๖ ๒๘๗ ๒๘๘ ๒๘๙ ๒๙๐ ๒๙๑ ๒๙๒ ๒๙๓ ๒๙๔ ๒๙๕ ๒๙๖ ๒๙๗ ๒๙๘ ๒๙๙ ๓๐๐ ๓๐๑ ๓๐๒ ๓๐๓ ๓๐๔ ๓๐๕ ๓๐๖ ๓๐๗ ๓๐๘ ๓๐๙ ๓๑๐ ๓๑๑ ๓๑๒ ๓๑๓ ๓๑๔ ๓๑๕ ๓๑๖ ๓๑๗ ๓๑๘ ๓๑๙ ๓๒๐ ๓๒๑ ๓๒๒ ๓๒๓ ๓๒๔ ๓๒๕ ๓๒๖ ๓๒๗ ๓๒๘ ๓๒๙ ๓๓๐ ๓๓๑ ๓๓๒ ๓๓๓ ๓๓๔ ๓๓๕ ๓๓๖ ๓๓๗ ๓๓๘ ๓๓๙ ๓๔๐ ๓๔๑ ๓๔๒ ๓๔๓ ๓๔๔ ๓๔๕ ๓๔๖ ๓๔๗ ๓๔๘ ๓๔๙ ๓๕๐ ๓๕๑ ๓๕๒ ๓๕๓ ๓๕๔ ๓๕๕ ๓๕๖ ๓๕๗ ๓๕๘ ๓๕๙ ๓๖๐ ๓๖๑ ๓๖๒ ๓๖๓ ๓๖๔ ๓๖๕ ๓๖๖ ๓๖๗ ๓๖๘ ๓๖๙ ๓๗๐ ๓๗๑ ๓๗๒ ๓๗๓ ๓๗๔ ๓๗๕ ๓๗๖ ๓๗๗ ๓๗๘ ๓๗๙ ๓๘๐ ๓๘๑ ๓๘๒ ๓๘๓ ๓๘๔ ๓๘๕ ๓๘๖ ๓๘๗ ๓๘๘ ๓๘๙ ๓๙๐ ๓๙๑ ๓๙๒ ๓๙๓ ๓๙๔ ๓๙๕ ๓๙๖ ๓๙๗ ๓๙๘ ๓๙๙ ๔๐๐ ๔๐๑ ๔๐๒ ๔๐๓ ๔๐๔ ๔๐๕ ๔๐๖ ๔๐๗ ๔๐๘ ๔๐๙ ๔๑๐ ๔๑๑ ๔๑๒ ๔๑๓ ๔๑๔ ๔๑๕ ๔๑๖ ๔๑๗ ๔๑๘ ๔๑๙ ๔๒๐ ๔๒๑ ๔๒๒ ๔๒๓ ๔๒๔ ๔๒๕ ๔๒๖ ๔๒๗ ๔๒๘ ๔๒๙ ๔๓๐ ๔๓๑ ๔๓๒ ๔๓๓ ๔๓๔ ๔๓๕ ๔๓๖ ๔๓๗ ๔๓๘ ๔๓๙ ๔๔๐ ๔๔๑ ๔๔๒ ๔๔๓ ๔๔๔ ๔๔๕ ๔๔๖ ๔๔๗ ๔๔๘ ๔๔๙ ๔๕๐ ๔๕๑ ๔๕๒ ๔๕๓ ๔๕๔ ๔๕๕ ๔๕๖ ๔๕๗ ๔๕๘ ๔๕๙ ๔๖๐ ๔๖๑ ๔๖๒ ๔๖๓ ๔๖๔ ๔๖๕ ๔๖๖ ๔๖๗ ๔๖๘ ๔๖๙ ๔๗๐ ๔๗๑ ๔๗๒ ๔๗๓ ๔๗๔ ๔๗๕ ๔๗๖ ๔๗๗ ๔๗๘ ๔๗๙ ๔๘๐ ๔๘๑ ๔๘๒ ๔๘๓ ๔๘๔ ๔๘๕ ๔๘๖ ๔๘๗ ๔๘๘ ๔๘๙ ๔๙๐ ๔๙๑ ๔๙๒ ๔๙๓ ๔๙๔ ๔๙๕ ๔๙๖ ๔๙๗ ๔๙๘ ๔๙๙ ๕๐๐ ๕๐๑ ๕๐๒ ๕๐๓ ๕๐๔ ๕๐๕ ๕๐๖ ๕๐๗ ๕๐๘ ๕๐๙ ๕๑๐ ๕๑๑ ๕๑๒ ๕๑๓ ๕๑๔ ๕๑๕ ๕๑๖ ๕๑๗ ๕๑๘ ๕๑๙ ๕๒๐ ๕๒๑ ๕๒๒ ๕๒๓ ๕๒๔ ๕๒๕ ๕๒๖ ๕๒๗ ๕๒๘ ๕๒๙ ๕๓๐ ๕๓๑ ๕๓๒ ๕๓๓ ๕๓๔ ๕๓๕ ๕๓๖ ๕๓๗ ๕๓๘ ๕๓๙ ๕๔๐ ๕๔๑ ๕๔๒ ๕๔๓ ๕๔๔ ๕๔๕ ๕๔๖ ๕๔๗ ๕๔๘ ๕๔๙ ๕๕๐ ๕๕๑ ๕๕๒ ๕๕๓ ๕๕๔ ๕๕๕ ๕๕๖ ๕๕๗ ๕๕๘ ๕๕๙ ๕๖๐ ๕๖๑ ๕๖๒ ๕๖๓ ๕๖๔ ๕๖๕ ๕๖๖ ๕๖๗ ๕๖๘ ๕๖๙ ๕๗๐ ๕๗๑ ๕๗๒ ๕๗๓ ๕๗๔ ๕๗๕ ๕๗๖ ๕๗๗ ๕๗๘ ๕๗๙ ๕๘๐ ๕๘๑ ๕๘๒ ๕๘๓ ๕๘๔ ๕๘๕ ๕๘๖ ๕๘๗ ๕๘๘ ๕๘๙ ๕๙๐ ๕๙๑ ๕๙๒ ๕๙๓ ๕๙๔ ๕๙๕ ๕๙๖ ๕๙๗ ๕๙๘ ๕๙๙ ๖๐๐ ๖๐๑ ๖๐๒ ๖๐๓ ๖๐๔ ๖๐๕ ๖๐๖ ๖๐๗ ๖๐๘ ๖๐๙ ๖๑๐ ๖๑๑ ๖๑๒ ๖๑๓ ๖๑๔ ๖๑๕ ๖๑๖ ๖๑๗ ๖๑๘ ๖๑๙ ๖๒๐ ๖๒๑ ๖๒๒ ๖๒๓ ๖๒๔ ๖๒๕ ๖๒๖ ๖๒๗ ๖๒๘ ๖๒๙ ๖๓๐ ๖๓๑ ๖๓๒ ๖๓๓ ๖๓๔ ๖๓๕ ๖๓๖ ๖๓๗ ๖๓๘ ๖๓๙ ๖๔๐ ๖๔๑ ๖๔๒ ๖๔๓ ๖๔๔ ๖๔๕ ๖๔๖ ๖๔๗ ๖๔๘ ๖๔๙ ๖๕๐ ๖๕๑ ๖๕๒ ๖๕๓ ๖๕๔ ๖๕๕ ๖๕๖ ๖๕๗ ๖๕๘ ๖๕๙ ๖๖๐ ๖๖๑ ๖๖๒ ๖๖๓ ๖๖๔ ๖๖๕ ๖๖๖ ๖๖๗ ๖๖๘ ๖๖๙ ๖๗๐ ๖๗๑ ๖๗๒ ๖๗๓ ๖๗๔ ๖๗๕ ๖๗๖ ๖๗๗ ๖๗๘ ๖๗๙ ๖๘๐ ๖๘๑ ๖๘๒ ๖๘๓ ๖๘๔ ๖๘๕ ๖๘๖ ๖๘๗ ๖๘๘ ๖๘๙ ๖๙๐ ๖๙๑ ๖๙๒ ๖๙๓ ๖๙๔ ๖๙๕ ๖๙๖ ๖๙๗ ๖๙๘ ๖๙๙ ๗๐๐ ๗๐๑ ๗๐๒ ๗๐๓ ๗๐๔ ๗๐๕ ๗๐๖ ๗๐๗ ๗๐๘ ๗๐๙ ๗๑๐ ๗๑๑ ๗๑๒ ๗๑๓ ๗๑๔ ๗๑๕ ๗๑๖ ๗๑๗ ๗๑๘ ๗๑๙ ๗๒๐ ๗๒๑ ๗๒๒ ๗๒๓ ๗๒๔ ๗๒๕ ๗๒๖ ๗๒๗ ๗๒๘ ๗๒๙ ๗๓๐ ๗๓๑ ๗๓๒ ๗๓๓ ๗๓๔ ๗๓๕ ๗๓๖ ๗๓๗ ๗๓๘ ๗๓๙ ๗๔๐ ๗๔๑ ๗๔๒ ๗๔๓ ๗๔๔ ๗๔๕ ๗๔๖ ๗๔๗ ๗๔๘ ๗๔๙ ๗๕๐ ๗๕๑ ๗๕๒ ๗๕๓ ๗๕๔ ๗๕๕ ๗๕๖ ๗๕๗ ๗๕๘ ๗๕๙ ๗๖๐ ๗๖๑ ๗๖๒ ๗๖๓ ๗๖๔ ๗๖๕ ๗๖๖ ๗๖๗ ๗๖๘ ๗๖๙ ๗๗๐ ๗๗๑ ๗๗๒ ๗๗๓ ๗๗๔ ๗๗๕ ๗๗๖ ๗๗๗ ๗๗๘ ๗๗๙ ๗๘๐ ๗๘๑ ๗๘๒ ๗๘๓ ๗๘๔ ๗๘๕ ๗๘๖ ๗๘๗ ๗๘๘ ๗๘๙ ๗๙๐ ๗๙๑ ๗๙๒ ๗๙๓ ๗๙๔ ๗๙๕ ๗๙๖ ๗๙๗ ๗๙๘ ๗๙๙ ๘๐๐ ๘๐๑ ๘๐๒ ๘๐๓ ๘๐๔ ๘๐๕ ๘๐๖ ๘๐๗ ๘๐๘ ๘๐๙ ๘๑๐ ๘๑๑ ๘๑๒ ๘๑๓ ๘๑๔ ๘๑๕ ๘๑๖ ๘๑๗ ๘๑๘ ๘๑๙ ๘๒๐ ๘๒๑ ๘๒๒ ๘๒๓ ๘๒๔ ๘๒๕ ๘๒๖ ๘๒๗ ๘๒๘ ๘๒๙ ๘๓๐ ๘๓๑ ๘๓๒ ๘๓๓ ๘๓๔ ๘๓๕ ๘๓๖ ๘๓๗ ๘๓๘ ๘๓๙ ๘๔๐ ๘๔๑ ๘๔๒ ๘๔๓ ๘๔๔ ๘๔๕ ๘๔๖ ๘๔๗ ๘๔๘ ๘๔๙ ๘๕๐ ๘๕๑ ๘๕๒ ๘๕๓ ๘๕๔ ๘๕๕ ๘๕๖ ๘๕๗ ๘๕๘ ๘๕๙ ๘๖๐ ๘๖๑ ๘๖๒ ๘๖๓ ๘๖๔ ๘๖๕ ๘๖๖ ๘๖๗ ๘๖๘ ๘๖๙ ๘๗๐ ๘๗๑ ๘๗๒ ๘๗๓ ๘๗๔ ๘๗๕ ๘๗๖ ๘๗๗ ๘๗๘ ๘๗๙ ๘๘๐ ๘๘๑ ๘๘๒ ๘๘๓ ๘๘๔ ๘๘๕ ๘๘๖ ๘๘๗ ๘๘๘ ๘๘๙ ๘๙๐ ๘๙๑ ๘๙๒ ๘๙๓ ๘๙๔ ๘๙๕ ๘๙๖ ๘๙๗ ๘๙๘ ๘๙๙ ๙๐๐ ๙๐๑ ๙๐๒ ๙๐๓ ๙๐๔ ๙๐๕ ๙๐๖ ๙๐๗ ๙๐๘ ๙๐๙ ๙๑๐ ๙๑๑ ๙๑๒ ๙๑๓ ๙๑๔ ๙๑๕ ๙๑๖ ๙๑๗ ๙๑๘ ๙๑๙ ๙๒๐ ๙๒๑ ๙๒๒ ๙๒๓ ๙๒๔ ๙๒๕ ๙๒๖ ๙๒๗ ๙๒๘ ๙๒๙ ๙๓๐ ๙๓๑ ๙๓๒ ๙๓๓ ๙๓๔ ๙๓๕ ๙๓๖ ๙๓๗ ๙๓๘ ๙๓๙ ๙๔๐ ๙๔๑ ๙๔๒ ๙๔๓ ๙๔๔ ๙๔๕ ๙๔๖ ๙๔๗ ๙๔๘ ๙๔๙ ๙๕๐ ๙๕๑ ๙๕๒ ๙๕๓ ๙๕๔ ๙๕๕ ๙๕๖ ๙๕๗ ๙๕๘ ๙๕๙ ๙๖๐ ๙๖๑ ๙๖๒ ๙๖๓ ๙๖๔ ๙๖๕ ๙๖๖ ๙๖๗ ๙๖๘ ๙๖๙ ๙๗๐ ๙๗๑ ๙๗๒ ๙๗๓ ๙๗๔ ๙๗๕ ๙๗๖ ๙๗๗ ๙๗๘ ๙๗๙ ๙๘๐ ๙๘๑ ๙๘๒ ๙๘๓ ๙๘๔ ๙๘๕ ๙๘๖ ๙๘๗ ๙๘๘ ๙๘๙ ๙๙๐ ๙๙๑ ๙๙๒ ๙๙๓ ๙๙๔ ๙๙๕ ๙๙๖ ๙๙๗ ๙๙๘ ๙๙๙ ๑๐๐๐

ทำทหายวิทยุชุมชนจังหวัดระยอง ซึ่งต้องพยายามหาทางออกที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ประชาชนตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชน ในการพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

เพื่อศึกษาแนวคิดและโครงสร้างการบริหารจัดการโครงการวิทยุเพื่อชุมชน ในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) การศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีการศึกษา 4 วิธี คือ

3.2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) เลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง โดยเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง 2 กลุ่ม คือ

3.2.1.1 คณะกรรมการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง สัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย การวางแผนผลิตรายการ

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ รูปแบบและเนื้อหาการดำเนินงานของคณะกรรมการ การวางกรอบนโยบาย และการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการบริหารจัดการ การผลิตรายการ การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน รูปแบบเนื้อหาที่ผู้ฟังส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นเข้ามาในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

3.2.1.2 อาสาสมัครจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เป็นผู้แจ้งข่าวและมาจัดรายการโดยเลือกอาสาสมัครที่มีการรายงานหรือแจ้งข่าวในรายการอย่างสม่ำเสมอ เป็นประชาชนทั่วไปที่สนใจร่วมเป็นเครือข่ายรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ประเด็นการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ การมีส่วนร่วมในการจัดรายการตอบสนองตามที่ชุมชนต้องการหรือไม่ อย่างไร และข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

3.2.2 การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) เลือกผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มซึ่งเป็นผู้นำชุมชนและชาวบ้านโดยเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง 1 กลุ่ม คือ

3.2.2.1 ผู้นำชุมชนหรือชาวบ้านในพื้นที่ ซึ่งเป็นผู้นำชาวบ้านชุมชนมาบชลด ผู้นำชาวบ้านชุมชนหนองแพบ ผู้นำชาวบ้านชุมชนตากวน ผู้นำชาวบ้านชุมชนวัดโสภณ ผู้นำชาวบ้านชุมชนกรอกยายชา และเป็นชุมชนที่อยู่รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อำเภอมาบตาพุด จังหวัดระยอง ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

ประเด็นการสัมภาษณ์กลุ่ม คือ การรับฟังรายการ การติดต่อและติดตามรายการ การตอบสนองความต้องการของชุมชนหรือไม่และมีข้อเสนอแนะในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” อย่างไร

3.2.3 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการณ์และร่วมทำกิจกรรม การทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

3.2.4 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังนี้

- นโยบายของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- เอกสารรายการวิทยุชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”
- ข่าว บทความที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”
- จดหมายที่ส่งเข้ามาถึงรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

3.3 วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการดำเนินงานจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ตั้งแต่เดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม 2548 เป็นเวลา 3 เดือน

การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) โดยผู้วิจัยจะทำการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง (Key informant) โดยกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบ Criterion Sampling เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบมีเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นเอง (สุภางค์จันทวานิช, 2542) ในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 2 กลุ่ม ดังนี้

1. คณะกรรมการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ซึ่งเป็นพนักงานของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย(กนอ.) จำนวน 5 ท่าน คือ

1. นายพีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี ผู้อำนวยการสำนักงานฯ ประธานกรรมการ
2. นางกัลยา วรพันธ์ พนักงานบริหารทั่วไป กรรมการ
3. นาวสุวรรณา ดอกไม้คลี่ วิทยากร กรรมการ
4. นายนิทัศน์ เมธีรานันท์ วิทยากร กรรมการ
5. นายตีปภาส สมุทรธา ประชาสัมพันธ์ กรรมการและเลขานุการ

แนวคำถามคณะกรรมการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน เกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบรายการและเนื้อหารายการที่ใช้ในการบริหารจัดการ ขั้นตอนในการผลิตรายการ

1. แนวคิดการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนของหน่วยงานของรัฐ
2. กนอ.ใช้หลักการ โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน
3. การมีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
4. อนาคตของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
5. รูปแบบรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
6. เนื้อหารายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

ลักษณะจะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกรวม 5 คน ตามประเด็นในการสัมภาษณ์ โดยการบันทึกเทปเสียงการสัมภาษณ์ แล้วถึงถอดเทปสรุปใจความสำคัญ

2. อาสาสมัครที่มาจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จำนวน 5 คน
 1. นางศิริพร จิระตระกูลพงษ์ บริษัท ไทยโอเลฟินส์ จำกัด (มหาชน)
 2. นางเชาวนี พันธุ์ฤกษ์ บริษัท ไทยโอเลฟินส์ จำกัด (มหาชน)
 3. นายพลรัช สงค์ประชา บริษัท ปุ๋ยเอ็นเอฟซี จำกัด (มหาชน)
 4. นางวิมล ยงพานิชกุล บริษัท บีแอลซีพี พาวเวอร์ จำกัด
 5. นางอรทัย แสงสุระธรรม บริษัท กรุงเทพชินชิติกส์ จำกัด

แนวคำถามอาสาสมัครที่มาจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เกี่ยวกับการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การบริหารจัดการรายการ การรายงานหรือแจ้งข่าวสารในรายการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้ทราบแนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน

1. แนวคิดการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
2. โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
3. การมีส่วนร่วมรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

4. การวางแผนจัดการอนาคตของรายการวิทยุเพื่อชุมชน“ใต้ฟ้าสีคราม”
5. รูปแบบรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
6. เนื้อหารายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

ลักษณะจะเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกรวม 5 คน ตามประเด็นในการสัมภาษณ์ โดยการบันทึกเทปเสียงการสัมภาษณ์ แล้วถึงถอดเทปสรุปใจความสำคัญ

การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) เลือกผู้ให้สัมภาษณ์กลุ่มซึ่งเป็นผู้นำชุมชนและชาวบ้าน โดยเลือกผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน“ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง 1 กลุ่ม คือ

ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน จำนวน 5 คน

1. วิชชุณี พลชา	อาชีพค้าขาย	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนมาบชูด
2. นรรัตน์ รอดประเสริฐ	อาชีพพนักงานบริษัท	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนหนองแพบ
3. วริญ ชีพมีมูล	อาชีพประมง	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนตากวน
4. ปารีชาติ ขาวสนิท	อาชีพรับราชการ	ชาวบ้านชุมชนวัดโสภณ
5. สาวิตรี ทิตยพรณ	อาชีพธุรกิจส่วนตัว	ชาวบ้านชุมชนกรอกยายชา

แนวคำถามผู้นำชุมชนและชาวบ้าน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน การคาดหวังในรูปแบบ และเนื้อหาที่มีต่อรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

1. การจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
2. หลักการการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
3. มีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
4. อนาคตของรายการวิทยุเพื่อชุมชน“ใต้ฟ้าสีคราม”
5. รูปแบบรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
6. เนื้อหารายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

ลักษณะจะเป็นการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews) รวมทั้งหมด 5 คน ตามประเด็นในการสัมภาษณ์ โดยการบันทึกเทปเสียงการสัมภาษณ์ แล้วถึงถอดเทปสรุปใจความสำคัญ

การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) โดยผู้วิจัยได้เข้าไปสังเกตการณ์และร่วมทำกิจกรรม การทำงานของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เพื่อสังเกตการณ์การดำเนินงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุเพื่อชุมชนจังหวัดระยอง เพื่อรวบรวมเป็นข้อมูลเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ โดยประเด็นที่ต้องการศึกษา ได้แก่ โครงสร้าง แนวทาง รูปแบบ เนื้อหา และวิธีการบริหารจัดการด้วยตนเองของประชาชนในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพื่อแสวงหาแนวทางการพัฒนาให้

รายการวิทยุเพื่อชุมชนมีความมั่นคงและยั่งยืน และการสนับสนุนจากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด โดยให้ชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินรายการ วิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

รวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เอกสารรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เอกสารการประชุมตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ข่าว บทความ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จดหมายที่ส่งเข้ามายัง รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เอกสารอื่น ๆ คือ เทปการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เพื่อนำไปสรุปและวิเคราะห์ตามประเด็นที่กำหนด

3.4 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บข้อมูลไว้ในช่วงระหว่างเดือนตุลาคม ถึง ธันวาคม พ.ศ.2548 เป็นระยะเวลา 3 เดือน สาเหตุที่เลือกเก็บข้อมูลในช่วงนี้เนื่องมาจากว่า เป็นช่วงเวลาที่เกิดวิกฤตการณ์ทางน้ำ ซึ่งเป็นผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อมต่อชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ในการแบ่งปันน้ำระหว่างชุมชนและโรงงานในนิคมอุตสาหกรรม การเก็บข้อมูลในช่วงเวลาดังกล่าวจะทำให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดครบถ้วน สมบูรณ์ ซึ่งจะประโยชน์ต่อการวิจัย

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือดังต่อไปนี้ในการเก็บข้อมูลในการสัมภาษณ์

3.5.1 การอัดเทป เพื่อช่วยให้รายละเอียดที่ได้จากการสัมภาษณ์มีความถูกต้อง ชัดเจน

3.5.2 การจดบันทึก เพื่อใช้จดบันทึกเนื้อหาจากการสังเกต

3.5.3 การถ่ายภาพ เพื่อนำมาใช้เป็นภาพประกอบในวิทยานิพนธ์

3.5.4 แนวคำถาม ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ พูดคุย อย่างไม่เป็นทางการ

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์และประมวลผลการนำเสนอตามประเด็น ดังนี้

3.6.1 โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง มีลักษณะอย่างไร

- โครงสร้างการบริหารจัดการ ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
จังหวัดระยอง

- การบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
- รูปแบบการบริหารจัดการ

3.6.2 รูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เป็นอย่างไร

- นโยบายของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
- การเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม
- ขั้นตอนการจัดรายการวิทยุชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

3.6.3 แนวทางการพัฒนาอย่างไรที่รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง นำมาใช้เพื่อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3.6.4 สรุปผลการวิจัย ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดรายการวิทยุกระจายเสียงเพื่อสาธารณะ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับ พ.ศ.2540 บัญญัติไว้เกี่ยวกับสื่อมวลชน

- รูปแบบ เนื้อหาการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

- การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนมาบตาพุดในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

- การสนับสนุนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

- อุปสรรค ปัญหา การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนมาบตาพุดในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

3.7 การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Description) เพื่ออธิบายรูปแบบและเนื้อหาการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง แนวทางการพัฒนาเพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน และการสนับสนุนจากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อให้ประชาชนในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยการนำเสนอข้อมูลพร้อมทั้งการวิเคราะห์และตีความเนื้อหาข้อมูลไปพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้แนวคิดการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนใน 3 ขั้นตอน ที่ประชาชนในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเข้าไปเกี่ยวข้องหรือดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง จะปรากฏในการดำเนินงานจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนทุกขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยจะสรุปในท้ายบท

บทที่ 4

ผลการวิจัยรายการวิทยุเพื่อชุมชน

จากผลการวิจัยเรื่อง ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เป็นการศึกษาการดำเนินงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชนของคนระยอง ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ระบบเอฟ.เอ็ม ความถี่ 91.75 เมกะเฮิรต์ซ ซึ่งเป็นสถานีหนึ่งในโครงการนำร่องการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนของ กรมประชาสัมพันธ์ ปีงบประมาณ 2541

ผลการวิจัยในบทนี้เพื่อวิเคราะห์รายการวิทยุเพื่อชุมชน“ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เพื่อให้ทราบถึงโครงสร้างการบริหารจัดการรวมไปถึงรูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชนว่ามีลักษณะอย่างไรมีใครเป็นผู้รับผิดชอบ และการเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และกำหนดรูปแบบการนำเสนอรายการ เนื้อหา และการผลิตรายการอย่างไร โดยผู้วิจัยได้นำเสนอ แนวคิดโครงสร้างการบริหารจัดการและรูปแบบ เนื้อหา รายการวิทยุเพื่อชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เพื่อจะนำมาเป็นแนวทางในอนาคตรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง ว่าควรมีลักษณะอย่างไรที่ตรงตามความต้องการของชุมชน ผลการวิจัยในบทนี้จะแบ่งเป็น 3 ส่วน ได้แก่

- 4.1 โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง
- 4.2 รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง
- 4.3 แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน

กรมประชาสัมพันธ์ได้พัฒนาสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.) ให้เป็นเครือข่ายวิทยุกระจายเสียงแห่งชาติอย่างเป็นระบบ ได้มาตรฐาน เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับของสาธารณชนทั่วไป ซึ่งเริ่มดำเนินการตั้งแต่ 1 กรกฎาคม 2543 ภายใต้แผนแม่บทการพัฒนาวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ (พ.ศ.2542 – 2544) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมเป็นอย่างยิ่ง โดยระบุไว้ในแผนพัฒนาประชารัฐว่า การสร้างสมรรถนะ

ของประชาชนและพลังทางสังคมนั้นให้ส่งเสริมเสรีภาพของสื่อสารมวลชนและสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในเรื่องสิทธิหน้าที่ สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ทั้งภายในและภายนอกประเทศแก่ประชาชน โดยใช้สื่อของรัฐและเอกชนทั้งทางวิทยุกระจายเสียงประชาสัมพันธ์และเผยแพร่การดำเนินงานของรัฐ ภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ นโยบายการพัฒนาสื่อสารมวลชนในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ยังมุ่งเน้นการพัฒนาให้สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อสารมวลชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งในด้านบทบาทของการพัฒนาจิตใจ การสนับสนุนสิทธิเสรีภาพ การให้ข้อมูลข่าวสารแก่ชุมชนและประชาชน ตลอดจนการสร้างภาคีการพัฒนา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมด้านการจัดการสื่อสารมวลชนของประชาชนและองค์กรทางสังคม

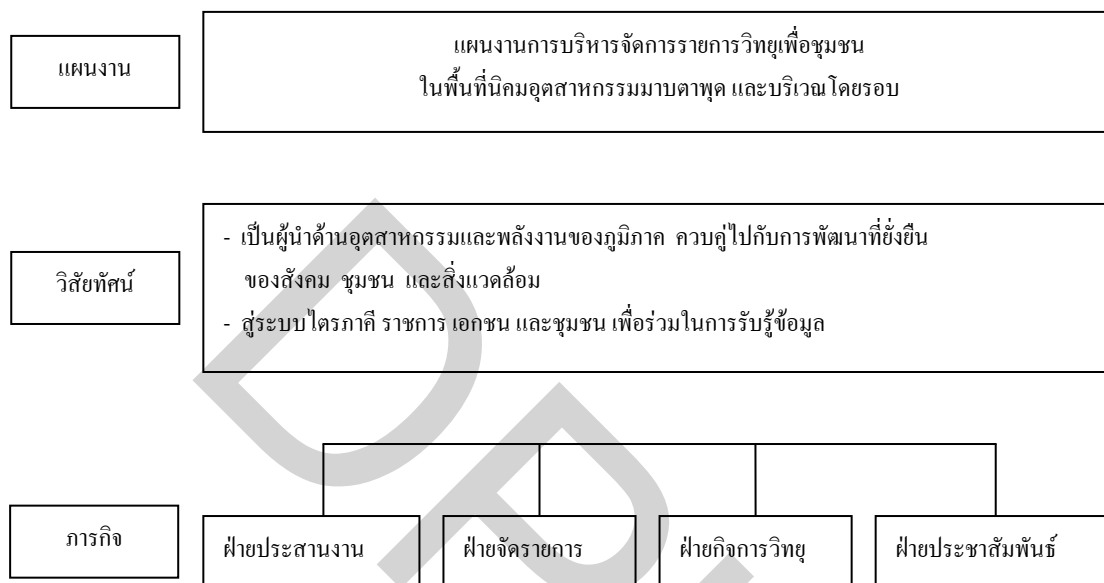
กรมประชาสัมพันธ์ ได้จัดโครงการทดลองกระจายเสียงวิทยุเพื่อชุมชน โดยจัดให้มีโครงการนำร่องใน 19 จังหวัด 19 สถานีในปีงบประมาณ 2541 โดยเริ่มการทดลองกระจายเสียงตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 ถึง 30 กันยายน 2542 สถานีวิทยุกระจายเสียงที่จะจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน ทำการคัดเลือกโดยสำนักงานประชาสัมพันธ์เขต (สปช.) 1 ถึงเขต 8 เขตละ 2 สถานีรวม 16 สถานีและมีบางเขต 3 สถานี รวมทั้งสิ้น 19 สถานี (วิทยุชุมชนกับอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน, 2542)

สำนักงานประชาสัมพันธ์เขต 7 ได้แก่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ซึ่งมีรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” กรมประชาสัมพันธ์ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารวิทยุเพื่อชุมชนออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับนโยบาย และระดับปฏิบัติการ กล่าวคือ มีคณะกรรมการบริหารจัดการวิทยุกระจายเสียงประจำจังหวัด และคณะกรรมการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยคณะแรกจะทำหน้าที่เชิงนโยบาย การบริหารจัดการ เป็นแหล่งข้อมูล และเป็นพี่เลี้ยงวิชาการ ส่วนคณะที่ 2 ทำหน้าที่สะท้อนความรู้สึกรู้สึกนึกคิด และความต้องการนำเสนอข่าวสารท้องถิ่นจากชาวบ้านโดยตรงรวมทั้งการผลิตงานต่าง ๆ และผลิตรายการ การขยายเครือข่ายและการปฏิบัติงานร่วมกับชาวบ้านในการส่งข่าวเผยแพร่ในรายการวิทยุเพื่อชุมชน

4.1.1 โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

จากการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีโครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน รูปแบบโครงสร้างที่มีประสิทธิภาพเห็นควรจัดคณะกรรมการลักษณะคณะกรรมการบริหารจัดการ คณะอนุกรรมการผลิตรายการ รวมถึงกลุ่มอาสาสมัคร โดยคณะกรรมการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่งในการชี้ขาดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน เนื่องจากเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งหมด

จากวัตถุประสงค์และวิสัยทัศน์การบริหารจัดการตามแผนงาน ของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด สามารถกำหนดเป็นโครงสร้างของการบริหารจัดการในเชิงปฏิบัติได้ โดยแบ่งเป็น 4 ภารกิจ เพื่อให้สามารถผลักดันแผนงานสู่ความสำเร็จ ดังนี้

ภาพที่ 4.1 วัตถุประสงค์ของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด, 2545.

การจัดโครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” นั้น ถือเป็นหัวใจในการผลักดันให้สามารถดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยพบว่ามีกลุ่มองค์กรในการบริหารจัดการ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มผู้บริหารจัดการ : อันได้แก่ บุคลากรในส่วนของกรจัดทำแผนการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน ไปใช้ปฏิบัติ โดยมี 3 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 : ส่วนองค์กรกลางที่ทำหน้าที่บริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ส่วนที่ 2 : ส่วนองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและติดตามรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ส่วนที่ 3 : ส่วนองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยสามารถแบ่งย่อยหน้าที่ ความรับผิดชอบในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน

กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ : อันได้แก่ หน่วยงานที่ได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยมี 3 หน่วยงาน ดังนี้

หน่วยงานที่ 1 : ชุมชนที่อยู่อาศัยรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

หน่วยงานที่ 2 : โรงงานที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

หน่วยงานที่ 3 : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

กลุ่มผู้บริหารจัดการ อันได้แก่ บุคลากรในส่วนของการทำงานและมีหน้าที่ในการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติ โดยมี 3 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 : ส่วนองค์กรกลางที่ทำหน้าที่บริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ส่วนองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ซึ่งมีการบริหารจัดการโดยมีคณะกรรมการดำเนินการต่าง ๆ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. แต่งตั้งคณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง เป็นประธานกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต 7 เป็นกรรมการ ร่วมด้วยตัวแทนจากหน่วยงานรัฐและรัฐวิสาหกิจร่วมเป็นคณะกรรมการทั้งสิ้น 13 คน โดยเริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541 คณะกรรมการที่ปรึกษามีองค์ประกอบดังนี้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง	ประธานกรรมการ
2. ผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต 7 ระยอง	กรรมการ
3. นายกเทศมนตรีเมืองระยอง	กรรมการ
4. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัดระยอง	กรรมการ
5. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดระยอง	กรรมการ
6. ผู้อำนวยการสำนักงาน ททท.ภาคกลาง เขต 4	กรรมการ
7. อุตสาหกรรมจังหวัดระยอง	กรรมการ
8. แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดระยอง	กรรมการ
9. พาณิชย์จังหวัดระยอง	กรรมการ
10. ประชาสัมพันธ์จังหวัดระยอง	กรรมการ
11. เกษตรจังหวัดระยอง	กรรมการ
12. ศึกษาธิการจังหวัดระยอง	กรรมการ
13. ผู้อำนวยการโทรศัพท์จังหวัดระยอง	กรรมการ

2. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง (ในขณะนั้นคือ อำนาจ รัตนคราม) เป็นประธานคณะกรรมการ คณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานของรัฐ และเอกชนจากกระทรวงหลัก ๆ จำนวนทั้งสิ้น 17 คน โดยให้เริ่มมีผลตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2541

คณะกรรมการบริหาร

1. ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จ.ระยอง	ประธานกรรมการ
2. ประชาสัมพันธ์จังหวัดระยอง	รองประธานกรรมการ
3. ปลัดเทศบาลเมืองระยอง	กรรมการ
4. ปลัดเทศบาลเมืองระยอง	กรรมการ
5. ปลัดเทศบาลตำบลมาบตาพุด	กรรมการ
6. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดระยอง	กรรมการ
7. สาธารณสุขจังหวัดระยอง	กรรมการ
8. เกษตรจังหวัดระยอง	กรรมการ
9. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด	กรรมการ
10. ประธานหอการค้าจังหวัดระยอง	กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักงาน ททท. ภาคกลาง เขต 4	กรรมการ
12. ประธานมูลนิธิสว่างพรกุศล	กรรมการ
13. ประธาน อปพร.เมืองระยอง	กรรมการ
14. ประธานชมรม องค์การบริหารส่วนตำบล	กรรมการ
15. ประธานชมรม อาสาสมัครประชาสัมพันธ์ประจำหมู่บ้าน	กรรมการ
16. นักประชาสัมพันธ์ สำนักงานประชาสัมพันธ์จังหวัดระยอง	กรรมการและเลขานุการ
17. ผู้จัดการรายการ สวท.ระยอง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการบริหารมีหน้าที่ดังนี้

1. เป็นที่ปรึกษาและแหล่งข้อมูลวิชาการ
2. วางแผน โครงการวิทยุกระจายเสียงชุมชนเมืองระยอง
3. สรรหาคณะอนุกรรมการผลิตรายการ
4. ให้การสนับสนุนในการผลิตรายการและการขยายเครือข่าย
5. ประเมินผลและให้ข้อเสนอแนะการจัดรายการวิทยุชุมชน
6. แก้ไขปัญหาการดำเนินงานวิทยุชุมชน

ผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ได้สนองตอบนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ โดยแต่งตั้งคณะกรรมการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนและคณะกรรมการฝ่ายปฏิบัติการด้านเทคนิค ในวันที่ 1 ตุลาคม 2541 โดยมีโครงสร้างและหน้าที่ดังต่อไปนี้

คณะกรรมการผลิตรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชน ประกอบด้วย

1. ประชาสัมพันธ์จังหวัดระยอง	ประธานอนุกรรมการ
2. ผู้อำนวยการส่วนข่าวและรายการภูมิภาค	รองประธานอนุกรรมการ
3. ประชาสัมพันธ์เทศบาลเมืองระยอง	กรรมการ
4. ประชาสัมพันธ์เทศบาลเมืองแกลง	กรรมการ
5. ประชาสัมพันธ์เทศบาลมาบตาพุด	กรรมการ
6. ประชาสัมพันธ์ประถมศึกษาจังหวัดระยอง	กรรมการ
7. ประชาสัมพันธ์เกษตรจังหวัดระยอง	กรรมการ
8. ประชาสัมพันธ์พาณิชย์จังหวัดระยอง	กรรมการ
9. ประชาสัมพันธ์อัยการจังหวัดระยอง	กรรมการ
10. ประชาสัมพันธ์ตำรวจจังหวัดระยอง	กรรมการ
11. ประชาสัมพันธ์โรงพยาบาลจังหวัดระยอง	กรรมการ
12. ประชาสัมพันธ์ประมงจังหวัดระยอง	กรรมการ
13. ประชาสัมพันธ์อุดมศึกษาจังหวัดระยอง	กรรมการ
14. ประชาสัมพันธ์จัดหางานจังหวัดระยอง	กรรมการ
15. ประชาสัมพันธ์สาธารณสุขจังหวัดระยอง	กรรมการ
16. ประชาสัมพันธ์ กศน.ภาคตะวันออก (สื่ออิเล็กทรอนิกส์)	กรรมการ
17. ประธานชมรม อปม.	กรรมการ
18. ประธานชมรม อสม.	กรรมการ
19. ประธานชมรม อบต.	กรรมการ
20. เทอดศักดิ์ สุวรรณเพิ่ม	กรรมการ
21. ผู้สื่อข่าว สวท.ระยอง	กรรมการ
22. ผู้จัดการรายการ สวท.ระยอง	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการผลิตรายการวิทยุฯ มีหน้าที่ดังนี้

- กำหนดรูปแบบ เนื้อหาและดำเนินการผลิตรายการวิทยุชุมชนเมืองระยอง
- ขยายผลรายการและสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของชาวบ้าน

3. ให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่รายการวิทยุชุมชน
4. ปรับปรุงรายการให้น่าสนใจ สนองความต้องการส่วนใหญ่ในชุมชนเมืองระยอง
คณะอนุกรรมการฝ่ายปฏิบัติการด้านเทคนิค

1. สมจิต แก้วกัลยา	ประธานอนุกรรมการ
2. อติสร บุญชื่น	กรรมการ
3. สุเทพ จันตะนะกนก	กรรมการ
4. เอกวัฒน์ชัย พรหมช่วย	กรรมการและเลขานุการ

คณะอนุกรรมการฝ่ายปฏิบัติการด้านเทคนิค มีหน้าที่ดังนี้

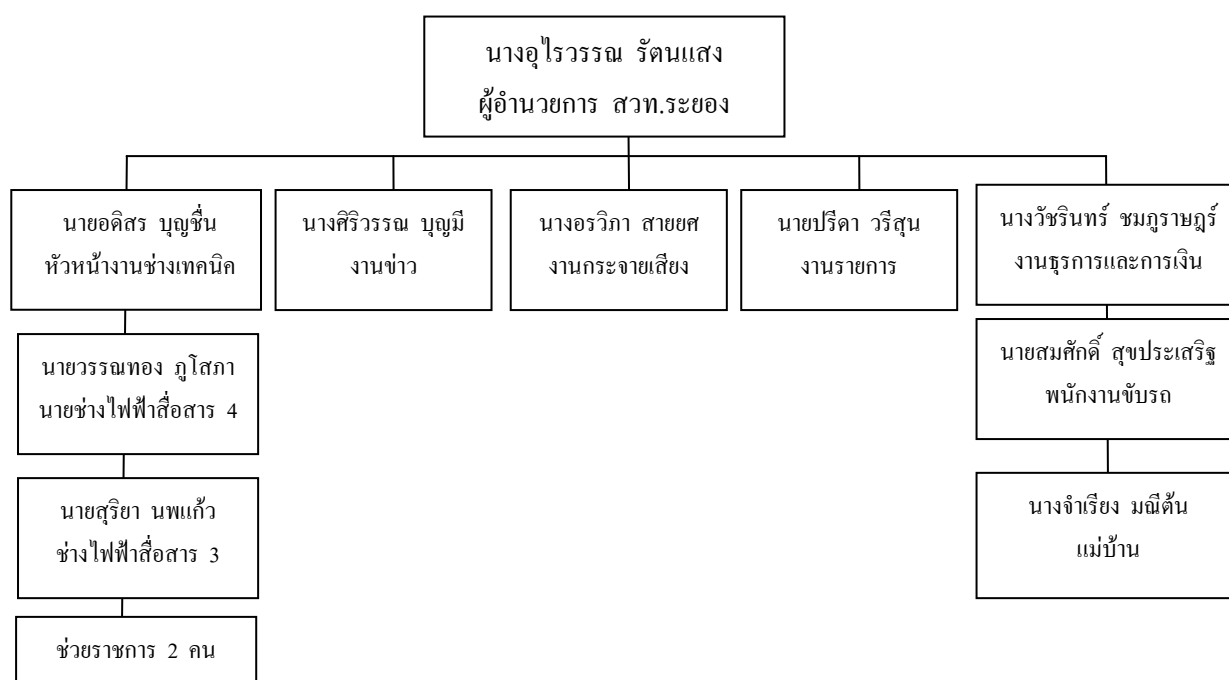
1. ให้การสนับสนุน จัดหาอุปกรณ์และดำเนินการผลิตรายการด้านการใช้เครื่องมือสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์
2. ประสานงานด้านข้อมูล ข่าวสาร ในการผลิตรายการ บันทึกเสียงการส่งข่าวสารที่รายงานทางโทรทัศน์
3. ปฏิบัติหน้าที่ตามวาระการอยู่เวร ช่างห้องส่งและช่างเครื่องส่งตามปกติ

จากการทำงานของคณะกรรมการทั้ง 4 ชุด ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2541 ถึงสิ้นเดือน มิถุนายน 2543 คณะกรรมการบริหารจัดการและคณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยอง ยังไม่มีการร่วมมือระหว่างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง กับตัวแทนของประชาชนอย่างเป็นทางการเป็นรูปธรรม จนเมื่อเดือนสิงหาคม 2543 หลังการสัมมนาสมาชิก ชมรมหอกระจายข่าวและเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน ได้จัดสรรเวลาของทางสถานีเพื่อจัดรายการ วิทยุเพื่อชุมชนกับหอกระจายข่าว ระหว่างเวลา 6.00 – 7.00 น. ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2543 เป็นต้น ไป และให้ตั้งคณะกรรมการบริหารรายการ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน 8 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากอำเภอ และกิ่งอำเภอทั้ง 8 ของจังหวัดระยอง นับเป็นครั้งแรกที่มีตัวแทนของประชาชนในระดับหมู่บ้าน แต่รายการ “วิทยุชุมชนกับหอกระจายข่าว” ก็ต้องเปลี่ยนเวลาออกอากาศจาก 6.00 – 7.00 น. เป็น 5.30 – 6.00 น. เมื่อนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์จากส่วนกลางกำหนดให้เวลา 6.00 – 7.00 น. เป็นข่าวภาคเช้าของกรมประชาสัมพันธ์ ผลก็คือ คณะกรรมการบริหารรายการ “วิทยุชุมชนกับหอกระจายข่าว” เห็นว่า รายการที่เริ่มตั้งแต่ 5.30 น. เป็นการออกอากาศที่ไม่เหมาะสมเนื่องจากเช้าเกินไป ทางเจ้าหน้าที่วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง จึงต้องจัดทำรายการเอง และออกอากาศตั้งแต่ 5.30 น. ทำให้ยังไม่สามารถสนองเจตนารมณ์ของความเป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้เต็มที่นัก

ต่อมาคณะกรรมการดำเนินการทั้ง 3 ชุดก็มิได้มีการประชุมกันอีก แต่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ก็ยังปฏิบัติตามนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ (ปริดา วรวิสุน, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2549)

ส่วนที่ 2 : ส่วนองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและติดตามรายการวิทยุเพื่อชุมชน

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นส่วนองค์กรที่มีหน้าที่ ตรวจสอบและติดตามรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยมีโครงสร้างการบริหารจัดการดังนี้

ภาพที่ 4.2 โครงสร้างการบริหารจัดการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง
ที่มา : อัตรากำลังของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง, 2543.

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง มีหน้าที่ลักษณะคล้ายกับเป็นพี่เลี้ยง เพื่อทำการฝึกซ้อมเบื้องต้น รวมไปถึงการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ที่มาดำเนินรายการในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และยังมีความคิดว่าเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ และดำเนินการในเรื่องรายการวิทยุเพื่อชุมชนแก่ประชาชนในจังหวัดระยอง โดยพยายามเชิญชวนให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาจัดรายการ โดยทางเราจะพยายามฝึกซ้อม และให้ความรู้ทางด้านการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน และรายการที่เข้ามาจัดในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เราจะตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลาที่ทำการจัดรายการอยู่ เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจและการดำเนินการในเรื่องรายการวิทยุเพื่อชุมชนแก่ประชาชนในจังหวัดระยอง (ปริดา วิรสุน, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2549)

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง จะพยายามให้อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยจะให้มีการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ และเข้ามาร่วมทำงานกับฝ่ายของสถานี ตั้งแต่วางแผนนโยบายและการบริหารจัดการ ซึ่งจะสามารถสะท้อนความคิดเห็นและการนำเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้ และจะทำให้หน่วยงานของรัฐได้ทราบถึงทิศทางด้านความคิดเห็นของชุมชน จากความคิดเห็นดังต่อไปนี้

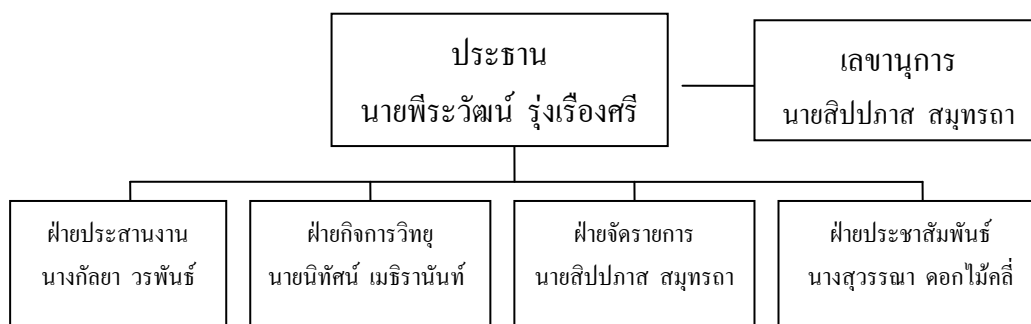
“ชาวบ้านมีความเคยชินและคุ้นเคยกับสถานีวิทยุแห่งนี้เป็นอย่างดี จึงควรจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการจากฝ่ายประชาชน หรือชาวบ้าน มาร่วมทำงานกับฝ่ายของสถานีตั้งแต่วางแผนนโยบายและการบริหารจัดการ จะทำให้คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นใหม่นี้สามารถสะท้อนความคิดเห็นและการนำเสนอความคิดเห็นในรูปแบบใหม่ ๆ ได้ จนทำให้หน่วยงานของรัฐได้ทราบถึงทิศทางด้านความคิดเห็นของประชาชน” (ปริดา วิรสุน, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2549)

“ชาวบ้านมาจัดสรรรายการวิทยุเพื่อชุมชนให้มากขึ้น โดยเข้ามาร่วมกับรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่จัดรายการโดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ชาวบ้านมีความคุ้นเคยกับสถานีวิทยุ และวิธีการจัดรายการ และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในขั้นต้น เพื่อเป็นแรงจูงใจให้เกิดความสนใจในการ

ออกอากาศ ในชั้นต่อไป เห็นควรให้ชุมชนหรือประชาชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เข้ามาร่วมทำงานกับฝ่ายสถานีวิทยุ ตั้งแต่ขั้นวางแผนนโยบายและร่วมบริหารจัดการในรูปแบบของ คณะทำงาน” (ตีปภาส สมุทรธา, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

ส่วนที่ 3 : ส่วนองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยสามารถแบ่งย่อยหน้าที่ ความรับผิดชอบในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน

เพื่อให้การบริหารจัดการทางด้านการสื่อสารภายในพื้นที่รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้รับการจัดการให้มีรูปแบบการบริหารจัดการตามโครงสร้างตามแผนงาน จึงได้มีการตั้ง คณะกรรมการการบริหารจัดการของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อดำเนินการผลิต รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” สำหรับรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ซึ่งการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เป็นเจ้าของรายการ ได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการ สื่อสารสู่ชุมชน (ตีปภาส สมุทรธา, สัมภาษณ์, 1 กุมภาพันธ์ 2549)

ภาพที่ 4.3 โครงสร้างคณะกรรมการการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.),
2545.

หลังจากที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ได้แต่งตั้งคณะกรรมการการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มาได้ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2545 ก็ได้บริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยการตั้งคณะทำงานผลิตรายการขึ้น ในลักษณะบุคลากรคู่ขนานของคณะกรรมการบริหาร และคณะทำงานผลิตรายการ (พีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549) โดยเห็นว่าไม่ควรมีจำนวนคณะทำงานมากเกินไป และควรเป็นบุคลากรที่มีเวลาทุ่มเทให้กับคณะทำงานอย่างแท้จริง แต่ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างคือ การเสียดสีของพนักงานในสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่จะพยายามเสนอข่าวสาร และเสนอความรู้ความเห็นให้แก่ชุมชน ดังนั้นคณะทำงานดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนยังเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการชี้ขาดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน เนื่องจากจะเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งหมดไปสู่ความสำเร็จ (สิปภาส สมุทรธา, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ อันได้แก่ หน่วยงานที่ได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยมี 3 หน่วยงาน (เอกสารประกอบสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) ดังนี้

หน่วยงานที่ 1 : ชุมชนที่อยู่อาศัยรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีพื้นที่โดยรอบที่คาดว่าจะได้รับรู้ข้อมูลจากรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้แก่ ชุมชนโดยรอบบริเวณพื้นที่อุตสาหกรรม ครอบคลุมพื้นที่ 214 ตารางกิโลเมตร ซึ่งประกอบด้วยใน 2 ส่วนการปกครอง ดังนี้

ส่วนการปกครองที่ 1 ชุมชนภายในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด มีจำนวน 25 ชุมชน พื้นที่ 166 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ ชุมชนวัดโชนหิน ชุมชนห้วยโป่ง ชุมชนอิสลาม ชุมชนบ้านเขาไผ่ ชุมชนมาบชวลิต ชุมชนซากลูกหญ้า ชุมชนบ้านบน ชุมชนมาบข่า ชุมชนคลองน้ำหู ชุมชนมาบยา

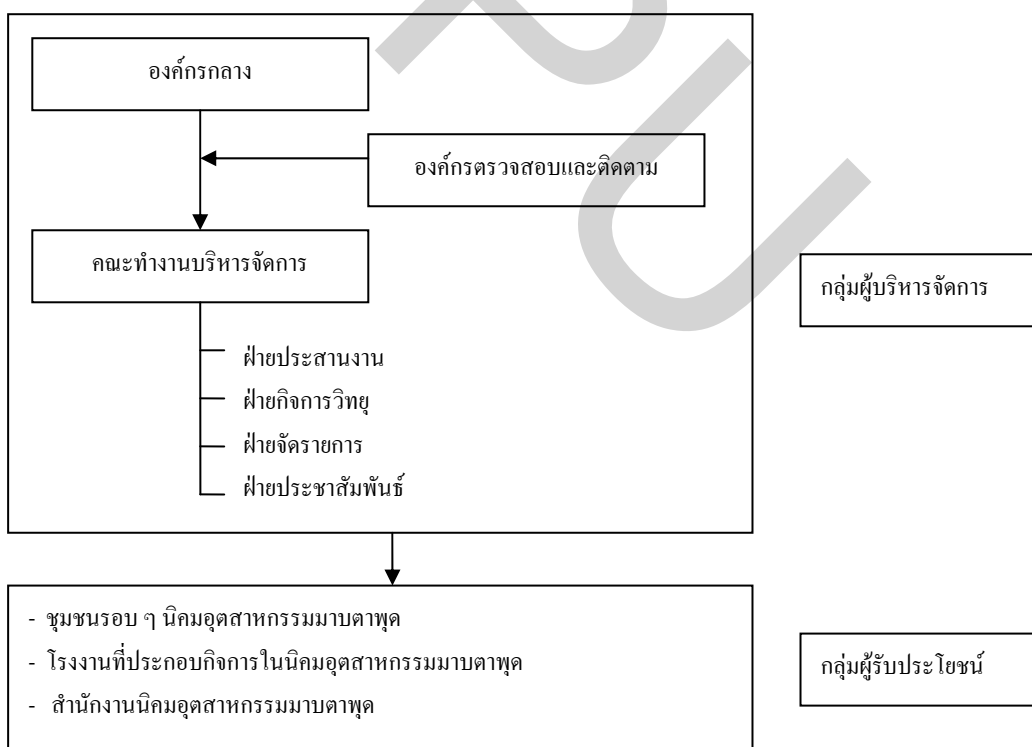
ชุมชนหนองหวายโสม ชุมชนหนองแพ็บ ชุมชนวัดโสภณ ชุมชนบ้านเพลง ชุมชนบ้านล่าง ชุมชนกรอกยายชา ชุมชนหนองบัวแดง ชุมชนวัดมาบตาพุด ชุมชนตากวน-อ่าวประคู้ ชุมชนหนองน้ำเย็น ชุมชนตลาดห้วยโป่ง ชุมชนชอຍร่วมพัฒนา ชุมชนเกาะกก-หนองแดงเม ชุมชนสำนักกะบาก และชุมชนตลาดมาบตาพุด

ส่วนการปกครองที่ 2 ชุมชนภายใน อบต.บ้านฉางทั้ง 5 หมู่บ้าน พื้นที่ 48 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านเนินกระปรอก หมู่ที่ 2 บ้านประทุมมิตร หมู่ที่ 3 บ้านฉาง หมู่ที่ 4 บ้านพะยูน และหมู่ที่ 6 บ้านเนินกระปรอก

หน่วยงานที่ 2 : โรงงานที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และโดยรอบ ได้แก่ นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก นิคมอุตสาหกรรมผาแดง และนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย

หน่วยงานที่ 3 : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

จากการดำเนินงาน โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง จะมีกลุ่มผู้บริหารจัดการ และกลุ่มของผู้รับประโยชน์ ในลักษณะโครงสร้างการบริหารจัดการ ดังนี้

ภาพที่ 4.4 โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.), 2545.

นอกจากนี้การดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน ยังมีปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน ดังนี้

งบประมาณ งบประมาณมีความสำคัญในการสร้างความมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้นจึงควรหางบประมาณมาเป็นงบสนับสนุนค่าใช้จ่าย ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ว่าควรจะมาจากการโฆษณา ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ดีในระดับหนึ่ง แต่ต้องเป็นการโฆษณาที่จะต้องเป็นไปในแนวทางที่ให้การสนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นการโฆษณาสินค้าหรือสถาบันโดยตรง คือเป็นการโฆษณาโดยไม่หวังผลกำไร เพราะจะเป็นรายการวิทยุที่สนับสนุนสถาบันและหน่วยงานเกินไป และจะกลายเป็นว่ามีหัวคะแนนทางการเมืองหรือผู้ฉกฉวยประโยชน์อาจจะแฝงมา ในรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็เป็นไปได้ (ปริดา วีรสุน, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2549)

เทคนิคและอุปกรณ์เครื่องส่งเครื่องรับ อุปสรรคประการสำคัญของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองซึ่งส่งผลกระทบต่อรายการวิทยุเพื่อชุมชน เนื่องจากเสาอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองตั้งอยู่บนเขาขาด ซึ่งอยู่สูงเกินไป ทำให้อำเภอเมืองระยองและอำเภออื่นๆ รับคลื่นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองไม่ได้ชัดเจน คงมีเพียงบางพื้นที่ในบางอำเภอเท่านั้นที่รับคลื่นได้ (เชาวณี พันธุ์พฤกษ์, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2549) แต่ที่น่าแปลกใจจังหวัดที่รับคลื่นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองได้ชัดเจนกลายเป็นจังหวัดที่อยู่ห่างไกลออกไปไกลได้แก่ตราด ปราจีนบุรี สัตหีบ ชลบุรี จันทบุรี เพชรบุรี วิธีการแก้ไขก็คือต้องนำเอาเสาอากาศลงมาติดตั้งใหม่บนพื้นดินข้างล่าง ใช้พื้นที่ประมาณ 10 ไร่ กรมประชาสัมพันธ์ต้องใช้งบประมาณประมาณ 2-4 ล้านบาท ซึ่งยังอยู่ในช่วงการวางแผนและตัดสินใจเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่นๆ อยู่ขณะนี้ชาวบ้านได้รับฟังรายการวิทยุได้ชัดเจนเท่าไร หากหน่วยงานของรัฐมีการปรับปรุงคลื่นวิทยุให้เท่าเทียมกับภาคเอกชน โดยการปรับปรุงกำลังการส่งของเสาอากาศ และปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เราตั้งใจไว้ได้รับฟังอย่างชัดเจน แต่ก็ต้องมีความตั้งใจจริงจัง (ปาริชาติ ขาวสนิท, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

อุปสรรคอีกอย่างก็คือ การที่ไม่มีโทรศัพท์เพียงพอในการที่จะให้ผู้ฟังโทรมาร่วมแสดงความคิดเห็น ในขณะที่มีการออกอากาศรายการวิทยุเพื่อชุมชน เนื่องจากไม่มีงบประมาณสำหรับซื้อครุภัณฑ์ต่าง ๆ ถ้าใช้หนึ่งสายสำหรับสัมภาษณ์แขกรับเชิญเพื่อออกอากาศแล้ว จะไม่มีสายว่างพอสำหรับผู้ฟังที่จะโทรเข้ามาแสดงความคิดเห็นเลย (วิษณุณี พลชา, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

บุคลากร รายการวิทยุเพื่อชุมชนของหน่วยงานราชการเข้ามาดำเนินรายการและให้ประชาชนเข้าร่วมมีส่วนร่วมในระยะแรก ขณะนี้ประชาชนยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก ยังต้องมีการฝึกซ้อมให้เกิดความพร้อมและความมั่นใจของประชาชนเสียก่อน อีกประการหนึ่งคือแรงจูงใจให้

ประชาชนจังหวัดระยองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการ เห็นว่าควรกระตุ้นให้ประชาชนในจังหวัดระยอง มีความตื่นตัวในเรื่องการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมขึ้นในบริเวณมาบตาพุด เพื่อให้ประชาชนมีแรงจูงใจในการออกมาใช้สิทธิและเสียงในการเรียกร้องในเรื่องต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม (เขาวนิ พันธุ์พฤกษ์, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2549)

4.1.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

ชาวบ้านมาจัดสรรรายการวิทยุเพื่อชุมชนให้มากขึ้น โดยเข้าร่วมกับรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ที่จัดรายการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ชาวบ้านมีความคุ้นเคยกับสถานีวิทยุ และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในขั้นต้น เพื่อเป็นแรงจูงใจ ให้เกิดความสนใจในการออกอากาศ ในขั้นต่อไป เห็นควรให้ชุมชนหรือประชาชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดและอาสาสมัคร เข้าร่วมทำงานกับฝ่ายสถานีวิทยุ ตั้งแต่ขั้นวางแผนนโยบายและร่วมบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ (ลีปปภาส สมุทรธา, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ยังไม่มีผู้ฟังมากนัก และยังมีการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและชาวบ้านน้อยมาก โดยเฉพาะภาคประชาชนและเอกชน จากการสัมภาษณ์อาสาสมัครของบริษัทที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด กล่าวไว้ว่า

“ใต้ฟ้าสีคราม” ยังไม่มีผู้ฟังมากนัก (ปาริชาติ ขาวสนิท, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

เรายังไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการ และการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากนัก จะมีก็แค่เข้าร่วมรายการและจัดรายการเท่านั้น (พลชัช สงค์ประชา, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2549)

จากการวิจัยผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในการ ดำเนินรายการของผู้นำชุมชนและชาวบ้านรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และอาสาสมัคร (ผู้แทนโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ว่าประชาชนมีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชนในขั้นตอนใดบ้าง รวมถึงอาสาสมัครที่เข้าร่วมรายการ สามารถจำแนกได้ตามขั้นตอนการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ดังได้นำเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในฐานะผู้รับสาร หมายถึง การที่ประชมมีเสียงตอบรับ หรือปฏิกิริยาโต้ตอบ (Feedback) หลังจากที่รายการได้ออกอากาศไปแล้ว ลักษณะของการโต้ตอบของผู้ฟังที่มีต่อรายการวิทยุเพื่อชุมชน มี 3 ลักษณะ คือ การโทรศัพท์เข้ามายังรายการ ส่งจดหมาย และการบอกกล่าวมากับผู้ดำเนินรายการ ดังนี้

การโทรศัพท์เข้ามาขอรายการ

ประชาชนที่รับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสารที่มีปฏิกิริยาตอบกลับมาด้วยการ โทรศัพท์เข้ามาเพื่อแสดงความคิดเห็น สอบถาม เสนอแนะต่อเรื่องราวเนื้อหาที่ทางรายการได้ออกอากาศไป และโทรศัพท์เข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทางด้านเกษตร ว่าปุ๋ยที่ใช้อยู่ในขณะนี้มีผลต่อพื้นดินในอนาคตในลักษณะอย่างไร และต้องแก้ไขอย่างไรด้วย” (พลรัช สงค์ประชา, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2549) ขอเพลงกับผู้ดำเนินรายการ ซึ่งสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้จัดให้มีโทรศัพท์หมายเลข 038-683942 เพื่อเป็นช่องทางในการรับข่าวสารเข้ามาขอรายการ (สุวรรณา ดอกไม้กลี, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

การส่งจดหมายเข้ามาขอรายการ

ประชาชนที่รับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสารที่มีปฏิกิริยาตอบกลับมาด้วยการส่งจดหมายมาเพื่อแสดงความคิดเห็น ดิชมรายการ สอบถาม เสนอแนะ ต่อเรื่องราวเนื้อหาที่ทางรายการได้ออกอากาศไป และส่งจดหมายเข้ามาเพื่อขอคำชี้แจงด้วย จากจดหมายตัวอย่าง (เอกสารภาคผนวก) ซึ่งเขียนไว้ว่า

อยากให้รายการใต้ฟ้าสีคราม เป็นสื่อให้แรงงานในจังหวัดระยอง เข้มแข็ง และสามารถพูดคุยกับนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้ ซึ่งผมก็เป็นหนึ่งแรงงานในจังหวัดระยอง เช่นกัน ขอฝากไว้ด้วยครับ ขอขอบคุณมาก (จดหมายสมเกียรติ ชุงแสง, 25 สิงหาคม 2548)

ดิฉันได้ฟังรายการนี้บ่อยครั้ง ทำให้ทราบเรื่องราวและการเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ดิฉันจึงขอฝากถามการนิคมฯ เกี่ยวกับปัญหาภัยน้ำแล้งใน (จดหมายกาหลง, ชาวบ้านชุมชนบ้านบน, 17 สิงหาคม 2548)

การบอกกล่าวมายังผู้ดำเนินรายการ

ผู้ดำเนินรายการก็จะเป็นประชาชนในชุมชนที่พักอาศัยอยู่รอบๆนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ประชาชนที่รับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีส่วนร่วมในฐานะผู้รับ/ผู้ใช้สารที่มีปฏิกิริยาตอบกลับมาด้วยการบอกกล่าวมายัง ผู้ดำเนินรายการเพื่อแสดงความคิดเห็น ดิชมรายการ เสนอหัวข้อที่ตนเองสนใจอย่างรู้ จากการสัมภาษณ์อาสาสมัครบริษัท ปุ๋ยเอ็นเอฟซี จำกัด(มหาชน) ได้กล่าวไว้ว่า

ผมเป็นผู้ดำเนินรายการ ได้รับข้อมูลจากคุณสง่าฯ ชาวบ้านที่พักอาศัยอยู่ในชุมชนวัดโสภณ ได้ให้ข้อคิดเห็นว่าการให้รายการเชิญเจ้าหน้าที่ของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มาตอบปัญหาในเรื่องสิ่งแวดล้อมรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (พลรัช สงค์ประชา, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2549)

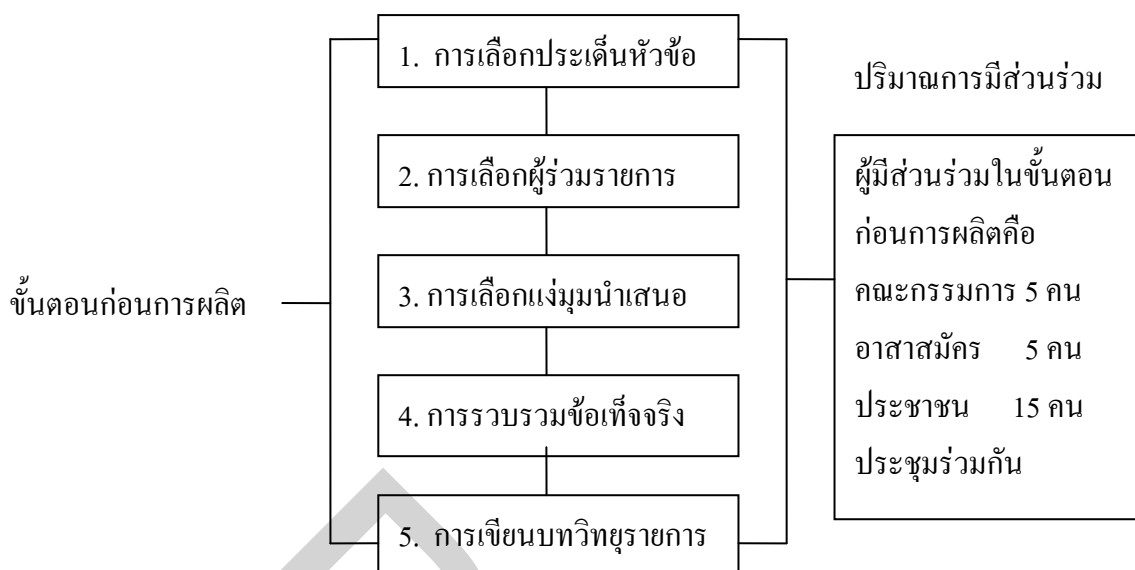
2. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง

การมีส่วนร่วมในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมได้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นก่อนการผลิต (Pre-production stage) คณะกรรมการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีการประชุมเพื่อวางแผนและคัดเลือกประเด็นออกอากาศ โดยต้องทำล่วงหน้าก่อนถึงวันออกอากาศ การประชุมเพื่อกำหนดประเด็นเนื้อหาออกอากาศนี้อาจเป็นการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ หรือการประชุมทีมงานกลุ่มย่อย หรือเป็นการประสานงานกันภายในทีมงาน แล้วมอบตัวแทนเป็นผู้ไปจัดรายการ และประสานงานกับผู้จัดรายการ (ลีปภาส สมุทรธา, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549) การติดต่อประสานงานผู้ร่วมรายการ มีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่อยู่แล้วในคณะกรรมการ โดยปกติแล้วจะเป็นการหารือร่วมกัน ในการเชิญบุคคลมาร่วมรายการ เนื่องจากในช่วงสาระใต้ฟ้า ต้องเตรียมเนื้อหา เพื่อใช้เป็นเนื้อหาหลักของรายการ (กัลยา วรพันธ์, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

ยังพบว่าการจัดการเขียน Script วิทยุรายการ ในระยะแรกจะเขียนเป็นรายการแบบเต็มรูปแบบ แต่ในระยะหลังจะเขียนรายการแบบคร่าว ๆ โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้ทำรายการวิทยุจากการวางแผนผลิตรายการร่วมกันกับทีมอาสาสมัคร และชาวบ้านที่มาออกอากาศ โดยมีผู้ประสานงานของคณะกรรมการร่วมด้วย (กัลยา วรพันธ์, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

รูปแบบในการบริหารจัดการวิทยุ “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง การหาข้อมูล การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการสับเปลี่ยนบุคลากรในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน และรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาแก้ปัญหาเพื่อตอบคำถามของประชาชน โดยติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานนั้น ๆ (กัลยา วรพันธ์, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.5 ขั้นตอนก่อนการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ), 2545.

ขั้นระหว่างการผลิต (Production)

ในฐานะผู้ดำเนินรายการ ผู้ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการ อาสาสมัคร (ผู้แทนโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) และผู้นำชุมชนและชาวบ้านที่มาร่วมรายการ อาสาสมัครเป็นผู้ดำเนินรายการในแต่ละครั้ง สับเปลี่ยนกันไปภายในกลุ่ม (คณะกรรมการ อาสาสมัคร และผู้นำชุมชนและชาวบ้านที่มาร่วมรายการ) ซึ่งแต่ละกลุ่มสามารถดำเนินรายการในห้องส่งได้เพียง 2 – 3 ท่านเท่านั้น โดยเน้นให้พนักงาน กนอ. มีความรู้สึกว่าการร่วมกันในการให้ข่าวสารต่อชุมชนโดยไม่แยกว่าเป็นชุมชนใดๆ และพยายามมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามความรู้ความสามารถของฟังผู้ นั้น เราเปิดโอกาสให้พนักงาน กนอ. สามารถเสนอความรู้ความเห็นเพื่อให้รายการมีความหลากหลาย ขณะที่มีการแบ่งหน้าที่การให้ความรู้ และความถนัด ในการจัดรายการ (สีปภาส สมุทรธา, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

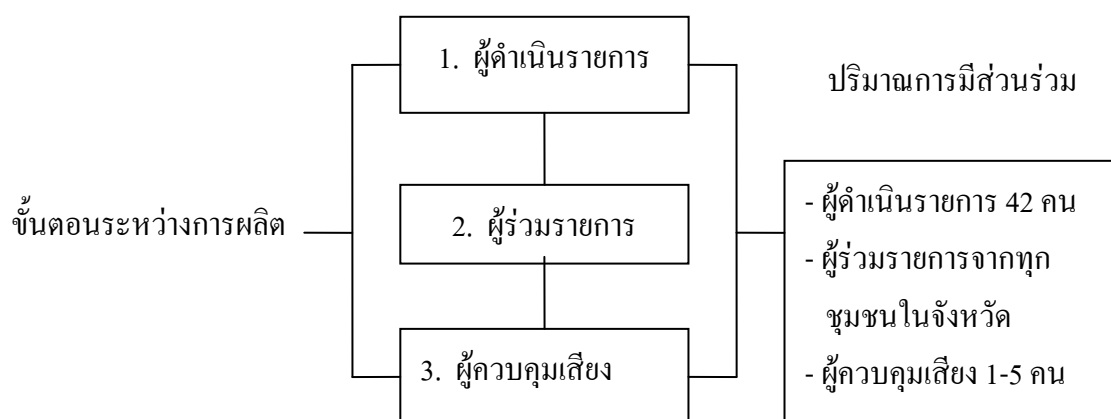
การที่ได้เข้าร่วมจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ได้มีประชาชนแจ้งข่าวสาร และแสดงความคิดเห็นมายังรายการ โดยอาจจะผ่านตัวผู้ดำเนินรายการบ้างท่าน หรือโทรศัพท์เข้ามาทางรายการ รวมไปถึงส่งจดหมายมาบ้างเล็กน้อย อาจจะเป็นเพราะสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมีกิจกรรมเพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนบ่อย ๆ จึงได้พบผู้ดำเนินรายการตลอด (อรทัย แสงสุระธรรม, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2549)

ในฐานะผู้ร่วมรายการ เราได้มีการเชิญชวนบุคคลที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจในรายการ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลให้กับผู้ฟัง ซึ่งขณะนี้ก็มีผู้ติดต่อเข้ามาแจ้งความจำนงขอร่วมรายการเป็นจำนวนมากด้วย (กัลยา วรพันธุ์, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด มีส่วนร่วมในลักษณะของการเป็นผู้ร่วมรายการ และเป็นผู้ดำเนินรายการ เพื่อแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในชุมชนมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นเจ้าของรายการ และเข้ามามีส่วนร่วมในรายการโดยไม่หวังผลตอบแทน จากการสัมภาษณ์ประชาสัมพันธ์ บริษัท บีแอลซีพี พาวเวอร์ จำกัด ได้กล่าวว่า

หลังจากได้เข้าร่วมเป็นผู้ดำเนินรายการ และร่วมออกอากาศในฐานะวิทยากรให้ความรู้ด้านการผลิตกระแสไฟฟ้า ทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งในการเป็นเจ้าของรายการ โดยมีส่วนร่วมเป็นผู้ผลิตรายการ และจัดรายการไปด้วยในตัว ถ้ามีค่าใช้จ่ายอะไรก็ไม่คิดจะเรียกร้องจากหน่วยงานของรัฐเลย (วิมล ยงพานิชกุล, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2549)

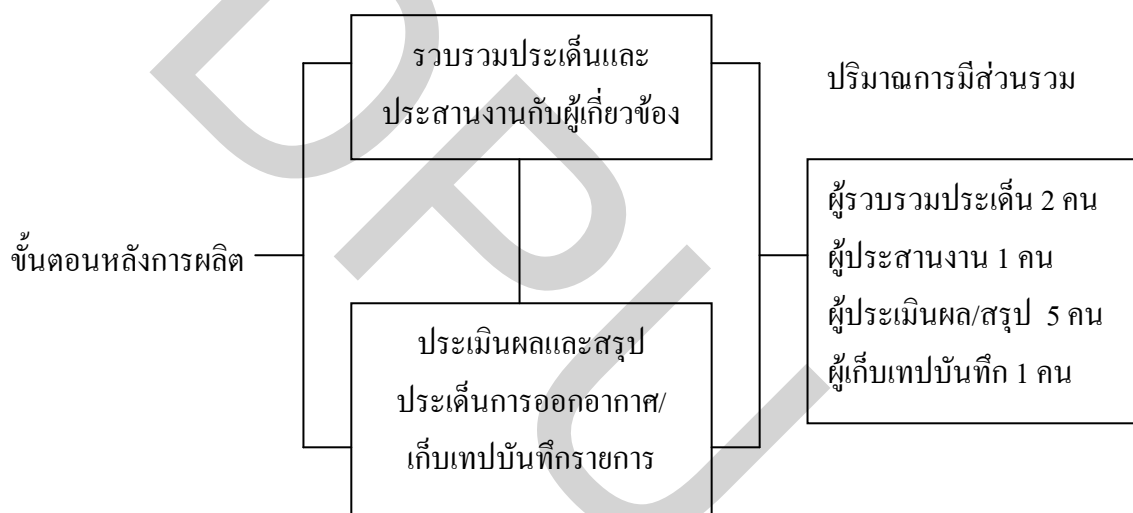
ในฐานะผู้ควบคุมเสียง บุคคลที่มีหน้าที่เป็นผู้ควบคุม ดูแลการออกอากาศรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ยังอยู่ในการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ในขณะที่อาสาสมัครหรือผู้ดำเนินรายการ มีอยู่ 42 คน ซึ่งอยู่ในระหว่างการฝึกซ้อม และเรียนรู้วิธีการจากเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ที่คอยดูแลช่วยเหลืออยู่ เป็นเสมือนพี่เลี้ยงที่คอยจัดการให้ทุกอย่างในขณะนี้ ในอนาคตเมื่อมีความพร้อมของบุคลากรแล้วก็คงไม่ต้องพึ่งพาสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองอีกต่อไป (นิทัศน์ เมธีรานันท์, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.6 ขั้นตอนระหว่างการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.), 2545.

ขั้นหลังการผลิต (Post-production stage) การประเมินผลและสรุปประเด็นการออกอากาศ ทีมงานผลิตรายการประจำวันประเมินผลการจัดรายการ เพื่อนำไปปรับปรุงการจัดรายการครั้งต่อไป และเมื่อจัดรายการเสร็จเรียบร้อยแล้ว ตามกำหนดเวลาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในอนาคตคณะกรรมการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และผู้จัดรายการจะตรวจสอบการบันทึกประเด็นสำคัญที่ได้ออกอากาศ มีเรื่องอะไรที่ต้องตอบคำถามหรือประสานงานชี้แจงไปแล้ว และยังคงมีเรื่องอะไรที่ยังไม่ได้ประสานงาน เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดให้ดีขึ้น ซึ่งบันทึกการออกอากาศที่มีการสรุปไว้เป็นประจำทุกวันจะช่วยให้การประสานงานรวดเร็วและสะดวก ในการค้นคว้าหรือสอบถามประเด็นการออกอากาศย้อนหลัง (พีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

ภาพที่ 4.7 ขั้นตอนหลังการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย

ขณะนี้ยังไม่มีการเข้ามามีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของอาสาสมัครและประชาชนในชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมากนัก โดยมีการเข้ามาเป็นอาสาสมัครในการร่วมจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” บ้างในลักษณะของการประชาสัมพันธ์ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และคาดหวังว่าในอนาคตคงจะมีการร่วมวางแผนการจัดรายการประจำวัน โดยให้อยู่ภายใต้การออกของคณะกรรมการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด อาสาสมัครของชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดทุกคนก็มีโอกาสร่วมให้ข้อมูล

ความต้องการ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมการได้ แต่การกำหนดนโยบาย บริหารจะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดอยู่ (พีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนโยบายยังเป็นหน้าที่ ของคณะกรรมการ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนยังไม่มีความพร้อมในการเข้ามา บริหารจัดการนโยบายเองทั้งหมดได้ โดยเฉพาะเรื่องบุคลากร งบประมาณที่ยังต้องได้รับการ สนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งวัสดุอุปกรณ์ในการกระจายเสียง จึงยังไม่เป็นไปตาม กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ดังนั้น คณะกรรมการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง จำเป็นต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระตุ้นหรือเชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้งการผลิตรายการ และการบริหาร จัดการนโยบาย จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้กล่าวไว้ว่า ทำอย่างไรจึงจะสามารถสร้างพันธมิตรร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชนในการสร้าง ความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทภารกิจของนิคมอุตสาหกรรมได้ จึงเกิดการประชาสัมพันธ์ในรูปของ รายการวิทยุ โดยการกระตุ้นหรือเชิญชวนให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทั้งการผลิตรายการ และ การบริหารจัดการด้านนโยบาย (พีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

4.2 รูปแบบและเนื้อหาการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง

ในระยะแรกสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ได้เชิญชวนให้หน่วย ราชการต่าง ๆ ในจังหวัดระยอง มาร่วมกันจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยออกอากาศของสถานี วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง โดยให้เจ้าหน้าที่สถานีเป็นครูฝึกสอนให้โดยเฉพาะ อย่างยิ่งด้านเทคนิค โดยทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองได้ปฏิบัติการกิจ ในลักษณะนี้อยู่แล้ว โดยใช้ชื่อรายการวิทยุเพื่อชุมชนว่า “ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง” ออกอากาศทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ เวลา 9.30 - 10.00 น. (เอกสารภาคผนวก) โดยครอบคลุมเรื่องของ กฎหมาย เกษตร ศึกษาธิการ สุขภาพกาย สุขภาพใจ และการเมือง ในหัวข้อเรื่องที่ประชาชนให้ ความสนใจ โดยให้ส่วนราชการ/ หน่วยงาน กำหนดประเด็นหัวข้อเรื่องการออกรายการวิทยุเพื่อ ชุมชน และจัดส่งข้อมูลหรือ Script ให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง โดยตรงล่วงหน้าก่อนออกรายการ 2 วัน รูปแบบตามเอกสารภาคผนวก

การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ในคราวประชุมคณะทำงานศึกษาคุณภาพ อากาศบริเวณพื้นที่มาบตาพุด ครั้งที่ 12/2548 วันที่ 23 ธันวาคม 2548 วาระที่ 3.3 บริษัท ซีคอต จำกัด นำเสนอรูปแบบกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการนำเสนอรายการโดย

ให้อาสาสมัครคือตัวแทนโรงงานที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เข้ามาร่วมคิดร่วมวางแผน (เอกสารภาคผนวก) กำหนดวัตถุประสงค์รายการร่วมกัน

4.2.1 รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน ข้อมูลที่ได้จากการเข้าร่วมสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ผู้วิจัยสรุปแยกออกเป็น 2 ประเภทได้ดังนี้

4.2.1.1 รูปแบบรายการออกอากาศ รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีลักษณะเป็นนิตยสารทางอากาศ เนื่องจากในรายการประกอบไปด้วยเรื่องย่อย ๆ หลายเรื่อง แต่เป็นไปในแนวเดียวกันคือ มีเนื้อหาเพื่อคนในชุมชนจังหวัดระยอง เน้นชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยเชื่อมโยงเนื้อหาให้สอดคล้องกันด้วยเทคนิคการนำเสนอด้วยวิธี ใช้เพลง และสปรอตคั่นรายการ และอาจจะใช้ภาษาท้องถิ่นตลอดทั้งรายการ เพื่อให้เป็นรายการในลักษณะบันเทิงวิชาการให้ความรู้ ทั้งนี้รายการใช้รูปแบบการนำเสนอแบ่งออกเป็น 4 ช่วง ดังนี้

ดนตรีไตเติ้ลเปิดรายการ-----

ช่วงที่ 1 : เปิดรายการ แนะนำรายการและเนื้อหาประจำสัปดาห์

ดนตรี-----

ช่วงที่ 2 : ช่วงข่าวใต้ฟ้า เสนอข่าวสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ

ดนตรี-----

ช่วงที่ 3 : ช่วงสรรสาระเพื่อฟ้าสีคราม เสนอสาระความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ

ดนตรี-----

ช่วงที่ 4 : ช่วงหลากความคิดเพื่อฟ้าสีคราม เสนอนานาทัศนะของบุคคลทั่วไปในประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่กำหนดในแต่ละสัปดาห์

ดนตรี-----

ปิดรายการ

ดนตรีไตเติ้ลปิดรายการ-----

ภาพที่ 4.8 รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ), 2545.

ช่วงที่ 1 ช่วงเปิดรายการ แนะนำรายการและเนื้อหาประจำสัปดาห์ : รูปแบบรายการพูดคุย

ช่วงที่หนึ่งเป็นรูปแบบรายการพูดคุยของผู้ดำเนินรายการ เพื่อทักทายผู้ฟังและนำเข้าสู่รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” และเพื่อแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับรายการ ผู้ร่วมรายการ และประเด็นเนื้อหาที่จะนำเสนอ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ผู้ดำเนินรายการคนที่ 1 : สวัสดีครับท่านผู้ฟังที่เคารพ รายการ “ใต้ฟ้าสีคราม” วันนี้ได้มาพบท่านผู้ฟังอีกครั้ง ซึ่งตรงกับวันที่ 25 ตุลาคม 2548 ผมตีปภาส สมุทธา มาทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินรายการอีกครั้งในวันนี้ สำหรับวันนี้เรามีเรื่องที่น่าสนใจหลายเรื่องที่จะนำเสนอต่อท่านผู้ฟังครับ

ผู้ดำเนินรายการคนที่ 2 : สวัสดีค่ะ ขอต้อนรับสู่รายการ “ใต้ฟ้าสีคราม” รายการที่นำเสนอข่าวสารสถานการณ์ต่าง ๆ และสาระน่ารู้ พร้อมด้วยหลากหลายความคิดเห็นจากบุคคลทั่วไปในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ภายใต้ฟ้าสีครามแห่งนี้ รายการนี้เสนอเป็นประจำทุกวันอังคาร เวลา 9.30 – 10.00 น. โดยทีมงานสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ช่วงที่ 2 ช่วงข่าวใต้ฟ้า เสนอข่าวสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่าง ๆ

: รูปแบบรายการข่าว

ช่วงที่ 2 มีรูปแบบรายการเป็นรายการข่าวภายในท้องถิ่นจากหน่วยงานราชการ และข่าวจากชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นอกจากการแจ้งข่าวแล้ว ยังมีการร้องทุกข์ในเรื่องราวต่าง ๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภค โดยใช้เทคนิคการนำเสนอให้ผู้ดำเนินรายการสลับกับการอ่านข่าวที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ กัน ที่มาของข่าวจากชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดพบว่ามาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ดังนี้

1. โทรศัพท์หรือจดหมายส่งมายังสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ทั้งนี้ผู้ดำเนินรายการจะกล่าวเชิญชวนไว้ในรายการด้วย ตัวอย่างเช่น

“รายการหวังว่าผู้ฟังจะติดตามฟังรายการของเราตลอดไป แต่ถ้าผู้ฟังมีปัญหา และข้อสงสัยก็ติดต่อมายังสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้ ขอบคุณค่ะ”

“ถ้ามีข้อสงสัยอะไรกรุณาติดต่อมาทางรายการได้ทั้งทางโทรศัพท์ และจดหมายมาที่การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ได้นะค่ะ”

2. ข่าวของชุมชน หมู่บ้าน หรือชุมชนใกล้เคียงของผู้ดำเนินรายการ เพราะผู้ดำเนิน (อาสาสมัคร) รายการวิทยุเพื่อชุมชนก็ทำหน้าที่เป็นประชาสัมพันธ์ของโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และอาศัยอยู่ในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดด้วย

3. ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานของรัฐ หรือชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด แจ้งรายละเอียดของข่าวด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น จดหมาย โทรศัพท์ ไปรษณีย์ ไปรษณีย์ด่วนพิเศษ และเอกสารของทางราชการ ส่งมายังสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ผู้วิจัยขอยกตัวอย่างรายการในช่วงข่าวได้ฟ้ามามากเพื่อแสดงให้เห็นเด่นชัดขึ้นว่า รายการในช่วงนี้มีการนำเสนอในรูปแบบดังนี้

ผู้ดำเนินรายการ “ดิฉันมีข่าวการรื้อกฎหมายมลพิษ ให้น้ำ ขยะ และอากาศ รวมอยู่ในฉบับเดียวกัน เปิดมิติใหม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้วย และข่าวกรมควบคุมมลพิษออกมาประกาศการฟื้นฟูให้น้ำเข้าพระยาไสสะอาด”

ผู้ดำเนินรายการ “อธิบดีกรมควบคุมมลพิษอธิบายว่า การที่มีมลพิษทางน้ำของแม่น้ำทำให้เกิดสีน้ำในช่วงฤดูแล้งนั้น เกิดจากปัจจุบัน กทม.สร้างโรงงานบำบัดน้ำเสียแล้วเสร็จเพียง 3 แห่งเท่านั้น คือ สีพระยา บางลำพู และยานนาวา ทำให้ยังมีปริมาณน้ำเสียจากชุมชนไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งหาก กทม.สร้างโรงงานบำบัดน้ำเสียแล้วเสร็จทั้ง 6 แห่ง ตามเป้าหมาย เชื่อว่าคุณภาพน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยาจะดีขึ้นได้มากถึง 80 เปอร์เซ็นต์อย่างแน่นอน”

ช่วงที่ 3 ช่วงสรรสาระเพื่อฟ้าสีคราม เสนอสาระความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ: รูปแบบรายการสนทนาสัมภาษณ์

ช่วงที่ 3 จะเป็นรูปแบบการนำเสนอในเรื่องสาระความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ จากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดซึ่งดำเนินการจ้างที่ปรึกษาบริษัท ซีคอล จำกัด ในการดำเนินการตรวจสอบควบคุมมลพิษทางอากาศ เพื่อเป็นการตอบสนองผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทราบความคืบหน้าการปฏิบัติงานทางด้านมลพิษทางอากาศ ที่เกิดขึ้นในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยมีลักษณะการสนทนาสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของบริษัท ซีคอล จำกัด มารายงานผลที่ได้ตรวจสอบมาและวิธีการแก้ไขในปัญหานั้น ๆ

รูปแบบรายการที่มีการนำเสนอในช่วงนี้จะเป็นลักษณะของการสนทนาสัมภาษณ์ผู้ร่วมรายการที่ผู้ดำเนินรายการเชิญมาร่วมรายการถึงความเป็นมาของปัญหา รวมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอเพื่อแก้ไขปัญหาข้อมูลที่เป็นข่าวลือในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่มีต่อสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ยกตัวอย่างการสนทนาสัมภาษณ์ในรายการช่วงนี้ ดังนี้

ผู้ดำเนินรายการ “ในวันนี้ จะพาไปรู้ถึงความจำเป็นของอากาศบริสุทธิ์ที่มีต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหลายบนโลกใบนี้ หากพูดถึงอากาศ เราทุกคน สัตว์ และพืช ต่างก็ต้องการด้วยกันหมดทั้งนั้น สิ่งที่มีชีวิตที่อาศัยอยู่บนโลกเรานี้ ต่างก็ใช้อากาศในการดำรงชีวิตทั้งสิ้นสัตว์เลี้ยงลูกนม และมนุษย์มีปอดเป็นอวัยวะใช้ในการหายใจ โดยรับเอาออกซิเจนเข้าสู่เลือดแล้วส่งให้หัวใจสูบฉีด

กระจายไปยังเซลล์ต่าง ๆ ทั่วร่างกาย เพื่อเผาไหม้อาหารให้เป็นพลังงานแล้วปล่อยของเสียและก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออก นิสิตและบุคคลทั่วไป เกี่ยวข้องเรื่อง การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนว่าหากจะมีโรงงานอุตสาหกรรมสักแห่งมาตั้งในชุมชนของเขา เขาจะมีความเห็นอย่างไรบ้าง (เทปเสียงสัมภาษณ์บุคคลที่กล่าวถึงและไม่สามารถมาร่วมรายการโดยตรงได้)

นั่นก็เป็นส่วนหนึ่งของความเห็นของบุคคลทั่วไป ในเรื่องการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชน แล้วท่านล่ะคะมีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง เขียนจดหมายแสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของท่านกับทางหน่วยงานสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด หรือที่สถานีวิทยุแห่งนี้ได้ทุกเมื่อจะ เราพร้อมยินดีส่งต่อความคิดเห็นของท่านไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำการแก้ไขต่อไป เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไปคะ”

ช่วงที่ 4 ช่วงหลากความคิดเพื่อฟ้าสีคราม เสนอนานาทัศนะของบุคคลทั่วไปในประเด็นเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมที่กำหนดในแต่ละสัปดาห์: รูปแบบรายการพูดคุย

ช่วงที่ 4 เป็นช่วงที่เสนอรายการหลากความคิดเพื่อฟ้าสีครามจะเป็นการนำเสนอ นานาทัศนะของบุคคลทั่วไป ในประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่กำหนดในแต่ละสัปดาห์ โดยจะเป็น ลักษณะรายการที่มีรูปแบบรายการพูดคุยกับผู้ร่วมรายการ รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” เปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาพูดคุย แสดงความคิดเห็น สอบถามถึงเรื่องราวที่น่าสนใจ ในช่วงเรียนรู้กับชุมชน หรือประเด็นอื่นๆ ที่เป็นข้อเสนอแนะในการจัดรายการครั้งต่อไป รวมถึง โทรศัพท์เข้ามาขอเพลงด้วย ผู้ร่วมรายการจะได้มาจากที่คณะทำงานผู้รับผิดชอบจะประสานงาน กับชุมชนหรือหน่วยงานของรัฐต่างๆ ได้มาร่วมจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ลักษณะการนำเสนอรายการมีลักษณะเป็นการบอกกับผู้ฟังที่บ้านว่ามีใคร โทรศัพท์เข้ามาถามเรื่องอะไร โดยให้ผู้ร่วมรายการเป็นผู้ตอบคำถามที่ผู้ฟังถามเข้ามา บางครั้ง ชาวบ้านเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหา หรือแสดงความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาสังคม รายการ วิทยุเพื่อชุมชนจึงเป็นศูนย์กลางข่าวสารจากชุมชน เป็นเวทีแลกเปลี่ยนความคิด ประสบการณ์ จุดประกายประเด็นสาธารณะตามแนวทางรายการวิทยุเพื่อชุมชน ตัวอย่างที่นำเสนอรายการมีดังนี้

ผู้ดำเนินรายการ “ตอนนี้ต้องบอกว่าใครๆ ก็หันมาใส่ของเทียมกันทั้งนั้น ทั้งต่างหู พลอยเทียม สร้อยไข่มุกเทียม และอีกสารพัด ก็จะใส่ของแท้กันไปทำไมกันล่ะ กว่าจะซื้อก็ต้อง คิดแล้วคิดอีก และใส่ไม่นานก็จะเบื่ออีกแล้ว ดังนั้นทุกวันนี้คนเราเลยหันมาใส่ของเทียมกันมากขึ้น อยากจะเปลี่ยนวันละแบบก็ยังได้ ไม่แพงอย่างที่คิด ทั้งยังสวยไม่แพ้ของแท้ด้วย ขนาดบางครั้งดู ไม่ออกเลยคะว่าอันไหนเป็นของแท้ อันไหนเป็นของเทียม และทุกท่านทราบไหมว่าเม็ดสีใสบางๆ ของอัญมณีเทียมนั้นหลายชนิดทำมาจากพลาสติก

ตัวอย่างเช่น หยกเทียม มีทั้งที่ทำมาจากการเชื่อมสีหยกแท้ที่มีสีไม่สวยและหินที่มีคุณภาพใกล้เคียงกัน หรือหล่อจากยางไม้ ยางสน หรือพลาสติกน้ำหนักเบา สำหรับอำพันเทียม หล่อด้วยยางสนหรือพลาสติกใส และถ้าต้องการเพิ่มความงามก็สามารถทำได้ด้วยการใส่ตัวแมลง ดอกไม้ ประหนึ่งว่าเป็นฟอสซิลสัตว์ และตัวอย่างอัญมณีสุดท้ายที่ผู้ฟังทุกท่านรู้จักกันดีในชื่อ ไข่มุกเทียม จะมีทั้งหล่อจากพลาสติกและสารเคมีชนิดอื่น ปัจจุบันนิยมทำไข่มุกเทียมจากพลาสติกสีขาวหรือสีนํ้านมอัดเข้าไปในตัวพิมพ์ที่ทำด้วยกาวคอลลาเจน ซึ่งทำมาจากเกล็ดปลาตะเพียนหรือ ถูกลมของปลาบางชนิดอีกทีหนึ่ง ซึ่งไข่มุกที่ได้จะมีน้ำหนักเบาและมีขนาดเท่ากันหมด สังเกตได้ง่ายมาก แต่ถ้าเป็นไข่มุกซัดตามิ เซมิ เพลิร์ล ผู้เชี่ยวชาญจะถึงกับงง เพราะมีผิวมุกหนา เคลือบด้วยของเหลวที่สร้างขึ้นเป็นพิเศษ งามมากกว่าไข่มุกเทียมชนิดอื่นและมีน้ำหนักเท่ากับไข่มุกจริง เรียกได้ว่าเหมือนเกินจริงมากจนแทบจะแยกไม่ออก จนได้รับการขนานนามว่า “ไข่มุกที่สาม”

สรุปลักษณะรูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” พอจะกล่าวได้ว่ามีกรวางรูปแบบรายการเป็นการสนทนาพูดคุย หรือสัมภาษณ์ ชักถามปัญหา อีกทั้งการนำเสนอข่าวสารที่ออกอากาศก็เป็นข่าวสารของชุมชน โดยมีประชาชนเป็นผู้แจ้งข่าวสารทางโทรศัพท์และจดหมาย หรืออาจจะเป็นการเข้าร่วมสนทนากับประชาชนและเจ้าหน้าที่ที่เชิญมาโดยร่วมสนทนาพูดคุยในรายการเกี่ยวกับเรื่องความเป็นอยู่และการแสดงความคิดเห็นในรายการ มีดนตรีขึ้นในแต่ ละช่วงรวมทั้งช่วงเปิดรายการและปิดรายการเป็นภาคบันเทิงมีการเปิดเพลงลูกทุ่งและลูกกรุง

รูปแบบรายการโดยเน้นประโยชน์สาธารณะรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ต้องจัดรายการในรูปแบบไม่แสวงหากำไร แต่เป็นการสนับสนุนงบประมาณจากองค์กรหน่วยงาน ในท้องถิ่น (สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) หรือการจัดตั้งกองทุนรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพื่อดำเนินการในระยะยาว

การดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จากการวิจัยผู้วิจัยพบว่า รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่จัดขึ้นทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง โดยสถานีฯ ยินยอมให้เวลาจัดรายการระหว่างเวลา 9.30 ถึง 10.00 น. ในทุกวันอังคาร และอาจจะขอขยายเวลาในอนาคต มีเนื้อหาและวิธีการนำเสนอข่าวสารความคิดเห็นของตัวแทนในโรงงานอุตสาหกรรมที่ประกอบกิจการ ภายในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่ได้รับการคัดเลือกในรูปแบบของคณะกรรมการรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยคณะกรรมการของ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำหนดนโยบาย และเรื่องราวที่นำเสนอ โดยมีเจ้าหน้าที่ของสถานีทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงคอยดูแลให้คำปรึกษาในด้านระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง และการอำนวยความสะดวกในการออกอากาศและผลิตรายการตามที่คณะกรรมการกำหนดเท่านั้น

เพื่อเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชุมชนในบริเวณรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เราได้ตั้งคณะกรรมการบริหารรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ขึ้น โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนดรูปแบบเนื้อหา และดำเนินการผลิตรายการ เพื่อสร้างประโยชน์แก่ชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนมีความเข้าใจ และมีความรู้ในด้านต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรม (พีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

4.2.1.2 รูปแบบรายการถ่ายทอดคนนอกสถานที่ ของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ขณะนี้ยังไม่มีเนื่องจากขาดเครื่องมืออุปกรณ์ แต่เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก เพราะสถานที่ที่ออกเวทีสัญญาณนั้นมีประชาชนหรือกลุ่มชุมชนต่างๆ เชิญมายังสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดให้ออกสัญญาณยังสถานีที่นั่น เพื่อนำเสนอเนื้อหาที่เป็นเรื่องราวของหมู่บ้านและต้องการให้หน่วยงานของรัฐช่วยแก้ไขปัญหาโดยการมาเสวนาร่วมกัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นไปยังหมู่บ้านอื่นด้วย ขณะเดียวกันรูปแบบรายการก็ยังเป็นช่องทางแสดงความคิดเห็น ข้อโต้แย้ง ข้อเสนอแนะและหาทางออกในการแก้ไขปัญหาชุมชนร่วมกัน และให้ประชาชนมีความสนใจในปัญหาของชุมชนตนเอง ซึ่งเป็นการพัฒนาชุมชนและตนเองต่อไป รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ซึ่งเป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนของกรมนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐเป็นผู้สนับสนุนหรือมอบเครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดทำห้องส่งเคลื่อนที่ รวมไปถึงการจัดเจ้าหน้าที่ช่างเทคนิคประจำด้วยในรายการวิทยุเพื่อชุมชนถ่ายทอดจากสถานีนอกห้องส่งอันเป็นการให้ข้อมูลของชุมชน ซึ่งจะเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดบรรยากาศ เรื่องราวของชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด (พลัษ สงค์ประชา, สัมภาษณ์, 10 มกราคม 2549)

4.2.2 เนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน การนำเสนอเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง” ซึ่งเป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนอีกรายการหนึ่งในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง (เอกสารภาคผนวก) ซึ่งดำเนินรายการตามวัตถุประสงค์ นโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ จะมีลักษณะเนื้อหาของการจัดรายการอยู่ 7 ข้อ คือ

1. พูดเกี่ยวกับเรื่องข่าวท้องถิ่น เป็นข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในชุมชนหรือข่าวที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนจังหวัดระยอง หรือกับชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นข่าวเด่นประจำวันที่บรรณาธิการได้คัดเลือกมานำเสนอในช่วงต้นรายการ หรือเป็นการรายงานจากผู้สื่อข่าวของสถานี อาสาสมัคร และประชาชนทั่วไปที่รายงานเข้ามาเพื่อให้ผู้ฟังได้ทราบความเคลื่อนไหวของชุมชน ทั้งในส่วนของหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน ประชาชน หรือกิจกรรมของชุมชน ประกอบด้วยข่าวเหตุการณ์ เป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจ เกี่ยวข้องกับประชาชน

สถานการณ์ด่วนที่ต้องแจ้งให้ประชาชนรับทราบโดยเร็ว เช่น การรายงานการดำเนินงานของสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดระยอง สำนักงานประกันภัยจังหวัดระยอง

2. พุศเกี่ยวกับเรื่องสาระความรู้ในด้านต่าง ๆ การเสนอเนื้อหาที่เป็นสาระความรู้ นี้ เป็นการกำหนดเนื้อหาประจำวันร่วมกันของกรรมการวิทยุชุมชนหรือประชาชนให้ข้อเสนอแนะต่อคณะทำงานและได้เป็นมติของที่ประชุมบรรณาธิการ ซึ่งสาระที่กำหนดในผังรายการประจำวันมุ่งให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนในชุมชน เช่น ด้านการพัฒนาเมือง หรือชุมชน เป็นการพูดคุยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ของประชาชนในภาพรวม นำปัญหาอุปสรรคการพัฒนาชุมชนมาเปิดสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือให้ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชนได้ถ่ายทอดกระบวนการเชิงสร้างสรรค์สังคม หรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเศรษฐกิจของชุมชน โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดระยอง สำนักงานสหกรณ์จังหวัดระยอง

3. พุศเกี่ยวกับเรื่องปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน เป็นการแจ้งข่าวหรือร้องเรียนมายังรายการของประชาชนที่รับฟังรายการ ซึ่งเนื้อหาหลักขณะนี้ประชาชนให้ความสนร่วมแจ้งเข้ามาจำนวนมากในแต่ละวัน ปัญหาเกี่ยวกับระบบสาธารณูปโภค อาทิ ถนน ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ซึ่งเป็นเรื่องของโครงสร้างพื้นฐานในการพัฒนาชุมชน ประชาชนที่รับฟังรายการจะโทรศัพท์เข้ามาร้องเรียนมากในระยะแรก พอในระยะหลังการร้องทุกข์ลักษณะนี้ลดปริมาณของความถี่ลง รวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยทีมงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ประสานผู้รับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ให้มาชี้แจงการดำเนินการแก้ไขปัญหาตามที่ประชาชนร้องเรียนหรือเสนอแนะมาอีกทั้งติดต่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน ได้มาพูดคุยอภิปรายในแต่ละประเด็นปัญหา เพื่อให้เกิดแนวทางการแก้ไขร่วมกัน เช่น สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดระยอง สำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดระยอง สำนักงานการประปาจังหวัดระยอง

4. พุศเกี่ยวกับเรื่องแจ้งข่าวอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุนายการวิทยุเพื่อชุมชนของคนจังหวัดระยอง มีเครือข่ายที่ทำงานด้านบรรเทาสาธารณภัยหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะสำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดระยอง แขวงการทางระยอง

5. พุศเกี่ยวกับเรื่องข่าวชาวบ้าน ลักษณะข่าวชาวบ้านที่แจ้งมายังรายการวิทยุเพื่อชุมชนมีความหลากหลายในแต่ละวัน ทั้งมุ่งเน้น การแจ้งปัญหาความเดือดร้อน การพัฒนา การยกตัวอย่างคนดีของสังคมความมีน้ำใจอีกทั้งการร่วมกิจกรรมของหมู่บ้าน เช่น การแจ้งข่าวชุมชนวัดโสภณ ร่วมกันพัฒนาวัดโสภณ พ่อค้าแม่ค้าในตลาดสดมาพบตัวร่วมกันทำความสะอาดการพัฒนาถนนในนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดระยอง สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดระยอง

6. พุคเกี่ยวกับเรื่องการเปิดประเด็นรับฟังความคิดเห็น เป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและสังคมโดยผู้ดำเนินรายการ บรรณาธิการประจำวัน รวมทั้งประชาชนได้ร่วมนำเสนอประเด็นหลักที่เกี่ยวข้อง นำแนวทางไปประสานให้เกิดการแก้ไขปัญหา ร่วมกัน เช่น การแก้ไขปัญหาจราจรที่ติดขัดบริเวณนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การอนุรักษ์สภาพแวดล้อมรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำในจังหวัดระยอง การประหยัดพลังงาน ประหยัดน้ำ เป็นต้น การแสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนี้ รายการจะเปิดสายให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์ หรือทางจดหมาย แต่จากการรวบรวมสถิติพบว่า กลุ่มผู้ฟังรายการนิยมแสดงความคิดเห็นทางโทรศัพท์มีถี่มากกว่า เนื่องจากสามารถออกอากาศได้ทันที โดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดระยอง ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดระยอง สำนักงานพัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดระยอง

7. พุคเกี่ยวกับเรื่องการเสนอแนะรายการจากผู้ฟัง รายการได้เปิดโอกาสให้ผู้ฟัง แสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงรูปแบบของรายการวิทยุเพื่อชุมชนของประชาชนจังหวัดระยอง โดยการเปิดสายทางโทรศัพท์หรือจดหมาย แต่โดยส่วนใหญ่ผู้ฟังจะโทรศัพท์มาแสดงความคิดเห็นต่อรายการมากกว่าการเขียนจดหมาย ซึ่งเจ้าหน้าที่สถานีจะบันทึกข้อมูลจากผู้ฟังเสนอแนะมารวบรวมแจ้งต่อฝ่ายผลิตรายการเป็นประจำทุกเดือน การให้ข้อเสนอแนะในการจัดรายการนี้เป็นแนวทางหนึ่งของการเข้าถึงสื่อรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ง่าย เนื่องจากรายการวิทยุเพื่อชุมชนนี้ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม

8. พุคเกี่ยวกับเรื่องกฎหมายชาวบ้านครอบครัว นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความรู้เรื่องกฎหมายที่จำเป็นกับชีวิตประจำวัน เช่น การทำประกันรถยนต์ การเสียภาษี การจดทะเบียนกฎหมายคำประกัน รวมทั้งเรื่องการเมืองท้องถิ่น การเลือกตั้ง โดยสำนักงานประกันภัยจังหวัดระยอง สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่ระยอง เขต 1 สำนักงานคลังจังหวัดระยอง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2

การจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยคณะทำงานของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด รวมทั้งอาสาสมัครรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นคณะทำงานฯ ได้มีการประชุมพิจารณาการคัดเลือกเนื้อหาสาระที่ออกอากาศในรายการวิทยุเพื่อชุมชนของประชาชนจังหวัดระยองในแต่ละวัน ซึ่งรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” (ลีปภาส สมุทธธา, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549) โดยมีการกำหนดเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชนดังนี้

ครั้ง	ช่วงเปิด รายการ	ช่วงข่าว ได้ฟ้า	ช่วงสรรสาระ ฟ้าสีคราม	ช่วงหลากความคิด ได้ฟ้าสีคราม
1			มลสารทางอากาศ	การตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ในชุมชน
2			มลสารทางอากาศจากการ คมนาคมขนส่ง	สารพิษบนท้องถนน
3			มลสารทางอากาศจาก โรงงานอุตสาหกรรมและ สถานประกอบการ	ฝุ่นละอองและควันดำในอากาศ
4			มลสารทางอากาศจาก กิจกรรมอื่นๆ	ก๊าซและสารอันตราย
5			มลสารทางอากาศภัยและ อันตรายของคน	มลสารทางอากาศจากการ ก่อสร้าง
6			ก๊าซและสารอันตราย	มาตรการการลดและการควบคุม
7			การลดและการควบคุมสาร ทางอากาศ	ร่วมกันประหยัดน้ำมันและ พลังงาน
8			การลดฝุ่นและควันพิษใคร ช่วยได้	ร่วมกันใช้ออกเทน 91 และ ออกเทน95

ภาพที่ 4.9 ผังเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ), 2545.

รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” มีคณะกรรมการที่ตั้งขึ้นโดยสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้จัดประชุมร่วมกันระหว่างอาสาสมัคร และชุมชน เข้ามาคัดเลือกเนื้อหาสาระที่ออกอากาศ ให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนส่วนหนึ่ง และการนำเสนอข่าวของหน่วยงานของรัฐ และบริษัทที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อให้ความรู้และความเข้าใจต่อชุมชน (ลีปภาส สมุทธธา, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

การกำหนดเนื้อหาในการจัดรายการ และการผลิตรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ไม่ได้เป็นการจัดเนื้อหาตามความต้องการของประชาชนของชุมชนทั้งหมด แต่เป็นการเสนอเนื้อหารายการผ่านการแสดงความคิดเห็น และการเสนอแนะของคณะกรรมการของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด รวมทั้งการรับฟังเสียงจากชุมชนที่รับฟังรายการจากที่

ผู้ฟังได้โทรศัพท์และเขียนจดหมายเข้ามาแจ้งข่าวสาร ที่ต้องการว่าต้องการฟังเนื้อหาสาระเรื่องอะไรบ้าง นอกจากนั้น ชุมชนและอาสาสมัครโรงงานที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ให้มีส่วนร่วมในการกำหนดเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในลักษณะการแจ้งข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น หรือการมาร่วมประชุมเพื่อจัดรายการเนื้อหา รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ดังตัวอย่าง Script เนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่เดือนตุลาคม – ธันวาคม 2548 (เอกสารประกอบสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) ดังนี้

ครั้งที่	วันที่	เรื่อง
1	วันอังคารที่ 6 ตุลาคม 2548	ผลิตภัณฑ์บรรจุอาหาร
2	วันอังคารที่ 11 ตุลาคม 2548	แบตเตอรี่พลาสติก
3	วันอังคารที่ 18 ตุลาคม 2548	หลอดกาแฟผู้ค้าชุมชน
4	วันอังคารที่ 25 ตุลาคม 2548	เกมส์เสริมในดวงตา
5	วันอังคารที่ 1 พฤศจิกายน 2548	อัญมณีเทียม
6	วันอังคารที่ 8 พฤศจิกายน 2548	หนังเทียม
7	วันอังคารที่ 15 พฤศจิกายน 2548	มลพิษต่างๆ
8	วันอังคารที่ 22 พฤศจิกายน 2548	พีซีวี
9	วันอังคารที่ 29 พฤศจิกายน 2548	การดับเพลิงเบื้องต้น
10	วันอังคารที่ 6 ธันวาคม 2548	พลาสติก H1-Teeh เอนกประสงค์
11	วันอังคารที่ 13 ธันวาคม 2548	ไม้เทียม พีวีซี
12	วันอังคารที่ 20 ธันวาคม 2548	ขยะ
13	วันอังคารที่ 27 ธันวาคม 2548	ผ้าห่ม เอเอ็ม 2002

ภาพที่ 4.10 Script รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง คลื่น 91.75

ที่มา : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ), 2545.

เนื้อหารายการจะมีลักษณะพูดคุยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเสียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากปัญหาของการนิคมอุตสาหกรรมฯ เกี่ยวกับปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นที่ผ่านมา รวมถึงได้มีการแจ้งข่าวสาร แสดงความคิดเห็นในประเด็นสาธารณะ และเสนอปัญหาของชุมชน

รอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้อย่างเสรีภาพอย่างเต็มที่ กรณีของการแจ้งข่าวสารร้องเรียนในลักษณะกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐในการกระทำความผิดได้โดยได้ประกาศเจตนารมณ์และจุดยืนของรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพื่อให้ผู้ฟังมีการเข้าไปมีส่วนร่วมกับรายการในทางที่สร้างสรรค์ และร่วมรักษาผลประโยชน์ของชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการประกอบกิจการของโรงงานในนิคม (สีปภาส สมุทรธา, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

รายการวิทยุเพื่อชุมชนจังหวัดระยองมีหลายรายการ ผู้วิจัยจึงได้ทำการเปรียบเทียบรูปแบบและเนื้อหาเพื่อจะได้รับความแตกต่างของรายการที่คล้ายคลึงกัน ดังภาพที่ 4.5

วัตถุประสงค์	ส่วนรายการพบประชาชนเพื่อคนระยอง	รายการวิทยุชุมชนเพื่อคนระยอง	รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
รูปแบบ	1. ตัวแทนจากหน่วยงานของรัฐมาจัดรายการ 2. สนทนาทางรายการ	1. การอ่านข่าว รายงานข่าว	1. เป็นการสนทนาให้ความรู้ ถามตอบปัญหา โดยมีตัวแทนเจ้าของปัญหาตอบปัญหา
เนื้อหา	1. ข่าวท้องถิ่น 2. สารความรู้ 3. ปัญหาครอบครัว 4. ข่าวอุบัติเหตุ/อุบัติเหตุ 5. ข่าวชาวบ้าน 6. การเปิดประเด็นรับฟัง 7. การเสนอแนะ 8. กฎหมายชาวบ้าน	1. สุขภาพ 2. การเกษตร 3. เยาวชน 4. กีฬา 5. การท่องเที่ยว 6. การศึกษา 7. ศาสนา	1. สิ่งแวดล้อม 2. การศึกษา 3. กิจกรรมชุมชน 4. ความรู้ทั่วไป
ข่าวสาร	1. ข่าวเกษตร 2. ข่าวท้องถิ่น 3. ข่าวจากส่วนกลาง	1. ข่าวท้องถิ่น	1. ข่าวสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด 2. ข่าวจากบริษัทที่ประกอบกิจการในนิคม

ภาพที่ 4.11 แผนผังเปรียบเทียบรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยอง

จากตารางสรุปถึงความแตกต่างได้ในลักษณะการนำเสนอรูปแบบและเนื้อหาได้ว่าสำหรับรูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยองนั้น สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง มีรายการวิทยุเพื่อชุมชนอยู่หลายรายการ เช่น รายการวิทยุเพื่อชุมชน "ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง" ซึ่งออกอากาศตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2545 จนถึงปัจจุบัน ตั้งแต่เวลา 9.30-10.00 น. ทุกจันทร์ พุธ ศุกร์ ผู้ดำเนินรายการคือ ศิริวรรณ บุญมี และสุภาพ นพเก้า ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เป็นรายการสนทนาข่าวสาร สารระความรู้โดยเชิญวิทยากรจากภายนอกมาร่วมให้การสัมภาษณ์ หัวข้อสนทนาจะเป็นสิ่งที่เกี่ยวกับชีวิตชุมชนจังหวัดระยอง เช่น โครงการขยะแลกไข่ การบำบัดน้ำเสีย การขจัดมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม การแปรรูปผลไม้ ฯลฯ อีกรายการหนึ่งคือ "รายการวิทยุชุมชนเพื่อคนระยอง" ออกอากาศเวลา 18.00 -19.00 น. ทุกวัน ผู้ดำเนินรายการคือคุณศิริวรรณ บุญมี และคุณสุภาพ นพเก้า เป็นรายการสนทนาข่าวสาร สารระความรู้สลับเพลงเพื่อชีวิต รายการทุกรายการออกอากาศเป็นภาษากรุงเทพฯ ไม่ใช่ภาษาท้องถิ่น

ผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายได้กำหนดว่าเป็นกลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพ กลุ่มแม่บ้าน อาสาสมัครประชาสัมพันธ์หมู่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ประกอบการ กลุ่มพลังมวลชน กลุ่มกิจกรรมต่างๆ ในระดับท้องถิ่นและประชาชนทั่วไป

4.3 แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน

แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน "ใต้ฟ้าสีคราม" ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง มีสิ่งที่ประชาชนในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต้องการให้มีอยู่ในรายการวิทยุเพื่อชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการคือ

ประการที่ 1 วิธีการดำเนินงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชน ได้แก่ รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน "ใต้ฟ้าสีคราม"

ประการที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน ได้แก่ โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน "ใต้ฟ้าสีคราม"

ประการที่ 1 วิธีการดำเนินงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชน ได้แก่ รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน "ใต้ฟ้าสีคราม" ชาวบ้านมีความต้องการที่จะฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน แต่ด้วยระบบคลื่นที่ได้รับไม่ชัดเจนจึงทำให้ไม่ค่อยมีคนฟังเท่าไร (นรรัตน์ รอดประเสริฐ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549) ดังนั้นเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ในการให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนในปัญหา ในกรณีที่ชุมชนเกิดข้อสงสัย และพยายามติดต่อมาทางรายการ

วิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้สะดวกก็ต้องให้สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดหาช่องทางให้ชุมชนติดต่อได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยชาวบ้านคาดหวังว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนควรจัดตั้งคณะกรรมการฯ (ผู้ประสานงาน) ขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อจะได้สามารถประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สิ่งที่ประชาชนต้องการรู้หรือต้องการทราบจะได้มีการแก้ไขให้บรรลุผล
 ต่ อ ไป (วิ ช ชู ณี พลชา, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

เรื่องของรูปแบบรายการและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน เห็นควรที่จะต้องหาลูกเล่นใหม่ ๆ เพื่อชักจูงผู้ฟังให้มากขึ้น เช่น การตอบคำถามชิงรางวัล นำดาราคาที่โด่งดังมาออกรายการ (วริญ ชีพมีมูล, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2549) รวมไปถึงรูปแบบและเนื้อหาของรายการ ควรมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไม่ซ้ำซากเกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม อย่างเดียว อันเนื่องมาจากการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ขณะนี้นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมีปัญหาก่อให้เกิดมลพิษและผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่หลาย ๆ อย่างกับชุมชน อาจจะใช้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เน้นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนที่อยู่รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อชี้แจงในปัญหาหรือชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าใจผิดนิคมอุตสาหกรรมก็เป็นได้ เพราะขณะนี้แม้แค่เพียงการส่งจดหมายและโทรศัพท์ ควรจะมีอุปกรณ์สื่อสารในรูปแบบใหม่ ๆ อีก เช่น
 ร ะ บ บ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ รายการวิทยุเพื่อชุมชนจะต้องมีรูปแบบรายการที่หลากหลาย ทั้งลักษณะการสนทนา การพูดคุย และการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจจะมีการนำเสนอหลายวิธี เช่น การรายงานข่าว การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในรูปแบบความบันเทิง หรือลูกเล่นใหม่ เช่น การตอบคำถามชิงรางวัลและช่วงการเสนอเพลง น่าจะเชิญดาราคาออกมาออกอากาศ (นรรรัตน์ รอดประเสริฐ, และ สาวิตรี ทิตพิพรรณ, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2549) และมีการส่งพนักงานไปอบรมหรือดูงานกับรายการอื่น ๆ ในส่วนกลางเพื่อจะได้มีการพัฒนาให้มีรูปแบบที่ดีขึ้นหรือรับพนักงานใหม่ที่เป็นนักศึกษาที่เป็นคนรุ่นใหม่และมีวัยที่กำลังมีความคิด และจะได้นำความรู้ในการจัดรายการไปเผยแพร่ต่อชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต่อไป (วริญ ชีพมีมูล, สัมภาษณ์, 20 มกราคม 2549)

รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จะต้องมีรูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่หลากหลาย ทั้งลักษณะการสนทนา การพูดคุย และการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจจะมีการนำเสนอหลายวิธี เช่น การรายงานข่าว การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในรูปแบบความบันเทิง เช่น การตอบคำถามชิงรางวัลและช่วงการเสนอเพลง (สิปปภาส สมุทรธา, สัมภาษณ์ 1 มกราคม 2549.) ช่วงเวลาการนำเสนอรายการวิทยุเพื่อชุมชน ซึ่งขณะนี้มียู่ประมาณ

ครึ่งชั่วโมง ดังนั้นจึงควรจะมีการจัดรายการเป็นช่วง ๆ ในทุกวันประมาณ 3 ช่วง ช่วงเช้า ช่วงเที่ยง และช่วงค่ำ หรือเพิ่มเวลาออกอากาศให้มากขึ้น (วิษุณี พลชา, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

ประการที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน ได้แก่ โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

ชาวบ้านต้องการจะเป็นคนจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะถือว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน แต่ตอนนี้ชาวบ้านไม่มีคลื่นเป็นของตนเอง และมีปัญหาอุปสรรคในการจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะไม่มีผู้ชำนาญการทางด้านนี้เลย ก็ควรให้ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เป็นหน่วยงานนำร่อง ในการฝึกหัดและฝึกซ้อมแก่ชุมชนก่อนก็ได้ เพราะสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้จัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” อยู่แล้วเห็นควรติดต่อกับสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดให้กลุ่มชุมชนหรือคนที่สนใจ เข้าร่วมจัดรายการและผลิตรายการ เพราะชาวบ้านคุยกันตามภาษาชาวบ้าน มันน่าจะฟังง่ายเข้าใจง่าย มันเป็นเรื่องที่น่าจะคล้อยตามกันได้ง่ายกว่า (ปาริชาติ ขาวสนิท, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

ส่วนระเบียบข้อบังคับ เห็นควรกำหนดให้มีเป็นรูปธรรม โดยให้คณะกรรมการของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่จัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้จัดให้มีการตั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับเฉพาะของรายการเพื่อใช้ควบคุมอาสาสมัคร ชาวบ้าน กรณีที่เข้ามามีส่วนร่วมสนทนาการจัดรายการและการผลิตรายการ เพราะระเบียบ ข้อบังคับ ของการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน ขณะนี้เป็นของกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อให้การสื่อสารร่วมไปถึงการส่งข่าวสารให้ง่ายเข้าและเป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ของข้อบังคับ ในฐานะหน่วยงานของรัฐ และการให้ประชาชนมาออกอากาศหรือจัดทำรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ต้องใช้ความระมัดระวังเพราะต้องผนวกความรับผิดชอบไปด้วย จึงเห็นควรเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารจัดการในระดับสูงของสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดที่จะต้องมีส่วนในการวางกฎเกณฑ์ให้รอบคอบรัดกุม (นรรัตน์ รอดประเสริฐ, วิษุณี พลชา, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

จากการพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนแล้ว การเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็เป็นแนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชนในอนาคตต่อไปด้วย จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้กล่าวไว้ว่า

ผู้ผลิต/ผู้จัด/ผู้ดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จะเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ แสดงว่ายังไม่มีประชาชนเข้ามาเป็นผู้ผลิต/ผู้จัด/ผู้ดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน แต่หน่วยงานของรัฐ มีความพยายามที่จะให้ประชาชนได้เข้ามาร่วมผลิตรายการในรายการวิทยุเพื่อชุมชน“ใต้ฟ้าสีคราม” ให้มากยิ่งขึ้น (สุวรรณา ดอกไม้คลี, สัมภาษณ์, 1 มกราคม 2549)

สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้จัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน และพยายามให้ตัวแทนโรงงานที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้เข้ามาจัดรายการร่วมกับเจ้าหน้าที่รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยหวังว่าจะได้นำความรู้ในการจัดรายการไปเผยแพร่ต่อชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต่อไป และจะนำไปสู่การเชิญชวนให้ประชาชนในชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้เข้ามาร่วมในขั้นตอนต่างๆ ในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน” (วริญ ชีพมิมูล, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549) หวังว่าต้องการให้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เป็นเวทีให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนก่อนการผลิต เช่น การวางแผนนโยบาย รวมไปถึงการฝึกสอนในการจัดทำโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยทางสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ให้การสนับสนุนให้เข้าฝึกฝนตั้งแต่วางแผนนโยบาย ตั้งวัตถุประสงค์ในการจัดทำรายการ รวมไปถึงการร่วมออกอากาศ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนต่อไป (ปาริชาติ ขาวสนิท, สัมภาษณ์, 6 กุมภาพันธ์ 2549)

การจัดผลิตหรือทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ก็คือต้องสร้างความสนิทสนมกับชุมชนให้มาก ให้การสนับสนุนให้เข้าฝึกฝนตั้งแต่วางแผนนโยบาย ตั้งวัตถุประสงค์ในการจัดทำรายการ รวมไปถึงการร่วมออกอากาศ เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนต่อไป (วิชชุณี พลชา, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

ในขณะที่รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดก็ดำเนินการให้อาสาสมัคร (ตัวแทนโรงงานในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการในขั้นแรก ส่วนในขั้นต่อไปจะให้อาสาสมัครเข้าไปฝึกสอน และจัดการสัมมนา จนถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ทั้งในด้านการวางแผนนโยบายและหลักการปฏิบัติการให้เป็นรูปธรรม และให้เพิ่มแรงจูงใจให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุกๆ ขั้นตอนของการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนต่อไป ชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต้องการเข้าร่วมในขั้นการผลิตรายการ และดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับต่อชุมชนของตนเอง (นรรัตน์ รอดประเสริฐ, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2549)

จากผลการวิจัยทั้งหมดในบทที่ 4 นี้ สรุปได้ว่า การดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองมีปัจจัย 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยทางด้านโครงสร้าง ประชากร ภูมิศาสตร์ วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต ก่อให้เกิดการรับผิดชอบร่วมกันในชุมชน ในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากสภาพแวดล้อมของชุมชนในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นสิ่งที่กำหนดให้รายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง มีลักษณะการดำเนินรายการที่มาจากความต้องการของชุมชน ซึ่งมีกิจกรรมอยู่ก่อนแล้ว และเห็นว่าวิทยุเพื่อชุมชนสามารถนำมาเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ให้ความรู้ เชื่อมโยงชุมชนให้มีการเกิดความเข้มแข็งขึ้นได้ และยังส่งผลให้รายการมีเนื้อหาในการดำเนินรายการมากมายที่มาจากชุมชนในท้องถิ่น ในปัจจุบันรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยองเป็นเวทีให้ประชาชนได้ร่วมเรียนรู้การดำเนินรายการ ประชาชนเริ่มเห็นประโยชน์ และโทษในการใช้สื่อสาธารณะมากขึ้น ต่อไปในอนาคตประชาชนกลุ่มที่เข้ามาใช้สื่อเหล่านี้จะเป็นผู้ที่ผลักดันให้เกิดรายการวิทยุที่มาจากความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง เป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยชุมชน และของประชาชน ตามหลักการวิทยุชุมชน โดยกลุ่มผู้นำในชุมชนและสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดจะเป็นกำลังสำคัญที่ร่วมผลักดันให้สื่อวิทยุเข้มแข็งขึ้นไปพร้อมๆ กับชุมชนของจังหวัดระยอง

2. ปัจจัยภายในสถานี ได้แก่ โครงสร้างการบริหารสถานีที่ต้องขึ้นตรงต่อกรมประชาสัมพันธ์ รับสนองนโยบายจากส่วนกลางในฐานะหน่วยงานของรัฐ จึงทำให้รายการวิทยุเพื่อชุมชนต้องอยู่ในความควบคุมดูแลของต้นสังกัด ที่มีนโยบายชัดเจนว่า เป็นหน่วยงานที่ต้องตอบสนองนโยบายของรัฐบาลอีกทีหนึ่ง การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ จึงเป็นนโยบายหนึ่งที่กรมประชาสัมพันธ์สั่งการลงมายังสถานีวิทยุท้องถิ่นทั่วประเทศเพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายมาตรา 40 ที่บัญญัติขึ้นเท่านั้น หากไม่มีนโยบายลงมา ประชาชนก็ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในรายการได้เลย ในปัจจุบันการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชนยังต้องพึ่งพาสถานีวิทยุท้องถิ่นในการใช้สถานที่ถ่ายทอดเสียง เนื่องจากยังไม่มีการขออนุญาตที่ชัดเจนว่าประชาชนสามารถจัดตั้งสถานีเองอย่างถูกต้องกฎหมายได้หรือยัง ปัจจัยด้านงบประมาณ บุคลากร อุปกรณ์ของสถานี จึงเป็นตัวกำหนดว่ารายการจะมีอายุยืนยาวต่อไปได้หรือไม่ ถ้าหากกรมประชาสัมพันธ์เห็นว่าการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณ

ส่วนวิธีการดำเนินงานในอนาคตที่ประชาชนของจังหวัดระยอง ทั้ง 25 ชุมชน ร่วมกันค้นหาโดยได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อให้เป็นแนวทางการพัฒนาในการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนในอนาคต เป็นตัวชี้วัดได้อย่างหนึ่งว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนต้องมาจากชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน ตั้งแต่ระดับบริหารสถานี

บริหารรายการ ถึงระดับผู้ฟัง จึงจะเป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนของชุมชน โดยมีหน่วยงานของรัฐให้การสนับสนุนและดูแลให้อยู่ในกรอบของวิทยุชุมชนที่ไม่แสวงหากำไร และไม่เป็นแหล่งผลประโยชน์ของใคร จากการร่วมกันกำหนดวิธีการดำเนินงานยังชี้ให้เห็นว่า ประชาชนยังไม่มีความพร้อมและความเชื่อมั่นพอที่จะเป็นเจ้าของรายการ สืบเนื่องจากการที่ประชาชนยังคงต้องการให้มีการอบรมการจัดรายการโดยเจ้าหน้าที่อยู่ แต่ประชาชนมีความพร้อมในการมีส่วนร่วมแล้วจากการที่ประชาชนต้องการเข้าร่วมผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน

3. รูปแบบรายการในปัจจุบันเป็นรูปแบบรายการนิตยสารทางอากาศ โดยมีรูปแบบรายการข่าวท้องถิ่น ข่าวบริการอยู่ในช่วงแรกของรายการเป็นรูปแบบรายการข่าวที่มาจากหน่วยงานราชการมากกว่าข่าวจากชุมชน อาจมาจากเหตุผลว่า หน่วยงานราชการมีข่าวในการประชาสัมพันธ์มากกว่าอยู่แล้ว และข่าวของชุมชนบางครั้งก็ไม่จำเป็นต้องประกาศผ่านสื่อวิทยุ เพราะการสื่อสารในชุมชนในลักษณะพูดคุยด้วยตนเอง ใช้สื่อบุคคลยังใช้ได้ผลดี จึงทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในรายการช่วงนี้น้อยกว่าหน่วยงานราชการ รูปแบบรายการช่วงที่ 2 มีรูปแบบรายการเป็นรายการข่าวภายในท้องถิ่นจากหน่วยงานราชการ และข่าวจากชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด นอกจากการแจ้งข่าวแล้ว ยังมีการร้องทุกข์ในเรื่องราวต่าง ๆ เช่น ระบบสาธารณสุขปภค โดยใช้เทคนิคการนำเสนอให้ผู้ดำเนินรายการสลับกับการอ่านข่าวที่ได้มาจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ กัน มิได้เสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาเท่าที่ควร ในช่วงที่ 3 จะเป็นรูปแบบการนำเสนอในเรื่องสาระความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ จากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดซึ่งดำเนินการจ้างที่ปรึกษาบริษัท ซีคอด จำกัด ในการดำเนินการตรวจสอบควบคุมมลพิษทางอากาศ เพื่อเป็นการตอบสนองผู้ฟังกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทราบความคืบหน้าการปฏิบัติงานทางด้านมลพิษทางอากาศ ที่เกิดขึ้นในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยมีลักษณะการสนทนาสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องของบริษัท ซีคอด จำกัด มารายงานผลที่ได้ตรวจสอบมา และวิธีการแก้ไขในปัญหานั้น ๆ และช่วงที่ 4 เป็นช่วงที่เสนอรายการหลากหลายความคิดเพื่อฟ้าสีครามจะเป็นการนำเสนอ นานาทัศนะของบุคคลทั่วไป เปิดโอกาสให้ผู้ฟังโทรศัพท์เข้ามาพูดคุย แสดงความคิดเห็น สอบถามถึงเรื่องราวที่นำเสนอไปหรือประเด็นอื่นๆ ที่เป็นข้อเสนอแนะในการจัดรายการครั้งต่อไป

ส่วนรูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่ชุมชนต้องการนั้นมีลักษณะคล้ายกับรายการที่กำลังดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน แต่ประชาชนต้องการให้มีแนวทางในการแก้ปัญหามากขึ้น โดยการจัดให้มีการสนทนาแลกเปลี่ยนระหว่างหน่วยงานราชการกับประชาชนในชุมชนให้มากยิ่งขึ้น และให้มีเวทีสาธารณะที่เป็นเวทีสำหรับให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในรายการได้มากขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนสนทนากันจากบุคคลหลายฝ่ายของชุมชนนั้น ๆ ที่ออกสัญจรบริเวณที่ไปสัญจร

4. เนื้อหารายการจะเป็นเนื้อหารายการที่จะเน้นการให้ความรู้กับประชาชนในทุกแง่มุมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประกอบอาชีพ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การเกษตร โดยการนำเสนอจะมีเน้นในแง่สิ่งแวดล้อมในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเหตุการณ์มลพิษทางอากาศของทางนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในขณะนี้ โดยนำผู้ร่วมรายการที่มีความรู้ทางด้านสิ่งแวดล้อมมาสนทนาในรายการ เพื่อเป็นตัวอย่างในการปฏิบัติไปสู่ชุมชนอื่น พร้อมทั้งสอดแทรกรายการเพลงเพื่อให้ความบันเทิงกับประชาชนตามที่ประชาชนร้องขอด้วย

ส่วนเนื้อหารายการที่ประชาชนต้องการ มีลักษณะที่ต้องการเนื้อหารายการในหลาย ๆ มุมมอง เพื่อสร้างความรู้และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้กับชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะจากการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ศักยภาพของรายการวิทยุเพื่อชุมชนในการพัฒนาการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษา : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ผู้วิจัยมีความมุ่งหมายที่จะศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน รูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชนรวมถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพื่อให้ทราบทิศทางในอนาคตของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนเพื่อตอบสนองแนวคิดของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ในการที่จะสนับสนุนให้อาสาสมัคร (บริษัทที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด) รวมถึงผู้นำชุมชนและชาวบ้านที่อยู่รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน และนำความคิดเห็นหรือการวิพากษ์วิจารณ์หน่วยงานราชการของรัฐออกมาในรูปของการสมานฉันท์กันในเรื่องความเข้าใจกันทั้งสองฝ่าย

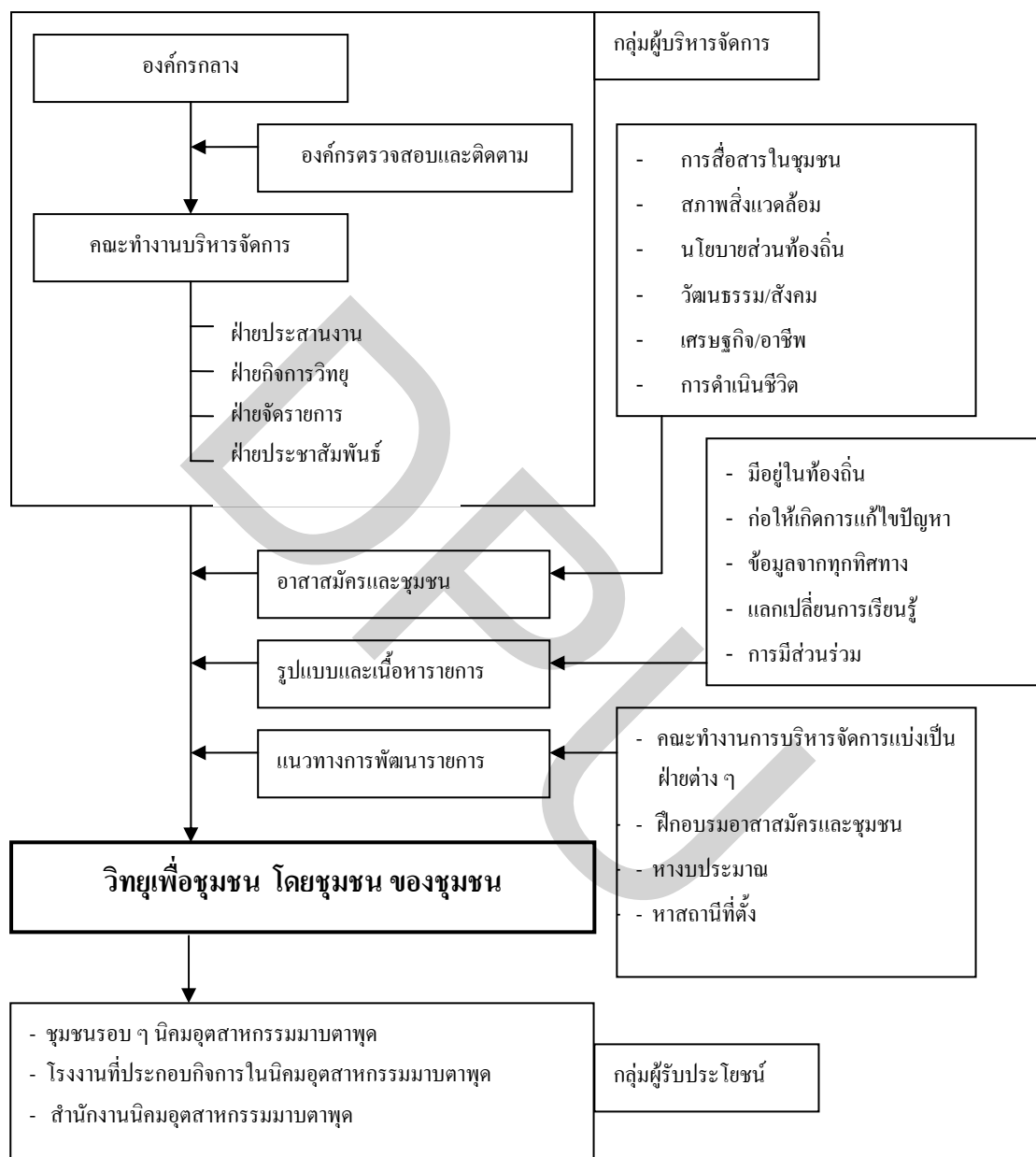
ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยคือ การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” การศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายผลิตรายการ อาสาสมัคร รวมไปถึงการจัดการสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups) ของผู้นำชุมชนและชาวบ้านและผู้รับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” โดยที่ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามการทำวิจัยเพื่อหาคำตอบของปัญหาที่ตั้งไว้ ดังต่อไปนี้

1. โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”
2. รูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”
3. แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

5.1 ผลการวิจัยสรุป

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถสรุปในประเด็นหลัก อันได้แก่ ปัจจัยเชิงโครงสร้าง รูปแบบและเนื้อหา วิธีการดำเนินงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง และการมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบ เนื้อหา

วิธีการดำเนินงานตามความต้องการของประชาชนต่อรายการวิทยุเพื่อชุมชนในอนาคต ผู้วิจัยจะนำสรุปภาพรวมผลการวิจัยเป็นแผนภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 5.1 สรุปโครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบ เนื้อหา วิธีดำเนินงาน รายการวิทยุเพื่อชุมชน ในอนาคต

จากแผนภูมิสามารถอธิบายข้อสรุปรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้ ถือเป็นผลการศึกษาความต้องการของชุมชนเพื่อกำหนดรูปแบบและเนื้อหา รวมถึงแนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในอนาคต

1. โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน

จากการวิจัยผู้วิจัย สรุปได้ว่าผู้บริหารของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ยังเห็นว่าโครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน ควรจะจัดให้มีลักษณะของคณะกรรมการบริหารจัดการ คณะอนุกรรมการผลิตรายการ รวมถึงกลุ่มอาสาสมัคร โดยคณะกรรมการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นกลไกที่สำคัญอย่างยิ่ง ในการชี้ขาดความสำเร็จหรือความล้มเหลวของงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เนื่องจากเป็นแกนกลางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้งหมด การวิจัยพบว่าโครงการการบริหารจัดการ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มผู้บริหารจัดการ : อันได้แก่ บุคลากรในส่วนของกรจัดทำแผนการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยมี 3 ส่วนหลัก ดังนี้

ส่วนที่ 1 : ส่วนองค์กรกลางที่ทำหน้าที่บริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ส่วนองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ซึ่งมีการบริหารจัดการโดยมีคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ ดำเนินการต่าง ๆ มีดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการที่ปรึกษา ประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง เป็นประธานกรรมการ และมีผู้อำนวยการสำนักประชาสัมพันธ์เขต 7 ระยอง เป็นกรรมการ ร่วมด้วยตัวแทนจากหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ ร่วมเป็นคณะกรรมการทั้งสิ้น 13 คน
2. คณะกรรมการบริหาร ประกอบด้วยประกอบด้วยผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง (ในขณะนั้นคือ นายอานวย รัตนคราม) เป็นประธานคณะกรรมการ คณะกรรมการประกอบด้วยตัวแทนหน่วยงานของรัฐ และเอกชนจากกระทรวงหลัก ๆ จำนวนทั้งสิ้น 17 คน
3. คณะอนุกรรมการผลิตรายการ ประกอบด้วยประชาสัมพันธ์จังหวัดระยอง เป็นประธานอนุกรรมการ และประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานของรัฐ จำนวนทั้งสิ้น 20 คน
4. คณะอนุกรรมการฝ่ายปฏิบัติการด้านเทคนิค ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง จำนวนทั้งสิ้น 4 คน

จากการทำงานของคณะกรรมการทั้ง 4 ชุด ตั้งแต่เดือนตุลาคม 2541 ถึงสิ้นเดือนมิถุนายน 2543 คณะกรรมการบริหารจัดการและคณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน จังหวัดระยอง ยังไม่มีการร่วมมือระหว่างสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง กับตัวแทนของประชาชนอย่างเป็นทางการ จนเมื่อเดือนสิงหาคม 2543 หลังการสัมมนาสมาชิกชมรมหอกระจายข่าวและเสียงตามสายประจำหมู่บ้าน และให้ตั้งคณะกรรมการบริหารรายการ ซึ่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน 8 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากอำเภอและกิ่งอำเภอทั้ง 8 ของจังหวัดระยอง นับเป็นครั้งแรก

แรกที่มีตัวแทนของประชาชนในระดับหมู่บ้าน ต่อมาคณะกรรมการดำเนินการทั้ง 3 ชุดก็มิได้มีการประชุมกันอีก แต่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ก็ยังปฏิบัติตามนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์

ส่วนที่ 2 : ส่วนองค์กรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและติดตามรายการวิทยุเพื่อชุมชน

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ซึ่งเป็นส่วนองค์กรที่มีหน้าที่ตรวจสอบและติดตามรายการวิทยุเพื่อชุมชน มีอัตรากำลังทั้งสิ้น 12 คน

จากการวิจัยผู้วิจัยพบว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง มีหน้าที่ลักษณะคล้ายกับเป็นที่เลี้ยง เพื่อทำการฝึกซ้อมเบื้องต้น รวมไปถึงการตรวจสอบและติดตามการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ที่มาดำเนินการรายการในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และยังมีความคิดว่าเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจ และดำเนินการในเรื่องรายการวิทยุเพื่อชุมชนแก่ประชาชนในจังหวัดระยอง โดยเชิญชวนให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาจัดรายการ และให้อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการ ซึ่งจะสามารถสะท้อนความคิดเห็นและการนำเสนอความคิดเห็นใหม่ ๆ ได้ และจะทำให้หน่วยงานของรัฐได้ทราบถึงทิศทางด้านความคิดเห็นของชุมชน

ส่วนที่ 3 : ส่วนองค์กรที่ทำหน้าที่บริหารจัดการภายในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยสามารถแบ่งย่อยหน้าที่ ความรับผิดชอบในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน

สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ดำเนินงานจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จึงได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” และคณะทำงานผลิตรายการ โดยใช้หลักการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพื่อเน้นในการนำเสนอแบบธรรมชาติ โดยให้พนักงาน กนอ.มีความรู้สึกร่วมกันในการให้ข่าวสารต่อชุมชนโดยไม่แยกว่าเป็นชุมชนใด ๆ

กลุ่มผู้รับผลประโยชน์ : อันได้แก่ หน่วยงานที่ได้รับประโยชน์จากการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยมี 3 หน่วยงาน ดังนี้

หน่วยงานที่ 1 : ชุมชนที่อยู่อาศัยรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยรอบบริเวณพื้นที่อุตสาหกรรม ครอบคลุมพื้นที่ 214 ตารางกิโลเมตร ซึ่งประกอบด้วยใน 2 ส่วนการปกครอง ดังนี้

ส่วนการปกครองที่ 1 ชุมชนภายในเขตเทศบาลเมืองมาบตาพุด มีจำนวน 25 ชุมชน พื้นที่ 166 ตารางกิโลเมตร

ส่วนการปกครองที่ 2 ชุมชนภายใน อบต.บ้านฉางทั้ง 5 หมู่บ้าน พื้นที่ 48 ตารางกิโลเมตร

หน่วยงานที่ 2 : โรงงานที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และโดยรอบได้แก่นิคมอุตสาหกรรมตะวันออก นิคมอุตสาหกรรมผาแดง และนิคมอุตสาหกรรมเอเชีย

หน่วยงานที่ 3 : สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

นอกจากนี้ยังมีหัวข้อที่สำคัญที่ได้จากการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน ใต้นั้น ควรที่จะมีปัจจัยที่สนับสนุนและเป็นอุปสรรคในการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน มีหลาย ๆ ปัจจัย เช่น

งบประมาณ มีความสำคัญในการสร้างความมีส่วนร่วมของชุมชน ดังนั้นจึงควรหางบประมาณมาเป็นงบประมาณค่าใช้จ่าย ซึ่งน่าจะเป็นไปได้ว่าควรจะมาจากการโฆษณา ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ดีในระดับหนึ่ง แต่ต้องเป็นการโฆษณาที่จะต้องเป็นไปในแนวทางที่ให้การสนับสนุนมากกว่าที่จะเป็นการโฆษณาสินค้าหรือสถาบันโดยตรง คือเป็นการโฆษณาโดยไม่หวังผลกำไร เพราะจะเป็นรายการวิทยุที่สนับสนุนสถาบันและหน่วยงานเกินไป และจะกลายเป็นว่ามีหัวคะแนนทางการเมืองหรือผู้ลงขายประโยชน์อาจจะแฝงมา ในรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็เป็นไปได้

เทคนิคและอุปกรณ์เครื่องส่งเครื่องรับ เนื่องจากเสอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองตั้งอยู่บนเขาเขาตา ซึ่งอยู่สูงเกินไป ทำให้อำเภอเมืองระยองและอำเภออื่น ๆ รับคลื่นสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองไม่ได้ชัดเจน คงมีเพียงบางพื้นที่ในบางอำเภอเท่านั้นที่รับคลื่นได้ อุปสรรคอีกอย่างก็คือยังขาดเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสาร การที่ไม่มีโทรศัพท์เพียงพอในการที่จะให้ผู้ฟังโทรมาร่วมแสดงความคิดเห็น ในขณะที่มีการออกอากาศรายการวิทยุเพื่อชุมชน เนื่องจากไม่มีงบประมาณสำหรับซื้อครุภัณฑ์ต่าง ๆ ถ้าใช้หนึ่งสายสำหรับสัมภาษณ์เกษตรกรเพื่อออกอากาศแล้ว จะไม่มีสายว่างพอสำหรับผู้ฟังที่จะโทรเข้ามาแสดงความคิดเห็นเลย ชาวบ้านจึงต้องการการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐมากขึ้น

บุคลากร ประชาชนยังเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก เพราะความไม่แน่ใจในความพร้อมของประชาชนที่จะเข้าร่วมและประชาชนเองก็ไม่มีความมั่นใจในความพร้อมของตนเอง

จากการวิจัยผู้วิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและประชาชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดในการดำเนินการจัดรายการและผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ยังไม่มีผู้ฟังมากนัก และยังมีกรมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนและชาวบ้านน้อยมาก โดยเฉพาะภาคประชาชนและเอกชน เพราะฉะนั้นจึงได้ดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่ใช้สื่อวิทยุเป็นเวทีของชุมชนที่จัดรายการ โดยมีหน่วยงานของรัฐ (กนอ.) เป็นผู้จัดประกายและกระตุ้นให้ชุมชนตระหนักในสิทธิตามที่กำหนดของกฎหมาย และกระตุ้นรวมถึงให้แรงจูงใจให้ชุมชนให้เกิดความสนใจใน

การเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการและการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน จนถึงขั้นตั้งแต่เข้ามาวางนโยบายและร่วมบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ

2. รูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน

รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” นำเสนอรายการออกเป็น 4 ช่วง คือ

ช่วงที่ 1 : เปิดรายการ แนะนำรายการและเนื้อหาประจำสัปดาห์

ช่วงที่ 2 : ช่วงข่าวได้ฟ้า เสนอข่าวสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจจากหนังสือพิมพ์และนิตยสารต่างๆ

ช่วงที่ 3 : ช่วงสรรสาระเพื่อฟ้าสีคราม เสนอสาระความรู้เกี่ยวกับเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะมลพิษทางอากาศ

ช่วงที่ 4 : ช่วงหลากหลายความคิดเพื่อฟ้าสีคราม เสนอนานาทัศนะของบุคคลทั่วไปในประเด็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่กำหนดในแต่ละสัปดาห์

รูปแบบรายการทั้ง 4 ช่วง มีลักษณะเป็นนิตยสารทางอากาศ มีรูปแบบรายการสนทนา โดยมีตัวแทนชุมชน ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานของรัฐเข้าร่วมสนทนาถามตอบกันในรายการ และต้องการรูปแบบใหม่ๆ เช่น รายการเวทีสัญจร เนื่องจากในรายการประกอบไปด้วยเรื่องย่อยๆ หลายเรื่อง แต่เป็นไปในแนวเดียวกันคือ มีเนื้อหาเพื่อคนในชุมชนจังหวัดระยอง เน้นชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยเชื่อมโยงเนื้อหาให้สอดคล้องกันด้วยเทคนิคการนำเสนอด้วยวิธีใช้เพลง และสปอรัตค้นรายการ และอาจจะใช้ภาษาท้องถิ่นตลอดทั้งรายการ เพื่อให้เป็นรายการในลักษณะบันเทิงเชิงวิชาการให้ความรู้

เนื้อหารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” จะมีลักษณะพูดคุยสนทนากันเนื่องจากปัญหาของการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรม อันเป็นปัญหาสาธารณะ เพราะเนื้อหาฟังยาก เป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่นำเสนอหัวข้อทางวิชาการ ทางด้านอุตสาหกรรม และสิ่งแวดล้อมเป็นส่วนใหญ่

ยังพบว่าสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้เชิญชวนอาสาสมัครและผู้นำชุมชน และชาวบ้านให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินรายการ ดังได้นำเสนอผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้รับสาร/ผู้ใช้สาร ในฐานะผู้รับสารที่ประชุมมีเสียงตอบรับ หรือปฏิกิริยาโต้ตอบ (Feedback) ลักษณะของการโต้ตอบของผู้ฟังที่มีต่อรายการวิทยุเพื่อชุมชน มี 3 ลักษณะ คือ การโทรศัพท์เข้ามาขังรายการ การส่งจดหมายเข้ามาขังรายการ การบอกกล่าวมายังผู้ดำเนินรายการ

2. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ส่ง/ผู้ผลิต/ผู้ร่วมผลิต/ผู้ร่วมแสดง การมีส่วนร่วมในการผลิตรายการ มีแนวคิดการผลิตสื่ออย่างมีส่วนร่วมได้ 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นก่อนการผลิต (Pre-production stage) มีการวางแผนและคัดเลือกประเด็น ออกอากาศ โดยต้องทำล่วงหน้าก่อนถึงวันออกอากาศ การประชุมเพื่อกำหนดประเด็นเนื้อหา ออกอากาศนี้อาจเป็นการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ

ขั้นระหว่างการผลิต (Production stage) จะแบ่งเป็น 3 ลักษณะคือ ในฐานะผู้ ดำเนินรายการ มาเป็นผู้ดำเนินรายการในแต่ละครั้ง สลับเปลี่ยนกันไปภายในกลุ่มซึ่งแต่ละกลุ่ม สามารถดำเนินรายการในห้องส่งได้เพียง 2 – 3 ท่านเท่านั้น ในฐานะผู้ร่วมรายการ ได้มีการเชิญ ชวนบุคคลที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่นำเสนอในรายการ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลให้กับผู้ฟัง ในฐานะผู้ควบคุมเสียง ขณะนี้ใช้เจ้าหน้าที่ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัด ระยอง เมื่อเกิดความพร้อมของบุคลากรแล้วก็คงไม่ต้องพึ่งพาสถานีวิทยุฯ อีกต่อไป

ขั้นหลังการผลิต (Post-production stage) ในอนาคตกำลังจะมีผู้จัดรายการ จะต้องตรวจสอบการบันทึกประเด็นสำคัญที่ได้ออกอากาศ และมีเรื่องอะไรที่ต้องตอบคำถามหรือ ประสานงานชี้แจงไปแล้ว และยังคงมีเรื่องอะไรที่ยังไม่ได้ประสานงาน ซึ่งบันทึกการออกอากาศที่ มีไว้เป็นประจำทุกวันจะช่วยให้การประสานงานรวดเร็วและสะดวก ในการค้นคว้าหรือสอบถาม ประเด็นการออกอากาศย้อนหลัง

3. การมีส่วนร่วมในฐานะผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย อาสาสมัคร ผู้นำชุมชน และชาวบ้านยังไม่มีความพร้อมในการเข้ามาบริหารจัดการนโยบายเองทั้งหมดได้ จะมีลักษณะของ การประชาสัมพันธ์ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และคาดหวังว่าในอนาคตคงจะมีการ ร่วมวางแผนการจัดรายการประจำวัน

3. แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน

แนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายแห่ง ประเทศไทย จังหวัดระยอง จะนำไปพัฒนาในอนาคตตามที่ชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตา พุดต้องการให้มีอยู่ในรายการวิทยุเพื่อชุมชนสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประการคือ

ประการที่ 1 วิธีการดำเนินงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชน ได้แก่ รูปแบบและเนื้อหา ของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ชาวบ้านมีความต้องการที่จะฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน แต่ด้วยระบบคลื่นที่ได้รับไม่ชัดเจนจึงทำให้ไม่ค่อยมีคนฟังเท่าไร ดังนั้นเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ ในการให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนในปัญหา ในกรณีที่ชุมชนเกิดข้อสงสัย และ พยายามติดต่อมาทางรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้สะดวกก็ต้องให้สำนักงานนิคม อุตสาหกรรมมาบตาพุดหาช่องทางให้ชุมชนติดต่อได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น โดยชาวบ้านคาดหวัง ว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนควรจัดตั้งคณะกรรมการฯ (ผู้ประสานงาน) ขึ้นมาชุดหนึ่ง เพื่อจะได้

สามารถประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้สิ่งที่ประชาชนต้องการรู้หรือต้องการทราบจะได้มีการแก้ไขให้บรรลุผลต่อไป

ประการที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน ได้แก่ โครงสร้างการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอนของการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

ผู้นำชุมชนและชาวบ้านต้องการจะเป็นคนจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะถือว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน แต่ตอนนี้ชาวบ้านไม่มีคลื่นเป็นของตนเอง และมีปัญหาอุปสรรคในการจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะไม่มีผู้ชำนาญการทางด้านนี้เลย จึงต้องการให้สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย(กนอ.)เป็นหน่วยงานนำร่อง ในการฝึกหัดและฝึกซ้อมแก่อาสาสมัครและชุมชนก่อนก็ได้ เพราะสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้จัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน“ได้ฟ้าสีคราม” อยู่แล้วเห็นควร ติดต่อกับกลุ่มชุมชนหรือคนที่สนใจ เข้าร่วมจัดรายการและผลิตรายการ เพราะชาวบ้านคุยกันตามภาษาชาวบ้าน น่าจะฟังง่ายเข้าใจง่าย เป็นอะไรที่น่าจะคล้อยตามกันได้ง่ายกว่า

ปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการสืบสาน รายการวิทยุเพื่อชุมชนของคนจังหวัดระยอง คือ ปัจจัยแรกด้านงบประมาณในการออกไปซื้อข่าวหรือให้ชุมชนมาร่วมรายการโฆษณาอาจแก้ปัญหาได้ แต่ควรเป็นโฆษณาไม่ใช่มุ่งผลทางการค้า ในระยะแรกอาจใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐได้ ปัจจัยที่สองคือด้านเทคนิคและเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องส่งเครื่องรับ ซึ่งการออกอากาศไม่ชัดภายในระยองแต่ไปชัดในจังหวัดใกล้เคียง และอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์ก็ไม่เพียงพอในการที่จะให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุเพื่อชุมชน ปัจจัยที่สามก็คืออุปสรรคทางด้านบุคคลกรคือ การขาดแรงจูงใจและขาดสาเหตุที่จะให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมือกันในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน ปัจจัยที่สี่คือคู่แข่งรายการวิทยุเพื่อชุมชนซึ่งมีทั้งคู่แข่งจากสื่ออื่นคือ โทรทัศน์ สถานีวิทยุเพื่อชุมชนอื่นๆ และรายการจากส่วนกลางคือกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเวลาซ้อนกับรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน ทำให้รายการวิทยุเพื่อชุมชนต้องถอนรายการออกไป ปัจจัยที่ห้าคือกฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ ซึ่งอาจกำหนดให้ผู้ประกาศต้องมีใบประกาศตามกฎเกณฑ์ที่เคยมีมาของ กกช. หรือต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

5.2 อภิปราย

ในระยะแรกการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ยังเป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนระดับที่หน่วยงานของรัฐเข้ามาจัดรายการเท่านั้น เพราะฉะนั้นอาสาสมัครจึงได้ถือเอาช่วงเวลาดังกล่าวเป็นการฝึกซ้อมของประชาชน และเรียนรู้ในการจัดรายการ และรายการควรจะมีการวางแผนการเติบโตไปเป็นสถานีของชุมชนของตนเองต่อไป สำหรับในอนาคตหากการวิทยุเพื่อชุมชนรายการใดมีความพร้อม ก็สามารถยกระดับเป็นเจ้าของสถานีวิทยุชุมชนได้ เนื่องจากธรรมชาติของรายการวิทยุเพื่อชุมชน เป็นงานที่ต้องทำอย่างเป็นประจำสม่ำเสมอต้องทำทุกวัน ดังนั้น จึงควรมีบุคลากร 2 กลุ่ม คือ พนักงานประจำ และอาสาสมัคร เพื่อให้มีความต่อเนื่องและการเคลื่อนไหว โดยเฉพาะที่สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ดำเนินการจัดตั้งคณะกรรมการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนขึ้น มีเจ้าหน้าที่ของสำนักงานฯ และอาสาสมัคร (ประชาสัมพันธ์ของบริษัทฯ และผู้นำชุมชนและชาวบ้าน) นั้นต้องเปิดกว้างให้มากที่สุดสำหรับโครงสร้างเหมาะสมของรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่จะนำเสนอในที่นี้ เป็น วิทยุชุมชนในระดับรายการวิทยุที่หน่วยงานรัฐ / เจ้าสถานีใช้เวลาจัดทำเท่านั้น ซึ่งก็สอดคล้องตามแนวคิดโครงสร้างที่เหมาะสมของรายการวิทยุเพื่อชุมชน (สร้อยรัส สมศรี รื่น, 2547) เป็นที่น่าสังเกตว่ามีตัวแทนของประชาชนน้อยมาก เช่นเดียวกับคณะทำงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ก็ไม่มีตัวแทนของประชาชนเข้ามาดำเนินการเลย ซึ่งโครงสร้างเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าการเข้าร่วมของประชาชนในการจัดรายการและการผลิตรายการ แต่การประชุมอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นน้อยมากในคณะกรรมการทั้งสองชุด จนกระทั่งยุบเลิกเอง

ประชาชนยังไม่มีสิทธิเป็นเจ้าของรายการแต่สามารถเข้าร่วมในฐานะวิทยากรหรือแขกรับเชิญเท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของวิทยุชุมชน โดยคุณจุมพล รอดคำดี (2542)¹ ขณะนี้มีผู้ยื่นใบสมัครเข้าเป็นวิทยุชุมชนในเขตจังหวัดระยองอยู่ถึงประมาณ 36 ราย (เอกสารภาคผนวก) ประชาชนจะสามารถมีรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้มากน้อยขนาดไหนก็ต้องขึ้นอยู่กับ กสท. (คณะกรรมการกำกับกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์แห่งชาติ) คงจะได้ทำแผนแม่บทซึ่งกำหนดโครงสร้างหน้าที่และจัดสรรทรัพยากร บุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี ฯลฯ ให้แก่คณะกรรมการบริหารจัดการและคณะอนุกรรมการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน ซึ่งจะเข้าถึงประชาชนได้

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้น จำเป็น ต้องให้ความรู้ความเข้าใจเรื่องวิทยุเพื่อชุมชนจากระดับล่างและให้ผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงให้มีความรู้มากยิ่งขึ้น รวมไปถึงผู้บริหาร ไปจนถึงผู้ปฏิบัติการและชาวบ้านด้วย โดยให้มีการจัดสัมมนาและระดมความคิดไปจนถึงอบรมเชิงปฏิบัติการ (workshop) ต้องวางนโยบายและหลักปฏิบัติการให้เป็นรูปธรรม รวมทั้ง

กฎกติกา มารยาท โดยให้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เป็นพี่เลี้ยงและเป็นสถานที่ฝึกซ้อมของประชาชนในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้เป็นอย่างดี และสอดคล้องกับแนวความคิดการบริหารจัดการวิทยุชุมชน (สร้อยศรีสมศรีรัตน์, 2547)

นอกจากปัจจัยโครงสร้างของสถานีแล้วปัจจัยแวดล้อมที่เกิดขึ้นภายในสถานีที่มีผลต่อการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน ได้แก่ งบประมาณ เครื่องมืออุปกรณ์ บุคลากร เพราะเจ้าหน้าที่เป็นผู้มีบทบาทในการก่อให้เกิดรายการ การเชิญชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในรายการ กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการ แต่ทั้งหมดนี้ยังต้องอยู่ในความดูแลของหน่วยงานราชการของรัฐที่ควบคุมดูแลคณะกรรมการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองอยู่ ทำให้เนื้อหารายการต้องไม่ส่งผลกระทบต่อรัฐ มีการตรวจสอบจากเจ้าหน้าที่ก่อนว่าเนื้อหารายการต้องไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง

จากโครงสร้างการบริหารจัดการ รูปแบบ เนื้อหา รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” พบว่าสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง “การสื่อสาร การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของประชาชนในวิทยุชุมชน จังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดระยอง” โดยอรรพรรณ ปิรันธน์โอวาท ที่มีลักษณะการดำเนินงานรายการวิทยุเพื่อชุมชนของทั้งสองจังหวัดมีผู้อำนวยการสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง และเจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตรายการ รวมทั้งประชาชนได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงชุมชน เป็นความร่วมมือระหว่างฝ่ายรัฐและฝ่ายประชาชน โดยรัฐให้ความช่วยเหลือในด้านอุปกรณ์ เช่น การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) อาจเข้าไปช่วยในการสนับสนุนด้านเครื่องมืออุปกรณ์ แต่แตกต่างกันที่อุบลราชธานีมีคณะกรรมการอีกชุดหนึ่งเพื่อผลิตรายการ เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน รูปแบบเนื้อหาที่น่าสนใจเสนอเป็นข่าวสารในท้องถิ่น บริหารด้านสาธารณูปโภคและสิ่งแวดล้อม ข่าวสารเกี่ยวกับการกินอยู่ เกษตรกรรม สาธารณสุข การศึกษา วัฒนธรรมพื้นบ้าน โดยใช้ภาษาถิ่น มีรายการสัมภาษณ์ พยายามให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นด้วยการโทรศัพท์หรือส่งจดหมายเข้ามา และส่งข่าวถึงผู้ดำเนินรายการอีกด้วย

สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พยายามเชิญชวนอาสาสมัคร ผู้นำชุมชนและชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชนหรือออกไปสื่อข่าวภายนอกสถานี โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนตามหลักแนวคิดของการผลิตสื่อ ค้นหาความต้องการร่วมกันเพื่อกำหนดรูปแบบและเนื้อหา รวมทั้งวิธีการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน (กาญจนา แก้วเทพ และคณะ, 2543) โดยวิธีนี้เราจะมีผู้ฟังร่วมขึ้นมากมาย เพราะแขกผู้รับเชิญย่อมต้องชักชวนเพื่อน ๆ

ญาติ ๆ และคนรู้จักให้ติดตามรายการ และอาจแนะนำแขกผู้รับเชิญรายต่อไปก็ได้ก็เป็นวิธีหนึ่งก็ได้ รวมถึงต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในระดับ “ผู้วางแผนและกำหนดนโยบาย” “ผู้จัดและผลิตรายการ” แต่รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ยังขาดการมีส่วนร่วมในขั้นหลังการผลิตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยเหตุที่รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชน ผู้ฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนจึงคาดหวังว่ารูปแบบควรจะเปลี่ยนเป็นรูปแบบใหม่ ๆ โดยส่งไปอบรมหรือดูงานกับรายการอื่น ๆ ในส่วนกลาง เพื่อจะได้เกิดบุคลากรที่มีความคิดสร้างสรรค์ใหม่ ๆ เกิดขึ้นอีกมาก นอกจากรูปแบบความบันเทิงแล้วอาจจะมามีวิธีชักจูงให้ฟังรายการโดยจัดรายการชิงรางวัล รวมไปถึงการจัดรายการนอกสถานที่ก็เป็นความคิดที่ดีอีกอย่างหนึ่ง ช่วงเวลาที่ใช้จัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนนอกจากช่วงเช้าแล้ว ช่วงเที่ยง และช่วงเย็นก็เป็นที่สนใจของชาวบ้านด้วยเช่นกัน จึงควรจัดให้เป็นช่วง ๆ ในทุกวัน

เนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ที่เคยมีแต่เรื่องสิ่งแวดล้อมเพื่อตอบสนองปัญหาที่เกิดขึ้นในนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด ชาวบ้านเห็นว่าน่าจะมีเนื้อหาที่มีความหลากหลายมากขึ้น เช่น ข่าวท้องถิ่น สารความรู้ในด้านต่าง ๆ ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน การแจ้งข่าวอุบัติเหตุหรืออุบัติเหตุ ข่าวชาวบ้าน การเปิดประเด็นรับฟังความคิดเห็น การเสนอแนะรายการจากผู้ฟัง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดรูปแบบและเนื้อหา การจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนทั่วไป จะยึดหลักการทำหน้าที่เหมือนกับสื่อมวลชนประเภทอื่น (นภกรรณ์ อัจฉริยะกุล, 2531)

กล่าวโดยสรุปในภาพรวมแล้ว รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ยังเป็นวิทยุที่จัดโดยหน่วยงานของรัฐ และอยู่ในการควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาตาพุด พยายามเชิญชวนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการหรือผลิตรายการ การมีส่วนร่วมจะเป็นไปในลักษณะแขกรับเชิญเป็นครั้งคราว หรืออาจใช้โทรศัพท์หรือส่งจดหมายเข้าไปบ้างเป็นครั้งคราว ประชาชนยังไม่มีแรงจูงใจที่จะเข้าร่วม งบประมาณเป็นอุปสรรคในสายตาของชาวระยอง กฎเกณฑ์ ระเบียบต่าง ๆ ของการออกอากาศในสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จะควบคุมดูแลเฉพาะรายการวิทยุเพื่อชุมชนของหน่วยงานของรัฐ การไปสื่อข่าวรับฟังข่าวสารจากประชาชนทั่วไปจะทำให้รายการวิทยุเพื่อชุมชน มีลักษณะเป็นภาคประชาชนมากยิ่งขึ้น การขอความร่วมมือจากประชาชน ประสบอุปสรรคบางประการ เช่น เวลาออกอากาศของรายการวิทยุเพื่อชุมชนยังไม่แน่ชัดว่าเวลาใดเป็นเวลาที่ดีที่สุด เพียงแต่ว่าประชาชนต้องการแบ่งเป็นช่วงเวลาในทุกวัน ปัญหาทางด้านอุปกรณ์ และด้านเทคนิค ยังขึ้นอยู่กับ

ตัดสินใจของผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานของรัฐ เมื่อหน่วยงานของรัฐได้พยายามที่จะให้ความรู้ด้านวิทยุชุมชนและการจัดรายการ การผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นอย่างไรให้แก่ประชาชนได้รับรู้มากขึ้น ก็เป็นสิ่งที่น่าจะแน่นอนแล้วว่าเมื่อ กสช. ได้ให้คลื่นต่อประชาชนแล้วชุมชนต่าง ๆ ก็จะสามารถมีรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ โดยมีความรู้ในการจัดรายการและการผลิตรายการได้คืบหน้าพื้นฐานของกฎเกณฑ์ ระเบียบ ข้อบังคับของพระราชบัญญัติประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ได้ดีขึ้น

5.3 ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผู้วิจัยได้สังเกตเห็นว่าผลงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) เกี่ยวกับการสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ในการสื่อสารและความพึงพอใจของชุมชนในการรับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ห้องสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ผู้วิจัยเห็นว่าหน่วยงานของรัฐ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ควรจะได้เก็บข้อมูลจากชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด โดยเฉพาะผู้นำชุมชน หรืออาสาสมัคร ซึ่งคาดหวังว่าจะได้เป็นผู้นำในการเผยแพร่กระจายความคิด และแนวความรู้เพื่อนำไปปฏิบัติเกี่ยวกับรายการวิทยุเพื่อชุมชนให้แก่ชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่มีความสนใจที่จะใช้สื่อวิทยุเพื่อพัฒนาชุมชนของตนรวมไปถึงการพัฒนาการใช้สิทธิในการแสดงออกด้านความคิด การวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ มุมมองต่างๆ ของตนเองออกสู่สาธารณชน ทั้งนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาแนวคิดที่ว่า การที่จะให้ชุมชนรับรู้และสามารถเข้ามาบริหารจัดการวิทยุเพื่อชุมชนได้ ควรให้หน่วยงานของรัฐที่มีศักยภาพ และความพร้อมในทุกๆ ด้าน เข้ามาจัดตั้งรายการวิทยุเพื่อชุมชนก่อนและให้ผู้นำหรืออาสาสมัครของชุมชนนั้นๆ เข้ามาฝึกอบรมและทดสอบปฏิบัติจนเกิดความเคยชิน ความคล่องตัวขึ้น จนสามารถดำเนินการวิทยุเพื่อชุมชนได้จนกระทั่งสามารถจัดตั้งวิทยุเพื่อชุมชนได้ด้วยตนเอง

ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าการจะทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้น มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะต่อรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

1. รายการวิทยุเพื่อชุมชนควรจะมีการส่งข่าวสารในลักษณะการไหลจากทุกทิศทาง ไม่ว่าจะเป็นการไหลจากบนลงล่าง (Top-down) ได้แก่ ข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐสู่ชุมชน การไหลแบบแนวนอน (horizontal) ได้แก่ ข่าวสารจากชุมชนหนึ่งสู่อีกชุมชนหนึ่ง และการไหลแบบ

ล่างขึ้นบน (Bottom-up) ได้แก่ ข่าวสารจากชุมชนสู่หน่วยงานของรัฐ ซึ่งปัจจุบันจะเป็นลักษณะการไหลจากบนลงล่าง ดังนั้นควรจะมีการส่งข่าวสารจากหลาย ๆ ทาง

2. รายการวิทยุเพื่อชุมชน จะตอบสนองความต้องการต่อชุมชนได้ในด้านเนื้อหา ดังนั้นการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชนจึงควรจะนำเสนอเนื้อหาจากหน่วยงานของรัฐแล้ว ควรจะนำเสนอเนื้อหาจากชุมชนอื่น ๆ ด้วย ในลักษณะการไหลของข่าวสารของขอบเขตชุมชน ทั้งความต้องการเนื้อหาจากภายนอกชุมชน และความต้องการเนื้อหาจากภายในชุมชนด้วยกัน ล้วนเป็นการตอบสนองความจำเป็นของชุมชนทั้งสิ้น

3. รายการวิทยุเพื่อชุมชน ในขณะนี้จะเน้นในเรื่องของการเสนอข่าวสารเท่านั้น แต่ความจริงแล้ว ชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาตาพุดควรได้ใช้รายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นช่องทางในการสื่อสารแบบผกผันบ้าง เช่น ในขณะนี้มีปัญหาทางการขาดแคลนน้ำ เพื่อขจัดปัญหาในชุมชน กลุ่มชุมชนจึงควรรวมพลังเป็นหนึ่งโดยใช้รายการวิทยุเพื่อชุมชนในการสนองความต้องการที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลเพื่อขจัดปัญหาการขาดแคลนน้ำ รวมไปถึงการแก้ปัญหาของหน่วยงานของรัฐด้วย

ข้อเสนอแนะต่อผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบ (หน่วยงานของรัฐ)

1. ควรให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายมาตรา 40 และการบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชนว่า ประชาชนสามารถทำอะไรบ้างกับกฎหมายฉบับนี้ และประชาชนจะได้รับประโยชน์อย่างไร โดยการฝึกอบรม จัดสัมมนาให้ประชาชนให้เข้าใจหลักการของการสื่อสารมวลชนว่ามีข้อจำกัดอะไร เพื่อให้รายการวิทยุเพื่อชุมชนมีประสิทธิภาพไม่เป็นเครื่องมือของประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์กับสื่อที่เข้าถึงชุมชนได้อย่างทั่วถึง เช่น วิทยุ นอกจากจะฝึกอบรมให้ประชาชนรู้จักใช้สื่อแล้ว ยังต้องฝึกอบรมด้านความรับผิดชอบในการที่จะปกป้องวิทยุเพื่อชุมชนด้วย

2. ควรกระตุ้นให้เกิดความสนใจในสื่อวิทยุรวมทั้งสื่ออื่น ๆ ด้วย เพราะจากการสังเกตการณ์ภาคสนามประชาชนยังไม่ค่อยให้ความสนใจกับการฟังวิทยุเท่าใดนัก นักการสื่อสารมวลชนจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในสื่อวิทยุดีว่าสามารถนำมาเป็นประโยชน์และโทษต่อตนเองได้อย่างไร จึงควรที่จะร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐที่ให้การสนับสนุน กระตุ้นให้ประชาชนหันมาสนใจในสื่อวิทยุมากขึ้น

3. การดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชนควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการด้วยตนเองให้มากขึ้น และให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น การทำงาน โดยไม่ควรมีการกบฏในการตัดสินใจและข้อจำกัด

4. การกำหนดนโยบายต่าง ๆ ที่ลงมาสู่ชุมชนควรศึกษาความพร้อมและการแก้ไข ปัญหาของชุมชนก่อน หน่วยงานของรัฐควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับสื่อของชาติมากยิ่งขึ้น และเปิดโอกาสในการเรียนรู้หลักการสื่อสารเพิ่มขึ้นด้วย โดยรัฐต้องเป็นฝ่ายที่กระตุ้นประชาชนด้วยตัวเอง ซึ่งคาดว่าจะมีประสิทธิผลมากกว่าการที่ประชาชนจะถูกขึ้นมาก่อตั้งรายการวิทยุเพื่อชุมชนเอง โดยที่ให้หน่วยงานของรัฐที่ยังไม่ได้ให้การสนับสนุน ดำเนินการสนับสนุนให้อาสาสมัครและชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในทุก ๆ ขั้นตอนการผลิตรายการ

5. จัดหางบประมาณมาสนับสนุนรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้น และร่วมผลักดัน ให้เกิดขึ้นได้จริงด้วยการบริหารจัดการของประชาชนเอง หรือให้เป็นลักษณะการควบคุม ดูแล กันเองเหมือนการบริหารหอกระจายเสียง รวมถึงการให้งบประมาณแก่อาสาสมัครและชุมชนใน การผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนในช่วงแรก แต่ต้องเพิ่มความรัดกุมด้วยกฎระเบียบ ข้อบังคับของรัฐ และรัฐเองต้องโปร่งใสว่าการสนับสนุนงบประมาณลงไปให้กลบปีสื่อของชุมชนต้องไม่เป็นแหล่ง หาผลประโยชน์ของคนอื่น หรือนักการเมืองท้องถิ่นได้

6. ควรให้ความเป็นอิสระในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหน่วยงานของรัฐ ที่ รับผิดชอบได้อย่างเสรี เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนในปัจจุบัน ประชาชนไม่สามารถวิจารณ์ การทำงานของหน่วยงานของรัฐได้ เพราะไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่อาจจะถึงกับต่อต้าน ชุมชน หรือมีแนวทางที่ขัดแย้งกับหน่วยงานของรัฐในท้องถิ่น รวมทั้งต้องให้อิสระกับรายการวิทยุ เพื่อชุมชนในการตรวจสอบสิ่งที่ไม่ปกติ คอร์รัปชัน การบ่อนทำลาย และด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น ในชุมชนตัวเองตามแนวทางประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะต่อผู้วิจัยในอนาคต

1. ผู้วิจัยควรทำการวิจัยในพื้นที่ที่ตัวเองมีความคุ้นเคย หรือมีบุคคลที่รู้จักสามารถพา เข้าถึงแหล่งข้อมูลได้ เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ปัญหาที่ผู้วิจัยไม่ได้เป็นคน ในท้องถิ่น รวมทั้งอุปสรรคในการเดินทางไปเก็บข้อมูล

2. การทำวิจัยเพื่อชุมชน เป็นการวิจัยที่ต้องใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเข้าถึง ชุมชนสร้างความคุ้นเคยกับชาวบ้านให้มากที่สุดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรง เพราะฉะนั้นผู้วิจัยที่จะ ทำการวิจัยรายการวิทยุเพื่อชุมชนควรจะเป็นผู้ที่สามารถสละเวลาในการเก็บข้อมูลได้

3. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเกี่ยวกับรายการวิทยุ เพื่อชุมชน ในการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน ดังนั้นผลการวิจัยจึง เป็นการเจาะลึกเฉพาะสื่อวิทยุเท่านั้น จึงควรมีการศึกษาวิจัยในสื่ออื่น ๆ บ้าง

4. ควรทำการศึกษารายการวิทยุเพื่อชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในเรื่องปัจจัยในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหา รวมถึงแนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชนต่อไปในอนาคต

5. ควรศึกษาแนวโน้มการสนับสนุนให้เกิดรายการวิทยุเพื่อชุมชนจากหน่วยงานอื่น ๆ อีก เช่น หน่วยงานราชการของท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้เพิ่มมากขึ้น

6. ควรศึกษาการรวมกลุ่มของอาสาสมัครและชุมชนในรายการวิทยุเพื่อชุมชนของจังหวัดระยอง เพื่อศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้การรวมกลุ่มภายในจังหวัดระยอง มีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาและแนวทางการพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชนในอนาคตต่อไป

D
P
U

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- กาญจนา แก้วเทพและคณะ. (2543). **สื่อเพื่อชุมชน การประมวลองค์ความรู้**: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
- จุมพล รอดคำดี. (2532). **สื่อมวลชนเพื่อการพัฒนาฯ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____. (2542). **วิทยุกระจายเสียงชุมชน ในวิทยุชุมชน : การปฏิรูปสื่อเพื่อสังคม**. อุบลราชธานี : ศิระธรรมออฟเซ็ท.
- นภาพรณ อัจฉริยกุล. (2540). **การบริหารงานวิทยุกระจายเสียง**. หน่วยที่ 7 (พิมพ์ครั้งที่ 5). นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ประมะ สตะเวทิน. (2541). **หลักนิเทศศาสตร์** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : ภาควิชาการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิทยานิพนธ์

- ฉัตรวรรณ วรานิษสกุล. (2536). **การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมในรายการวิทยุเพื่อแก้ไขปัญหาการจราจร ในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิวาพร แส่นเมืองชิน. (2543). **“การสื่อสารแบบมีส่วนร่วมของประชาชนโดยผ่านรายการวิทยุชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมา”** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประภากร ดลกิจ. (2544). **การวิเคราะห์การจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน สร้างสรรค์จันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรพงษ์ พลนิกรกิจ. (2542). **ปัจจัยเชิงโครงสร้างของสถานีวิทยุท้องถิ่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่กำหนดรูปแบบและเนื้อหารายการวิทยุ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรินทร์ แปลงประสพโชค. (2534). **การทดลองจัดรายการวิทยุกระจายเสียงชุมชนสำหรับชุมชนในชนบท ในเขตชานเมืองจังหวัดจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สร้อยรัต สมศรีรัตน์. (2548). การบริหารสถานีวิทยุชุมชนในจังหวัดกาญจนบุรี. วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิถียุทธศาสตร์.
อรรณพ ปิณฑน์โอวาท. (2544). การสื่อสาร การมีส่วนร่วม และความพึงพอใจของประชาชนใน
วิทยุชุมชนระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

BOOKS

- Chin, Saik Yoon. (2001). **Participatory Communication for Development.** Participatory
Development Communication. A West African Agenda (n.d.)
- Desai, H.V. (1976). **Community Radio in P.R.R. Sinha.** Communication and Rural Change.
AMSC.
- Servaes, Jan, Jacobson. Thomas, (1996) **A white Shirley.** Participatory Communication for
Social Change. London : Sage Publications (n.d.)
- Windahl et al. (1992) **Using Communication Theory.** Sage Publications.

DPUC

ภาคผนวก

บทสัมภาษณ์

กลุ่มคณะกรรมการบริหารรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

นายพีระวัฒน์ รุ่งเรืองศรี

ผู้อำนวยการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ประธานกรรมการ

ผู้วิจัย : ขออนุญาต ผอ.ช่วยอธิบายความเป็นมาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

พีระวัฒน์ : การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นหน่วยงานของรัฐในรูปของรัฐวิสาหกิจ โดยคณะรัฐมนตรีให้มีการพัฒนานิคมอุตสาหกรรมขึ้นที่มุ่งเน้นการสร้างงาน และการสร้างเมืองอุตสาหกรรมใหม่ ดังนั้น รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จึงเกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การจัดการ การบำรุงรักษา คุ่มครองดูแลทรัพยากรธรรมชาติ และมุ่งให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนและสังคมส่วนรวม ทำอย่างไรจึงจะสามารถสร้างพันธมิตรร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชนและชุมชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ในบทบาทภารกิจของนิคมอุตสาหกรรม ได้ จึงเกิดการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบของรายการวิทยุขึ้น นี่ก็จุดเริ่มต้นของการเกิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม”

ผู้วิจัย : ทางการนิคมอุตสาหกรรมมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุชุมชนอย่างไรบ้าง

พีระวัฒน์ : เนื่องจากขณะนี้ทางการนิคมอุตสาหกรรมยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญทางด้านวิทยุอยู่ในขณะนี้ แต่ทางเราพยายามที่จะเข้าไปศึกษาและผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” เป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่ความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มชุมชนในบริเวณรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เราได้ตั้งคณะกรรมการบริหารรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ได้ฟ้าสีคราม” ขึ้น โดยมีอำนาจหน้าที่กำหนดรูปแบบ เนื้อหา และดำเนินการผลิตรายการ เพื่อสร้าง

ประโยชน์แก่ชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนมีความเข้าใจ และมีความรู้ในด้านต่าง ๆ ของอุตสาหกรรม
ในนิคมอุตสาหกรรม

ผู้วิจัย : วัตถุประสงค์ในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

พิจารณา : เพื่อให้สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกลุ่มพันธมิตรในนิคมอุตสาหกรรม จึงได้เปิดเวที
ให้เป็นช่องทางกลุ่มอุตสาหกรรมในนิคมอุตสาหกรรม MTP เพื่อทดแทนความขัดแย้งทั้งในระดับ
หน่วยงานรัฐและผลประโยชน์ของเอกชน หรือชุมชน

ผู้วิจัย : ทางคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นนี้ ได้มีการนำหลักการใดมาใช้ในการบริหารจัดการวิทยุ

พิจารณา : คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นขึ้นได้แบ่งหน้าที่ให้ไปดำเนินการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว เช่น มี
การแบ่งเป็นนักจัดรายการ แบ่งเป็นฝ่ายหาข่าวสนับสนุน แบ่งเป็นฝ่ายติดต่อประสานงานกับ
หน่วยงานอื่น ๆ และเป็นฝ่ายรับข้อคิดเห็นจากชุมชน เป็นต้น

ผู้วิจัย : มีกลยุทธ์ใดที่นำมาใช้เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้
ฟ้าสีคราม”

พิจารณา : ทางรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีการเปิดให้ชุมชนโทรศัพท์ หรือส่ง
จดหมายมาแสดงความคิดเห็น เรามีการเชิญชาวบ้าน นักธุรกิจ หรือแม้แต่เจ้าหน้าที่ของรัฐ เข้า
มาพูดคุยกันในเรื่องสำคัญ ๆ เช่น การให้ความรู้ทางด้านเกษตร ให้ความรู้ทางด้านเศรษฐกิจ
มลพิษ สิ่งแวดล้อม หรือสิทธิต่าง ๆ ในการเข้าพบเจ้าหน้าที่ของรัฐ และขณะนี้ยังไม่มี การเข้ามามี
ส่วนร่วมของอาสาสมัครและประชาชนในชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาพบตาคุดมากนัก โดยมี
การเข้ามาเป็นอาสาสมัครในการร่วมจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” บ้างในลักษณะของ
การประชาสัมพันธ์ของบริษัทในนิคมอุตสาหกรรมมาพบตาคุด และคาดหวังว่าในอนาคตคงจะมีการ
ร่วมวางแผนการจัดรายการประจำวัน โดยให้อยู่ภายใต้กรอบของคณะกรรมการสำนักงานนิคม
อุตสาหกรรมมาพบตาคุด อาสาสมัครของชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาพบตาคุด ทุกคนก็มี
โอกาสร่วมให้ข้อมูล ความต้องการ แสดงความคิดเห็น และข้อเสนอแนะให้กับคณะกรรมการได้
แต่การกำหนดนโยบายบริหารจะเป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาพบ
ตาคุดอยู่

ผู้วิจัย : ในอนาคตมีการวางแผนจัดการอย่างไรกับรายการ

พิธีวัฒน์ : ในอนาคตทางการนิคมอุตสาหกรรมอาจมีการพัฒนาให้มีสถานีวิทย์ของตนเอง เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกอากาศเพื่อแสดงความคิดเห็น เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุง ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดให้ดีขึ้น แต่วิธีการเป็นเช่นไรก็คงอยู่ในความคิดของคณะกรรมการที่แต่งตั้งขึ้นว่าจะหันหรือปรับปรุงไปในทิศทางใด เช่น การติดตามผลงานที่ได้ออกอากาศไป เป็นต้น จะต้องมีการตรวจสอบและบันทึกประเด็นสำคัญที่ได้ ออกอากาศ ไว้ เพื่อไว้ประสานและชี้แจงให้กับประชาชนที่มีเรื่อง หรือปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ผู้วิจัย : การบริหารจัดการราชการวิทย์เพื่อชุมชน มีปัญหาและอุปสรรค และวิธีแก้ไขเป็นอย่างไร

พิธีวัฒน์ : ในเรื่องของปัญหาและอุปสรรค ถือว่ามีน้อย เพราะมีการบริหารจัดการได้อย่างลงตัว เพราะเราอาจจะมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบของการจัดการ โดยเป็นการนำผู้ประกอบการในนิคมฯ MTP เข้ามาร่วมจัดราชการวิทย์ หรืออาจจะเป็นการเวียนไปตามกลุ่มโรงงาน เพื่อเป็นการ สร้างสรรค์รูปแบบใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นในราชการ “ได้ฟ้าสีคราม”

บทสัมภาษณ์

กลุ่มคณะกรรมการบริหารรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

นายสิปปภาส สมุทรธา ประชาสัมพันธ์สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

กรรมการและเลขานุการ

ผู้วิจัย: กนอ. เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีแนวคิดการจัดรายการวิทยุ

คุณสิปปภาส : เราจัดรายการ “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยการออกอากาศที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง กำลังส่ง 1 กิโลวัตต์ เพื่อเป็นการฝึกซ้อมการจัดรายการเพื่อวิทยุชุมชน ตามจดหมายเชิญชวน และสามารถฝึกฝนฝีมือตัวเองได้อย่างแท้จริง เพื่อพยายามยกระดับปฏิรูปวิธีการต่างๆ จากที่ไม่เคยมีโอกาสนี้และไม่เคยมีโอกาสนี้ได้ใช้ ก็มีโอกาสร่วมมีโอกาสนี้ได้ใช้ เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขวิธีการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน ทวีไปในอนาคต

ผู้วิจัย: กนอ. ได้นำหลักการใดมาใช้ในการบริหารจัดการ

คุณสิปปภาส : กนอ. บริหารจัดการรายการวิทยุชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยใช้หลักการจัดการวิทยุชุมชนโดยเฉพาะเพื่อเน้นในการนำเสนอแบบธรรมชาติ เพราะการรับรู้ของชาวบ้านจะมีระดับของการรับรู้ เรามีความตั้งใจ และเสียสละของบุคคลจาก กนอ. โดยเน้นให้พนักงาน กนอ. มีความรู้ที่ว่าการร่วมกันในการให้ข่าวสารต่อชุมชนโดยไม่แยกว่าเป็นชุมชนใดๆ และพยายามมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามความรู้ความสามารถของพนักงาน เราเปิดโอกาสให้พนักงาน กนอ. สามารถเสนอความรู้ความเห็นเพื่อให้รายการมีความหลากหลาย โดยขณะนี้ก็มีเจ้าหน้าที่ในการออกอากาศ เพียง 3-4 คน ก็แบ่งหน้าที่การให้ความรู้ และเป็นพิธีกร ในการจัดรายการออกไปฟังการประสานกับหน่วยต่างๆ ร่วมกันช่วงหน้าครับ

ผู้วิจัย : กนอ. ได้ให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ หรือไม่ อย่างไร

คุณสิปปภาส : มีความคิดเห็นว่าควรให้ชาวบ้านมาจัดสรรรายการวิทยุเพื่อชุมชน ให้มากขึ้น โดยเข้ามาพร้อมกับรายการวิทยุเพื่อชุมชน ที่จัดรายการโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อให้ชาวบ้านมีความคุ้นเคยกับสถานีวิทยุ และไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในขั้นต้น เพื่อเป็นแรงจูงใจ ให้เกิดความสนใจในการออกอากาศ ในขั้นต่อไป เห็นควรให้ชุมชนหรือประชาชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาพบปะเข้าร่วมทำงานกับฝ่ายสถานีวิทยุ ตั้งแต่ขั้นวางแผนนโยบายและร่วมบริหารจัดการในรูปแบบของคณะกรรมการ

คณะกรรมการที่ชุมชนมีส่วนร่วมจะบอกให้เห็นว่าชุมชนจะได้หรือมีความขัดแย้งรวมไปถึงการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลในลักษณะอย่างไร แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ยังมีความเป็นห่วงว่าจะมีผลกระทบต่องานที่ต้องรับผิดชอบในการออกอากาศของชุมชนหรือไม่

ผู้วิจัย : กนอ. ได้มีการระบุหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง หรือไม่

คุณสิปปภาส : ในระยะแรก ก็มีแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละบุคคล แต่เนื่องจาก กนอ. เป็นพนักงานของรัฐ จึงมีการโยกย้ายพนักงานบ่อยๆ ทำให้ พนักงานที่มีอยู่ ต้องทำหน้าที่ได้หลากหลาย ด้าน ทำงานในการจัดรายการจะได้ไม่หยุดซังกไปละอีกวิธีหนึ่งคือให้อาสาสมัคร ที่เกิดจากการเชิญชวน บริษัทโรงงานในนิคมฯ MTP มาร่วมกันจัดรายการครับ

ผู้วิจัย : มีขั้นตอนในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” อย่างไรบ้าง

คุณสิปปภาส : การประชุมคณะกรรมการสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อวางแผนและคัดเลือกประเด็นออกอากาศ โดยต้องทำล่วงหน้าก่อนถึงวันออกอากาศ การประชุมเพื่อกำหนดประเด็นเนื้อหาออกอากาศนี้อาจเป็นการพูดคุยกันอย่างไม่เป็นทางการ หรือการประชุมทีมงานกลุ่มย่อย หรือเป็นการประสานงานกันภายในทีมงาน แล้วมอบตัวแทนเป็นผู้ไปจัดรายการ และประสานงานกับผู้จัดรายการครับ

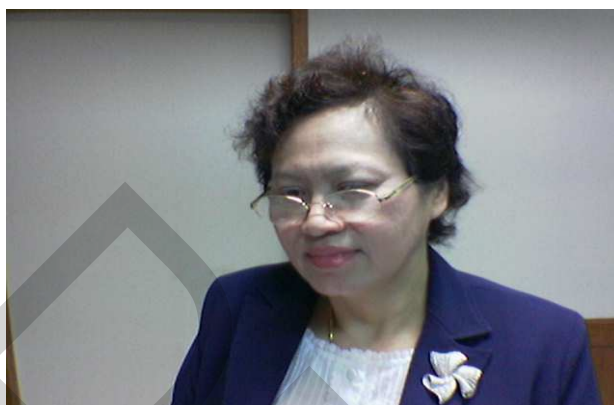
ผู้วิจัย : รูปแบบและเนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีลักษณะอย่างไรบ้าง

คุณสิปปภาส : รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีรูปแบบรายการที่หลากหลาย ทั้งลักษณะการสนทนา การพูดคุย และการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจจะมีวิธีการนำเสนอหลายวิธี เช่น การรายงานข่าว การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในรูปแบบความบันเทิง เช่น การตอบคำถามชิงรางวัลและช่วงการเสนอเพลง

บทสัมภาษณ์

กลุ่มคณะทำงานบริหารรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

คุณกัลยา วรพันธ์ พนักงานบริหารทั่วไปสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
กรรมการ

ผู้วิจัย : ช่วยอธิบายความเป็นมาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

คุณกัลยา : ค่ะ เป็นรายการที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของภาครัฐที่ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญขององค์กร (กนอ.) ในการที่จะให้ความรู้ทางภาคอุตสาหกรรม สิ่งแวดล้อม แก่ประชาชนได้เป็นอย่างดี และยังเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะประชาสัมพันธ์องค์กรอีกทางหนึ่ง จึงได้เกิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

ผู้วิจัย : การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุชุมชนอย่างไรบ้าง

คุณกัลยา : ในเรื่องของความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุเพื่อชุมชน นั้น ชื่อก็บอกอยู่แล้วนะคะ ว่าวิทยุชุมชน เพราะฉะนั้นในเรื่องของการให้ความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องราวของภาคอุตสาหกรรมไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสิ่งแวดล้อมความปลอดภัย หรือสิ่งที่มีประโยชน์แก่ประชาชน เพื่อให้บุคคลที่รับฟังได้รับทราบความเป็นมา เป็นไป ของภาคอุตสาหกรรม ในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ผู้วิจัย : วัตถุประสงค์ในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

คุณกัลยา : เป็นสิ่งที่จะทำให้เกิดแนวร่วมระหว่างผู้ประกอบการในนิคมอุตสาหกรรมในการสนับสนุนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ซึ่งจะเป็นผลดีในการเกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และชุมชน

ผู้วิจัย : ทางคณะทำงานที่จัดตั้งขึ้นนี้ ใช้หลักการใดมาใช้ในการบริหารจัดการวิทยุ

คุณกัลยา : รูปแบบในการบริหารจัดการวิทยุ เราได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นในเรื่อง การหาข้อมูล การประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งการสับเปลี่ยนบุคลากรในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนค่ะ และรวบรวมข้อเท็จจริงที่จะนำมาแก้ปัญหาเพื่อตอบคำถามของประชาชน โดยติดต่อเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานนั้น ๆ

ผู้วิจัย : ในอนาคตมีการวางแผนจัดการอย่างไรกับรายการ

คุณกัลยา : อาจจะให้ทางผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดรายการวิทยุ เพื่อให้มีสีสันในรายการ

ผู้วิจัย : การบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน มีปัญหาและอุปสรรค และวิธีแก้ไขเป็นอย่างไร

คุณกัลยา : ถือว่าค่อนข้างจะไม่มีปัญหาค่ะ อย่างที่ได้บอกไปแล้วว่าเราได้แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบต่าง ๆ จึงทำให้ปัญหาต่างๆ แทบจะไม่ค่อยจะมีค่ะ

ผู้วิจัย : กนอ. เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีแนวคิดการจัดรายการวิทยุ

คุณกัลยา : ถือว่าเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่จะทำให้เกิดการพัฒนาบุคลากรให้มีประสบการณ์แบบใหม่ ในการมีส่วนร่วมที่ดี ระหว่างบุคคลภายในองค์กร และภายนอก ในการสืบหาข้อมูลที่ดี หรือการประสานงาน ค่ะ

ผู้วิจัย : กนอ. ได้นำหลักการใดมาใช้ในการบริหารจัดการ

คุณกัลยา : หลักการของการบริหารจัดการก็คือ การทำงานเป็นทีม แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน และเข้าใจในวัตถุประสงค์ของงาน อย่างรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่ได้ดำเนินการอยู่นี้ ค่ะ

ผู้วิจัย : กนอ. ได้ให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ หรือไม่ อย่างไร

คุณกัลยา : อย่างที่บอกนะคะ เราได้มีการเชิญชวนผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการ เพื่อให้รายการมีรูปแบบที่ดีขึ้นค่ะ รวมไปถึงบุคคลที่สามารถให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่น่าสนใจในรายการ เพื่อจะได้เป็นข้อมูลให้กับผู้ฟัง ซึ่งขณะนี้ก็มีผู้ติดต่อเข้ามาแจ้งความจำนงขอร่วมรายการเป็นจำนวนมากด้วยค่ะ

ผู้วิจัย : กนอ. ได้มีการระบุหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง หรือไม่

คุณกัลยา : เคยมีในช่วงแรก ๆ นะค่ะ เนื่องจากพนักงานของ กนอ.มีหน้าที่ความรับผิดชอบค่อนข้างมาก ก็ได้พยายามที่จะดึงผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ในการเขียน Script วิทยุรายการ ในรายการแบบเต็มรูปแบบ แต่ในช่วงหลัง ๆ ด้วยงานมีค่อนข้างมาก จึงได้ให้อาสาสมัครมาร่วมจัดรายการด้วย โดยมีผู้ประสานงานกับคณะกรรมการร่วมด้วย และได้เขียนรายการแบบคร่าวๆ เพื่อสะดวกในการจัดรายการ

บทสัมภาษณ์

กลุ่มคณะทำงานบริหารรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

นางสุวรรณา ดอกไม้คีรี

วิทยากรสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
กรรมการ

ผู้วิจัย : ช่วยอธิบายความเป็นมาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

คุณสุวรรณา : จากภารกิจของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) ซึ่งเป็นกลไกของรัฐ ในการพัฒนาอุตสาหกรรมให้ก้าวไกลสู่สากล ในขณะที่เดียวกันภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการควบคู่กันไปคือการดูแลสิ่งแวดล้อมและชุมชน ซึ่งการสร้าง ความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรม เป็นเรื่องทีละเอียดอ่อน จะต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารที่ต่อเนื่องและถูกต้อง เป็นข้อเท็จจริง และสร้างความเชื่อมั่นต่อสังคม สิ่งหนึ่งที่จะเป็นช่องทางการสื่อสารสองทาง (Two-Way Communication) นั่นคือ การจัดรายการวิทยุ ซึ่งสามารถให้ชุมชนติดต่อสอบถามเข้ามาได้ โดยตรงหากมีข้อสงสัย จะทำให้ลดปัญหาความเคลือบแคลงใจไปได้ในระดับหนึ่ง และยังเป็น การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์กรได้ดำเนินการเพื่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนอีกด้วย

ผู้วิจัย : ทางการนิคมอุตสาหกรรมมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุชุมชนอย่างไรบ้าง

คุณสุวรรณา : ในพื้นที่จังหวัดระยองวิทยุเพื่อชุมชนได้จัดตั้งขึ้นมาภายใต้การบริหารจัดการของ ประชาสัมพันธ์จังหวัด สังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งจะกำกับดูแลให้ชุมชนมีการบริหารจัดการ และควบคุมรายการวิทยุท้องถิ่น รวมทั้งจัดหางบประมาณในการจัดรายการ แต่ในส่วนองรายการ “ใต้ฟ้าสีคราม” เป็นรายการที่ไม่ได้มีค่าใช้จ่ายแต่อย่างใดเนื่องจากเป็นหน่วยงานของภาครัฐและ มิได้โฆษณาประชาสัมพันธ์หน่วยงาน แต่เป็นการให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน ดังนั้น

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง (สวท.ระยอง) จึงได้ให้ความอนุเคราะห์ เวลาสัปดาห์ละครึ่งชั่วโมงในการออกอากาศ

ผู้วิจัย : วัตถุประสงค์ในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

คุณสุวรรณ : วัตถุประสงค์หลักคือการสร้างความเชื่อมั่นให้เกิดขึ้นในภาคประชาชนชาวจังหวัดระยอง ต่อการพัฒนาของภาคอุตสาหกรรม เราต้องยอมรับอย่างหนึ่งว่าเมืองระยองเป็นเมืองเกษตรและท่องเที่ยว การที่อุตสาหกรรมเริ่มเข้ามามีบทบาทสำคัญในพื้นที่ จะต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง และสร้างความเชื่อมั่นว่าทุกภาคส่วนสามารถอยู่ร่วมกันได้ เราตั้งใจว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนนี้จะ เป็นเสมือนช่องทางที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอุตสาหกรรมและชุมชนชาวจังหวัดระยอง

ผู้วิจัย : ทางคณะทำงานที่จัดตั้งขึ้นนี้ ได้มีการนำหลักการใดมาใช้ในการบริหารจัดการวิทยุ

คุณสุวรรณ : การบริหารเน้นประสิทธิภาพหรือผลสัมฤทธิ์ ดังนั้นบุคลากรจะมีจำนวนไม่มากแต่มีภารกิจที่ชัดเจนและเป็นทั้งผู้บริหารและผลิตรายการ ดังนั้นผู้ผลิต/ผู้จัด/ผู้ดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จะเป็นเจ้าหน้าที่หน่วยงานของรัฐ (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)) แสดงว่ายังไม่มีประชาชนเข้ามาเป็นผู้ผลิต/ผู้จัด/ผู้ดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชน แต่หน่วยงานของรัฐ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) มีความพยายามที่จะให้ประชาชนได้เข้าร่วมผลิตรายการในรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ให้มากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัย : ในอนาคตมีการวางแผนจัดการอย่างไรกับรายการ

คุณสุวรรณ : มีโครงการที่จะเชิญชวนผู้ประกอบการที่มีอุดมการณ์ และทิศทางการทำงาน เช่นเดียวกับเรามาทำงานร่วมกัน ซึ่งขณะนี้มีบางโรงงานเริ่มเข้ามาแล้ว สิ่งสำคัญจะต้องมีความเสถียร ให้ความรู้หรือให้ข่าวสารเพื่อส่วนร่วม ไม่โฆษณาประชาสัมพันธ์ สิ่งนี้สำคัญมากเพราะ ถือเป็นข้อปฏิบัติของสถานีวิทยุแห่งนี้

ผู้วิจัย : การบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน มีปัญหาและอุปสรรค และวิธีแก้ไขเป็นอย่างไร

คุณสุวรรณ : ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของเวลาที่เราต้องบริหารจัดการให้ลงตัว เนื่องจากเรามีภารกิจหลักคืองานประจำหมู่ ดังนั้นการที่เรามีผู้แทนโรงงานมาช่วยจัดรายการสลับสับเปลี่ยน จะช่วยในการบริหารจัดการเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี และช่วยเปลี่ยนแปลงบรรยากาศการจัดรายการให้ดูครึกครื้นขึ้นด้วย

ผู้วิจัย: กนอ. เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีแนวคิดการจัดรายการวิทยุ

คุณสุวรรณา : กนอ.เป็นหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีแนวคิดในการหารูปแบบการสื่อสารสู่สาธารณชน โดยศึกษาวิธีการที่ประชาชนส่วนใหญ่นิยมรับทราบข้อมูลข่าวสารมากที่สุด ซึ่งจากผลการสำรวจที่ได้มีการศึกษาโดยทั่วไปพบว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อ การรับฟังจะได้รับความนิยมสูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมในภูมิภาคต่างจังหวัด ดังนั้นการใช้สื่อทางวิทยุท้องถิ่นจะเกิดประโยชน์โดยตรงต่อการสื่อสารข้อมูลต่าง ๆ สู่ผู้ฟัง โดยเน้นการให้ข้อเท็จจริงและสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ฟัง

ผู้วิจัย: กนอ.ได้นำหลักการใดมาใช้ในการบริหารจัดการ

คุณสุวรรณา : ใช้หลักการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างองค์กร คือ กนอ. ภาคเอกชน คือผู้แทนจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมาร่วมจัดรายการ และภาคประชาชน คือผู้ฟังที่สามารถมีส่วนร่วมในการสอบถามและสนทนา โดยทุกคนจะร่วมถ่ายทอดความรู้สึกที่ประทับใจต่อผู้ฟังและสามารถแลกเปลี่ยนแนวความคิด ตลอดจนนำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมได้โดยข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริง พิสูจน์ได้

ผู้วิจัย: กนอ. ได้ให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ หรือไม่ อย่างไร

คุณสุวรรณา : ขณะนี้มีอาสาสมัครจากโรงงานเข้าร่วมโครงการ

ผู้วิจัย: กนอ. ได้มีการระบุหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง หรือไม่

คุณสุวรรณา : หน้าที่ส่วนใหญ่จะเป็นไปตามความถนัดของแต่ละบุคคล และไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานประจำขององค์กร รวมทั้งเราได้ทีมงานจากน้อง ๆ โรงงานอุตสาหกรรมมาช่วยเสริมอีกทางหนึ่งด้วย

ผู้วิจัย: คณะทำงานที่ปฏิบัติงานด้านวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีปัญหาและ อุปสรรคอะไรบ้าง

คุณสุวรรณา : ปัจจุบันปัญหาสำคัญคือด้านเวลา ซึ่งงานประจำที่ทำอยู่ค่อนข้างมาก ดังนั้น บางครั้งจึงต้องอัดเทปรายการแทนการจัดรายการสด ทำให้ไม่สามารถตอบข้อซักถามผู้ฟังรายการได้ แต่ปัญหานี้นาน ๆ จึงจะมีสักครั้ง เนื่องจากเรามีทีมงานจากโรงงานมาช่วยในบางครั้งอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : คณะกรรมการ กนอ. มีแนวทางในการบริหารจัดการรายการอย่างไรบ้าง

คุณสุวรรณา : เนื่องจากสถานีวิทยุแห่งนี้เป็นองค์กรของรัฐ ซึ่งไม่แสวงหาผลกำไร การจัดรายการวิทยุของ กนอ.เป็นการขอความอนุเคราะห์ให้เป็นที่กกลางในการสื่อสารโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด ดังนั้นจึงไม่สามารถโฆษณาประชาสัมพันธ์ได้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้โรงงานยังไม่นิยมมาใช้เป็นที่กกลางในการเผยแพร่ข้อมูลสู่ชุมชน เนื่องจากไม่สามารถประชาสัมพันธ์องค์กรได้ กนอ. จึงมีแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการจัดรายการวิทยุส่งเสริมความรู้จากภาคอุตสาหกรรมสู่ชุมชน โดยให้กลุ่มโรงงานแต่ละประเภทหมุนเวียนจัดรายการ โดยสร้างสรรค์รูปแบบ ในเชิงการใช้ประโยชน์จากอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ ไปสู่ชุมชนและกลับคืนสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งนับได้ว่าจะได้ประโยชน์ทั้งผู้จัดรายการและผู้ฟัง อาจเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะนำมาใช้ในการบริหารจัดการรายการในอนาคตต่อไป สิ่งนี้จะสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างอาสาสมัครคือผู้ประกอบโรงงานอุตสาหกรรมที่ร่วมจัดรายการ ชุมชน คือผู้ฟังที่มีข้อซักถามเข้ามาทางรายการและหน่วยงานภาครัฐคือ กนอ. ทั้ง 3 ภาคส่วน จะสามารถพูดคุยตอบข้อซักถามและมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อกัน

บทสัมภาษณ์

กลุ่มคณะทำงานบริหารรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

นายนิทัศน์ เมธีรนนท์ วิทยากรสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
กรรมการ

ผู้วิจัย : ช่วยอธิบายความเป็นมาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

คุณนิทัศน์ : รายการวิทยุ “ใต้ฟ้าสีคราม” จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งที่จะช่วยในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ภารกิจของการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐ ในรูปของรัฐวิสาหกิจ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในการดำเนินงานของการนิคมอุตสาหกรรมฯ ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐ เอกชน และชุมชน

ผู้วิจัย : ทางการนิคมอุตสาหกรรมมีความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยุชุมชนอย่างไรบ้าง

คุณนิทัศน์ : ขณะนี้การนิคมอุตสาหกรรมฯ ได้ประสานงานอย่างใกล้ชิดกับทางจังหวัดระยอง โดยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการประชาสัมพันธ์ของจังหวัด เพื่อมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่และมีบทบาทในการสื่อสารข้อมูลให้ชุมชนได้รับทราบ ซึ่งจะช่วยให้เจ้าหน้าที่ได้เรียนรู้ด้านการสื่อสารมากขึ้น จากเดิมเราไม่มีบุคลากรด้านการสื่อสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านวิทยุ ขณะนี้ได้เรียนรู้และพัฒนาขึ้นจนประสบความสำเร็จด้วยดี

ผู้วิจัย : ทางคณะทำงานที่จัดตั้งขึ้นนี้ ได้มีการนำหลักการใดมาใช้ในการบริหารจัดการวิทยุ

คุณนิทัศน์ : ใช้หลักการที่เน้นความสำเร็จสูงสุดโดยใช้บุคลากรน้อยที่สุด

ผู้วิจัย : วัตถุประสงค์ในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”

คุณนิทัศน์ : เพื่อให้ประชาชนชาวระยองเกิดความเชื่อมั่นต่อการพัฒนาอุตสาหกรรม และเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการสร้างความเข้าใจให้ประชาชนได้รู้ว่าภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และการท่องเที่ยว สามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่มีข้อขัดแย้ง

ผู้วิจัย : ในอนาคตมีการวางแผนจัดการอย่างไรกับรายการ

คุณนิทัศน์ : ปัจจุบันรายการ “ใต้ฟ้าสีคราม” ดำเนินการโดยการนิคมอุตสาหกรรมฯ แต่ในอนาคตได้วางแผนว่าจะครอบคลุมไปถึงหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และชุมชน ที่ต้องการจะเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

ผู้วิจัย : การบริหารจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน มีปัญหาและอุปสรรค และวิธีแก้ไขเป็นอย่างไร

คุณนิทัศน์ : ปัญหาและอุปสรรคก็คือผู้ปฏิบัติหน้าที่มีภารกิจประจำอยู่ บางครั้งไม่สามารถไปจัดรายการได้ ทางแก้ปัญหาก็คือได้ร่วมกับกลุ่มพันธมิตร เช่น ชมรมประชาสัมพันธ์ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เข้ามาร่วมจัดรายการวิทยุแทน ซึ่งเป็นการเปลี่ยนรูปแบบของการดำเนินรายการให้ดูแปลกใหม่ขึ้น

ผู้วิจัย : กนอ. เป็นหน่วยงานของรัฐซึ่งมีแนวคิดการจัดรายการวิทยุ

คุณนิทัศน์ : เนื่องจากข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับรู้อย่างรวดเร็วคือข่าวสารที่มาจากวิทยุ ดังนั้น กนอ.จึงมีความคิดว่าจะใช้สื่อทางวิทยุเพื่อชุมชนจะเกิดประโยชน์โดยตรงและสูงสุดต่อผู้ฟัง

ผู้วิจัย : กนอ. ได้นำหลักการใดมาใช้ในการบริหารจัดการ

คุณนิทัศน์ : หลักการที่ใช้คือการเป็นพันธมิตรร่วมกันทุกฝ่าย คือ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ชุมชน ได้มีโอกาสมาเสนอความรู้และประสบการณ์ที่อาจจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้รับฟังไม่มากนักน้อย อีกทั้งตัวเองยังได้รับความรู้ใหม่ ๆ ที่นำมาใช้ปรับปรุงตัวเองหรือองค์กรให้ดียิ่งขึ้น

ผู้วิจัย : กนอ. ได้ให้เจ้าหน้าที่อาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในรายการ หรือไม่ อย่างไร

คุณนิทัศน์ : ปัจจุบันมาอาสาสมัครจากกลุ่มโรงงานเข้ามาช่วยจัดรายการอยู่ และในโอกาสต่อไปจะนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดรายการด้วย

ผู้วิจัย : กนอ. ได้มีการระบุหน้าที่ของแต่ละตำแหน่ง หรือไม่

คุณนิทัศน์ : มีโดยแบ่งหน้าที่ตามความถนัดของแต่ละบุคคล แต่ทั้งนี้ ทั้งนี้ ในแต่ละตำแหน่งหน้าที่ในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ยังอยู่ภายใต้การดูแล และควบคุมของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง เป็นเสมือนพี่เลี้ยงที่คอยจัดการให้ทุกอย่างในขณะนี้ ในอนาคตเมื่อมีความพร้อมของบุคลากรแล้วก็คงไม่ต้องพึ่งพาสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองอีกต่อไป

ผู้วิจัย : คณะทำงานที่ปฏิบัติงานด้านวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีปัญหาและ อุปสรรคอะไรบ้าง

คุณนิทัศน์ : ปัญหาที่เกิดขึ้นคือบางครั้งผู้จัดรายการไม่สามารถไปจัดรายการได้เนื่องจากติดภารกิจสำคัญ จึงใช้วิธีอัดเทปแทน ซึ่งในการอัดเทปเราไม่สามารถตอบคำถามของผู้รับฟังได้ทันทั่วทั้งบางครั้งอาจมีผลกระทบหากผู้ฟังต้องการคำตอบในเวลานั้น

ผู้วิจัย : คณะกรรมการ กนอ. มีแนวทางในการบริหารจัดการรายการอย่างไรบ้าง

คุณนิทัศน์ : หากสถานีวิทยุแห่งนี้ยังคงเปิดโอกาสให้การนิคมอุตสาหกรรมฯ ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการอยู่คิดว่าแนวทางที่จะดำเนินการในอนาคตคือการทำให้นายงานต่าง ๆ ได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการวิทยุ ซึ่งจะเป็นการสร้างพันธมิตรให้กว้างขวางขึ้น นับเป็นโอกาสดีที่จะสร้างประโยชน์ร่วมกันทั้งผู้จัดรายการและผู้รับฟัง

การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews)

กลุ่มผู้นำชาวบ้านและชาวบ้านรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 5 ท่าน

นางสาววิษุณี พลชา	อาชีพอ้าขาย	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนมาบชลูด
นางนรรัตน์ รอดประเสริฐ	อาชีพพนักงานบริษัท	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนหนองแปบ
นายวริญ ชีพมีมูล	อาชีพประมง	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนตากวน
นางปาริชาติ ขาวสนิท	อาชีพรับราชการ	ชาวบ้านชุมชนวัดโสภณ
นางสาวสาวิตรี ทิติพรรณ	อาชีพธุรกิจส่วนตัว	ชาวบ้านชุมชนกรอกยายชา

เริ่มสัมภาษณ์กลุ่มเวลา 10.00 น.

ผู้วิจัย : แนะนำตัว ชื่อ นามสกุล ศึกษาที่ไหน ในคณะอะไร มาเพื่อจัดทำกรสัมภาษณ์กลุ่มในหัวข้อเรื่องอะไร

และให้ชาวบ้านแต่ละคนแนะนำตัวเอง ชื่อ นามสกุล มีหน้าที่การทำงานและอยู่ที่ชุมชนอะไร

ผู้วิจัย : ท่านว่าปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนมีอะไรบ้าง และการแก้ไข
ปัญหาเหล่านี้จะเป็นอย่างไร

คุณปาริชาติ เห็นว่าควรให้ชาวบ้านเป็นคนจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะถือว่าวิทยุเพื่อชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

คุณนรรรัตน์. เห็นด้วยครับ

คุณสาวิตริ. แต่ตอนนี้ชาวบ้านไม่มีคลื่นเป็นของตนเอง และมีปัญหาอุปสรรคในการจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะไม่มีผู้ชำนาญการทางด้านนี้เลย

คุณวริญ. ก็ควรให้ กนอ.เป็นหน่วยงานนำร่อง ในการฝึกหัดก็ได้ เพราะ กนอ.ได้จัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” อยู่แล้ว

คุณวิชชุณี. เห็นควรติดต่อกับ กนอ.ให้กลุ่มชุมชนหรือคนที่สนใจ เข้าร่วมจัดรายการและผลิตรายการก็คงจะดี เพราะชาวบ้านคุยกันตามภาษาชาวบ้าน มันน่าจะฟังง่ายเข้าใจง่าย มันเป็นเรื่องที่น่าจะคล้อยตามกันได้ง่ายกว่า

ผู้วิจัย : ปัญหาด้านระเบียบ ข้อบังคับ มีอะไรบ้างคะ

คุณปาริชาติ. ระเบียบ ข้อบังคับ ของการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เข้าใจว่าน่าจะมีอยู่แล้ว เป็นของกรมประชาสัมพันธ์หรือเปล่า

คุณนรรรัตน์. ถ้ามีอยู่แล้วชาวบ้าน หรือผู้จัดรายการก็น่าจะปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ

คุณสาวิตริ. ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่เป็นระเบียบ ข้อบังคับใช้บังคับทั่ว ๆ ไปหรือเปล่า

คุณวริญ. สามารถบังคับให้กับวิทยุชุมชนเดือนได้หรือไม่ ถ้าควบคุมได้ต่อไปรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็คงจะดำเนินงานได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

คุณนรรรัตน์. เราคงต้องให้ความรู้ด้านวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้น สำหรับชาวบ้าน

คุณวิชชุณี. ขณะนี้ชาวบ้านให้ความสนใจที่จะรับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้น ถ้าหากเรามีการปรับปรุงคลื่นให้ดีขึ้น และควรให้มีความรู้ในเรื่องของการให้ความรู้ด้านสิทธิต่าง ๆ ของชาวบ้านในเรื่องนี้มากขึ้น

คุณนรรัตน์. รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ตอนนี้มีภาระแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อควบคุมดูแลรายการวิทยุเพื่อชุมชนนี้อยู่ โดยสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด น่าจะให้มีการตั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับเฉพาะของรายการเพื่อให้ความคุ้มครองอาสาสมัคร ชาวบ้าน กรณีที่เข้ามามีส่วนร่วมสนกรจัดรายการและการผลิตรายการก็จะเป็นการดี

คุณวิษุณี. เพื่อให้การสื่อสารร่วมไปถึงการส่งข่าวสารให้ง่ายเข้าและเป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ของข้อบังคับในฐานะหน่วยงานของรัฐ และการให้ประชาชนมาออกอากาศหรือจัดทำรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยต้องใช้ความระมัดระวังเพราะต้องผนวกความรับผิดชอบไปด้วย จึงเป็นหน้าที่ของคณะทำงานบริหารจัดการในระดับสูงของ กนอ.ที่จะต้องวางกฎเกณฑ์ให้รอบคอบรัดกุม

คุณวริญ. แต่ก็เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของรายการวิทยุเพื่อชุมชน สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ก็น่าจะยอมตั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับ อยู่แล้ว

ผู้วิจัย: ท่านเห็นว่าเครื่องมือ อุปกรณ์ในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนในขณะนี้เป็นอย่างไบบ้าง

คุณปาริชาติ. ขณะนี้ชาวบ้านได้รับฟังรายการวิทยุได้ชัดเจนเท่าไร หากหน่วยงานของรัฐมีการปรับปรุงคลื่นวิทยุให้เท่าเทียมกับภาคเอกชน โดยการปรับปรุงกำลังการส่งของเสาอากาศ และปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อให้ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เราตั้งใจไว้ได้รับฟังอย่างชัดเจน แต่ก็ต้องมีความตั้งใจจริงจัง

คุณนรรัตน์. ต้องแจ้งให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง แก่ไข อาจจะให้กรมประชาสัมพันธ์ส่วนกลางได้เข้ามาแก้ไขด้วยจะดีขึ้น

คุณสาวตรี. ถ้าได้รับการแก้ไขล่าช้าจากกรมประชาสัมพันธ์ เราจะทำอะไรได้บ้าง

คุณวริญ. การแก้ไขต่าง ๆ ก็มากจากการลงทุนซึ่งมาจากภาษีของราษฎรเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงด้านเทคนิค ผลที่ได้ก็จะถึงผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณวิษุณี. ชุมชนจังหวัดระยองคงมีความพึงพอใจกับสัญญาณคลื่นที่จะได้รับก็ได้

คุณปาริชาติ. ในขณะนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของการจัดสรรคลื่นความถี่ให้กับประชาชน ถ้าต้องการให้ประชาชนได้รับประโยชน์เต็มที่ เพราะอาจจะมีประชาชนที่สนใจอยากจะทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน ซึ่งอาจเป็นผู้นำชุมชนก็เป็นได้ อย่างเช่นรายการวิทยุ “ซากลูกหญ้า” และรายการวิทยุเพื่อชุมชนอีกหลายแห่งที่กำลังจดทะเบียนอยู่ แต่คงอยู่ในลักษณะรอดูท่าทีและการตัดสินใจจากองค์กรที่มีอำนาจในการจัดสรรคลื่นความถี่และนโยบายคือ กสช. ก่อน

- คุณวริญ. ตอนนี้ได้ข่าวว่ารัฐบาลก็กำลังสรรหาอยู่
- คุณวิษุณี. รายการวิทยุเพื่อชุมชนในขณะนี้ก็มีคู่แข่งหลายประเภทอยู่ เช่น คู่แข่งจากสื่อโทรทัศน์ อุปกรณ์ทางการสื่อสารหลาย ๆ รูปแบบ หรือแม้แต่คู่แข่งจากสถานีอื่น และคู่แข่งชั้นจากรายการอื่นๆ
- คุณปาริชาติ. เห็นว่าควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ฟังของรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่มีจำกัดและเฉพาะเจาะจงให้ขยายตัวมากขึ้นด้วย
- คุณวริญ. เรื่องการติดต่อสื่อสารกับรายการ “ใต้ฟ้าสีคราม” ก็อยากมาก
- คุณปาริชาติ. รายการมีช่องทางให้ติดต่อทางด้านโทรศัพท์ และเขียนจดหมายด้วย
- คุณวิษุณี. ควรแจ้งให้ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จัดโทรศัพท์ให้การติดต่อกับชาวบ้านให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วย คงจะไม่เป็นเรื่องยากสำหรับหน่วยงานของรัฐ ทางการเมืองการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือ รัฐมีงบประมาณมากอยู่แล้ว
- ผู้วิจัย : มีเรื่องอื่น ๆ อีกหรือไม่คะ
- คุณปาริชาติ. รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” อนาคตของรายการอาจจะมีปัญหาเรื่องงบประมาณ เพราะขณะนี้ เป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่จัดโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอะไรเลย
- คุณนรรัตน์. อนาคตไม่มั่นใจว่าจะมีรายการนี้อยู่ต่อไปหรือเปล่าถ้าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จัดเก็บค่าเวลา ถ้ารายการมีผู้ฟังมากขึ้น
- คุณสาวิตรี. ก็เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่จะต้องมีการลงทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณวริญ. หน่วยงานของรัฐจัดรายการเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีต่อชุมชนอยู่แล้ว โดยไม่หวังผลประโยชน์ หรือกำไร
- คุณวิษุณี. ก็ขอสรุปปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชนของคนจังหวัดระยอง

ปัจจัยแรกค่านงบประมาณในการออกไปซื้อข่าวหรือให้ชุมชนมาร่วมรายการ การโฆษณาในช่วงแรกก็คงจะใช้เงินมาก แต่คงไม่ใช่ปัญหาใหญ่ เพราะโฆษณาอาจแก้ปัญหาได้ แต่ควรเป็นโฆษณาที่ไม่ใช่มุ่งผลทางการค้า ในระยะแรกอาจใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐได้

ปัจจัยที่สองคือด้านเทคนิคและเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องส่งเครื่องรับซึ่งเสอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง การออกอากาศ

ไม่ชัดเจนในระของแต่ไปชัดในจังหวัดใกล้เคียง และอุปกรณ์เช่น โทรศัพท์ก็ไม่เพียงพอในการที่จะให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ปัจจัยที่สามก็คืออุปสรรคทางด้านบุคคลกรคือ การขาดแรงจูงใจและขาดสาเหตุที่จะให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมือกันในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ปัจจัยที่สี่คือคู่แข่งรายการวิทยุเพื่อชุมชนซึ่งมีทั้งคู่แข่งจากสื่ออื่นคือ โทรทัศน์ สถานีวิทยุเพื่อชุมชนอื่นๆ และรายการจากส่วนกลางคือกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเวลาซ้อนกับรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ปัจจัยที่ห้าคือ กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ ซึ่งอาจกำหนดให้ผู้ประกาศต้องมีใบประกาศตามกฎเกณฑ์ที่เคยมีมาของ กกช. หรือต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

- ผู้วิจัย : ชาวบ้านไม่ฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน ทำอย่างไรจึงจะให้ผู้ฟังฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณปาริชาติ. ก็ที่ได้บอกไปแล้วว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนจริง ๆ แล้วชาวบ้านชอบฟังมากแต่ด้วยระบบคลื่นที่ได้รับไม่ชัดเจนจึงทำให้ไม่ค่อยมีคนฟังเท่าไร แต่ถ้าคลื่นดีก็มีคนฟังกันมากเพราะมีประโยชน์ต่อผู้ฟังมาก
- คุณนรรรัตน์. คงต้องใช้เวลาระยะหนึ่งเพื่อพิสูจน์ว่าเมื่อคลื่นสัญญาณดีขึ้นแล้ว ชาวบ้านจะฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้นอีกก็เปอร์เซ็นต์
- คุณสาวิตรี. เราคิดว่ามีหัวข้ออะไรหรือเปล่าที่สามารถเชิญชวนให้ชาวบ้านมาฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากยิ่งขึ้นอีก ชาวบ้านที่อยู่รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาตาพุดขณะนี้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของสภาพแวดล้อมทั่วไปทั้งด้านพื้นที่ ความเป็นอยู่ของชุมชน และสิ่งแวดล้อมก็เป็นเรื่องสำคัญด้วยของชุมชน
- คุณวิริญ. อย่างนั้นคงต้องมาดูในเรื่องของรูปแบบรายการ และเนื้อหาของรายการที่น่าเสนอเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ให้ชาวบ้านเกิดความสนใจก็เป็นได้ เพราะสมัยนี้รายการวิทยุจะมาแค่พูดคุยกันธรรมดาไม่น่าได้แล้ว แต่จะต้องมีลูกเล่นใหม่ ๆ เพื่อชักจูงผู้ฟังด้วย
- คุณนรรรัตน์. ในเรื่องของการสื่อสารเข้าไปสู่รายการวิทยุเพื่อชุมชนอาจเข้าไปยากหรือเปล่า ถ้าสะดวกและรวดเร็วชาวบ้านอาจมีความสนใจมากยิ่งขึ้นก็ได้
- คุณวิษุณี. ถ้าเช่นนั้นเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ในการให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนในปัญหาในกรณีที่ชุมชนเกิดข้อสงสัยและพยายามติดต่อมาทางรายการ

- วิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้สะดวก ก็ต้องให้สำนักงานนิคมอุตสาหกรรม มาตามหาช่องทางให้ชุมชนติดต่อได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ถึงจะทำให้ ชาวบ้านชอบฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนเพิ่มมากขึ้นได้
- คุณวริญ. นี่ก็เป็นข้อค้อยของรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็เป็นได้ในการสื่อสารระหว่างรายการ กับชุมชน หรือผู้ฟังทั่วไป ซึ่งถ้ามีการปรับปรุงอาจเป็นจุดเด่นหรืออาจเป็นเสน่ห์ ของรายการก็เป็นได้ ในกรณีที่เมื่อมีการร้องเรียนเข้ามาของ ประชาชน ประชาชนก็คาดหวังว่ารายการสามารถประสานงานเพื่อให้สิ่งที่ประชาชนต้องการ รู้หรือต้องการให้มีการแก้ไขบรรลุผล
- คุณนรรตน์. ขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการร้องเรียนก็ควร ได้มีโอกาสเข้ามา แก้ไขหรือรับรู้ข้อเท็จจริงต่างๆ ด้วยเช่นกัน
- คุณวิษุณี. ถ้าอย่างนั้น กนอ.ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานของรัฐน่าจะ ได้ตั้งคณะกรรมการฯ (ผู้ ประสานงาน) ขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยให้ผู้ประสานงานมีหน้าที่ติดต่อกับพนักงาน ผู้รับผิดชอบของหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้รับข้อมูลจากทางรายการวิทยุเพื่อชุมชน แล้ว นำมาแก้ไขปัญหามาจากข้อร้องเรียนเพื่อให้เกิดความกระจ่าง
- คุณวริญ. สิ่งที่ชุมชนได้ร้องเรียนมา ควรมียุติยืนที่แน่นอนว่าเป็นหน้าที่ของรายการวิทยุเพื่อ ชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในการตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ
- ผู้วิจัย : คุณคิดว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ควรมีรูปแบบอย่างไรบ้าง
- คุณนรรตน์. เป็นที่น่าสังเกตว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดระยอง ในขณะนี้มีแค่เพียง การส่งจดหมายหรือโทรศัพท์มาบอกเล่าข่าวคราวแก่ผู้จัดรายการ เห็นว่าไม่ เพียงพอต่อการติดต่อกับทางรายการเลย ตอนนี้มีอุปกรณ์สื่อสารในรูปแบบใหม่ ๆ อีกมากมาย
- คุณสาวิตรี. รายการวิทยุเพื่อชุมชนถ้าต้องการพัฒนาให้มีรูปแบบที่ดีขึ้นก็ต้องมีการเรียนรู้ พัฒนา อาจจะต้องมีการส่งพนักงานไปอบรม หรือดูงานกับรายการอื่น ๆ ใน ส่วนกลาง
- คุณวริญ. ก็เป็นความคิดที่ดีอีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้ารูปแบบเหมือน ๆ กับรายการอื่น ๆ ชาวบ้าน อาจจะไม่สนใจเท่าที่ควร ตอนนี้นักศึกษาที่จบจากคณะนิเทศศาสตร์จากที่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็มีมากขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็ น่าจะติดต่อรับสมัคร เพื่อมาพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชนให้มีรูปแบบใหม่ ๆ โดย อาศัยความรู้ที่เรียนมาและวัยที่กำลังมีความคิดสร้างสรรค์

- คุณปาริชาติ. เห็นด้วยกับความคิดนี้
- คุณวิษุณี. แต่รายการวิทยุเพื่อชุมชนควรจะเป็นรายการวิทยุที่เน้นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนที่อยู่รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื่องจากขณะนี้นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมีปัญหาก่อให้เกิดมลพิษ และผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่หลาย ๆ อย่างกับชุมชน อาจจะใช้รายการวิทยุเพื่อชุมชนชี้แจงในปัญหาหรือชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าใจผิดนิคมอุตสาหกรรมก็เป็นได้
- คุณสาวิตรี. อย่างนั้นรายการวิทยุเพื่อชุมชนจะต้องมีรูปแบบรายการที่หลากหลาย ทั้งลักษณะการสนทนา การพูดคุย และการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจจะมีวิธีการนำเสนอหลายวิธี เช่น การรายงานข่าว การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในรูปแบบความบันเทิง หรือลูกเล่นใหม่ เช่น การตอบคำถามชิงรางวัล และช่วงการเสนอเพลง น่าจะเชิญดาราดังมาออกอากาศ
- คุณปาริชาติ. ถ้าอย่างนั้นคนดำเนินรายการจะมีหลายคน จะมากเกินไปหรือเปล่า
- คุณวริญ. ในการจัดรายการรูปแบบต่าง ๆ ควรจะมีผู้ดำเนินรายการหลักแค่ 2 คนก็เพียงพอแล้ว
- คุณนรรตน์. รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในตอนนี้จะเห็นว่าชาวบ้านยังไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมมากนัก แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมเพียงในฐานะวิทยากรหรือแขกรับเชิญเท่านั้น
- คุณสาวิตรี. เพื่อให้เกิดความหลากหลายและการมีส่วนร่วมของชุมชน น่าจะมีการจัดรายการนอกสถานที่ด้วยจะเป็นการดี
- คุณวิษุณี. อาจจะมีความยุ่งยากในการจัดรายการนอกสถานที่หรือเปล่า เพราะจะต้องเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้อีกลักษณะหนึ่ง ต้องเสียงงบประมาณเพิ่มเติมอีกก็ได้
- คุณวริญ. เรื่องงบประมาณอาจจะขอสนับสนุนจากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดก็ได้ เพราะผลที่ได้รับ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้รับเต็มตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกาได้รับข้อมูลจากชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ควรจัดในช่วงเวลาอะไร

- คุณปาริชาติ. ตอนนี้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ยังไม่มีผู้ฟังมากนัก ไม่รู้เพราะอะไร
- คุณสาวิตรี. ช่วงเวลาของรายการวิทยุเพื่อชุมชนน่าจะเป็นช่วงที่ประชาชนว่าง ๆ ไม่ควรจะเป็นช่วงเช้าที่เร่งรีบในการเริ่มทำงาน

- คุณปาริชาติ. ถ้าอย่างนั้นก็อาจจะเป็นช่วงสาย ๆ ประมาณ 10 โมง ถึง 12 โมงก็ได้
- คุณวริญ. คิดว่าน่าจะเป็นช่วงบ่าย ๆ เพราะเป็นช่วงที่นับว่าค่อนข้างว่าง ซึ่งน่าจะมีผู้ฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนเพิ่มมากขึ้น
- คุณนรรรัตน์. ใช่ น่าจะเป็นช่วงกลางวันมากกว่า เพราะช่วงเย็น-ค่ำ น่าจะเป็นเวลาของครอบครัว ผู้ฟังรายการค่อนข้างน้อย
- คุณวิษุณี. เห็นด้วยว่าน่าจะเป็นช่วง ๆ ในทุกวันประมาณ 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงเช้า ช่วงเที่ยง และช่วงค่ำ หรือเพิ่มเวลาออกอากาศให้มากขึ้น เพราะตอนนี้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ออกอากาศเพียง ครึ่งชั่วโมง มีเวลาน้อยมาก ต้องการให้มีเวลามากกว่านี้เพราะจะสามารถให้ข้อมูลและรับข้อมูลจากชุมชนได้มากขึ้นอีกหลายเท่าทีเดียว
- ผู้วิจัย : เนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในทัศนะของคุณควรเป็นอย่างไร
- คุณปาริชาติ. รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้ทราบว่ามีการทำงานเพื่อควบคุมการจัดรายการ และการผลิตรายการ อยู่แล้ว โดยพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาสาระเพื่อออกอากาศในรายการวิทยุเพื่อชุมชนในแต่ละครั้ง
- คุณนรรรัตน์. ขอเสริมข้อมูลอีกหน่อยครับ โดยผู้ดำเนินรายการจะเป็นผู้เลือกเนื้อหาและพูดด้วยตนเอง จะเห็นได้ว่าจะมีตัวแทนของชุมชนมาแสดงความคิดเห็นบ้าง แสดงให้เห็นว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนรายการนี้เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง เพราะต้องการเปิดโอกาสให้ชุมชนให้ข้อมูลแก่สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อนำไปแก้ไขปัญหานั้น ๆ
- คุณสาวิตรี. รายการวิทยุเพื่อชุมชนรายการนี้ควรมีเนื้อหาหลาย ๆ อย่างเช่น ข่าวท้องถิ่น สารระความรู้ในด้านต่าง ๆ ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หรืออาจเปิดเพลงแทรกเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อ การแจ้งข่าวอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ ชาวชาวบ้าน การเปิดประเด็นรับฟังความคิดเห็น การเสนอแนะรายการจากผู้ฟัง
- คุณวริญ. สารระความรู้ในด้านต่าง ๆ ชาวบ้านควรจะรู้อะไรบ้างล่ะ
- คุณปาริชาติ. ก็จำพวกการพัฒนาเมืองในขณะนี้ว่ามีผลกระทบต่อชุมชนขนาดไหน ความรู้ด้านการเกษตร ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านกฎหมายก็มีความจำเป็นเหมือนกัน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงตัวอย่างที่สมควรจะมีในรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณวิษุณี. และข่าวท้องถิ่น จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง

- คุณนรรัตน์. ควรเป็นข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในชุมชน หรือข่าวที่ส่งผลกระทบต่อคนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด หรือข่าวเด่นประจำวันที่คุณดำเนินรายการได้ คัดเลือกมานำเสนอในช่วงต้นรายการ หรือเป็นรายการจากอาสาสมัคร และชุมชนทั่วไปที่รายงานเข้ามา เพื่อให้ผู้ฟังได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของชุมชน หรือข่าวที่น่าสนใจก็ได้ที่เกี่ยวกับชุมชน
- คุณวิษุณี. ข่าวชาวบ้านเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชุกชิบนิทาหรือเปล่า
- คุณสาวิตรี. ลักษณะของข่าวชาวบ้านที่แจ้งมายังรายการมีความหลากหลายในแต่ละวัน มุ่งเน้นในเรื่องการแจ้งปัญหาความเดือดร้อน การพัฒนา การยกย่องคนดีของสังคม ความมีน้ำใจ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอีกด้วย
- คุณวิษุณี. การเสนอแนะรายการจากผู้ฟัง เห็นว่ารายการควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยการเปิดสายทางโทรศัพท์ และรับความคิดเห็นผ่านจดหมาย ซึ่งคณะทำงานจะบันทึกข้อมูลจากผู้ฟังเสนอแนะมารวบรวมแจ้งต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ ซึ่งการเปิดรับข้อเสนอแนะในการจัดรายการนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนเข้าถึงสื่อวิทยุได้ง่ายขึ้น
- คุณปาริชาติ. สิ่งที่พูดกันมาทั้งหมดนี้เห็นว่าเป็นเหตุผลที่จะทำให้ผู้ฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนสนใจมากขึ้นก็คือด้านเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ และได้ข้อมูลจากชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด คือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใกล้ตัวนั่นเอง
- คุณนรรัตน์. การสัมภาษณ์บุคคลผู้ที่มีชื่อเสียง คือ คนที่ใกล้ตัวชุมชนและมีอำนาจหน้าที่เพราะบุคคลนั้นจะมีข่าวท้องถิ่นเพื่อเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับตัวในชีวิตประจำวัน และทราบเรื่องที่ประชาชนร้องทุกข์ด้วย
- คุณวริญ. อย่างได้ พิธีกรพูดไปเรามีเสนอให้ในการดำเนินรายการได้ดี สามารถใช้เสียงในการเชิญชวนให้ผู้ฟังหลงใหลได้ ซึ่งจะทำให้มีผู้ฟังเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัย : คุณคิดว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ควรจะเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใด

- คุณนรรัตน์. ก็อย่างที่พูดมาแล้วว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีเวลาออกอากาศน้อยเกินไปน่าจะเพิ่มช่วงเวลาเพราะเวลาเพียงครึ่งชั่วโมงมันสั้นไป ไม่สามารถนำเสนอเนื้อหาอะไรได้มากนักจะทำให้เสียงเวลาในการจัดรายการ
- คุณวริญ. หรือไม่ก็น่าจะมีหลายช่วงเวลา ในหนึ่งวันจะแบ่งเป็นช่วงละครึ่งชั่วโมง และมีประมาณ 3 ช่วงก็จะดี เพราะคิดว่าน่าจะได้กลุ่มผู้ฟังกว้างขึ้น

คุณปาริชาติ. ผมคิดว่าน่าจะเพิ่มช่วงสัญญาณให้ไกลยิ่งขึ้น เพราะที่เป็นอยู่ฟังได้ไม่ชัดเจน คลื่นแทรกและไม่ครอบคลุมพื้นที่ห่างออกไป ถ้าสัญญาณดีขึ้นสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดก็จะเกิดขึ้นได้เช่นกัน มีใครคิดเป็นอย่างอื่นหรือไม่

คุณสาวิตรี. ใช่แล้ว น่าจะมีการเพิ่มเสาสัญญาณหรือไม่ก็ขยายสัญญาณจะได้เพิ่มกลุ่มผู้ฟังได้ นี่เป็นปัญหาต้น ๆ ที่ควรรีบแก้ไขก่อน

คุณวิษุณี. ที่ฟังมาเห็นว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในขณะนี้ควรแก้ไขสัญญาณการส่งคลื่นและปรับปรุงเครื่องมือที่ส่งสัญญาณ รวมไปถึงการขอขยายเวลาการออกอากาศให้มากขึ้นเพื่อครอบคลุมกลุ่มผู้ฟังให้มากขึ้นนั่นเอง และที่สำคัญกว่านี้เพื่อจะได้มีผู้ฟังเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัย : ท่านอยากให้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของ กนอ.เป็นไปในแนวใด

คุณวริญ. อยากให้รายการฟังสบาย ๆ ที่ประชาชนทุกกลุ่มหรือทุกระดับสามารถรับฟัง และเข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อได้ง่าย

คุณปาริชาติ. ใช่ค่ะ เป็นรายการที่ให้ความรู้ที่เข้าใจได้ง่าย มีสาระ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในจังหวัด และอยากให้เป็นรายการของชาวบ้านค่ะ

คุณสาวิตรี. อยากให้เป็นรายการที่จัดโดยพวกเราในกลุ่มประชาชน เพราะว่าจะได้บริหารจัดการรายการภายในกลุ่ม และมีอิสระจากหน่วยงานราชการ แต่รายการวิทยุเพื่อชุมชนก็ยังคงเป็นของรัฐ เพราะเราคงไม่มีอำนาจจัดหาคคลื่นเป็นของเราเองได้

ผู้วิจัย : ท่านคิดจะมีส่วนร่วมในขั้นตอนการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนอย่างไรบ้าง

คุณปาริชาติ. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการผลิตรายการยังไม่เกิดขึ้นเพราะคิดว่าการทำงานล่าช้าของหน่วยงานของรัฐ จึงทำให้การบริหารจัดการและการผลิตรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชนไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

คุณนรรรัตน์. เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครประจำหมู่บ้านไม่ได้ผลเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากการขาดเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสาร และคลื่นความถี่ที่ไม่มีประสิทธิภาพ

คุณสาวิตรี. ดังนั้นเพื่อจะทำให้เกิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองได้ร่วมมือกับหน่วยงานราชการจังหวัดระยอง จัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่มีชื่อรายการว่า “ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง” ขึ้น อันเป็นแนวคิดของกรมประชาสัมพันธ์ โดยเปิดโอกาสให้อาสาสมัครจากหน่วยงานของรัฐได้เข้ามาร่วมจัดรายการ และนำความรู้ที่ไปเผยแพร่ให้ชุมชนต่อไป

- คุณวริญ. เช่นเดียวกับสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ก็ได้จัดให้มีรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เช่นเดียวกัน และพยายามให้ตัวแทนโรงงานที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้เข้ามาจัดรายการร่วมกับสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และจะได้นำความรู้ในการจัดรายการไปเผยแพร่ต่อชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต่อไป
- คุณปาริชาติ. การจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยรายการวิทยุเพื่อชุมชนจะเน้นให้หน่วยงานของรัฐได้ออกไปพบปะกับประชาชนเพื่อสื่อสารส่งข่าวของหน่วยงานราชการ และจูงใจประชาชนให้เข้ามาร่วมจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนด้วย โดยเสนอตนเองเป็นสื่อบุคคลสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นในธรรมชาติของผู้นำชุมชน รวมไปถึงเครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสาร
- คุณวิษุณี. แต่ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นไปในระดับน้อยมาก ประชาชนไม่มั่นใจและไม่แน่ใจ ว่าตนมีในสิทธิในการผลิตรายการจริงหรือเปล่า และการจัดรายการเพื่อออกอากาศ จะเป็นไปได้หรือไม่
- คุณปาริชาติ. ต้องการให้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เป็นเวทีให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนก่อนการผลิต เช่น การวางแผนนโยบาย รวมไปถึงการฝึกสอนในการจัดทำโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณวริญ. และให้สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดสนับสนุนงบประมาณให้ประชาชนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน และให้เล็งเห็นถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณนรรรัตน์. ต้องการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นกระบอกเสียงหนึ่งในฐานะของประชาชนที่จะเข้ามารับรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดกับประชาชนทั่วไป
- คุณวริญ. รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เปิดโอกาสให้อาสาสมัคร หรือแม้แต่ชุมชนได้เข้ามาร่วมกันจัดรายการและผลิตรายการในขั้นตอนการผลิตอยู่แล้ว โดยระหว่างการออกรายการวิทยุเพื่อชุมชน ผู้ดำเนินรายการจะเชิญผู้นำชาวบ้านหรืออาสาสมัครมาร่วมรายการด้วย
- คุณสาวิตรี. อยากรับรู้การทำงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชนว่ามีขั้นตอนการทำงานกันอย่างไร แต่ละขั้นตอนชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ถึงขนาดไหน และการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนด้วย

- คุณวิญญู. แสดงว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนก่อนการผลิต เพื่อจะได้ทราบว่าการ
ทำงานเพื่อผลิตรายการมีลักษณะอย่างไร และจะเป็นอย่างไรต่อไปจนถึงการออก
รายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณสาวิตรี. คิดว่าในการนำเสนอหากเป็นมุมมองของประชาชนด้วยกันน่าจะเข้าถึงกันง่ายกว่า
และที่สำคัญจะได้มีรายการที่คนทุกคนสามารถรับฟังอย่างเป็นกันเอง แลกเปลี่ยน
ความคิดความรู้ ะหว่างกันง่ายขึ้น
- คุณปาริชาติ. หากมีรายการที่พวกเราจัดกันเอง พวกเราสามารถที่จะประชาสัมพันธ์ เชิญชวน
เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น และเป็นวงกว้างมากขึ้นด้วย ดีกว่าที่จะรับรู้กัน
ในกลุ่มย่อย ตามชุมชน หรือหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง
- คุณวิษุณี. ชุมชนหรืออาสาสมัครที่เข้าร่วมจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ทาง
สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ให้การสนับสนุนให้เข้าฝึกฝนตั้งแต่วง
นโยบาย ตั้งวัตถุประสงค์ในการจัดทำรายการ รวมไปถึงการร่วมออกอากาศ
เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนต่อไป
- ผู้วิจัย : หากท่านได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรายการท่านต้องการให้ กนอ.ช่วยอะไรบ้าง
- คุณปาริชาติ. อยากให้จัดเป็นกลุ่มหรือสมาคมเล็ก ๆ ในการบริหารจัดการดำเนินรายการ ซึ่ง
น่าจะทำได้ง่ายต่อการดำเนินการ และทำกิจกรรมต่าง ๆ
- คุณนรรรัตน์. ช่วยสนับสนุนงบประมาณ อาจจะเป็นเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ในการจัดรายการมีเงิน
สำรองของกลุ่ม ไว้ใช้ในการประชาสัมพันธ์รายการ
- คุณสาวิตรี. อยากให้ กนอ.มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางราชการจัดขึ้น เพราะว่า
จะได้เป็นกำลังสำคัญ และคู่มืออันมากกว่าการที่ชาวบ้านจะจัดกันเอง
- ผู้วิจัย : คุณคิดว่าชุมชนมีความเข้าใจในเรื่องรายการวิทยุเพื่อชุมชนอย่างไร
- คุณวิษุณี. เข้าใจว่าชุมชนมีความรู้บ้างเพียงเล็กน้อย เห็นว่าควรมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจ
เข้าใจเรื่องรายการวิทยุเพื่อชุมชนในระดับพื้นฐานแก่ชุมชนในระดับล่างขึ้นบน
และในเวลาเดียวกันก็ฝึกซ้อมผู้ที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุเพื่อชุมชนให้ชัดเจน
เสียก่อน
- คุณนรรรัตน์. คิดว่าสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต้องการให้เกิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน
ก็ควรจัดให้ผู้บริหารลงมาจนถึงผู้ปฏิบัติการและชาวบ้าน (อาสาสมัคร) ได้มีการ
จัดการสัมมนาและระดมความคิดในด้านต่าง ๆ ไปจนถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- (workshop) ทั้งในด้านการวางนโยบายและหลักการปฏิบัติการให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งการตั้งกฎกติกา มารยาท
- คุณวริญ. ในขั้นตอนนี้เชื่อมั่นว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ในฐานะผู้มีความชำนาญในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนสามารถมาเป็นพี่เลี้ยง และพร้อมที่จะให้สถานที่ฝึกซ้อมในการปฏิบัติงานของชุมชนในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้เป็นอย่างดี
- คุณปาริชาติ. แนวคิดของรายการวิทยุเพื่อชุมชน เห็นว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนจะทำให้ชาวบ้านมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น นั้นหมายความว่า การพูดให้ฝ่ายรัฐบาลรู้เรื่องของชุมชนมีมากขึ้น ทุกคนเห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ และเห็นด้วยเช่นกันกับแนวความคิดที่ว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนคือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารส่งข่าวไปยังหน่วยงานของรัฐ และสื่อสารถึงชุมชนรอบ ๆ ได้
- คุณสาวิตรี. เช่นเดียวกับแนวคิดของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ที่ต้องการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมเช่นผลิตรายการ ดำเนินรายการ และเป็นแขกรับเชิญ รวมไปถึงการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในเรื่องข่าวสารปากท้องทำมาหากิน ข่าวบวช ข่าวแต่งงาน ข่าวกฐิน ซึ่งเป็นข่าวชาวบ้านต่อรายการ และใช้รายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นเวทีสำหรับ วิพากษ์ วิจารย์หน่วยงานของรัฐ และอาสาสมัครส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จะเป็นสถานที่ที่สามารถฝึกหัดกันได้เพื่อจะได้สามารถจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ต่อไป

ผู้วิจัย : ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างกะ ขอบคุณมากกะ

เลิกการสัมภาษณ์กลุ่มเวลา 10.40 น.

การสัมภาษณ์กลุ่ม (Focus Groups Interviews)

กลุ่มผู้นำชาวบ้านและชาวบ้านรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จำนวน 5 ท่าน

นางสาววิษุณี พลชา	อาชีพอ้าขาย	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนมาบชลูด
นางนรรัตน์ รอดประเสริฐ	อาชีพพนักงานบริษัท	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนหนองแพบ
นายวริญ ชีพมีมูล	อาชีพประมง	ตัวแทนผู้นำชาวบ้านชุมชนตากวน
นางปาริชาติ ขาวสนิท	อาชีพรับราชการ	ชาวบ้านชุมชนวัดโสภณ
นางสาวสาวิตี ทิติพรรณ	อาชีพธุรกิจส่วนตัว	ชาวบ้านชุมชนกรอกยายชา

เริ่มสัมภาษณ์กลุ่มเวลา 10.00 น.

ผู้วิจัย : แนะนำตัว ชื่อ นามสกุล ศึกษาที่ไหน ในคณะอะไร มาเพื่อจัดทำกรสัมภาษณ์กลุ่มในหัวข้อเรื่องอะไร

และให้ชาวบ้านแต่ละคนแนะนำตัวเอง ชื่อ นามสกุล มีหน้าที่การทำงานและอยู่ที่ชุมชนอะไร

ผู้วิจัย : ท่านว่าปัญหาหรืออุปสรรคในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนมีอะไรบ้าง และการแก้ไข
ปัญหาเหล่านี้จะเป็นอย่างไร

คุณปาริชาติ เห็นว่าควรให้ชาวบ้านเป็นคนจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะถือว่าวิทยุเพื่อชุมชนเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

คุณนรรรัตน์. เห็นด้วยครับ

คุณสาวิตริ. แต่ตอนนี้ชาวบ้านไม่มีคลื่นเป็นของตนเอง และมีปัญหาอุปสรรคในการจัดการรายการวิทยุเพื่อชุมชน เพราะไม่มีผู้ชำนาญการทางด้านนี้เลย

คุณวริญ. ก็ควรให้ กนอ.เป็นหน่วยงานนำร่อง ในการฝึกหัดก็ได้ เพราะ กนอ.ได้จัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” อยู่แล้ว

คุณวิชชุณี. เห็นควรติดต่อกับ กนอ.ให้กลุ่มชุมชนหรือคนที่สนใจ เข้าร่วมจัดรายการและผลิตรายการก็คงจะดี เพราะชาวบ้านคุยกันตามภาษาชาวบ้าน มันน่าจะฟังง่ายเข้าใจง่าย มันเป็นเรื่องที่น่าจะคล้อยตามกันได้ง่ายกว่า

ผู้วิจัย : ปัญหาด้านระเบียบ ข้อบังคับ มีอะไรบ้างคะ

คุณปาริชาติ. ระเบียบ ข้อบังคับ ของการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน เข้าใจว่าน่าจะมีอยู่แล้ว เป็นของกรมประชาสัมพันธ์หรือเปล่า

คุณนรรรัตน์. ถ้ามีอยู่แล้วชาวบ้าน หรือผู้จัดรายการก็น่าจะปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ

คุณสาวิตริ. ระเบียบ ข้อบังคับที่มีอยู่เป็นระเบียบ ข้อบังคับใช้บังคับทั่ว ๆ ไปหรือเปล่า

คุณวริญ. สามารถบังคับให้กับวิทยุชุมชนเดือนได้หรือไม่ ถ้าควบคุมได้ต่อไปรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็คงจะดำเนินงานได้เป็นรูปธรรมมากขึ้น

คุณนรรรัตน์. เราคงต้องให้ความรู้ด้านวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้น สำหรับชาวบ้าน

คุณวิชชุณี. ขณะนี้ชาวบ้านให้ความสนใจที่จะรับฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้น ถ้าหากเรามีการปรับปรุงคลื่นให้ดีขึ้น และควรให้มีความรู้ในเรื่องของการให้ความรู้ด้านสิทธิต่าง ๆ ของชาวบ้านในเรื่องนี้มากขึ้น

คุณนรรัตน์. รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ตอนนี้มี การแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อควบคุมดูแลรายการวิทยุเพื่อชุมชนนี้อยู่ โดยสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด น่าจะให้มีการตั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับเฉพาะของรายการเพื่อให้ความคุ้มครองอาสาสมัคร ชาวบ้าน กรณีที่เข้ามามีส่วนร่วมสนกรจัดรายการและการผลิตรายการก็จะเป็นการดี

คุณวิษุณี. เพื่อให้การสื่อสารร่วมไปถึงการส่งข่าวสารให้ง่ายเข้าและเป็นไปตามกฎหมายและหลักเกณฑ์ของข้อบังคับในฐานะหน่วยงานของรัฐ และการให้ประชาชนมาออกอากาศหรือจัดทำรายการทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยต้องใช้ความระมัดระวังเพราะต้องผนวกความรับผิดชอบไปด้วย จึงเป็นหน้าที่ของคณะทำงานบริหารจัดการในระดับสูงของ กนอ.ที่จะต้องวางกฎเกณฑ์ให้รอบคอบรัดกุม

คุณวริญ. แต่ก็เพื่อสนับสนุนกิจกรรมของรายการวิทยุเพื่อชุมชน สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ก็น่าจะยอมตั้งกฎระเบียบ ข้อบังคับ อยู่แล้ว

ผู้วิจัย: ท่านเห็นว่าเครื่องมือ อุปกรณ์ในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนในขณะนี้เป็นอย่างไบบ้าง

คุณปาริชาติ. ขณะนี้ชาวบ้านได้รับฟังรายการวิทยุได้ชัดเจนเท่าไร หากหน่วยงานของรัฐมีการปรับปรุงคลื่นวิทยุให้เท่าเทียมกับภาคเอกชน โดยการปรับปรุงกำลังการส่งของเสาอากาศ และปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เพื่อให้ให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เราตั้งใจไว้ได้รับฟังอย่างชัดเจน แต่ก็ต้องมีความตั้งใจจริงจัง

คุณนรรัตน์. ต้องแจ้งให้สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง แก่ไข อาจจะให้กรมประชาสัมพันธ์ส่วนกลางได้เข้ามาแก้ไขด้วยจะดีขึ้น

คุณสาวิตรี. ถ้าได้รับการแก้ไขล่าช้าจากกรมประชาสัมพันธ์ เราจะทำอะไรได้บ้าง

คุณวริญ. การแก้ไขต่าง ๆ ก็มากจากการลงทุนซึ่งมาจากภาษีของราษฎรเพื่อนำมาใช้ปรับปรุงด้านเทคนิค ผลที่ได้ก็จะถึงผู้รับสารที่เป็นเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

คุณวิษุณี. ชุมชนจังหวัดระยองคงมีความพึงพอใจกับสัญญาณคลื่นที่จะได้รับก็ได้

คุณปาริชาติ. ในขณะนี้ยังมีปัญหาในเรื่องของการจัดสรรคลื่นความถี่ให้กับประชาชน ถ้าต้องการให้ประชาชนได้รับประโยชน์เต็มที่ เพราะอาจจะมีประชาชนที่สนใจอยากจะทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน ซึ่งอาจเป็นผู้นำชุมชนก็เป็นได้ อย่างเช่นรายการวิทยุ “ซากลูกหญ้า” และรายการวิทยุเพื่อชุมชนอีกหลายแห่งที่กำลังจดทะเบียนอยู่ แต่คงอยู่ในลักษณะรอดูท่าทีและการตัดสินใจจากองค์กรที่มีอำนาจในการจัดสรรคลื่นความถี่และนโยบายคือ กสช. ก่อน

- คุณวิญญู. ตอนนี้ได้ข่าวว่ารัฐบาลก็กำลังสรรหาอยู่
- คุณวิษุณี. รายการวิทยุเพื่อชุมชนในขณะนี้ก็มีคู่แข่งหลายประเภทอยู่ เช่น คู่แข่งจากสื่อโทรทัศน์ อุปกรณ์ทางการสื่อสารหลาย ๆ รูปแบบ หรือแม้แต่คู่แข่งจากสถานีอื่น และคู่แข่งชั้นจากรายการอื่นๆ
- คุณปาริชาติ. เห็นว่าควรประชาสัมพันธ์ให้ผู้ฟังของรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่มีจำกัดและเฉพาะเจาะจงให้ขยายตัวมากขึ้นด้วย
- คุณวิญญู. เรื่องการติดต่อสื่อสารกับรายการ “ใต้ฟ้าสีคราม” ก็อยากมาก
- คุณปาริชาติ. รายการมีช่องทางให้ติดต่อทางด้านโทรศัพท์ และเขียนจดหมายด้วย
- คุณวิษุณี. ควรแจ้งให้ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จัดโทรศัพท์ให้การติดต่อกับชาวบ้านให้ดีขึ้นกว่าเดิมด้วย คงจะไม่เป็นเรื่องยากสำหรับหน่วยงานของรัฐ ทางการเมืองการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยหรือ รัฐมีงบประมาณมากอยู่แล้ว
- ผู้วิจัย : มีเรื่องอื่น ๆ อีกหรือไม่คะ
- คุณปาริชาติ. รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” อนาคตของรายการอาจจะมีปัญหาเรื่องงบประมาณ เพราะขณะนี้ เป็นรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่จัดโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายอะไรเลย
- คุณนรรัตน์. อนาคตไม่มั่นใจว่าจะมีรายการนี้อยู่ต่อไปหรือเปล่าถ้าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จัดเก็บค่าเวลา ถ้ารายการมีผู้ฟังมากขึ้น
- คุณสาวตรี. ก็เป็นหน้าที่ของผู้บริหารสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ที่จะต้องมีการลงทุนเพื่อสนับสนุนกิจกรรมของรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณวิญญู. หน่วยงานของรัฐจัดรายการเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจอันดีต่อชุมชนอยู่แล้ว โดยไม่หวังผลประโยชน์ หรือกำไร
- คุณวิษุณี. ก็ขอสรุปปัจจัยที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินรายการวิทยุเพื่อชุมชนของคนจังหวัดระยอง

ปัจจัยแรกค่านงบประมาณในการออกไปซื้อข่าวหรือให้ชุมชนมาร่วมรายการ การโฆษณาในช่วงแรกก็คงจะใช้เงินมาก แต่คงไม่ใช่ปัญหาใหญ่ เพราะโฆษณาอาจแก้ปัญหาก็ได้ แต่ควรเป็นโฆษณาที่ไม่ใช่มุ่งผลทางการค้า ในระยะแรกอาจใช้งบประมาณของหน่วยงานของรัฐได้

ปัจจัยที่สองคือด้านเทคนิคและเครื่องมืออุปกรณ์เครื่องส่งเครื่องรับซึ่งเสอากาศของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง การออกอากาศ

ไม่ชัดเจนในระของแต่ไปชัดเจนในจังหวัดใกล้เคียง และอุปกรณ์เช่น โทรศัพท์ก็ไม่เพียงพอในการที่จะให้ผู้ฟังได้โทรศัพท์เข้ามาในรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ปัจจัยที่สามก็คืออุปสรรคทางด้านบุคคลกรคือ การขาดแรงจูงใจและขาดสาเหตุที่จะให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมือกันในการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ปัจจัยที่สี่คือคู่แข่งรายการวิทยุเพื่อชุมชนซึ่งมีทั้งคู่แข่งจากสื่ออื่นคือ โทรทัศน์ สถานีวิทยุเพื่อชุมชนอื่นๆ และรายการจากส่วนกลางคือกรมประชาสัมพันธ์ซึ่งเวลาซ้อนกับรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชน

ปัจจัยที่ห้าคือ กฎเกณฑ์ระเบียบข้อบังคับ ซึ่งอาจกำหนดให้ผู้ประกาศต้องมีใบประกาศตามกฎเกณฑ์ที่เคยมีมาของ กกช. หรือต้องสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี

- ผู้วิจัย : ชาวบ้านไม่ฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน ทำอย่างไรจึงจะให้ผู้ฟังฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณปาริชาติ. ก็ที่ได้บอกไปแล้วว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนจริง ๆ แล้วชาวบ้านชอบฟังมากแต่ด้วยระบบคลื่นที่ได้รับไม่ชัดเจนจึงทำให้ไม่ค่อยมีคนฟังเท่าไร แต่ถ้าคลื่นดีก็มีคนฟังกันมากเพราะมีประโยชน์ต่อผู้ฟังมาก
- คุณนรรัตน์. คงต้องใช้เวลาระยะหนึ่งเพื่อพิสูจน์ว่าเมื่อคลื่นสัญญาณดีขึ้นแล้ว ชาวบ้านจะฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากขึ้นอีกก็เปอร์เซ็นต์
- คุณสาวิตรี. เราคิดว่ามีหัวข้ออะไรหรือเปล่าที่สามารถเชิญชวนให้ชาวบ้านมาฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนมากยิ่งขึ้นอีก ชาวบ้านที่อยู่รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาตาพุดขณะนี้ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาของสภาพแวดล้อมทั่วไปทั้งด้านพื้นที่ ความเป็นอยู่ของชุมชน และสิ่งแวดล้อมก็เป็นเรื่องสำคัญด้วยของชุมชน
- คุณวิริญ. อย่างนั้นคงต้องมาดูในเรื่องของรูปแบบรายการ และเนื้อหาของรายการที่น่าเสนอเพื่อสร้างแนวคิดใหม่ให้ชาวบ้านเกิดความสนใจก็เป็นได้ เพราะสมัยนี้รายการวิทยุจะมาแค่พูดคุยกันธรรมดาไม่น่าได้แล้ว แต่จะต้องมีลูกเล่นใหม่ ๆ เพื่อชักจูงผู้ฟังด้วย
- คุณนรรัตน์. ในเรื่องของการสื่อสารเข้าไปสู่รายการวิทยุเพื่อชุมชนอาจเข้าไปยากหรือเปล่า ถ้าสะดวกและรวดเร็วชาวบ้านอาจมีความสนใจมากยิ่งขึ้นก็ได้
- คุณวิษุณี. ถ้าเช่นนั้นเพื่อตอบสนองเจตนารมณ์ในการให้ชุมชนได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อร้องเรียนในปัญหาในกรณีที่ชุมชนเกิดข้อสงสัยและพยายามติดต่อมาทางรายการ

- วิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้สะดวก ก็ต้องให้สำนักงานนิคมอุตสาหกรรม มาตามหาช่องทางให้ชุมชนติดต่อได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น ถึงจะทำให้ ชาวบ้านชอบฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนเพิ่มมากขึ้นได้
- คุณวริญ. นี่ก็เป็นข้อค้อยของรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็เป็นได้ในการสื่อสารระหว่างรายการ กับชุมชน หรือผู้ฟังทั่วไป ซึ่งถ้ามีการปรับปรุงอาจเป็นจุดเด่นหรืออาจเป็นเสน่ห์ ของรายการก็เป็นได้ ในกรณีที่เมื่อมีการร้องเรียนเข้ามาของ ประชาชน ประชาชนก็คาดหวังว่ารายการสามารถประสานงานเพื่อให้สิ่งที่ประชาชนต้องการ รู้หรือต้องการให้มีการแก้ไขบรรลุผล
- คุณนรรตน์. ขณะเดียวกันหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการร้องเรียนก็ควร ได้มีโอกาสเข้ามา แก้ไขหรือรับรู้ข้อเท็จจริงต่างๆ ด้วยเช่นกัน
- คุณวิษุณี. ถ้าอย่างนั้น กนอ.ซึ่งถือได้ว่าเป็นหน่วยงานของรัฐน่าจะ ได้ตั้งคณะกรรมการฯ (ผู้ ประสานงาน) ขึ้นมาชุดหนึ่ง โดยให้ผู้ประสานงานมีหน้าที่ติดต่อกับพนักงาน ผู้รับผิดชอบของหน่วยงานอื่น ๆ ที่ได้รับข้อมูลจากทางรายการวิทยุเพื่อชุมชน แล้ว นำมาแก้ไขปัญหามาจากข้อร้องเรียนเพื่อให้เกิดความกระจ่าง
- คุณวริญ. สิ่งที่ชุมชนได้ร้องเรียนมา ควรมียุติยืนที่แน่นอนว่าเป็นหน้าที่ของรายการวิทยุเพื่อ ชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในการตอบสนองความต้องการของชุมชนเป็นสำคัญ
- ผู้วิจัย : คุณคิดว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ควรมีรูปแบบอย่างไรบ้าง
- คุณนรรตน์. เป็นที่น่าสังเกตว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในจังหวัดระยอง ในขณะนี้มีแค่เพียง การส่งจดหมายหรือโทรศัพท์มาบอกเล่าข่าวคราวแก่ผู้จัดรายการ เห็นว่าไม่ เพียงพอต่อการติดต่อกับทางรายการเลย ตอนนี้ก็มีอุปกรณ์สื่อสารในรูปแบบใหม่ ๆ อีกมากมาย
- คุณสาวิตรี. รายการวิทยุเพื่อชุมชนถ้าต้องการพัฒนาให้มีรูปแบบที่ดีขึ้นก็ต้องมีการเรียนรู้ พัฒนา อาจจะต้องมีการส่งพนักงานไปอบรม หรือดูงานกับรายการอื่น ๆ ใน ส่วนกลาง
- คุณวริญ. ก็เป็นความคิดที่ดีอีกอย่างหนึ่ง แต่ถ้ารูปแบบเหมือน ๆ กับรายการอื่น ๆ ชาวบ้าน อาจจะไม่สนใจเท่าที่ควร ตอนนี้นักศึกษาที่จบจากคณะนิเทศศาสตร์จากที่ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ก็มีมากขึ้น หน่วยงานที่รับผิดชอบรายการวิทยุเพื่อชุมชนก็ น่าจะติดต่อรับสมัคร เพื่อมาพัฒนารายการวิทยุเพื่อชุมชนให้มีรูปแบบใหม่ ๆ โดย อาศัยความรู้ที่เรียนมาและวัยที่กำลังมีความคิดสร้างสรรค์

- คุณปาริชาติ. เห็นด้วยกับความคิดนี้
- คุณวิษุณี. แต่รายการวิทยุเพื่อชุมชนควรจะเป็นรายการวิทยุที่เน้นให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนที่อยู่รอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เนื่องจากขณะนี้นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดมีปัญหาก่อให้เกิดมลพิษ และผลกระทบต่อสภาพความเป็นอยู่หลาย ๆ อย่างกับชุมชน อาจจะใช้รายการวิทยุเพื่อชุมชนชี้แจงในปัญหาหรือชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อไม่ให้ประชาชนเข้าใจผิดนิคมอุตสาหกรรมก็เป็นได้
- คุณสาวิตรี. อย่างนั้นรายการวิทยุเพื่อชุมชนจะต้องมีรูปแบบรายการที่หลากหลาย ทั้งลักษณะการสนทนา การพูดคุย และการสัมภาษณ์ ซึ่งอาจจะมีวิธีการนำเสนอหลายวิธี เช่น การรายงานข่าว การแสดงความคิดเห็น การร้องทุกข์ นอกจากนี้ยังมีการนำเสนอในรูปแบบความบันเทิง หรือลูกเล่นใหม่ เช่น การตอบคำถามชิงรางวัล และช่วงการเสนอเพลง น่าจะเชิญดาราดังมาออกอากาศ
- คุณปาริชาติ. ถ้าอย่างนั้นคนดำเนินรายการจะมีหลายคน จะมากเกินไปหรือเปล่า
- คุณวริญ. ในการจัดรายการรูปแบบต่าง ๆ ควรจะมีผู้ดำเนินรายการหลักแค่ 2 คนก็เพียงพอแล้ว
- คุณนรรรัตน์. รูปแบบรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในตอนนี้จะเห็นว่าชาวบ้านยังไม่ค่อยได้เข้ามามีส่วนร่วมมากนัก แต่จะเข้ามามีส่วนร่วมเพียงในฐานะวิทยากรหรือแขกรับเชิญเท่านั้น
- คุณสาวิตรี. เพื่อให้เกิดความหลากหลายและการมีส่วนร่วมของชุมชน น่าจะมีการจัดรายการนอกสถานที่ด้วยจะเป็นการดี
- คุณวิษุณี. อาจจะมีความยุ่งยากในการจัดรายการนอกสถานที่หรือเปล่า เพราะจะต้องเตรียมอุปกรณ์ เครื่องมือที่ใช้อีกลักษณะหนึ่ง ต้องเสียงงบประมาณเพิ่มเติมอีกก็ได้
- คุณวริญ. เรื่องงบประมาณอาจจะขอสนับสนุนจากสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดก็ได้ เพราะผลที่ได้รับ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยได้รับเต็มตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ในกาได้รับข้อมูลจากชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดอยู่แล้ว

ผู้วิจัย : ท่านคิดว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ควรจัดในช่วงเวลาอะไร

- คุณปาริชาติ. ตอนนี้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ยังไม่มีผู้ฟังมากนัก ไม่รู้เพราะอะไร
- คุณสาวิตรี. ช่วงเวลาของรายการวิทยุเพื่อชุมชนน่าจะเป็นช่วงที่ประชาชนว่าง ๆ ไม่ควรจะเป็นช่วงเช้าที่เร่งรีบในการเริ่มทำงาน

- คุณปาริชาติ. ถ้าอย่างนั้นก็อาจจะเป็นช่วงสาย ๆ ประมาณ 10 โมง ถึง 12 โมงก็ได้
- คุณวริญ. คิดว่าน่าจะเป็นช่วงบ่าย ๆ เพราะเป็นช่วงที่นับว่าค่อนข้างว่าง ซึ่งน่าจะมีผู้ฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนเพิ่มมากขึ้น
- คุณนรรรัตน์. ใช่ น่าจะเป็นช่วงกลางวันมากกว่า เพราะช่วงเย็น-ค่ำ น่าจะเป็นเวลาของครอบครัว ผู้ฟังรายการค่อนข้างน้อย
- คุณวิษุณี. เห็นด้วยว่าน่าจะเป็นช่วง ๆ ในทุกวันประมาณ 3 ช่วง ได้แก่ ช่วงเช้า ช่วงเที่ยง และช่วงค่ำ หรือเพิ่มเวลาออกอากาศให้มากขึ้น เพราะตอนนี้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ออกอากาศเพียง ครึ่งชั่วโมง มีเวลาน้อยมาก ต้องการให้มีเวลามากกว่านี้เพราะจะสามารถให้ข้อมูลและรับข้อมูลจากชุมชนได้มากขึ้นอีกหลายเท่าทีเดียว
- ผู้วิจัย : เนื้อหาของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในทัศนะของคุณควรเป็นอย่างไร
- คุณปาริชาติ. รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ได้ทราบว่ามีการทำงานเพื่อควบคุมการจัดรายการ และการผลิตรายการ อยู่แล้ว โดยพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาสาระเพื่อออกอากาศในรายการวิทยุเพื่อชุมชนในแต่ละครั้ง
- คุณนรรรัตน์. ขอเสริมข้อมูลอีกหน่อยครับ โดยผู้ดำเนินรายการจะเป็นผู้เลือกเนื้อหาและพูดด้วยตนเอง จะเห็นได้ว่าจะมีตัวแทนของชุมชนมาแสดงความคิดเห็นบ้าง แสดงให้เห็นว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนรายการนี้เปิดโอกาสให้ชุมชนแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง เพราะต้องการเปิดโอกาสให้ชุมชนให้ข้อมูลแก่สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เพื่อนำไปแก้ไขปัญหานั้น ๆ
- คุณสาวิตรี. รายการวิทยุเพื่อชุมชนรายการนี้ควรมีเนื้อหาหลาย ๆ อย่างเช่น ข่าวท้องถิ่น สารความรู้ในด้านต่าง ๆ ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หรืออาจเปิดเพลงแทรกเพื่อไม่ให้เกิดความเบื่อ การแจ้งข่าวอุบัติเหตุ หรืออุบัติเหตุ ชาวชาวบ้าน การเปิดประเด็นรับฟังความคิดเห็น การเสนอแนะรายการจากผู้ฟัง
- คุณวริญ. สารความรู้ในด้านต่าง ๆ ชาวบ้านควรจะรู้อะไรบ้างล่ะ
- คุณปาริชาติ. ก็จำพวกการพัฒนาเมืองในขณะนี้ว่ามีผลกระทบต่อชุมชนขนาดไหน ความรู้ด้านการเกษตร ด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านกฎหมายก็มีความจำเป็นเหมือนกัน สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงตัวอย่างที่สมควรจะมีในรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณวิษุณี. และข่าวท้องถิ่น จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไรบ้าง

- คุณนรรัตน์. ควรเป็นข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในชุมชน หรือข่าวที่ส่งผลกระทบต่อคนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด หรือข่าวเด่นประจำวันที่คุณดำเนินรายการได้ คัดเลือกมานำเสนอในช่วงต้นรายการ หรือเป็นรายการจากอาสาสมัคร และชุมชนทั่วไปที่รายงานเข้ามา เพื่อให้ผู้ฟังได้ทราบถึงความเคลื่อนไหวของชุมชน หรือข่าวที่น่าสนใจก็ได้ที่เกี่ยวกับชุมชน
- คุณวิษุณี. ข่าวชาวบ้านเป็นเรื่องเกี่ยวกับการชุกชิบนิทาหรือเปล่า
- คุณสาวิตรี. ลักษณะของข่าวชาวบ้านที่แจ้งมายังรายการมีความหลากหลายในแต่ละวัน มุ่งเน้นในเรื่องการแจ้งปัญหาความเดือดร้อน การพัฒนา การยกย่องคนดีของสังคม ความมีน้ำใจ รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอีกด้วย
- คุณวิษุณี. การเสนอแนะรายการจากผู้ฟัง เห็นว่ารายการควรเปิดโอกาสให้ผู้ฟังแสดงความคิดเห็นในการปรับปรุงรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” โดยการเปิดสายทางโทรศัพท์ และรับความคิดเห็นผ่านจดหมาย ซึ่งคณะทำงานจะบันทึกข้อมูลจากผู้ฟังเสนอแนะมารวบรวมแจ้งต่อหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องเป็นประจำ ซึ่งการเปิดรับข้อเสนอแนะในการจัดรายการนี้จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ชุมชนเข้าถึงสื่อวิทยุได้ง่ายขึ้น
- คุณปาริชาติ. สิ่งที่พูดกันมาทั้งหมดนี้เห็นว่าเป็นเหตุผลที่จะทำให้ผู้ฟังรายการวิทยุเพื่อชุมชนสนใจมากขึ้นก็คือด้านเนื้อหาสาระที่เป็นประโยชน์ และได้ข้อมูลจากชุมชนรอบๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด คือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นใกล้ตัวนั่นเอง
- คุณนรรัตน์. การสัมภาษณ์บุคคลผู้ที่มีชื่อเสียง คือ คนที่ใกล้ชิดชุมชนและมีอำนาจหน้าที่เพราะบุคคลนั้นจะมีข่าวท้องถิ่นเพื่อเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการปรับตัวในชีวิตประจำวัน และทราบเรื่องที่ประชาชนร้องทุกข์ด้วย
- คุณวริญ. อย่างได้ พิธีกรพูดไปเรามีเสนอให้ในการดำเนินรายการได้ดี สามารถใช้เสียงในการเชิญชวนให้ผู้ฟังหลงใหลได้ ซึ่งจะทำให้มีผู้ฟังเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัย : คุณคิดว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ควรจะเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะใด

- คุณนรรัตน์. ก็อย่างที่พูดมาแล้วว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” มีเวลาออกอากาศน้อยเกินไปน่าจะเพิ่มช่วงเวลาเพราะเวลาเพียงครึ่งชั่วโมงมันสั้นไป ไม่สามารถนำเสนอเนื้อหาอะไรได้มากนักจะทำให้เสียงเวลาในการจัดรายการ
- คุณวริญ. หรือไม่ก็น่าจะมีหลายช่วงเวลา ในหนึ่งวันจะแบ่งเป็นช่วงละครึ่งชั่วโมง และมีประมาณ 3 ช่วงก็จะดี เพราะคิดว่าน่าจะได้กลุ่มผู้ฟังกว้างขึ้น

คุณปาริชาติ. ผมคิดว่าน่าจะเพิ่มช่วงสัญญาณให้ไกลยิ่งขึ้น เพราะที่เป็นอยู่ฟังได้ไม่ชัดเจน คลื่นแทรกและไม่ครอบคลุมพื้นที่ห่างออกไป ถ้าสัญญาณดีขึ้นสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดก็จะเกิดขึ้นได้เช่นกัน มีใครคิดเป็นอย่างอื่นหรือไม่

คุณสาวตรี. ใช่แล้ว น่าจะมีการเพิ่มเสาสัญญาณหรือไม่ก็ขยายสัญญาณจะได้เพิ่มกลุ่มผู้ฟังได้ นี่เป็นปัญหาต้น ๆ ที่ควรรีบแก้ไขก่อน

คุณวิษุณี. ที่ฟังมาเห็นว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ในขณะนี้ควรแก้ไขสัญญาณการส่งคลื่นและปรับปรุงเครื่องมือที่ส่งสัญญาณ รวมไปถึงการขอขยายเวลาการออกอากาศให้มากขึ้นเพื่อครอบคลุมกลุ่มผู้ฟังให้มากขึ้นนั่นเอง และที่สำคัญกว่านี้เพื่อจะได้มีผู้ฟังเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัย : ท่านอยากให้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ของ กนอ.เป็นไปในแนวใด

คุณวริญ. อยากให้รายการฟังสบาย ๆ ที่ประชาชนทุกกลุ่มหรือทุกระดับสามารถรับฟัง และเข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อได้ง่าย

คุณปาริชาติ. ใช่ค่ะ เป็นรายการที่ให้ความรู้ที่เข้าใจได้ง่าย มีสาระ มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในจังหวัด และอยากให้เป็นรายการของชาวบ้านค่ะ

คุณสาวตรี. อยากให้เป็นรายการที่จัดโดยพวกเราในกลุ่มประชาชน เพราะว่าจะได้บริหารจัดการรายการภายในกลุ่ม และมีอิสระจากหน่วยงานราชการ แต่รายการวิทยุเพื่อชุมชนก็ยังคงเป็นของรัฐ เพราะเราคงไม่มีอำนาจจัดหาคคลื่นเป็นของเราเองได้

ผู้วิจัย : ท่านคิดจะมีส่วนร่วมในขั้นตอนการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนอย่างไรบ้าง

คุณปาริชาติ. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการผลิตรายการยังไม่เกิดขึ้นเพราะติดขัดที่การทำงานล่าช้าของหน่วยงานของรัฐ จึงทำให้การบริหารจัดการและการผลิตรายการของรายการวิทยุเพื่อชุมชนไม่คล่องตัวเท่าที่ควร

คุณนรรรัตน์. เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครประจำหมู่บ้านไม่ได้ผลเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากการขาดเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสาร และคลื่นความถี่ที่ไม่มีประสิทธิภาพ

คุณสาวตรี. ดังนั้นเพื่อจะทำให้เกิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยองได้ร่วมมือกับหน่วยงานราชการจังหวัดระยอง จัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนที่มีชื่อรายการว่า “ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง” ขึ้น อันเป็นแนวคิดของกรมประชาสัมพันธ์ โดยเปิดโอกาสให้อาสาสมัครจากหน่วยงานของรัฐได้เข้ามาร่วมจัดรายการ และนำความรู้ที่ไปเผยแพร่ให้ชุมชนต่อไป

- คุณวริญ. เช่นเดียวกับสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ก็ได้จัดให้มีรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เช่นเดียวกัน และพยายามให้ตัวแทนโรงงานที่ประกอบกิจการในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดได้เข้ามาจัดรายการร่วมกับสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด และจะได้นำความรู้ในการจัดรายการไปเผยแพร่ต่อชุมชนรอบ ๆ นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต่อไป
- คุณปาริชาติ. การจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน โดยรายการวิทยุเพื่อชุมชนจะเน้นให้หน่วยงานของรัฐได้ออกไปพบปะกับประชาชนเพื่อสื่อสารส่งข่าวของหน่วยงานราชการ และจูงใจประชาชนให้เข้ามาร่วมจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนด้วย โดยเสนอตนเองเป็นสื่อบุคคลสร้างความร่วมมือให้เกิดขึ้นในทรรศนะของผู้นำชุมชน รวมไปถึงเครื่องมืออุปกรณ์การสื่อสาร
- คุณวิษุณี. แต่ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นไปในระดับน้อยมาก ประชาชนไม่มั่นใจและไม่แน่ใจ ว่าตนมีในสิทธิในการผลิตรายการจริงหรือเปล่า และการจัดรายการเพื่อออกอากาศ จะเป็นไปได้หรือไม่
- คุณปาริชาติ. ต้องการให้รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เป็นเวทีให้ชาวบ้านได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนก่อนการผลิต เช่น การวางแผนนโยบาย รวมไปถึงการฝึกสอนในการจัดทำโครงการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณวริญ. และให้สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดสนับสนุนงบประมาณให้ประชาชนเพื่อเป็นแรงจูงใจในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชน และให้เล็งเห็นถึงความสำคัญและการใช้ประโยชน์จากรายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณนรรรัตน์. ต้องการมีส่วนร่วมเพื่อเป็นกระบอกเสียงหนึ่งในฐานะของประชาชนที่จะเข้ามารับรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดกับประชาชนทั่วไป
- คุณวริญ. รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” เปิดโอกาสให้อาสาสมัคร หรือแม้แต่ชุมชนได้เข้ามาร่วมกันจัดรายการและผลิตรายการในขั้นตอนการผลิตอยู่แล้ว โดยระหว่างการออกรายการวิทยุเพื่อชุมชน ผู้ดำเนินรายการจะเชิญผู้นำชาวบ้านหรืออาสาสมัครมาร่วมรายการด้วย
- คุณสาวิตรี. อยากรับรู้การทำงานของรายการวิทยุเพื่อชุมชนว่ามีขั้นตอนการทำงานกันอย่างไร แต่ละขั้นตอนชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมได้ถึงขนาดไหน และการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับประชาชนด้วย

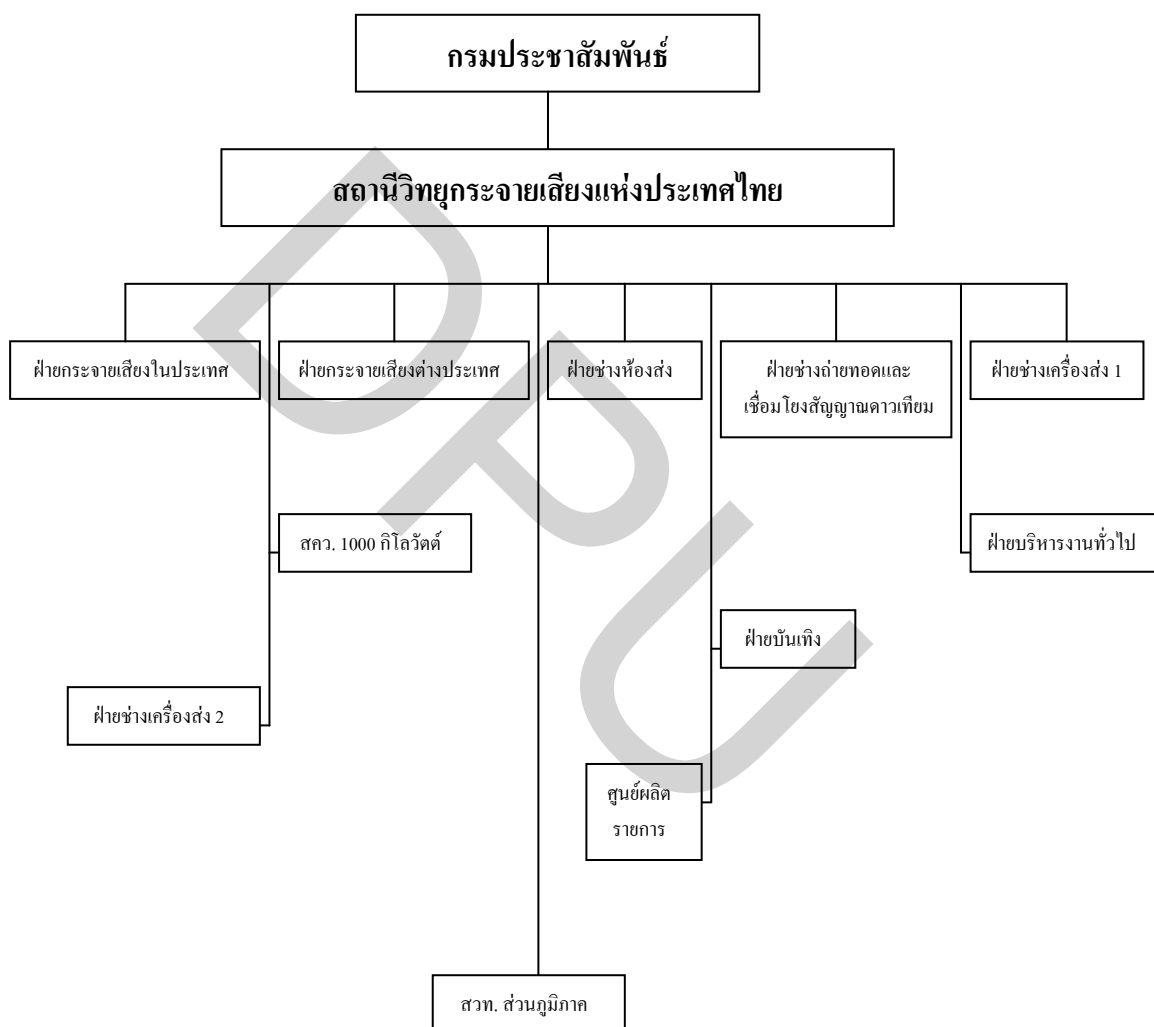
- คุณวิญญู. แสดงว่าชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนก่อนการผลิต เพื่อจะได้ทราบว่าการ
ทำงานเพื่อผลิตรายการมีลักษณะอย่างไร และจะเป็นอย่างไรต่อไปจนถึงการออก
รายการวิทยุเพื่อชุมชน
- คุณสาวิตรี. คิดว่าในการนำเสนอหากเป็นมุมมองของประชาชนด้วยกันน่าจะเข้าถึงกันง่ายกว่า
และที่สำคัญจะได้มีรายการที่คนทุกคนสามารถรับฟังอย่างเป็นกันเอง แลกเปลี่ยน
ความคิดความรู้ ะหว่างกันง่ายขึ้น
- คุณปาริชาติ. หากมีรายการที่พวกเราจัดกันเอง พวกเราสามารถที่จะประชาสัมพันธ์ เชิญชวน
เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น และเป็นวงกว้างมากขึ้นด้วย ดีกว่าที่จะรับรู้กัน
ในกลุ่มย่อย ตามชุมชน หรือหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง
- คุณวิษุณี. ชุมชนหรืออาสาสมัครที่เข้าร่วมจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ทาง
สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้ให้การสนับสนุนให้เข้าฝึกฝนตั้งแต่วาง
นโยบาย ตั้งวัตถุประสงค์ในการจัดทำรายการ รวมไปถึงการร่วมออกอากาศ
เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการผลิตรายการวิทยุเพื่อชุมชนต่อไป
- ผู้วิจัย : หากท่านได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของรายการท่านต้องการให้ กนอ.ช่วยอะไรบ้าง
- คุณปาริชาติ. อยากให้จัดเป็นกลุ่มหรือสมาคมเล็ก ๆ ในการบริหารจัดการดำเนินรายการ ซึ่ง
น่าจะทำได้ง่ายต่อการดำเนินการ และทำกิจกรรมต่าง ๆ
- คุณนรรรัตน์. ช่วยสนับสนุนงบประมาณ อาจจะเป็นเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ในการจัดรายการมีเงิน
สำรองของกลุ่ม ไว้ใช้ในการประชาสัมพันธ์รายการ
- คุณสาวิตรี. อยากให้ กนอ.มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางราชการจัดขึ้น เพราะว่า
จะได้เป็นกำลังสำคัญ และคู่มืออันมากกว่าการที่ชาวบ้านจะจัดกันเอง
- ผู้วิจัย : คุณคิดว่าชุมชนมีความเข้าใจในเรื่องรายการวิทยุเพื่อชุมชนอย่างไร
- คุณวิษุณี. เข้าใจว่าชุมชนมีความรู้บ้างเพียงเล็กน้อย เห็นว่าควรมีความจำเป็นต้องทำความเข้าใจ
เข้าใจเรื่องรายการวิทยุเพื่อชุมชนในระดับพื้นฐานแก่ชุมชนในระดับล่างขึ้นบน
และในเวลาเดียวกันก็ฝึกซ้อมผู้ที่เกี่ยวข้องกับรายการวิทยุเพื่อชุมชนให้ชัดเจน
เสียก่อน
- คุณนรรรัตน์. คิดว่าสำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุดต้องการให้เกิดรายการวิทยุเพื่อชุมชน
ก็ควรจัดให้ผู้บริหารลงมาจนถึงผู้ปฏิบัติการและชาวบ้าน (อาสาสมัคร) ได้มีการ
จัดการสัมมนาและระดมความคิดในด้านต่าง ๆ ไปจนถึงการอบรมเชิงปฏิบัติการ

- (workshop) ทั้งในด้านการวางนโยบายและหลักการปฏิบัติการให้เป็นรูปธรรม รวมทั้งการตั้งกฎกติกา มารยาท
- คุณวริญ. ในขั้นตอนนี้เชื่อมั่นว่าสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง ในฐานะผู้มีความชำนาญในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนสามารถมาเป็นพี่เลี้ยง และพร้อมที่จะให้สถานที่ฝึกซ้อมในการปฏิบัติงานของชุมชนในการจัดทำรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้เป็นอย่างดี
- คุณปาริชาติ. แนวคิดของรายการวิทยุเพื่อชุมชน เห็นว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนจะทำให้ชาวบ้านมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น นั้นหมายความว่า การพูดให้ฝ่ายรัฐบาลรู้เรื่องของชุมชนมีมากขึ้น ทุกคนเห็นด้วยกับแนวความคิดนี้ และเห็นด้วยเช่นกันกับแนวความคิดที่ว่ารายการวิทยุเพื่อชุมชนคือการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสื่อสารส่งข่าวไปยังหน่วยงานของรัฐ และสื่อสารถึงชุมชนรอบ ๆ ได้
- คุณสาวิตรี. เช่นเดียวกับแนวคิดของรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” ที่ต้องการให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมเช่นผลิตรายการ ดำเนินรายการ และเป็นแขกรับเชิญ รวมไปถึงการที่ชาวบ้านส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลในเรื่องข่าวสารปากท้องทำมาหากิน ข่าวบวช ข่าวแต่งงาน ข่าวกฐิน ซึ่งเป็นข่าวชาวบ้านต่อรายการ และใช้รายการวิทยุเพื่อชุมชนเป็นเวทีสำหรับ วิพากษ์ วิจารย์หน่วยงานของรัฐ และอาสาสมัครส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม” จะเป็นสถานที่ที่สามารถฝึกหัดกันได้เพื่อจะได้สามารถจัดรายการวิทยุเพื่อชุมชนได้ต่อไป

ผู้วิจัย : ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างกะ ขอบคุณมากกะ

เลิกการสัมภาษณ์กลุ่มเวลา 10.40 น.

ผังการแบ่งส่วนบริหารราชการ
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย

- สทว. ระยอง
- สทว. ตราด
- สทว. สังกะบุรี
- สทว. สุพรรณบุรี
- สทว. เพชรบุรี

- สทว. กาญจนบุรี
- สทว. จันทบุรี
- สทว. ชลบุรี
- สทว. ชัยนาท
- สทว. สระแก้ว

แผนที่จังหวัดระยอง

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
เครือข่าย 3 เครือข่ายเพื่อคุณภาพชีวิตและสังคม

สบข.1	สบข.2	สบข.3	สบข.4
ขอนแก่น F.M. 98.50	นครพนม F.M. 90.25	อ.แม่สะเรียง F.M. 90.50	นครสวรรค์ F.M. 93.25
สกลนคร F.M. 91.25	สุรินทร์ F.M. 93.50	แพร่ F.M. 91.00	อุดรดิตถ์ F.M. 96.75
กาฬสินธุ์ F.M. 93.00	มุกหาร F.M. 90.25	เชียงใหม่ F.M. 93.25	อ.แม่สอด F.M. 103.75
อุดรธานี F.M. 93.75	บุรีรัมย์ F.M. 101.75	อ.สงขลานครินทร์ F.M. 89.25	เพชรบูรณ์ F.M. 102.75
อ.บึงกาฬ F.M. 104.25	ร้อยเอ็ด F.M. 94.00	น่าน F.M. 94.75	กำแพงเพชร F.M. 97.75
มหาสารคาม F.M. 106.50	ยโสธร F.M. 90.50	ลำพูน F.M. 95.00	
ชัยภูมิ F.M. 92.75	อำนาจเจริญ F.M. 103.25	พะเยา F.M. 95.25	
นครราชสีมา F.M. 105.25		แม่ฮ่องสอน F.M. 104.00	
เลย F.M. 95.25			
หนองบัวลำภู F.M. 97.25			
อ.ชุมแพ F.M. 93.25			
สบข.5	สบข.6	สบข.7	สบข.8
สุราษฎร์ธานี F.M. 95.50	อ.หาดใหญ่ F.M. 90.50	ระยอง F.M. 91.75	อ.สังขละบุรี F.M. 94.25
อ.สมุย F.M. 96.75	ยะลา F.M. 95.50	จันทบุรี F.M. 90.25	เพชรบุรี F.M. 95.75
อ.ตะกั่วป่า F.M. 90.25	อ.เบตง F.M. 93.00	ตราด F.M. 92.75	สุพรรณบุรี F.M. 102.25
ภูเก็ต F.M. 90.50	สตูล F.M. 99.50	สระแก้ว F.M. 103.25	ประจวบคีรีขันธ์ F.M.
อ.ทุ่งสง F.M. 97.00	พัทลุง F.M. 90.00		102.25
กระบี่ F.M. 98.50	ปัตตานี F.M. 101.00		
ชุมพร F.M. 100.00	สุโขทัย F.M. 106.25		
ระนอง F.M. 107.25			
กรุงเทพฯ F.M. 92.5 (10 kw.)			

รวมจำนวนสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เครือข่าย 3 ระบบ F.M.55 ความถี่

3.3 ออกอากาศทุกวัน ๑ละ 21 ชั่วโมง ตั้งแต่ 05.00 – 02.00 น.

3.4 รัศมีการออกอากาศครอบคลุมพื้นที่ร้อยละ 50 ของประเทศ

ชุมชน เทศบาลเมืองมาบตาพุด มี 25 ชุมชน ดังนี้

ชุมชน	จำนวน หลังคา เรือน	จำนวน ประชากร	ชุมชน	จำนวน หลังคาเรือน	จำนวน ประชากร
มาบข่า	521	1679	มาบยา	227	1376
โชคหิน	252	1476	ตากวน-อ่าวประดู่	211	1978
บ้านพลง	151	1011	เขาไผ่	140	1021
เกาะกก-หนองแดงเม	129	978	อิสลาม	248	1332
วัดมาบตาพุด	257	1569	บ้านบน	354	1311
คลองน้ำหู	110	768	หนองแพบ	285	1354
กรอกชายชา	136	896	บ้านล่าง	280	1305
มาบชูด	485	2810	ห้วยโป่งใน	652	4021
วัดโสภณ	380	1757	หนองบัวแดง	121	972
หนองน้ำเย็น	117	678	ตลาดมาบตาพุด	315	1375
ชอยร่วมพัฒนา	373	1703	หนองหวายโสม	351	1763
สำนักกะบาก	86	434	ชากลูกหญ้า	561	2517
ตลาดห้วยโป่ง	180	963			
รวมทั้งสิ้น			25 ชุมชน	6,922	37,047

หมายเหตุ ข้อมูล ณ เดือนกรกฎาคม 2548

ที่มา กองสวัสดิการสังคม เทศบาลเมืองมาบตาพุด

แผนการดำเนินงานตามโครงการผลิตรายการวิทยุ
 “ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง”
 ประจำเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2548

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี ออกรายการวิทยุ	ส่วนราชการ/หน่วยงาน	ประเด็นหรือข้อความ ออกอากาศ
695	วันพุธที่ 2 พ.ย. 48	สนง.สหกรณ์จังหวัดระยอง	ประชาชนให้ความสนใจ
696	วันศุกร์ที่ 4 พ.ย. 48	สนง.เขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2	
697	วันจันทร์ที่ 7 พ.ย. 48	สนง.คลังจังหวัดระยอง	
698	วันพุธที่ 9 พ.ย. 48	ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดระยอง	
699	วันศุกร์ที่ 11 พ.ย. 48	สนง.พระพุทธศาสนาจังหวัดระยอง	
700	วันจันทร์ที่ 14 พ.ย. 48	สนง.ท้องถิ่นจังหวัดระยอง	
701	วันพุธที่ 16 พ.ย. 48	โรงพยาบาลระยอง	
702	วันศุกร์ที่ 18 พ.ย. 48	สนง.สรรพสามิตพื้นที่ระยอง เขต 1	
703	วันจันทร์ที่ 21 พ.ย. 48	แขวงกาทางระยอง	
704	วันพุธที่ 23 พ.ย. 48	สนง.ประมงจังหวัดระยอง	
705	วันศุกร์ที่ 25 พ.ย. 48	สนง.พาณิชย์จังหวัดระยอง	
706	วันจันทร์ที่ 28 พ.ย. 48	สนง.พัฒนาชุมชนจังหวัดระยอง	
707	วันพุธที่ 30 พ.ย. 48	สนง.คุมประพฤติจังหวัดระยอง	
708	วันศุกร์ที่ 2 ธ.ค. 48	ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัดระยอง	
	วันจันทร์ที่ 5 ธ.ค. 48	หยุดวันพ่อแห่งชาติ	
709	วันพุธที่ 7 ธ.ค. 48	สนง.พัฒนาธุรกิจการค้าจังหวัดระยอง	
710	วันศุกร์ที่ 9 ธ.ค. 48	สนง.การประปาระยอง	
	วันจันทร์ที่ 12 ธ.ค. 48	หยุดชดเชยวันรัฐธรรมนูญ	
711	วันพุธที่ 14 ธ.ค. 48	สนง.ขนส่งจังหวัดระยอง	
712	วันศุกร์ที่ 16 ธ.ค. 48	สนง.สถิติจังหวัดระยอง	
713	วันจันทร์ที่ 19 ธ.ค. 48	สนง.ทางหลวงชนบทจังหวัดระยอง	
714	วันพุธที่ 21 ธ.ค. 48	สนง.เกษตรและสหกรณ์จังหวัดระยอง	
715	วันศุกร์ที่ 23 ธ.ค. 48	สนง.พัฒนาที่ดินจังหวัดระยอง	
716	วันจันทร์ที่ 26 ธ.ค. 48	สนง.สาธารณสุขจังหวัดระยอง	
717	วันพุธที่ 28 ธ.ค. 48	สนง.ประกันภัยจังหวัดระยอง	
718	วันศุกร์ที่ 30 ธ.ค. 48	สนง.โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดระยอง	

หมายเหตุ : ส่วนราชการ/หน่วยงาน กำหนดประเด็นหัวข้อเรื่องการออกรายการวิทยุและจัดส่งข้อมูลหรือ
 สคริปต์ให้ สวท.รย. โดยตรงล่วงหน้าก่อนรายการ 2 วัน ผู้เข้าร่วมรายการต้องไปถึงสถานีก่อน
 อย่างน้อย 1 ชม. สวท.รย. โทรศัพท์ 0-3887-4594-5

รูปแบบรายการ เครือข่ายที่ 3 (สวท.F.M. 92.75 เป็นแม่ข่าย)

เวลา	ชื่อรายการ/หน่วยงานรับผิดชอบ	ประเภท รูปแบบ เนื้อหา
05.00-06.00 ทุกวัน	อาหารกลางวัน โดย สวท. กทม.	- รายการสนทนาพร้อมเปิดสายผู้ฟัง - สนทนาธรรม บรรยายธรรม นำเสนอข้อมูล โครงการพระราชดำริ การส่งเสริมอาชีพและการปฏิบัติตามพระบรมราชโองการ
06.00-07.00 จันทร์-ศุกร์	ทันข่าวเช้านี้ โดย (ปรีดี วรลิน, ฐปกรณ์ โสธนะ, ไครภพ บันเทิงสุข)	- รายการสนทนาพร้อมเปิดสายผู้ฟัง - นำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
07.00-08.00		ถ่ายทอดข่าว
08.00-09.00 จันทร์-ศุกร์	บันทึกสถานการณ์ โดย สจน.	- รายการสนทนาพร้อมเปิดสายผู้ฟัง นำเสนอเหตุการณ์บ้านเมืองที่กำลังอยู่ในความสนใจของผู้ฟังพร้อมรับฟังความคิดเห็นประชาชน มติกลับสู่รัฐบาล
08.00-09.00 เสาร์	นายกฯ ทักมึนคุยกับประชาชนโดย สจน.	- รายงานการดำเนินงานของรัฐบาลในสัปดาห์
08.00-09.00 อาทิตย์	ปาฐกถาธรรม โดย บทกวี กับชีวิต (ศิริวรรณ /ฐปกรณ์)	- นำเสนอปาฐกถาธรรม โดยพระสงฆ์ทรงสมณศักดิ์และมีความเชี่ยวชาญในการบรรยายธรรม ซึ่งให้ข้อคิดเตือนใจและสามารถนำไปปฏิบัติใช้ใน ชีวิตประจำวัน
09.10-09.30 จันทร์-ศุกร์	ข่าวบริการจากสถานี โดย (อรวิภา สายยศ)	- รายงานข่าวสารต่างๆ ของชาวบ้าน - รายงานข่าวสาธารณประโยชน์ต่างๆ
09.10-09.30 เสาร์	สวท. เพื่อประชาชน โดย (ฐปกรณ์ โสธนะ, ศิริวรรณ บุญมี)	- รายการสนทนาเปิดสายกับผู้ฟัง - ตอบปัญหาต่างๆของชาวบ้าน
09.10-09.30 อาทิตย์	บทกวี กับชีวิต โดย (ศิริวรรณ /ฐปกรณ์)	- รายการสนทนา - อ่านบทกวีเก่าๆ - อ่านบทกวีใหม่ๆ ที่ผู้ฟังส่งมา
09.30-10.00 จันทร์	ส่วนราชการพบ ประชาชน (ปรีดี วรลิน)	- รายการสนทนาตามสาย - สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐกับประชาชน - ให้นำหน่วยงานต่างๆ มาออกอากาศ
09.30-10.00 อังคาร	ได้ฟ้าสีคราม โดย สنج.การนิคมอุตสาหกรรม	- รายการสนทนา ทั่วๆ ไป - เสนอรายงานข่าวที่มีประโยชน์ต่อชุมชนในนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

09.30-10.00 พุธ	ส่วนราชการพบ ประชาชน (ปรีดี วรฤน)	- รายการสนทนาตามสาย - สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐกับประชาชน - ใ้หน่วยงานต่างๆ มาออกอากาศ
09.30-10.00 พฤหัสบดี	ผู้หญิง ผู้หญิง (อรวิภา สายยศ)	- รายการนิตยสาร - สนทนาเรื่องเกี่ยวกับสตรีทุกเรื่อง
09.30-10.00 ศุกร์	ส่วนราชการพบ ประชาชน (ปรีดี วรฤน)	- รายการสนทนาตามสาย - สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างรัฐกับประชาชน - ใ้หน่วยงานต่างๆ มาออกอากาศ
10.00-10.30 จันทร์	ตามรอยพระราชดำริ (อรวิภา สายยศ)	- เผยแพร่พระราชกรณียกิจและโครงการ พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถและพระบรม วงศานุวงศ์
10.00-10.30 อังคาร	แรงงานพบ ประชาชน (ปรีดี วรฤน)	- รายการสนทนา - ใ้คำแนะนำในอาชีพการสมัครคน - การพัฒนาตนเอง
10.00-10.30 พุธ	จากใจ ทศท. ศูนย์โทรคมนาคม	- รายการสนทนา ใ้ความรู้เกี่ยวกับอัตราค่าโทรศัพท์
10.00-10.30 พฤหัสบดี	สาระน่ารู้กับ กศน. (กศน.)	- รายการสนทนา - ใ้ความรู้เกี่ยวกับการศึกษา
10.00-10.30 ศุกร์	มาบตาพุดก้าว (เทศบาลมาบตาพุด)	
10.00-10.30 เสาร์	ห้องอุทยานไทย (อุทยานแห่งชาติฯ)	- รายการสนทนา - ใ้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว
10.00-10.30 อาทิตย์	จากใจผู้ว่า ซีอีโอ (ผู้ว่าราชการฯ)	
10.30.11.00 จันทร์-ศุกร์	วิทยุท้องถิ่นระยอง (ปรีดี วรฤน)	- รายการสนทนา - สัมภาษณ์บุคคลสำคัญ บุคคลที่มีชื่อเสียง เกี่ยวกับ แนวคิดและวิธีการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นแบบอย่าง สำหรับผู้ฟังและถือเป็นการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ของบุคคล

10.30-11.00 เสาร์	รัฐธรรมนูญฉบับชาวบ้าน	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง - วิเคราะห์ประเด็นกฎหมายตามเหตุการณ์ปัจจุบัน
10.30-11.00 อาทิตย์	กระแสวิกฤต	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง -- วิเคราะห์ประเด็นกฎหมายตามเหตุการณ์ปัจจุบัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ฟัง
11.10-12.00 จันทร์-ศุกร์	พักใจใกล้เที่ยง (อรวิภา สายยศ)	- รายการเพลงกรมประชาสัมพันธ์
12.00-13.00	ถ่ายทอดข่าว	
13.00-14.00 จันทร์-ศุกร์	ถ่ายทอดรายการทั่วทิศถิ่นไทย	
13.00-14.00 เสาร์	นายกพบประชาชน	- รายงานการทำงานของรัฐบาลในรายสัปดาห์
13.00-14.00 อาทิตย์	เที่ยวไทยวัยเยาว์	- รายการท่องเที่ยวสำหรับเด็กและเยาวชน - ส่งเสริมและกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัวไทยให้ความสนใจท่องเที่ยวเมืองไทย แนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน ให้รู้การท่องเที่ยวถูกต้องวิธีและปลอดภัย
14.10-14.30 จันทร์	หน้าต่างสุขภาพ (โรงพยาบาลระยอง)	- รายการสนทนา - ให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพร่างกาย
14.10-14.30 อังคาร	เพื่อนเพื่อเพื่อน (สนง.ปปส.)	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง - ให้ข้อคิดแนวปฏิบัติตามหลักพระพุทธศาสนา
14.10-16.00 พุธ-พฤหัสบดี	ประชุมสภาผู้แทนราษฎร	- รายงานผลการดำเนินงานในมติคณะรัฐมนตรี
14.10-14.30 ศุกร์	นาวิกโยธินพบประชาชน (ร.พัน 7)	- รายการนิเทศสารสาระน่ารู้ - เสนอข่าวสาร สารความรู้และบริการแก่ประชาชน เพื่อพัฒนาด้านคุณภาพชีวิตและชุมชน - เปิดสายผู้ฟัง และรับเรื่องราวทุกข์ของประชาชน
14.10-15.00 เสาร์-อาทิตย์	ดีใจเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม โดย (เยาวชนระยอง)	- รายการนิเทศสาร - การรักษาสภาพแวดล้อม
14.30-15.00	ศึกษาปริทัศน์	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง

จันทร์	โดย (สนง.เขตพื้นที่ เขต 1)	- วิเคราะห์ประเด็นกฎหมายตามเหตุการณ์ปัจจุบัน และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ฟัง
14.315.00 อังคาร	สาระนั้นรู้กับ มสธ. ศูนย์ จันทบุรี	
14.30-15.00 ศุกร์	กฎหมายใกล้ตัว (สน.อัยการ)	- รายการสนทนา - วิเคราะห์ประเด็นกฎหมายตามบทกฎหมายต่างๆ - ในความคิดเห็นเกี่ยวกับ บทกฎหมาย
15.10-15.35 จันทร์	ข่าวจาก สนง.พุทธฯ สนง. พระพุทธศาสนา	- รายการแนะนำ - สนทนาธรรมะ
15.10-15.35 อังคาร	แถลงผลการประชุม ครม. บทความ	- รายการดำเนินงานของรัฐบาลในรอบสัปดาห์ - รายงานมติการประชุมคณะรัฐมนตรี
15.10-15.35 ศุกร์	ไทยเที่ยวไทย (สนง.สพธ.)	- แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว - เกร็ดความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว
15.10-15.35 เสาร์	คลื่นสีขาว เยาวชน	- รายการนิตยสารสำหรับเด็กและเยาวชนที่ทำงาน เพื่อเป็นสื่อกลางจากเด็กกลุ่มหนึ่งไปสู่เด็กอีกกลุ่ม หนึ่ง เพื่อให้สังคมเข้าใจปัญหา ซึ่งนำไปสู่การ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
15.35-16.00 จันทร์	ธรรมะเพื่อชีวิต วัดหนองสนม	- รายการสนทนา - เสนอเหตุการณ์ กิจกรรม ค
15.35-16.00 ศุกร์	ทุกข์ปัญหาชีวิต ท่านจันทร์	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง - ให้ความรู้ด้านกฎหมาย
16.10-17.00 จันทร์	ชกส.เคียงคู่รู้ค่าฯ ชกส.ระยอง	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง - แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับอันตรายใน ชีวิตประจำวัน
16.10-17.00 อังคาร	มนต์รักสหกรณ์ สนง.สหกรณ์ฯ	
16.10-17.00 พุธ	เพลงซันบ้านข่าวสาร (ซันใจ/รศมพร, อธิญ)	- รายการเพลงกรมประชาสัมพันธ์
16.10-17.00 พฤหัสบดี	เกษตร 91.75 สนง. เกษตร	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง - แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับอันตรายใน ชีวิตประจำวัน

16.10-17.00 ศุกร์	ชกส.เที่ยงคู่รู้ค่าฯ ชกส.ระยอง	
16.10-17.00 เสาร์	สวท.ระยองสัมพันธ์ (สุริยา นพเก้า)	
16.10-17.00 อาทิตย์	ยุติธรรมสัมพันธ์ สนง. คุมประพฤติ	- ให้คำแนะนำในการทำงานและการพัฒนาตนเอง
17.10-17.30 จันทร์	นานาสาระ (อรวิภา)	- รายการนิตยสาร - การพัฒนาคุณภาพ นำเสนอประเด็นต่างๆ เกี่ยวกับวัฒนธรรม
17.10-17.30 อังคาร	เกษตรเพื่อชีวิต (สนง. เกษตร)	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง - แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับอันตรายในชีวิตประจำวัน
17.10-17.30 พุธ	มิตรสัมพันธ์ สมาคมคนตาบอด	
17.10-17.30 พฤหัสบดี	เกลียวสัมพันธ์ สนง. ปปส	
17.10-17.30 ศุกร์	นานาสาระ	
17.10-17.30 เสาร์-อาทิตย์	วัยเด็กสดใส (อรวิภา สายยศ)	- รูปแบบรายการประกอบด้วยการสนทนา การเล่า นิทาน การแสดงความสามารถด้านดนตรี และ ตอบจดหมายผู้ฟัง
17.30-18.00	คุยข่าว 91.75 (ศิริวรรณ นิตยา อัจฉรา)	
18.00-19.00 เสาร์	ซีพอชุมชน	- รายการนิตยสารความรู้ - เสนอข่าวสาร สาระความรู้และบริการแก่ ประชาชน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและชุมชน - เปิดสายผู้ฟัง และรับเรื่องร้องทุกข์ของประชาชน
18.00-19.00 เสาร์	วรรณศิลป์มีกลิ่นอาย	- เสนอบทสร้อยกรองที่ผู้ส่งมาร่วมรายการ สลับ เพลง เพื่ออนุรักษ์การประพันธ์บทสร้อยกรอง เสนอประวัติเพลงและผู้แต่ง
19.00-19.30	ถ่ายทอดข่าว	

19.30-20.00 จันทร์-ศุกร์	ถ่ายทอดรายการแควดงกีฬา	- รายการนิตยสาร - รายงานความเคลื่อนไหว และผลการแข่งขันของกีฬาประเภทต่างๆ ทั้งในและต่างประเทศ
20.00-20.30 เสาร์-อาทิตย์	รายการพินบ้านตำนานไทย	- การศิลปวัฒนธรรมพินบ้าน
20.00-20.30	ถ่ายทอดข่าว	
20.30-21.00 จันทร์-ศุกร์	ที่นี่..มีเรื่องราว	- รายการสนทนาพร้อมเปิดสายผู้ฟัง - นำเสนอเหตุการณ์บ้านเมืองที่กำลังอยู่ในความสนใจของผู้ฟังพร้อมกับความคิดเห็นประชาชนสะท้อนกลับสู่รัฐบาล
20.30-23.00 เสาร์-อาทิตย์	ถนนคนตรี	- รายการเพลง - เปิดเพลงตามคำขอของผู้ฟัง
21.10-22.00 จันทร์-ศุกร์	ถนนสายคนตรี (วรรณทอง ภูโสภา)	- รายการเพลง - เปิดเพลงตามคำขอของผู้ฟัง
22.10-23.00 จันทร์-ศุกร์	สวท. เพื่อคุณ (สุริยา นพแก้ว)	
23.10-24.00 จันทร์-ศุกร์	สวท. เพื่อคุณ (สุริยา นพแก้ว)	
23.10-24.00 เสาร์-อาทิตย์	สื่อสายคลายทุกข์	- รายการสนทนา พร้อมเปิดสายผู้ฟัง - ให้คำแนะนำ ปรีกษาทางด้านสุขภาพจิต
24.00	ปิดสถานี (ช่างเทคนิค)	

Script รายการวิทยุเพื่อชุมชน “ใต้ฟ้าสีคราม”
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง (คลื่น 91.75)

วันที่ออกอากาศ : วันอังคารที่ 29 กันยายน 2548
เวลาที่ออกอากาศ : 09.30-10.00 น.
เรื่อง : อนุรักษ์พลังงาน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

.....
ดนตรีไตเติ้ลเปิดรายการ-----

สปก.1 (เครือข่าย) สวัสดิ์ค่ะ ขอต้องรับผู้ รายการใต้ฟ้าสีคราม รายการที่นำเสนอ ข่าวสาร สถานการณ์ต่างๆ และสาระน่ารู้ พร้อมด้วยหลากหลายความคิดเห็นจากบุคคลทั่วไปในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงาน ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ฟ้าสีครามแห่งนี้ รายการนี้เสนอเป็นประจำทุกวันอังคาร เวลา 09.30-10.10 น. ทางคลื่น เอฟเอ็ม 91.5 เมกะเฮิร์ต

โดยทีมงาน โครงการศึกษาปัญหามลพิษทางอากาศบริเวณพื้นที่มาบตาพุด ได้แก่ คุณฉัตรพรทิ ฤทธิวรรณ คุณเอกจิตรา แสงครุฑ และดิฉัน เครือวัลย์ เวชรักษ์

ด้วยความร่วมมือจาก กรมควบคุมมลพิษ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กรมโรงงานอุตสาหกรรม และการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ตลอดจนโรงงานอุตสาหกรรมมาบตาพุด จังหวัดระยอง ที่เข้าร่วมโครงการฯ

สำหรับวันนี้ ช่วงแรก

- สรรข่าวใต้ฟ้า ดิฉันมีข่าวการรื้อกฎหมายมลพิษ ให้น้ำ ขยะ และอากาศ รวมอยู่ในฉบับเดียวกัน เปิดมิติใหม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้วย และข่าวกรมควบคุมมลพิษออกมามีประกาศการฟื้นฟูให้แม่น้ำเจ้าพระยาใสสะอาด

- ช่วง สรรสาระเพื่อฟ้าสีคราม คุณฉัตรพรทิ ฤทธิวรรณ มีเรื่องความจำเป็นของอากาศบริสุทธิ์ ที่มีต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหลายบนโลกใบนี้ และความหมายของมลพิษทางอากาศ มาฝาก

- ช่วงหลากหลายความคิดเพื่อฟ้าสีคราม ด้วยการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายจากบุคคลทั่วไปในประเด็นเรื่องการจัดโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชน นำเสนอโดย คุณเอกจิตรา แสงครุฑ เชิญติดตามรับฟังค่ะ

ดนตรี-----

สปก.1 ช่วงสรรข่าวได้ฟ้า มีข่าวการรื้อกฎหมายมลพิษ ให้น้ำ ขยะ และอากาศ รวมอยู่ในฉบับเดียวกัน เปิดมิติใหม่ให้กับประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้วย และข่าวกรมควบคุมมลพิษ ออกมาประกันการฟื้นฟูให้แม่น้ำพระยาใสสะอาด

อธิบดีกรมควบคุมมลพิษอธิบายว่า การที่มีของแม่น้ำสีดำในช่วงฤดูแล้งนั้น เกิดจากปัจจุบัน กทม. สร้างโรงงานบำบัดน้ำเสียแล้วเสร็จเพียง 3 แห่งเท่านั้น คือ สีพระยา บางลำพู และยานนาวา ทำให้ยังมีปริมาณน้ำเสียจากชุมชนไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งหาก กทม. สร้างโรงบำบัดน้ำเสียแล้วเสร็จทั้ง 6 แห่ง ตามเป้าหมาย เชื่อว่า คุณภาพน้ำของแม่น้ำพระยาขึ้นได้มากถึง 80 เปอร์เซ็นต์ อย่างแน่นอน

ทางด้าน นางยุวดี อินนา ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ กล่าวว่า น้ำเสียที่ไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยาเป็นน้ำเสียชุมชนกว่า 75 เปอร์เซ็นต์ นอกนั้นเป็นน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งผลการตรวจสอบคุณภาพน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ก่อนข้างจะชัดเจนว่าแม่น้ำในช่วงนั้นได้ตายไปแล้ว ซึ่งการฟื้นฟูจะต้องใช้งบประมาณจำนวนกว่าหมื่นล้านบาท และจะต้องใช้เวลานานกว่าหมื่นล้านบาท และจะต้องใช้เวลานานกว่า 10 ปี

โดยในขณะนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กทม. ได้ทุ่มเทงบประมาณจำนวนในการสร้างระบบบำบัดน้ำเสียเพื่อไม่ให้น้ำเสียไหลลงสู่แม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งเชื่อว่า หลังการก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียแล้วเสร็จ และใช้เวลาในการฟื้นฟูอีก 10 ปี แม่น้ำเจ้าพระยาจะกลับมาใสสะอาดเหมือนเดิม

นอกจากการก่อสร้างโรงบำบัดน้ำเสียแล้ว ขณะนี้ ทางกรมควบคุมมลพิษกำลังศึกษาสำรวจเพื่อควบคุมโรงงานอุตสาหกรรมริมแม่น้ำเจ้าพระยา ให้ปล่อยน้ำเสียในปริมาณที่กำหนด เพราะเดิมโรงงานตามกฎหมายกำหนด ซึ่งแม้ว่าปริมาณน้ำเสียจะผ่านการบำบัดแล้ว แต่หากมีปริมาณมาก กาส่งผลให้แม่น้ำเน่าเสียได้เช่นกัน ดังนั้น การควบคุมมลพิษจึงคิดว่า ควรจะมีการกำหนดปริมาณการปล่อยน้ำเสียของโรงงานลงสู่แม่น้ำ

ผู้อำนวยการกองจัดการคุณภาพน้ำ กล่าวอย่างมั่นใจว่า ภายใน 10 ปี หากมาตรการต่างๆ ที่วางเอาไว้เพื่อฟื้นฟูแม่น้ำเจ้าพระยาสำเร็จ จะส่งผลให้คุณภาพแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างที่เราคิดว่าตายไปแล้วกลับมาใสสะอาดเหมือนเดิม และเชื่อว่ากุ้งแม่น้ำที่เคยมีจะกลับมาด้วยเช่นกัน

ดนตรี-----

สปก.2 (ฉัตรพี) ช่วงสรรสาระเพื่อฟ้าสีคราม ในวันนี้ จะพาไปรู้ถึงความจำเป็นของอากาศบริสุทธิ์ ที่มีต่อสิ่งมีชีวิตทั้งหลายบนโลกใบนี้

หากพูดถึงอากาศ เรา ทั้งคน สัตว์ และพืช ต่างก็ต้องการด้วยกันหมดทั้งนั้น สิ่งที่มีชีวิตที่อาศัยอยู่บนโลกเรานี้ ต่างก็ใช้อากาศในการดำรงชีวิตทั้งสิ้นสัตว์เลี้ยงลูกนมและมนุษย์มีปอดเป็น

อวัยวะใช้ในการหายใจ โดยรับเอาออกซิเจนเข้าสู่เลือดแล้วส่งให้หัวใจสูบฉีด กระจายไปยังเซลล์ต่างๆ ทั่วร่างกาย เพื่อเผาไหม้อาหารให้เป็นพลังงานแล้วปล่อยของเสียและก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออก นิสิต และบุคคลทั่วไป เกี่ยวข้องเรื่อง การตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชน ว่าหากจะมีโรงงานอุตสาหกรรมสักแห่งมาตั้งในชุมชนของเขา เขาจะมีความเห็นอย่างไรบ้าง

(เทปสัมภาษณ์)

นั่นก็เป็นส่วนหนึ่งของความเห็นของบุคคลทั่วไป ในเรื่องการตั้งโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชน แล้วท่านละคะมีความเห็นในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง เขียนจดหมายแสดงความเห็น และข้อเสนอแนะของท่านกับทางราชการ ที่สถานีวิทยุแห่งนี้ได้ทุกเมื่อจะ เราพร้อมยินดีส่งต่อความคิดเห็นของท่านไปยังสาธารณชนในวงกว้าง เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมต่อไปค่ะ

ดนตรี-----

สปก.1 ทั้งหมดนั้นก็ป็นข่าวสารและสาระนำรู้เพื่อการอนุรักษ์พลังงาน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ในรายการได้ฟ้าสีคราม โดยทีมงานโครงการศึกษาปัญหามลพิษทางอากาศบริเวณพื้นที่มาบตาพุด

โดยหวังว่า สิ่งเล็กๆ น้อยๆ ที่นำเสนอนี้ จะเป็นประโยชน์และเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้ฟังช่วยกับการอนุรักษ์พลังงาน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในสังคม ภายใต้อสีครามของเราได้ ไม่น่ามากก็น้อย

ติดตามรายการได้ฟ้าสีครามได้ใหม่ในครั้งต่อไป ทุกเช้าวันอังคาร 9 โมงครึ่งถึง 10 โมงตรงเช่นเคย สวัสดี

ดนตรีใต้เต็ลปดรายการ-----

ผังรายการหลัก สวท.ระของ F.M. 91.75 MHz. เครื่องข่าย 3

ประจำเดือน ธันวาคม 2548

เวลา-วัน	จันทร์	อังคาร	พุธ	พฤหัสบดี	ศุกร์	เสาร์	อาทิตย์
05.00-06.00	ถ่ายทอดรายการอาหารกลางวันจาก สวท.ภทท.						
06.00-07.00	ทันข่าวเช้า (ปริทัศน์ วิไล, รูปกรณ์ โสณะ, ไตรภพ บันเทิงสุข)						
07.00-08.00	ถ่ายทอดข่าว						
08.00-09.00	ถ่ายทอดรายการวันทักสถามาชน					นายกพบประชาชน	ปาถกฐาธรรม
09.10-09.30	ข่าวบริการจากสถานี (อรวีภา สายยศ)					สวท.เพื่อประชาชน	บทกวีกับชีวิต
09.30-10.00	ส่วนราชการพบ ประชา (ปริทัศน์ วิไล)	ได้ฟ้าสีคราม สมน.การนิคมอุตสาหกรรม	ส่วนราชการพบ ประชา (ปริทัศน์ วิไล)	ผู้หญิง ผู้หญิง (อรวีภา สายยศ)	ส่วนราชการพบ ประชา (ปริทัศน์ วิไล)	รูปกรณ์ โสณะ ศิริวรรณ บุญมี	ศิริวรรณ/รูปกรณ์
10.10-10.30	ตามรอยพระราษดำริ (อรวีภา สายยศ)	แรงงานพบ ประชา (ปริทัศน์ วิไล)	จากใจ ทศท. ศูนย์โทรคมนาคม	สาระน่ารู้กับคน กศน.	มาบตาพุดก้าว เทศบาลมาบตาพุด	ห้องอุทยานไทย อุทยานแห่งชาติ	จากใจผู้ว่า ซื่อโอ ผู้ว่าราชการฯ
10.30-11.00	วิทยุท้องถิ่นระของ (ปริทัศน์ วิไล)					รัฐธรรมบุญ	กระแสสังคม
11.10-12.00	พักใจใกล้เที่ยง (อรวีภา สายยศ)					ฉบับข่าวบ้าน	
12.00-13.00	ถ่ายทอดข่าว / รายงานพิเศษ สารคดี						
13.00-14.00	ถ่ายทอดรายการทั่วทิศถิ่นไทย					นายกพบประชาชน	เที่ยวไทยวัยเยาว์
14.10-14.30	หน้าต่างสุขภาพ โรงพยาบาลระของ	เพื่อนเพื่อเพื่อน สมน.ปปส	ประชุมสถานีแทนราษฎร		นาวิกโยธินพบป.ร. ร.พัน 7	ดีใจเยาวชนพิทักษ์สิ่งแวดล้อม (เยาวชนระของ)	
14.30-15.00	ศึกษาปริทัศน์ สมน.เขตพื้นที่ เขต 1	สาระน่ารู้กับมสธ. ศูนย์ จันทบุรี			กฎหมายใกล้ตัว สมน.อัยการ		
15.10-15.35	ข่าวจากสมน.พุทธฯ สมน.พระพุทธศาสนา	แถลงผลประชุม			ไทยเที่ยวไทย สมน.ทพท.	คลื่นสีขาว เยาวชน	คลื่นสีขาว เยาวชน
15.35-16.00	ธรรมะเพื่อชีวิต วัฒนธรรมสอง	บทความ			ทุกขปัญหาชีวิต ท่านจันทร์		
16.10-17.00	อกส.เคียงคู่วัดคำ อกส.ระของ	มนต์รักสนทนต์ สมน.สนทนต์	เพลงขึ้นบ้านข่าวสาร ขึ้นใจรวมพร.ปัญญา	เกษตร 91.75 สมน.เกษตร	อกส.เคียงคู่วัดคำ อกส.ระของ	สวท.ระของสัมพันธ์ สุริยา นพเก้า	ยุติธรรมสัมพันธ์ สมน.คุมประพฤติ
17.10-17.30	นานาสาระ (อรวีภา)	เกษตรเพื่อชีวิต สมน.เกษตร	มิตรสัมพันธ์ สมาคมคนตาบอด	เกสิยสัมพันธ์ สมน.ปปส	นานาสาระ (อรวีภา)	วัยเด็กวัยสดใส (อรวีภา สายยศ)	
17.30-18.00	คุยข่าว 91.75 (ศิริวรรณ นิตยา, อัจฉรา)						
18.00-19.00	หมุนตามวัน					วิทยุชุมชน	วรรณคดีสมัยสืบสาย
19.00-19.30	ถ่ายทอดข่าว						
19.30-20.00	ถ่ายทอดรายการดวงกัฟ้า					รายการพื้นบ้านตำนานไทย	
20.00-20.30	ถ่ายทอดข่าว						
20.30-21.00	พื้นที่ มีเรื่องราว					ถนนดนตรี	
21.10-22.00	ถนนสายดนตรี (วรรณทอง ภูโสภา)						
22.10-23.00	สวท.เพื่อคุณ (สุริยา นพเก้า)						
23.10-24.00	สวท.เพื่อคุณ (สุริยา นพเก้า)						
24.00	ปิดสถานี (ช่างเทคนิค)						

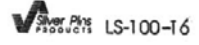
๕๖ ราชการไฟฟ้าส่วนฯ.

ดิฉันมีโอกาสดูหนังสือราชการไฟฟ้าส่วนฯ ในกิจการไฟฟ้า
 และทราบถึงในข้อ ๑๖ ของ การนิเทศสถานธรรมจากบทพูด
 ดิฉันจึงขอฝากถาม การนิเทศฯ ที่ขอเก็บเงินค่าวิทยุแล้วในขณะนี้.
 เพราะทราบว่า การนิเทศสถานธรรมกำลังประสบปัญหาอยู่แล้ว ทอดถามผู้นำใช้
 ในสถานธรรม. และได้แจ้งว่า การนิเทศฯ ๑-๑๖ ค่าวิทยุใช้ในส่วนของ
 ประชาชนทั่วไปที่เช่าวิทยุ วิทยุ โทรทัศน์ ดิจิทัล เป็นต้น และ
 ผู้นำใช้ของประชาชน ทอดถามแล้ว ทอดถามการนิเทศฯ ๑-๑๖ ค่าวิทยุอะไร
 และทราบว่า ทางบ้าน ๒๒๑ นั้น เป็นเจ้าหน้าที่ดูแลวิทยุ โทรทัศน์ และ
 วิทยุ โทรทัศน์ ดิจิทัล

และพบว่า ทางราชการ ไฟฟ้าส่วนกลาง เป็นสื่อกลาง ๒๒๑
 วิทยุ โทรทัศน์ ใน การนิเทศวิทยุ โทรทัศน์ ตามที่กรืออื่นของประชาชน.
 ดิฉันขอ ๑-๑๖ วิทยุ โทรทัศน์ ๒๒๑ นี้

กานลอ.
 ต.บ้านจันทน์ บ้านบม.
 ๑๗ ธ.ค. ๕๕.

Floral Present

All the flowers of tomorrow
are the seeds of today.

ສິດທິພິມ ຫຼື ນຳມາ ບໍ່ ຕ້ອງ ກຳລັງ ມາ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ ມາ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ
ຄວາມ ສຳເລັດ ຂອງ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ
ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ
ມາ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ ຈາກ ທ່ານ ທີ່ ບໍ່ ຈຳເປັນ!

ທ່ານ ທ່ານ

(ທ່ານ ທ່ານ ທ່ານ ທ່ານ)

จ.ระยอง

ที่	จังหวัด	ชื่อสถานี/ที่อยู่	ยื่นใบสมัคร	โทรศัพท์
1	ระยอง (ยังไม่มีคลื่น)	วิทยุชุมชนสองพี่น้อง 67/11 ม.9 อ.เมือง จ.ระยอง 21000	22 ธ.ค.47	09-4040625
2	ระยอง 94.25	วิทยุชุมชนเจิงเนินสัมพันธ์ 55/117 ม. 4 ต.เจิงเนิน อ.เมือง จ.ระยอง 21000	23 ธ.ค.47	038-615001 01-9453123
3	ระยอง 90.0	วิทยุชุมชนคนเมือง 32/35 ม. 3 หมู่บ้านเพลินใจ 2 ถ.สุขุมวิท ต.เนินพระ อ.เมือง จ.ระยอง 21000	23 ธ.ค.47	038-966917 FAX038-610189
4	ระยอง 92.25	วิทยุชุมชนเขาดินพัฒนา 58 ซ.ร่มเย็นแสนสุข ม. 1 ต. หุ้งควายกิน อ.แกลง จ.ระยอง 21110	24 ธ.ค.47	06-4093422
5	ระยอง 90.75	สถานีวิทยุชุมชนเกษตรเมืองชะเมา 4/2 ถ.สี่แยกพัฒนา - เขาดิน ม. 2 ต.ห้วยทับมอญ กิ่งอ.เขาชะเมา จ.ระยอง 21110	24 ธ.ค.47	038-969272 FAX 038-675166
6	ระยอง 88.00	วิทยุชุมชนร่วมด้วยช่วยกัน 57 ถ.เทศบาล 2 ต. ทางเกวียน อ.แกลง จ.ระยอง 21110	24 ธ.ค.47	038-671355
7	ระยอง 97.25	วิทยุชุมชนประชาคมระยอง 16/8 ถ.พจนกร ต. ท่าประดู่ อ.เมือง จ.ระยอง 21000	24 ธ.ค.47	038-622775 01-8616035
8	ระยอง (ยังไม่มีคลื่น)	เสียงจากโซดหิน 1/5 ซอยหลังวัด ถ.โซดหิน-เขาไผ่ ต.เนินพระ อ.เมือง จ.ระยอง 21150	24 ธ.ค.47	038-614506 01-2062249
9	ระยอง 89.75	วิทยุชุมชนคนชะเมาเพื่อการเรียนรู้ 99/1 ถ.เขาดิน - เขาชะเมา ม. 2 ต.น้ำเป็น อ.เขาชะเมา จ.ระยอง 21110	28 ธ.ค. 47	038 - 894415 038-894066 01 - 9407923

ที่	จังหวัด	ชื่อสถานี่/ที่อยู่	ยื่นใบสมัคร	โทรศัพท์
10	ระยอง 102	วิฑูรชุมชนเพื่อความรู้และโอกาสทางอาชีพ 25/1 ซ. สองพี่น้อง ต.เจ็ญนิน อ.เมือง จ.ระยอง 21000	28 ธ.ค.47	038 – 610440 01 – 9452063
11	ระยอง 99.25	วิฑูรชุมชนสัมพันธ์ อ.แกลง 62/1 ถ.เทศบาล 1 ต.ทางเกวียน อ.แกลง จ.ระยอง 21110	29 ธ.ค.47	038-677300 FAX 038-677900
12	ระยอง (ยังไม่มีคัสลิน)	วิฑูรชุมชนบ้านเพสัมพันธ์ ศาลากลุ่มอาชีพวัดโนไร่ ถ.สายวัดโนไร่ –กั้นอ่าว ม.1 ต.เพ อ.เมือง จ.ระยอง 21160	30 ธ.ค.47	
13	ระยอง 98.75	วิฑูรชุมชนชากรุกหมำมหาชน 439/1 ถ.สุขุมวิท ต.ห้วยโป่ง อ.เมือง จ.ระยอง 21150	6 ม.ค.48	038-687550
14	ระยอง 104.25	วิฑูรชุมชนอำเภอบ้านค่าย 83 ม.3 ต.บ้านค่าย อ.บ้านค่าย จ.ระยอง 21120	7 ม.ค.48	038-641588 038-868250
15	ระยอง 94.75	วิฑูรชุมชนเพื่อการเรียนรู้อบ้านชากรุก 83/4-6 ม.3 ถ.ไผ่ล้อม-ห้วงหิน ต.บ้านค่าย อ.บ้านค่าย จ.ระยอง 21120	7 ม.ค.48	038-641588 038-868250
16	ระยอง 107.25	สถานีวิฑูรชุมชนตำบลตานาขวัญ อาคารเอนกประสงค์ ศูนย์สาธิตการตลาดบ้านทุ่งโพธิ์ ซอยคลองซุด ถนนนาตาขวัญ-หาดใหญ่ ม.2 ต.นาตาขวัญ อ.เมืองระยอง จ. ระยอง 21000	13 ม.ค.48	038-890408 09-2479848
17	ระยอง 88.25	สถานีวิฑูรชุมชนคนกะเจด 5/4 ม.1 ต.กะเจด อ.เมืองฯ จ.ระยอง 21100	24 ม.ค.48	038-634405 FAX 038-634400 06-3798332
18	ระยอง 103.25	สถานีวิฑูรชุมชนเพื่อการศึกษาดูแล ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ เกษตรกร 65 ซ.มาบสองสลึง ซ1 ถ.ซากทองกลาง-หนองพะวา ม.9 ต.บางบุตร อ.บ้านค่าย จ.ระยอง 21120	24 ม.ค.48	01-9409820 06-1088779

ที่	จังหวัด	ชื่อสถาน/ที่อยู่	ยื่นใบสมัคร	โทรศัพท์
19	ระยอง 106	วิฑูรุษมนเครือจำยองคกรษุมชนระยอง 81/69-70 ม.3 ถ.บายพาส 36 ต.เจงเนน อ.เมือง จ.ระยอง 21000	4 ก.พ.48	038 – 874353 FAX038-874354
20	ระยอง 89.25	วิฑูรุษมนเพื่อมวลงชนค้ำบลดะหะร 164/3 ถ.บ้านค้ำย-บ้านบึง ม.1 ต.ละหะร อ.ปลวกแดง จ.ระยอง 21140	4 ก.พ.48	038-962572 FAX 038-961297
21	ระยอง 92.25	วิฑูรุษมนแม่่น้ำคู้ 107 ตรงข้ำมวัดแม่่น้ำคู้ ม.1 ต.แม่่น้ำคู้ อ.ปลวกแดง จ.ระยอง 21140	11 ม.ค.48	038-913105
22	ระยอง 95.25	วิฑูรุษมนเนนพระคัมพันค้ 375/2 ถ.สุขุมวิท ต.เนนพระ อ.เมือง จ.ระยอง 21000	16 ก.พ.48	038-809079 01-6630404
23	ระยอง 101.75	วิฑูรุษมนเมืองแกลงส้ำมค้ค้ 204/76 ตลาดภบิบาลพัฒนะนถา ต.ทงเกวียน อ.แกลง จ.ระยอง 21110	17 มี.ค.48	038-677299 fax 038-677299
24	ระยอง ย้งไม่มีค้ล้	วิฑูรุษมนทงเกวียนส้ำมค้ค้ 9/9 ถ.บ้านบึง-แกลง ม.1 ต.ทงเกวียน อ.แกลง จ.ระยอง 21110	18 มี.ค.48	038-886289 09-9398111
25	ระยอง 97.75	วิฑูรุษมนส้ำมค้ค้เทศบถนคระยอง อถครคูนย้เยวชนและห้องสมุดเทศบถนคระยอง ถ.ตถกสนมหะรทง ต.ท้ำประคู้ อ.เมือง จ.ระยอง 21000	29 มี.ค.48	038-871171-81 FAX 038-870091
26	ระยอง 89.0	วิฑูรุษมนเมืองระยอง 115 ถ.คูนย้กกรค้ำ ต.ท้ำประคู้ อ.เมือง จ.ระยอง 21000	8 เม.ย.48	01-6641998 FAX 038-861247 คูนวลย้ทพย้
27	ระยอง 94.50	วิฑูรุษมนปถกน้ประแสร้ 214 ม.2 ต.ปถกน้ประแสร้ อ.แกลง จ.ระยอง 21170	21 เม.ย.48	01- 3071744 038-661613 คูนทมพ้จ

ที่	จังหวัด	ชื่อสถานี่/ที่อยู่	ยื่นใบสมัคร	โทรศัพท์
28	ระยอง 95.75	วิฑูษุฒชนมวลงชนทบมาเพือข่าวสารและ การเรียนรู้ 81/69-70 ม.3 ถ.บายพาส 36 ต.เชิงเนิน อ.เมือง จ.ระยอง 21000	17 พ.ค.48	038-663000
29	ระยอง 98.75	วิฑูษุฒชนคนเมืองแกลง 299 ถ. สุขุมวิท ม.3 ต.วังหว่า อ.แกลง จ.ระยอง 21110	1 มิ.ย.48	038-672732 09-7520636
30	ระยอง 92.75	วิฑูษุฒชน YU RADIO ชุมชนเพือสิ่งคมและสิ่งแวดล้อม (ชาวระยอง) 53/5-6 ถ.จันทรุดม ต.ท่าประดู่ อ.เมือง จ.ระยอง	14 มิ.ย.48	038-652541 06-6695153 คุณเอมอร ทิตยต์วงค์
31	ระยอง 98.0	วิฑูษุฒชนทางเลือกใหม่ของคนใส่ใจสุขภาพ 53/4 ถ.จันทรุดม ต.ท่าประดู่ อ.เมือง จ.ระยอง 21000	14 มิ.ย.48	038-652541 09-6069180 คุณสมุพพร มาตราเสถียร
32	ระยอง 103.5	วิฑูษุฒชนรพลเฮวชนห่างไกลยาเสพติด 053/8-9 ถ.จันทรุดม ต.ท่าประดู่ อ.เมือง จ.ระยอง	14 มิ.ย.48	038-616611 09-7772345 คุณศิริพร พนิจสานนท์
33	ระยอง 95.0	วิฑูษุฒชนประชาคมมาตาพุด 9/43 ซ.อุดมสุข ถ.โชดหิน-เขาไผ่ ซ.8 ต.เนินพระ	15 มิ.ย.48	038-688196(FAX) คุณชนิษฐา นักพ็อน
34	ระยอง 101.30	วิฑูษุฒชนบ้านค่ายสัมพันธ์ 153 ม.4 ต.บ้านค่าย อ.บ้านค่าย จ.ระยอง 21120	23 มิ.ย.48	038-642080 นายบุญทรัพย์ สุขเกษม
35	ระยอง 99.75	วิฑูษุฒชนคณะสงฆ์บ้านค่าย 145 ม.5 ซ.วัดบ้านค่าย ต.บ้านค่าย อ.บ้านค่าย จ.ระยอง 21120	27 มิ.ย.48	038-641084 01-9825278 พระอธิการธศวิน ดิกุขวีโร
36	ระยอง (ยังไม่มีคลื่น)	วิฑูษุฒชนคนหนองโพรง 55/7 ม.6 ถ.หนองโพรง ต.ทับมา อ.เมือง จ.ระยอง 21000	26 ก.ค.48	038807463 06-8155234 นายกนิษฐ แก้วประดม

ที่ รย 0017.1/ 24620

ศาลากลางจังหวัดระยอง 148
ศูนย์ราชการจังหวัดระยอง
ถนนสุขุมวิท รย 21150

28 ตุลาคม 2545

3103
70 40 05
10.30 น

เรื่อง การออกอากาศรายการวิทยุโครงการ "ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง"

เรียน ผู้จัดการการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

อ้างถึง หนังสือจังหวัดระยองที่ รย 0017.1/29314 ลงวันที่ 21 ธันวาคม 2543

สิ่งที่ส่งมาด้วย แผนการออกรายการวิทยุ ประจำเดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม 2545 จำนวน 1 ฉบับ

ตามที่จังหวัดระยองร่วมกับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยจังหวัดระยอง ระบบ FM ความถี่ 91.75 MHz จัดทำโครงการในการออกอากาศวิทยุในรายการ "ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง" ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ของสัปดาห์ ระหว่างเวลา 09.30 - 10.00 น. โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน นั้น

จังหวัดได้จัดทำแผนการดำเนินงานตามโครงการผลิตรายการวิทยุ"ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง" ประจำเดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม 2545 รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ ให้ส่วนราชการ/หน่วยงานดำเนินการออกอากาศรายการวิทยุตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด โดยให้ประสานงานและจัดส่งข้อมูลหรือสคริปต์รายการที่จะนำเสนอ ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่ประชาชนให้ความสนใจ ให้สถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัดระยองล่วงหน้า 2 วันก่อนออกอากาศ และในวันออกอากาศต้องไปถึงสถานีก่อนอย่างน้อย 1 ชั่วโมง เพื่อเตรียมความพร้อมและซักซ้อมความเข้าใจสำหรับการออกอากาศ และขอให้จัดส่งสำเนาข้อมูล/สคริปต์มายังจังหวัดระยอง 1 ชุด เพื่อประกอบการรายงานให้ส่วนกลางทราบต่อไป และหากส่วนราชการ/หน่วยงานไม่มีเรื่องเร่งด่วนที่จะประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบ สามารถออกอากาศได้ในรายการ"วิทยุท้องถิ่น"ของสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัดระยอง ทุกวันจันทร์ถึงวันศุกร์ เวลา 10.30 - 11.00 น.

สง. ส.นพ.
ที่ 107A
วันที่ 18 พ.ย. 45
เวลา 09.10 น.

จึงเรียนมาเพื่อทราบและดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(Signature)

(นายประชา เตรีตน์)

รองผู้ว่าราชการจังหวัด ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดระยอง

สง.
ที่ 1500 18/11/45
ใน กทม. ม.ป.ช. หรือ ส.ร.ก., กน.
นาย *(Signature)*
1/6 2545

สำนักงานจังหวัดระยอง
ฝ่ายข้อมูลและติดตามประเมินผล โทร./โทรสาร 0-3869-4000, มท. 34129

สำเนา

ที่อก ๐๘๐๙.๘ (สนพ.)/ว ๑๐๖๕

149
สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ๒๗
เลขที่ ๑ ถนนไอนิ่ง ตำบลมาบตาพุด
อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ๒๑๑๕๐

๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

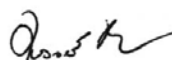
เรื่อง ขอเชิญร่วมจัดรายการวิทยุ
เรียน กรรมการผู้จัดการ / ผู้จัดการโรงงาน

ด้วย สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ได้รับความอนุเคราะห์เวลาจัดรายการวิทยุจาก
สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (สวท.ระยอง) เพื่อนำเสนอรายการสาระน่ารู้สู่ประชาชน ทุกวันอังคาร
เวลา ๐๙.๓๐ - ๑๐.๐๐ น. โดยใช้ชื่อรายการ "ใต้ฟ้าสีคราม"

ในการนี้ สำนักงานนิคมฯ จึงขอเชิญชวนบริษัทที่สนใจมาร่วมจัดรายการวิทยุ โดยไม่เสีย
ค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด แต่เนื่องจากสถานีวิทยุดังกล่าวสังกัดกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งมุ่งเน้นการเผยแพร่กิจกรรม
ของหน่วยงานภาครัฐในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน จึงไม่สามารถประชาสัมพันธ์ หรือ โฆษณา
ผลิตภัณฑ์ของภาคเอกชนได้ ดังนั้น การจัดรายการจะเป็นไปในรูปแบบของรายการที่ผลิตโดยหน่วยงาน
นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด จะไม่เน้นการโฆษณาชื่อบริษัท แต่จะสอดแทรกความรู้ของวัตถุดิบ การผลิต
ในภาคอุตสาหกรรม การใช้ประโยชน์ของเคมีภัณฑ์ โทษของสารเคมี วิธีการจัดการเพื่อรักษาสุขภาพแวดล้อม
และความปลอดภัย เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หากท่านสนใจจะร่วมจัดรายการ กรุณาติดต่อหรือจัดส่งข้อมูล
ความรู้เพื่อเผยแพร่โดยตรงได้ที่ ส่วนงานประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์ สำนักงานนิคมอุตสาหกรรม
มาบตาพุด จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นางเกษมศรี หอมชื่น)

ผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรม

สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

ส่วนงานประชาสัมพันธ์และชุมชนสัมพันธ์

โทร. (๐๓๘) ๖๘๓๙๙๓๐ - ๔ ต่อ ๑๑๔, ๖๘๓๙๙๓๖

โทรสาร (๐๓๘) ๖๘๓๙๙๔๑

บริษัท ปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)
NATIONAL FERTILIZER PUBLIC COMPANY LIMITED

ที่ ปช. (ร) 047/2545

26 เมษายน 2545

เรื่อง ขอส่งข้อมูลเพื่อร่วมรายการสถานีวิทยุฯ

เรียน คุณเกษมศรี หอมชื่น

ผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สคริปสำหรับออกอากาศ 1 ชุด

สำนักงานนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด
วันที่ 11.6.45
วันที่ 7 พ.ค. 45
เวลา 13.30 น.

ตามที่ได้รับแจ้งจากนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ว่าทางบริษัทฯ ได้รับการจัดสรรเวลาจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง (สวท.ระยอง) ให้จัดรายการวิทยุเพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอุตสาหกรรมและความรู้ทั่ว ๆ ไปให้แก่ประชาชนในจังหวัดระยอง ซึ่งทางปุ๋ยแห่งชาติมีข้อมูลเกี่ยวกับการเกษตรในเรื่องของการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉพาะเรื่องดินและปุ๋ย รวมถึงการวิเคราะห์คุณภาพและการปรับปรุงดิน ซึ่งน่าจะมีประโยชน์กับเกษตรกร จึงขอนำส่งข้อมูลให้ท่านได้พิจารณาเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกอากาศต่อไป และมอบหมายให้นายรัฐพงศ์ สงค์ประชา ประชาสัมพันธ์โรงงาน เป็นผู้ประสานงานต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา และขอขอบพระคุณที่ท่านให้การสนับสนุนบริษัทฯ

ด้วยดีเสมอมา

เรียน.....
☐ เพื่อสรุป/รวบรวม
☒ เพื่อดำเนินการ
☐ เพื่อประกอบการพิจารณา
☐
.....
(ผ.จ.ต.นพ.)
8, 11, 15

ขอแสดงความนับถือ

(นายอรอดพร รัตนกุมมะ)

ผู้อำนวยการสายการผลิต

ประชาสัมพันธ์โรงงาน

โทร.(038) 683644 ต่อ 4540

โทรสาร (038) 683643

สงช. สนพ.
รับที่ 111
วันที่ 8 พ.ค. 45
เวลา 13.30 น.

ทะเบียนเลขที่ บมจ. 572 เพิ่มคุณค่าให้ผิวดิน เพิ่มทรัพย์สินให้เกษตรกร Reg. No. Bor. Mor. Jor. 572

เลขที่ 2 ถนนโฆ-สอง นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ต.มาบตาพุด อ.เมือง จ.ระยอง 21150 โทร. (038) 683-644 โทรสาร (038) 683-643
No. 2, I-2 Road, Map Ta Phut Industrial Estate, Muang District, Rayong 21150 Thailand. Tel. (6638) 683-644 Fax. (6638) 683-643

บริษัท ปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)

จาก ประชาสัมพันธ์โรงงาน

ที่ ปชส.รง.016/2545

วันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2545

เรื่อง ขออนุมัติส่งบทความเพื่อจัดรายการออกอากาศทางสถานีวิทยุ

เรียน VPP

ตามที่สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง กรมประชาสัมพันธ์ คลื่น 91.75 ได้จัดสรรเวลาออกอากาศสัปดาห์ละ 30 นาที ให้นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด ใช้เป็นช่องทางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและสาระน่ารู้จากโรงงานอุตสาหกรรมสู่ชุมชน โดยได้ให้บริษัทที่สนใจร่วมจัดรายการได้ แต่ไม่มีการโฆษณาชื่อบริษัท ซึ่งเห็นว่าบริษัทปุ๋ยแห่งชาติ จำกัด (มหาชน) มีโรงงานตั้งอยู่ในพื้นที่นิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนมาบตาพุด ควรให้ความรู้กับประชาชนในเรื่องเกี่ยวกับการเกษตร การดูแลรักษาดินไม้ การวิเคราะห์คุณภาพดิน และการปรับปรุงดิน เป็นต้น ซึ่งเป็นการถ่ายทอดวิชาการความรู้จากโรงงานอุตสาหกรรมสู่ประชาชน และเป็นการเพิ่มความรู้ทางด้านการเกษตรให้แก่ประชาชนที่สนใจทั่วไป ซึ่งคาดว่าจะผลที่จะได้รับประชาชนทั่วไปจะมีความรู้เรื่องดินและปุ๋ยกันมากขึ้นและมีการใช้ปุ๋ยกันอย่างถูกต้องมากขึ้น

จึงขออนุมัติ นำส่งบทความสารคดีทางการเกษตรที่แนบมาพร้อมกันนี้ ให้ผู้จัดการนิคมอุตสาหกรรมมาบตาพุด พิจารณาเพื่อจัดสรรเวลาสำหรับ ออกอากาศต่อไป

เพื่อโปรดพิจารณา

นิคมอุตสาหกรรม

สุเทพ

สุเทพ สุทธิพงษ์
(นายรัฐพงศ์ สังกัดประจำ)

เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์อาวุโส

OK. Keep records

Script รายการวิทยุ “ ใต้ฟ้าสีคราม ”
 สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดระยอง
 ออกอากาศ ทุกวันอังคาร เวลา 09.30 –10. 00 น.
 โดย บมจ.ป๊อแห่งชาติ

เวลา	ช่วงที่	ประเด็นการนำเสนอ
13 : 00 – 13 : 01 น.	1	เพลงประจำรายการ
13 : 01 – 13 : 02 น.	2	กล่าวทักทาย
13 : 02 – 13 : 05 น.	3	เปิดเพลง
13 : 05 – 13 : 10 น.	4	สาระความรู้เกี่ยวกับการใช้สารปรับปรุงดิน
13 : 10 – 13 : 15 น.	5	เปิดเพลง
13 : 15 – 13 : 20 น.	6	การวิเคราะห์ดินเพื่อเพิ่มผลผลิตแก่เกษตรกร
13 : 20 – 13 : 25 น.	7	ถาม – ตอบ ปัญหา
13 : 25 – 13 : 30 น.	8	เปิดเพลง

สกริปปุ๋ยแห่งชาติ

สารคดีเกษตรก้าวหน้า

คอน ความรู้เรื่องดิน

ดินที่เหมาะสมกับการปลูกพืชเป็นอย่างไร

ดิน มีส่วนประกอบอยู่ 4 ส่วนใหญ่ ๆ คือ

1. อินทรีย์วัตถุ เกิดจากการสลายตัวของหินและแร่ธาตุ
2. อินทรีย์วัตถุ เกิดจากการสลายตัวของซากพืชซากสัตว์ที่เน่าเปื่อย
3. น้ำ จะอยู่ในช่องว่างระหว่างดินซึ่งจะช่วยละลายธาตุอาหารในดิน
4. อากาศ ซึ่งก็จะพบออกซิเจนที่รากพืชใช้หายใจและคาร์บอนไดออกไซด์ที่พืชใช้สังเคราะห์อาหาร

องค์ประกอบ 4 ส่วน ใหญ่ ๆ นี้รวมกันเป็นดินที่มีทั้งธาตุอาหาร น้ำ ก๊าซที่จำเป็น พืชก็เลยโตและงอกงามได้ดี ยิ่งถ้าคุณแลคินดี ๆ มีธาตุอาหารที่เหมาะสมให้ดิน พืชก็ยิ่งเจริญงอกงาม

ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูก เป็นอย่างไร

ดินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก ต้องมีส่วนประกอบที่เป็นของแข็ง 50 % โดยปริมาตรคือพวกอินทรีย์วัตถุและอินทรีย์วัตถุ และต้องมีช่องว่างและน้ำ 50 % โดยปริมาตร และดินที่มีความสมบูรณ์นั้นก็ต้องมีปัจจัย 3 อย่าง คือ 1. ธาตุอาหารต้องเพียงพอ 2. สภาพทางกายภาพ คือต้องโปร่งและร่วนซุย 3. สภาพทางเคมี คือความเป็นกรดด่างที่เหมาะสม ทั้งหมดที่พูดมาหากทุกคนรู้จักใช้ปุ๋ยในอัตราที่เหมาะสม และใช้ปุ๋ยอินทรีย์ควบคู่กับปุ๋ยเคมีจะทำให้ดินสมบูรณ์ได้มาก

การใส่ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงดิน

โดยปกติปุ๋ยอินทรีย์จะมีคุณสมบัติต่างกันแต่ละแบบก็มีวิธีการใส่ที่เหมาะสมต่างไป อย่างปุ๋ยคอกและปุ๋ยหมัก หากใส่แปลงเกิน 1 ตันต่อไร่ ต้องหว่านให้ทั่วแปลงแล้วไถพรวนให้เข้ากับดินก่อนจะปลูกพืช แต่ถ้าใส่ต่ำกว่า 1 ตัน/ไร่ ให้โรยที่ก้นร่องพร้อมปลูก ปุ๋ยพืชสดถ้าปลูกพืชตระกูลถั่วให้ไถกลบขณะที่กำลังออกดอกก่อนปลูกพืช 15 วัน ปุ๋ยคอกหรือขี้ไก่จากรองงานอุตสาหกรรม ถ้าใช้เกิน 1 ตัน/ไร่ ให้หว่านแล้วไถกลบก่อนการเพาะปลูก 1 เดือน

ปุ๋ยเคมีมีผลต่อดินหรือไม่

อาจมีคนสงสัยว่าปุ๋ยเคมีที่ใช้กันอยู่มีผลต่อความเป็นกรดด่าง หรือค่า PH ของดินหรือไม่ การใช้ปุ๋ยโพแทสเซียมจะทำให้ค่า PH ของดินเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อยแต่จะคืนสภาพเดิมไม่นาน ส่วนปุ๋ยฟอสเฟตเมื่อได้รับความชื้นจากดินจะเกิดกรดฟอสฟอริกออกมา แต่เมื่อทำปฏิกิริยากับเหล็กหรืออลูมิเนียมและแมงกานีสในดิน ฤทธิ์ของกรดก็จะหายไป จึงไม่ทำให้ค่า PH ของดินเปลี่ยนแปลง สุดท้ายปุ๋ยแอมโมเนียและยูเรีย อาจจะมีการตกค้างเป็นกรด ซึ่งทำให้ค่า PH ของดินลดลง แต่ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวกับดิน พืช และวิธีการใส่ปุ๋ยด้วย

สรุปก็คือ ปุ๋ยเคมี มีผลทำให้ค่า PH ของดินเปลี่ยนบ้างแต่น้อย และเราก็สามารถหาทางหนีทีไล่ได้
พืชต้องการปุ๋ยอะไรบ้าง

ปุ๋ยในโตรเจน บทบาทสำคัญคือการเจริญเติบโตของพืชอย่างรวดเร็วที่สุด เมื่อเราใส่ปุ๋ยในโตรเจนแก่พืช พืชจะโตเร็วมาก แต่หากเราใส่ปุ๋ยในโตรเจนมาก หรือน้อยเกินไปก็จะมีผลเสียกับพืชทั้งสิ้น หากให้น้อยไปใบจะเหลือง ลำต้นจะหอมสูง กิ่งก้านลีบเล็ก พืชโตช้ามาก ผลผลิตก็ต่ำ แต่ถ้าเราใส่มากเกินไปก็จะทำให้คุณภาพของเมล็ดผล และใบลดลง ต้นก็จะอ่อนล้าง่าย โดยเฉพาะพวกข้าว ความต้านทานโรคก็ต่ำ เพราะฉะนั้นใครต้องการใส่ปุ๋ยในโตรเจนกับพืชก็ควรให้อัตราส่วนที่เหมาะสม หากไม่แน่ใจก็ควรปรึกษาผู้ที่มีความรู้ เช่นร้านค้าตัวแทนจำหน่ายปุ๋ย เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ต้องการ

ปุ๋ยฟอสฟอรัส หน้าที่สำคัญคือส่งเสริมการเติบโตของรากฝอย และรากแขนงในระยะแรกของการเติบโตของพืช นอกจากนั้นยังเป็นองค์ประกอบของสารที่ช่วยถ่ายเทพลังงาน ช่วยสร้างโปรตีนและสารอินทรีย์ในพืช และเป็นตัวควบคุมความเป็นกรดเป็นด่างของพืชให้คงที่ หากพืชได้รับฟอสฟอรัสไม่เพียงพอจะทำให้การเติบโตชะงัก ต้นแคระแกรนใบเล็ก ถ้าเป็นไม้เถาจะพบว่าลำต้นบิดเป็นเกลียว ไม้แข็งก็เปราะหักง่าย ออกดอกช้าและเล็ก ส่วนดอกที่ติดผลก็อ่อนแอหรือร่วง ฝัก พืชโตช้า หากใครพบอาการเหล่านี้ในพืชของตนก็ควรต้องใส่ปุ๋ยฟอสฟอรัสแล้วละ

ปุ๋ยโปแตสเซียม มีอิทธิพลต่อพืชดังนี้ คือ 1. มีผลต่อกระบวนการสร้างแป้งและน้ำตาล 2. ผลต่อการเคลื่อนย้ายแป้งและน้ำตาล 3. ผลต่อกระบวนการสังเคราะห์แสงและการหายใจ 4. ผลต่อปริมาณกรดอินทรีย์และในโตรเจน หากพืชขาดโพแทสเซียมจะทำให้การสร้างโปรตีนลดลง 5. กระตุ้นให้เอนไซม์ทำงานดีขึ้น 6. ทำให้พืชมีความต้านทานโรค . ช่วยให้ผลผลิตคุณภาพดี ทั้งสี ขนาด หากพืชขาดโพแทสเซียมจะสังเกตง่าย ๆ คือ ขอบใบจะซีดและแห้งในที่สุด ระหว่างเส้นใบอาจมีจุดสีน้ำตาลแห้ง พืชล้าง่าย ผลไม้สีจะไม่สวย และพวกธัญพืชเมล็ดจะลีบ และเบา

ธาตุอาหารในปุ๋ยเคมี

ธาตุอาหารในปุ๋ย เคยสงสัยไหมว่า ตัวเลข 3 ตัวที่อยู่ข้างกระสอบปุ๋ย มันคืออะไร ตัวเลขข้างกระสอบปุ๋ยคือ ตัวเลขที่บ่งบอกปริมาณธาตุอาหารของปุ๋ยในกระสอบนั้น ๆ เลขตัวหน้าคือ ปริมาณธาตุอาหารในโตรเจน ตัวกลาง คือปริมาณธาตุอาหารฟอสเฟตตัวหลังสุดคือปริมาณธาตุอาหารโปแตสเซียม เช่น 16-16-8 หมายถึง ปริมาณธาตุอาหารในโตรเจน 16 % ฟอสเฟต 15 % โป

ปุ๋ยเคมีไม่ใช่สารเคมี ความเข้าใจของคนทั่วไปเกี่ยวกับปุ๋ยเคมี มักคิดว่าปุ๋ยเคมีเป็นสารพิษ แต่ที่จริงแล้วสิ่งที่เป็สารพิษคือพวกยาฆ่าแมลง ยาปราบวัชพืช ปุ๋ยเคมีเป็นสารที่มีประโยชน์ต่อพืช ใส่ลงไปดินเพื่อเพิ่มธาตุอาหารที่จำเป็นแก่พืช และปรับปรุงดินให้มีธาตุอาหารเพียงพอต่อการเจริญเติบโตของพืช เพื่อที่จะได้ผลผลิตที่มีคุณภาพ คำว่าเคมีนั้นมาจากขั้นตอนการเปลี่ยนวัตถุดิบให้ออกมาในรูปของเม็ดปุ๋ยจากกระบวนการผลิตที่ใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เลยเรียกว่ากระบวนการทางเคมี ซึ่งจะเรียกว่าปุ๋ยธาตุอาหารก็ได้ แต่เพื่อให้องค์ประกอบของดินเหมาะสมจึงควรใช้ควบคู่กับปุ๋ยอินทรีย์ด้วย

ปุ๋ยเคมีทำให้ดินเสียจริงหรือ?

สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ดินเสีย คือดินขาดธาตุอาหารและขาดอินทรีย์วัตถุ สาเหตุที่ดินขาดธาตุอาหารเนื่องมาจากธาตุอาหารในดินถูกพืชดูดไปใช้หมด โดยไม่มีการใส่ปุ๋ยหรือใส่ปุ๋ยไม่ถูกวิธี ดินก็หมดสภาพตามกาลเวลา ตรงกันข้ามถ้าไม่ใส่ปุ๋ยเคมียิ่งทำให้สภาพดินเสียเพราะพืชต้องดูดธาตุอาหารโดยตรงจากดิน ไปใช้ในการหล่อเลี้ยงลำต้น

การใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับปุ๋ยอินทรีย์

การใส่ปุ๋ยเคมีเพื่อเพิ่มธาตุอาหารพืชในดิน และใส่ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อปรับปรุงดินให้โปร่ง และร่วนซุย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้พืชดูดซับธาตุอาหารจากปุ๋ยเคมีได้มากขึ้น อีกทั้งยังทำให้ลดปริมาณปุ๋ยเคมีที่ใช้ให้น้อยลงได้ด้วย สรุปว่าปุ๋ยเคมีกับปุ๋ยอินทรีย์เป็นการสนับสนุนส่งเสริมร่วมกันในการปรับปรุงดินไม่ได้เป็นคู่แข่งกัน

ปัจจัยการควบคุมการเจริญเติบโตของพืช

ต้นพืชทั่วไปจะเติบโตได้ดีต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมก็ขึ้นอยู่กับยีนส์พันธุกรรมนั้น ๆ ว่าเป็นอย่างไร ส่วนสิ่งแวดล้อมก็พวกแสงสว่างที่เหมาะสมอุณหภูมิที่เหมาะสม ซึ่งอยู่ระหว่าง 15-40 องศา ความชื้น ชนิดและปริมาณก๊าซในดิน และอากาศอย่างออกซิเจนและคาร์บอนไดออกไซด์และสภาพความเป็นกรด-ด่างของดิน โรคแมลงต่าง ๆ สุดท้ายก็ธาตุอาหารในดิน หากเรามีปัจจัยทั้งหมดที่เพียงพอและเหมาะสม พืชก็จะเติบโตงอกงามได้ดี

การวิเคราะห์ดินเพื่อผลทางการเกษตร

ความถูกต้องของผลวิเคราะห์ดิน มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการที่ท่านจะใส่ปุ๋ยสูตรใดสูตรหนึ่งลงไปดิน แต่ความถูกต้องของผลวิเคราะห์ดินนั้นนอกจากจะขึ้นอยู่กับวิธีการวิเคราะห์ดินแล้ว ยังขึ้นอยู่กับวิธีการเก็บตัวอย่างดินด้วย เพราะความผิดพลาดของผลวิเคราะห์ดินนั้นยังขึ้นอยู่กับตัวอย่างดินด้วยเพราะความผิดพลาดของผลการวิเคราะห์ดินนั้น พบว่า 90 เปอร์เซ็นต์ มีสาเหตุมาจากการเก็บตัวอย่างดินไม่ถูกวิธี ฉะนั้นจึงอยากจะมาเสนอแนะถึงวิธีการเก็บตัวอย่างดินอย่างถูกวิธี

อุปกรณ์ที่ใช้เก็บตัวอย่างดิน

อุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการเก็บตัวอย่างดิน คือ จอบ พลั่ว เสียม กระป๋อง ถุงพลาสติก หรือภาชนะที่ใส่ปุ๋ยแล้วมีฝาปิดได้ ฝาพลาสติกขนาด 1*1เมตร

ขั้นตอนการเก็บตัวอย่างดิน

ขั้นตอนที่ 1 แบ่งพื้นที่ออกเป็นแปลงย่อย ๆ ควรเขียนหมายเลขกำกับแต่ละแปลงไว้ด้วย

ขั้นตอนที่ 2. เดินสุ่มเก็บตัวอย่างดินให้ทั่วในแต่ละแปลง เพื่อเก็บดินแปลงละ 15 จุด รวมกันเป็นตัวอย่างดินของแปลงย่อย 1 ตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3.การเก็บดินแต่ละจุดควรวางหญ้าหรือกวาดเศษพืชและใบไม้ทิ้งก่อนแล้วใช้พลั่วหรือจอบขุดดินเป็นรูปคมขวานลึกประมาณ 15 เซนติเมตร ที่สำคัญบริเวณที่เก็บตัวอย่างดินต้องไม่อยู่ใกล้กองปุ๋ยหรือทางเดินเด็ดขาดเพราะจะทำให้ผลการวิเคราะห์ไม่ตรงตามจริง จากนั้นใช้พลั่วชะดินข้างหนึ่งของหลุมที่ขุดเป็นรูปขวาน ให้ได้ดินหนาประมาณ 2-3 เซนติเมตร ลึกลงไปประมาณ 1 หน้าจอบ ดินที่ได้จากการขุดนี้ถือเป็น 1 จุดในจำนวน 15 จุดที่ต้องเก็บทั่วแปลง

ขั้นตอนที่ 4. นำดินมาคลุกเคล้าให้เข้ากัน โดยนำฝาพลาสติกที่เตรียมไว้วางออกแล้วเทดินลงบนผ้า ต่อจากนั้นก็ยกมุมผ้า 2 มุมเข้าสลับกันซัก 3-4 ครั้ง แล้วนำไปผึ่งลมไว้ 4-5 วัน หรือจนกว่าดินจะแห้งอย่าเอาดินมาตากแดดเด็ดขาดนะครับ เพราะจะทำให้ผลการวิเคราะห์คลาดเคลื่อนได้

ขั้นตอนที่ 5. หลังจากที่ดินแห้งเรียบร้อยแล้วให้นำท่อนไม้หรือโลหะที่ไม่เป็นสนิมมาทาบดินที่เตรียมไว้ให้แตกละเอียด แล้วคลุกเคล้าดินให้เข้ากันอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นทำดินให้กระจายแผ่เป็นวงในฝาพลาสติกที่สะอาดพร้อมกับเขียนป้ายบอกเบอร์แปลง ชื่อเกษตรกร พร้อมทั้งอยู่ ใสลงในถุงดิน แล้วนำส่งที่หน่วยงานวิเคราะห์ดิน อาจจะเป็นหน่วยงานราชการหรือรถคลินิกดิน ของปุ๋ยแห่งชาติ เขาจะมีบริการตรวจสอบและวิเคราะห์ดินให้ฟรี ที่ออกบริการตามพื้นที่

สำหรับท่านที่ทำสวนไม้ยืนต้นหรือไม้ผลต่าง ๆ นั้น ขั้นตอนก็คล้าย ๆ กัน ไม้ยุ่งยากหรอกครับ ก็เริ่มจากการแบ่งพื้นที่สวนออกเป็นขอบเขตตามลักษณะพื้นที่ แล้วท่านก็ทำแผนที่กำหนดจุดที่จะเก็บดินให้กระจายอยู่ในขอบเขตประมาณสัก 6-8 ต้น ก็ได้ครับ แล้วขุดดินให้เป็นรูปขวานเหมือนเดิม แต่ต้องเก็บที่ความลึก 2 ระดับคือ ที่ 0-15 เซนติเมตร กับ 15-30 เซนติเมตร ดันละ 4 จุด ครับ แล้วท่านก็นำไปผึ่งลม หลังจากนั้นรวบรวมดินที่เก็บตากแห้ง แบ่งเป็น 2 ส่วน ตามระดับความลึกครับ

ฟังดูแล้วไม่ยากใช่ไหมครับ ท่านควรนำดินของท่านไปวิเคราะห์ดูนะครับ เพื่อที่จะได้ทราบว่า ดินของท่านต้องการธาตุอาหารอะไร สำหรับท่านที่เคยวิเคราะห์ดินกันไปแล้ว ลองทบทวนดูนะครับว่าครบ 3 ปี หรือยัง ถ้าครบแล้วก็ควรตรวจสอบใหม่ได้แล้ว เพราะผลการวิเคราะห์ดินสามารถใช้ได้ 3-4 ปี ต่อครั้ง ครับ

DPU

ที่ รย 0006/943

สำนักงานประมงจังหวัดของ
ศูนย์ราชการจังหวัดระยอง(ชั้น3)
ถนนสุขุมวิท อ.เมือง รย 21150

พฤษภาคม 2548

เรื่อง การออกอากาศรายการวิทยุ โครงการ “ ส่วนราชการพบประชาชนเพื่อคนระยอง
เรียน หัวหน้าสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยจังหวัดระยอง

อ้างถึง หนังสือที่ รย.0016.1/ว14071 ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2548

ถึงที่ส่งมาด้วย ข้อมูลรายการที่จะนำเสนอ จำนวน 2 ชุด

ตามหนังสือที่อ้างถึง จังหวัดระยองร่วมกับสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัด
ระยอง ระบบ Fm ความถี่ 91.75 MHz จัดทำโครงการในการออกอากาศวิทยุ รายการ “ ส่วนราชการพบ
ประชาชนเพื่อคนระยอง “ ทุกวันจันทร์ พุธ ศุกร์ ของสัปดาห์ ระหว่างเวลา 9.30 – 10.00 น. โดยมีวัตถุประสงค์ที่
จะสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานของรัฐกับประชาชน นั้น

สำนักงานประมงจังหวัดระยอง ได้จัดทำข้อประมูตราการที่จะนำเสนอ ที่ประชาชนให้ความ
สนใจ วันพุธที่ 23 พฤษภาคม 2548 ระหว่างเวลา 9.30 – 10.00 น. ตามรายละเอียดมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อทราบและ โปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายพูนstein พานิชสุข)
ประมงจังหวัดระยอง

ฝ่ายพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

โทร./โทรสาร.0-3869-4094

ข่าวสำนักงานประมงจังหวัดระยอง

ผลการดำเนินงาน 1 ตุลาคม 2547 ถึง 30 กันยายน 2548 ดังนี้

1. ส่งเสริมเกษตรกรด้านการประมง
 1. อบรมเกษตรกร 300 ราย
 2. สนับสนุนปัจจัยการผลิต 80 ราย
2. ประมงอาสาในเขตจังหวัดระยอง
 1. อบรมประมงอาสา 3 ครั้ง 30 ราย
 2. สนับสนุนปัจจัยการผลิต 30 ราย
3. ติดตามตรวจสอบฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ขึ้นทะเบียน 740 ราย
4. ตรวจสอบตามฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน
 1. ฟาร์มเพาะเลี้ยงกุ้งทะเล และสัตว์น้ำชายฝั่ง 392 ราย
 2. ตรวจสอบฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 70 ราย
5. สำรวจสถิติประมง 1,474 ราย
6. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชน
 1. พัฒนาศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรชุมชน 3 ศูนย์ คือ
 1. ตำบลบางบุตร 2. ตำบลบ้านค่าย อำเภอบ้านค่าย 3. ตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
 2. อบรมเกษตรกร 107 ราย
7. โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน Sea Food Bank
 1. จัดทำแผนที่ 2,768.6 ไร่
 2. สอบสวนและจัดสรรสิทธิ์ 2,768.6 ไร่ (2,18.6 ไร่)
 3. อบรมเกษตรกร 306 ราย

แผนการปฏิบัติงาน 1 ตุลาคม 2548 ถึง 30 กันยายน 2549 ดังนี้

1. แผนการปฏิบัติงาน โครงการส่งเสริมเกษตรกรด้านการประมง ประจำปี 2549 จำนวน 210 ราย (เลี้ยงกุ้งทะเล)
 - เน้นเฉพาะเกษตรกรเชิงพาณิชย์
 - เน้นจัดอบรมเกษตรกรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่ง ให้เข้าสู่ระบบ CoC หรือ GAP แจกปุ๋ยและสารเคมีป้องกันโรค
2. โครงการประมงอาสา รุ่นที่ 4 จำนวน 30 คน ตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
3. กิจกรรมตรวจสอบและรับรองคุณภาพสินค้าประมง (ติดตาม) เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงกุ้งทะเล จำนวน 390 ราย
4. ดำเนินงานร่วมกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
 1. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลหนองตะพาน อำเภอบ้านค่าย จังหวัดระยอง
 2. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลนาตาขวัญ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
 3. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลห้วยทับมอญ กิ่งอำเภอเขาชะเมา จังหวัดระยอง
5. โครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน จำนวน 306 ราย อำเภอแกลง และตำบลเทพ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
 1. การสอบสวนสิทธิ์
 2. การจัดสรรสิทธิ์
 - 2.1 การออกหนังสืออนุญาตผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (อายุ 1 ปี)
 - 2.2 การออกหนังสือรับรองผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (อายุ 3 ปี)
 3. การเข้าสู่แหล่งทุน
6. งบประมาณจังหวัดระยองแบบบูรณาการ (CEO)
 1. จัดสร้างแหล่งอาศัยสัตว์ทะเลระยอง
 - หมู่ที่ 6 บ้านอ่าวมะขามป้อม ตำบลกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง พื้นที่ 0.865 ตารางกิโลเมตร ห่างจากฝั่ง 140 กิโลเมตร ห่างจากเกาะเสม็ด 3 กิโลเมตร
 2. โครงการควบคุมป้องกันโรคระบาดสัตว์น้ำ
 - เตรียมบ่อ คุนเลน หวานปูนขาว ตากบ่อให้แห้ง
 - ปรับคุณสมบัติของน้ำให้เป็นกลาง pH 6-5 - 7.5
 - ซ็อลลอริน ควบคุมสภาพน้ำ อัตรา 50 กิโลกรัม / ไร่

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล	นางสาวฉวีวรรณ พงศ์มาศ
ประวัติการศึกษา	วิทยาลัยนครปฐม สาขาศิลปศาสตร์ ปีการศึกษา 2532
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย นิคมอุตสาหกรรมเวทโกรว์ 78 หมู่ที่ 1 ตำบลคอมสิด อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา 24180